

Estudi diagnòstic de la joventut dels municipis rurals de les Illes Balears

Estudi diagnòstic de la joventut dels municipis rurals de les Illes Balears

Observatori
de la Joventut de les Illes Balears

MINISTERIO
DE MEDIO AMBIENTE,
Y MEDIO RURAL Y MARINO

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Educació,
Cultura i Universitats

**Govern
de les Illes Balears**

Estudi diagnòstic de la joventut dels municipis rurals de les Illes Balears

Observatori de la Joventut de les Illes Balears
Institut Balear de la Joventut
Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats
Govern de les Illes Balears

Estudi realitzat per la Fundació
Universitat-Empresa
de les Illes Balears
2011

Coordinació tècnica de l'IB Jove:

Assumpta Mas, Aina Millan, Emma Cerdà

Estudi realitzat per la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears (FUEIB)

Fundació
Universitat - Empresa
de les Illes Balears

Coordinació general:

Miquel Carrió Servera

Coordinació científica:

Miquel F. Oliver Trobat

Equip investigador:

Ruben Comas, Antoni Morro, Lluís Tudela, Pedro Mayrata, Catalina Serra

Col·laboració en els grups de discussió:

Bartomeu Mut

Investigadors col·laboradors:

Jaume Sureda, Francesca Salvà, Margalida Gili, Jordi Vallespir, Núria Llevot,

Mercè Morey, Joan Amer, Jordi Garreta, Margalida Gayà, Josep Lluís Riera,

Maria Francesca Alorda i Martí Oliver.

Conselleria d'Educació,
Cultura i Universitats

MINISTERIO
DE MEDIO AMBIENTE,
Y MEDIO RURAL Y MARINO

«Fondo Europeo Agrícola de Desarrollo Rural: Europa invierte en las zonas rurales».

Observatori de la Joventut de les Illes Balears

Institut Balear de la Joventut

Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

Govern de les Illes Balears

2011

Índex de continguts

Presentació Estudi diagnòstic de la joventut dels municipis rurals	5
--	---

1. PREÀMBUL	7
--------------------	----------

2. INTRODUCCIÓ	8
-----------------------	----------

3. OBJECTIUS I METODOLOGIA DE L'ESTUDI	9
---	----------

3.1. Objectius de l'estudi	9
3.2. Dimensions per analitzar	9
3.2.1. Dimensions del qüestionari	10
3.2.2. Dimensions abordades en els grups de discussió	11
3.3. Definició de l'univers	11
3.4. Metodologia (quantitativa i qualitativa)	13

4. LA JOVENTUT RURAL A LES ILLES BALEARS	18
---	-----------

4.1. Definició del concepte de joventut	18
4.2. La ruralitat	19
4.3. Joves de municipis rurals o joves de la part forana	21
4.4. Món rural a les Illes Balears	22

5. RECURSOS I POLÍTIQUES LOCALS DE JOVENTUT ALS MUNICIPIS RURALS DE BALEARS	26
--	-----------

5.1. Estructura politicoadministrativa	27
5.2. Línies d'actuació	28
5.3. Necessitats, projectes i demandes	28

6. ANÀLISI DE RESULTATS DEL QÜESTIONARI	30
--	-----------

0. VARIABLES INDEPENDENTS O DE CATEGORIA	30
1. SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES ECONÒMIQUES	33
2. SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES LABORALS	37
3. SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES FORMATIVES	53
4. SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES DE PARTICIPACIÓ SOCIAL-POLÍTICA	55
5. SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES D'HABITATGE/EMANCIPACIÓ	60
6. SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES DE MATERNITAT/PATERNITAT	63
7. MOBILITAT	65
8. MEDI AMBIENT	66
9. CONEIXEMENT, ÚS I VALORACIÓ DE RECURSOS PÚBLICS	69
10. OCI I TEMPS LLIURE	71
11. NOVES TECNOLOGIES TIC	73
12. QUALITAT DE VIDA I VALORACIONS GLOBALS	75

7. RESULTATS DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ (GD)	79
7.1. Metodologia	79
7.2. Blocs-dimensions abordades als GD (Grup Mallorca –A- Grup Menorca –B- Grup Eivissa –C-)	79
7.3. Participants en els GD	79
7.4. Temporalització	81
7.5. Anàlisi quantitativa de les aportacions fetes pels participants als GD	81
7.6. Resultats dels GD	82
1) Percepció i sensibilitat vers el món rural	82
2) Recursos i polítiques de joventut	87
3) Ocupació	90
4) Mobilitat	94
5) Habitatge i emancipació	96
6) Immigració a entorns rurals	97
7) Confiança en les institucions, partits polítics i representants	98
8. ANÀLISI DAFO (DEBILITATS, AMENACES, FORTALESES, OPORTUNITATS)	100
8.1. Dificultats / debilitats	100
8.2. Amenaces	101
8.3. Fortaleses	101
8.4. Oportunitats	102
9. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	104
10. FONTS I BIBLIOGRAFIA	110
11. RELACIÓ DE TAULES, GRÀFICS, QUADRES I FIGURES	111
ANNEX I	113
ANNEX II	127

Presentació

Estudi diagnòstic de la joventut dels municipis rurals

Hi ha una relació íntima, i encara més important del que sovint pressuposam, entre l’entorn del jove i el seu creixement. El que decideix l’entorn no és tan sols —com sol admetre’s— si l’al·lot rebrà una bona educació i uns bons valors, o si podrà comptar amb una estructura familiar que l’agomboli. La qüestió és encara més profunda, perquè la bona educació, com els bons valors, poden tenir molts matisos. Per exemple: quina actitud tindrà l’individu envers la cultura tradicional, o el revers d’aquesta, les noves tecnologies? Coneixerà i freqüentarà la natura? Quins seran l’abast i la naturalesa de les seves ambicions?

El treball que ara presentam dona resposta a alguna d’aquestes preguntes pel que fa a un col·lectiu relativament ampli de la societat illenca: els joves rurals. I el resultat és ben interessant. Pot sorprendre’ns descobrir en aquest grup algunes tensions peculiars, enriquidores, com l’arrelament profund al municipi i a les tradicions, en contrast amb la vocació de sortir de l’entorn de la comunitat autònoma, o la inten-

sa projecció en la realitat digital i tecnològica, però sense desentendre’s de l’estructura familiar o de les característiques definidores de l’entorn local.

Del conjunt de dades aportades per l’estudi en sorgeix, i bé que ho saben els professors que ensenyen als centres d’aquests municipis, un perfil de joventut diversa, és clar, però amb característiques comunes. Des d’una perspectiva sociològica, la informació que contenen aquestes pàgines és molt valuosa, però des del punt de vista educatiu és essencial, perquè permet conèixer les expectatives i la visió del món d’aquests trenta mil joves d’entorn rural que tenen dret a rebre del sistema educatiu allò que necessiten. I això només es pot aconseguir coneixent-los.

A la Conselleria d’Educació, Cultura i Universitats, doncs, prenem nota de tot el que planteja aquest estudi i ho incorporarem a la nostra feina.

Rafael Àngel Bosch i Sans
Conseller d’Educació, Cultura i Universitats

1. Preàmbul

L'estudi diagnòstic de la joventut dels municipis rurals de les Illes Balears s'emmarca en el projecte pilot de caràcter innovador anomenat *La participació i la promoció de la joventut en els processos de desenvolupament rural*, projecte liderat per la Direcció General de Desarrollo Sostenible del Medio Rural de la Consejería de Agricultura y Pesca de la Junta de Andalucía en el marc de la Red Rural Nacional.

En el Projecte hi participen les comunitats autònomes de Castilla-La Mancha, Canàries, Illes Balears i Andalucía i pretén fomentar la participació de la població jove dels territoris rurals en els processos de desenvolupament rural del període de programació 2007-2013.

El projecte es concreta en el desenvolupament de set activitats:

1. Estudi-diagnòstic de la situació i posició de la seva joventut rural.
2. Guia-catàleg de bones pràctiques en matèria de joventut i desenvolupament rural.
3. Pla de formació que potenciï la participació i promoció de la joventut en el medi rural.
4. Jornades tècniques i pàgina web per a la coordinació institucional en matèria de joventut rural.
5. Jornades de difusió de les polítiques de desenvolupament rural a les universitats.
6. Jornades de difusió de les polítiques de desenvolupament rural entre les associacions de joves.
7. Elaboració de publicacions adaptades a la població jove, per a la difusió en el medi rural del programa de desenvolupament rural (Eix 4 - FEADER).

El Govern de les Illes Balears pren part a quatre de les set activitats previstes: 1. Estudi-diagnòstic; 3. Pla de formació per a personal tècnic; 4. Jornades tècniques de coordinació institucional; i 6. Jornades de difusió i acostament de les polítiques de desenvolupament rural a la joventut.

L'Institut Balear de la Joventut (IBJove), ha encarregat la coordinació de l'estudi-diagnòstic sobre la situació i posició de la joventut rural a les Illes Balears, a l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears (OBJIB). L'estudi es planteja com el primer dels objectius específics que han de permetre assolir l'objectiu general del projecte: Garantir que les intervencions de desenvolupament rural del període 2007-2013 afavoreixin la implicació i la participació de la joventut rural a la vida política, econòmica, sociocultural i mediambiental dels seus territoris, enfortint les capacitats locals per a que duguin a terme iniciatives de desenvolupament que contemplin a la població jove com un dels principals protagonistes en el disseny i execució.

L'estudi que presentem, elaborat per la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, permet proposar actuacions que donin resposta a les necessitats detectades amb la implicació i la participació de la joventut.

Junt amb el coneixement de la realitat dels joves de la part forana i dels recursos existents en matèria de desenvolupament rural, els responsables polítics també podran comptar amb els que provenen de l'àmbit de les polítiques de joventut, amb el convenciment que només les accions transversals donen respostes eficients quan parteixen d'una visió integral de la joventut.

2. Introducció

L'estudi diagnòstic de la joventut del municipis rurals a les Illes Balears que s'ha elaborat durant l'estiu de 2011, pretén donar una visió global i el més completa possible de la joventut rural pel que fa a la vida política, econòmica, sociocultural i mediambiental dels seus territoris. Per això, seguint els objectius generals que el regeixen (classificar i caracteritzar la joventut resident als municipis rurals de les Illes Balears, detectar oportunitats, fortaleces, debilitats i amenaces que els afecten, i proposar actuacions que persegueixin la millora de les intervencions, ja siguin del sector públic o no, en relació al col·lectiu objecte d'estudi), s'han dut a terme una sèrie de tasques de recerca empírica que han permès caracteritzar els trets més significatius de la joventut dels municipis rurals de Balears.

Per poder emmarcar els resultats de l'estudi que aquí s'ofereixen hem tingut en compte la definició dels joves, que aquí comprenen els homes i dones de 15 a 29 anys, així com el concepte de ruralitat, o món rural, per veure les possibles divergències respecte d'altres àmbits socioeconòmics. Així mateix, es fa una caracterització dels trets essencials del món rural de les Illes Balears, les seves tendències, que permeten comprendre millor el marc social, econòmic i cultural en que es mou la joventut.

D'altra banda, a tall de marc d'intervenció pública, s'exposen les principals línies d'actuació derivades dels recursos i les polítiques locals de joventut als municipis rurals, de manera que es podran posar ven relació amb les necessitats i demandes expressades pels joves en l'estudi empíric que aquí oferim, en particular a través dels grups de discussió.

Aquests grups de discussió, que tracten un bon grapat de temes essencials per a la joventut del món rural (percepció sobre el món rural, recursos i polítiques de joventut, ocupació, mobilitat, habitatge, i emancipació, immigració a entorns rurals, confiança en les institucions i representants polítics) han permès unes matisacions i un aprofundiment molt enriquidor, complement a la fase quantitativa de l'estudi, gestionada mitjançant un qüestionari de temes/dimensions que afecten els joves (situació, tran-

sicions i expectatives econòmiques, laborals, formatives, de participació social i política, d'habitatge i emancipació, de maternitat i paternitat, de mobilitat, medi ambient, valoració dels recursos públics, oci i temps lliure, noves tecnologies, qualitat de vida i valoracions globals).

En el present estudi, sempre que ha estat possible establir termes de comparació entre variables homògenes, s'ofereixen comparacions amb variables ja present en reculls estadístics (IBESTAT) i estudis anteriors, en particular l'*Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears* (2005), realitzat per la Direcció General de Joventut del Govern de les Illes Balears. Això ha permès en alguns casos establir diferències entre la joventut dels municipis rurals i la joventut del conjunt de les Illes Balears. Així mateix, per consolidar hipòtesis sorgides en l'anàlisi empírica realitzada a través dels qüestionaris, s'han consultat estudis afins procedents d'altres àmbits territorials (en particular de Catalunya, Andalusia, Extremadura i Astúries). D'aquesta manera es poden emmarcar les tendències observades entre la joventut de municipis rurals de Balears, i veure si poden respondre o no a patrons generals.

Òbviament, a més, s'han tingut en compte, a l'hora de detectar oportunitats, fortaleces, debilitats i amenaces que afecten els joves i de proposar actuacions que persegueixin la millora de les intervencions, ja siguin del sector públic o no, en relació al col·lectiu objecte d'estudi, s'han tingut en compte també el *II Pla Estratègic de Joventut del Govern de les Illes Balears*, (*II Pla Jove 2010-2012*) i l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (per l'Institut Balear de la Joventut, 2011), així com el *Programa de Desenvolupament Rural de les Illes Balears 2007-2013*, del Govern de les Illes Balears, entre d'altres.

L'estructura de l'estudi segueix un ordre lògic de recerca teòrica i empírica, per concloure en l'anàlisi DAFO i amb conclusions i recomanacions que esperem que siguin d'utilitat per a futures intervencions en el món i la realitat dels joves i les joves dels municipis rurals de Balears.

3. Objectius i metodologia de l'estudi

3.1. Objectius de l'estudi

Per complir amb la finalitat de l'estudi diagnòstic, que és la de garantir que les intervencions de desenvolupament rural afavoreixin la implicació i la participació de la joventut rural a la vida política, econòmica, sociocultural i mediambiental dels seus territoris, s'han definit una sèrie d'objectius generals i específics, per tal de donar-hi compliment:

Els **objectius generals** de l'estudi diagnòstic són:

- Classificar i caracteritzar la joventut resident als municipis rurals de les Illes Balears.
- Detectar oportunitats, fortaleces, debilitats i amenaces que els afecten.
- Proposar actuacions que persegueixin la millora de les intervencions, ja siguin del sector públic o no, en relació al col·lectiu objecte d'estudi.

En relació amb aquests objectius generals, i per tal d'assolir-los, l'estudi s'ha proposat els següents **objectius específics**:

- Definir el panorama actual de la joventut dels municipis rurals de les Illes Balears:
 - Identificar els trets característics de les trajectòries de la joventut de la part forana, tenint en compte les variables: edat, gènere, nivell d'instrucció, ocupació, classe social i altres variables sociodemogràfiques com pugui ser la nupcialitat o la fecunditat.
 - Analitzar les diferències, si n'hi ha, entre les trajectòries dels joves i les joves residents a les zones periurbanes en relació a la resta de la Comunitat Autònoma.

- Identificar, a través dels seus discursos, els aspectes més rellevants de la realitat dels joves i les joves dels municipis rurals mitjançant un anàlisi DAFO per tal de definir els àmbits estratègics sobre els quals intervenir.
- Analitzar el coneixement i l'ús que fa la joventut dels recursos existents als municipis de les zones rurals.
- Analitzar els possibles nínxols d'ocupació existents i la potencial incorporació de la població jove a aquests.
- Proposar línies d'actuació que afavoreixin la implicació i la participació de la joventut rural a la vida política, econòmica, sociocultural i mediambiental dels seus territoris, i que han de facilitar la participació en les intervencions de desenvolupament rural del període 2007-2013.
- Fer recomanacions per tal d'enfortir les capacitats locals per dur a terme iniciatives de desenvolupament que contemplin a la població jove com un dels principals protagonistes en el seu disseny i execució.

3.2. Dimensions per analitzar

L'anàlisi empírica d'aquest estudi, realitzada mitjançant, primer, l'aplicació d'un qüestionari tancat i, segon, amb l'organització de tres grups de discussió, s'ha estructurat a partir de la consideració d'una sèrie de dimensions clau que permeten respondre als objectius específics que s'han marcat.

Seguidament se relacionen les dimensions i subdimensions (o temes) que s'han tractat en aquest estudi per donar compliment als mencionats objectius específics.

3.2.1. Dimensions del qüestionari

QUADRE 1 Dimensions del qüestionari	
Dimensions	Subdimensions (temes)
0. Variables independents o de categoria	- Sexe - Edat (grup d'edat: 15-19, 20-24, 25-29 anys) - Illa de residència - Lloc de naixement - Estat civil - Idioma (utilització en diferents contextos) - Temps de residència en el municipi
1. Situació / transició / expectatives econòmiques	- Ingressos mensuals - Prestacions socials
2. Situació / transició / expectatives laborals	- Activitat - Valoració formació-ocupació - Ocupació - Conciliació de vida laboral i familiar - Atur
3. Situació / transició / expectatives formatives	- Estudis assolits - Relació formació-ocupació
4. Situació / transició / expectatives de participació social i política	- Participació en associacions - Participació en organitzacions polítiques - Participació en eleccions (vot) - Grau de confiança en les institucions
5. Situació / transició / expectatives d'habitatge / emancipació	- Règim d'habitatge - Emancipació
6. Situació / transició / expectatives de maternitat / paternitat	- Nombre de fills - Expectatives
7. Mobilitat	- Mitjà de desplaçament habitual - Valoració del transport públic
8. Medi ambient	- Situació del medi ambient - Principals problemes ambientals - Aplicació de mesures
9. Coneixement, ús i valoració de recursos públics	- Coneixement i ús de recursos i equipaments municipals - Valoració dels serveis i recursos municipals
10. Oci i temps lliure	- Activitats principals d'oci i temps lliure - Demanda d'activitats al municipi
11. Noves tecnologies tic	- Accés a recursos i penetració d'internet - Ús d'internet
12. Qualitat de vida i valoracions globals	- Avantatges i desavantatges de viure al municipi - Discapacitat - Percepció de diferències de gènere (discriminacions) - Valoració global de la satisfacció

3.2.2. Dimensions abordades en els grups de discussió

Els blocs o dimensions abordats en els tres grups de discussió (Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera) han estat els següents:

- 1) Percepció i sensibilitat vers el món rural
- 1.1) Valoració de les oportunitats que confe-reix el fet de viure en un poble
- 1.2) Avantatges de la vida en un poble
- 1.3) Desavantatges de la vida en un poble
- 1.4) Sentiment de pertinença al poble-entorn rural
- 1.5) Identitat de poble
- 1.6) Identificació entre entorn rural i estil de vida lligat a feines tradicionalment rurals (ramaderia, agricultura, ...)
- 1.7) Percepció del futur del món rural
- 1.8) Percepció de la participació de la joventut
- 2) Recursos i polítiques de joventut
- 2.1) Valoració dels recursos existents
- 2.2) Valoració de les polítiques de joventut

- 3) Ocupació
- 3.1) Oportunitats d'ocupació del jovent que viu a entorns rurals
- 3.2) Els efectes de l'estacionalitat
- 3.3) Les ocupacions "tradicionals" al món rural
- 3.4) La manca de relació entre el que estudien i el que treballen.
- 4) Mobilitat
- 5) Habitatge i emancipació
- 6) Immigració a entorns rurals
- 7) Confiança en les institucions, partits polítics i representants

3.3. Definició de l'univers

La població objecte d'aquest estudi està constituïda pels joves i les joves d'edats compreses entre els 15 i els 29 anys, residents a municipis rurals de les Illes Balears.

Les dades oficials del Padró municipal d'habitants (2010), mostren la següent distribució per illes i grups d'edat, en relació a la població dels municipis rurals i periurbans (semiurbà) de Balears:

QUADRE 2 Càlcul de la mostra estratificada				
Illa/grups d'edat	15-19	20-24	25-29	Total per illa
Mallorca	5897	6453	8429	20779
Menorca	1718	2041	2744	6503
Eivissa	193	241	359	793
Formentera	415	606	931	1952
TOTAL BALEARS				N = 30027

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IBESTAT (2010)

En qualsevol cas, hem de tenir en compte que aques-ta població ha estat comptabilitzada a partir de les dades de les següents categories poblacionals:

- rural de menys de 501 habitants
- rural de 501 a 2000 habitants
- semiurbà de 2001 a 5000 habitants
- semiurbà de 5001 a 10.000 habitants

Per tant, l'univers poblacional considerat per als joves de Balears entre 15 i 29 anys considerat en aquest estudi és de 30.027 persones (PMH 2010, dades de l'IBESTAT).

Pel que fa a aquest estudi parlem de zones ru-ral d'acord amb el que recull l'article 3 de la llei 45/2007, de 13 de desembre per al desenvolupa-ment del medi rural:

- a. Medi rural: l'espai geogràfic format per l'agregació de municipis o entitats locals menors definit per les administracions competents que tinguin una població inferior a 30.000 habitants i una densitat inferior als 100 habitants per km ².
- b. Zona rural: àmbit d'aplicació de les mesures de-derivades del Programa de desenvolupament rural sostenible regulat per aquesta Llei, d'amplitud comarcal o subprovincial, delimitat i qualificat per la Comunitat Autònoma competent.
- c. Municipi rural de petita grandària: el que tin-gui una població resident inferior als 5.000 ha-bitants i estigui integrat en el medi rural.

En relació al territori de les Illes Balears, tenen con-sideració de zones rurals les assenyalades en el Reial Decret 752/2010, de 4 de juny, pel qual s'aprova el

primer programa de desenvolupament rural sostenible per al període 2010-2014 en aplicació de la Llei 45/2007, de 13 de desembre, per al desenvolupament sostenible del medi rural. (BOE Núm.142: Pàg. 49730 i 49731). La descripció de les zones ru-

rals corresponent a l'apartat 4.1.15. del capítol 4 detalla les zones rurals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (vegeu quadre següent), tot delimitant les zones rurals per municipis, o si escau per entitats locals menors o entitats singulars:

QUADRE 3 Relació d'àrees rurals de Balears				
Zona rural	Qualificació	Població (habitants)	Superfície (Km.²)	Municipis i entitats locals menors
Mallorca	Periurbana	328.420	3.478,85	Alaró, Alcúdia (excepte zona urbana del polígon 4 delimitada per les carreteres MA-3460 i MA-3470 i altres vies de circumval·lació), Algaida, Andratx (excepte polígons 9 i 11), Ariany, Artà, Banyalbufar, Binissalem, Búger, Bunyola, Calvià (excepte polígons 7, 9 10 11 i 12. Dels polígons 5, 13 y 17 està exclosa la zona delimitada entre la costa i la carretera MA-1 Palma- Andratx), Campanet, Campos, Capdepera, Consell, Costitx, Deià, Escorca, Esporles, Estellencs, Felanitx, Fornalutx, Inca (àrees urbanes de los polígons 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11 i 12 delimitades per la carretera MA-13 A i les rondes de circumval·lació) Lloret de Vistalegre, Lloseta, Llubí, Llucmajor (excepte polígon 1 i les zones del polígon 2 i 6 compreses entre la costa i la carretera MA-6014 Arena a Cabo Blanco), Manacor (excepte nucli urbà i entorno incloent polígon industrial delimitats per la MA-15 i MA-4020 entre altres vies), Mancor de la Vall, Maria de la Salut, Marratxí (excepte polígon 5, i àrea del polígon 4 i el polígon 5 delimitada pel segon cinturó i zona sud del polígon 6 delimitada per la MA-1), Montuïri, Muro (àrees urbanes dels polígons 8 i 9 delimitats entre la costa i la carretera MA-12), Palma de Mallorca (excepte polígons 1, 5, 6, 12, 13, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 3, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 56 i 57. Dels polígons 4, 7 i 8 i 23 les zones urbanes delimitades per les vies de comunicació), Petra, Pobla (Sa), Pollença (excepte zones urbanes costeres dels polígons 3, 9 i 10 delimitades per la carretera MA-2200 i altres vies), Porreres, Puigpunyent, Salines (Ses), Sant Joan, Sant Llorenç des Cardassar, Santa Eugènia, Santa Margalida (àrea urbana costera del polígon 14), Santa Maria del Camí, Santanyi, Selva, Sencelles, Sineu, Sóller, Son Servera (excepte les zones urbanes costeres corresponents a les àrees dels polígons 1, 3, 18 i 19 entre la línia de costa i la carretera MA-4027 i altres vies), Valldemossa i Vilafra de Bonany
Menorca	Periurbana	40.918	686,81	Alaior, Castell (Es) (excepte zona urbana del polígon 5 delimitada per via de circumval·lació i la ME-6), Ciutadella de Menorca (excepte zones urbanes costeres dels polígons 1, 16 i 17 delimitats per la carretera CI-5 i altres vies), Ferreries, Maó (excepte polígon 3 i zones urbanes de los polígons 1 i 12 delimitades per les carreteres ME-2, ME-12 i ME-14), Mercadal (Es), Migjorn Gran (Es) i Sant Lluís
Eivissa	Periurbana	53.355	637,24	Eivissa (excepte polígon 1 i zona urbana del polígon 2 delimitada per la carretera E-20 i vies de circumval·lació), Formentera, Sant Josep de sa Talaia (excepte zones urbanes costeres dels polígons 14, 15 i 16 delimitades per les vies de circumval·lació), Sant Antoni de Portmany (excepte zones urbanes costeres dels polígons 2, 8 i 9 delimitades per les vies de circumval·lació), Sant Joan de Labritja i Santa Eulàlia des Riu (excepte zona urbana costera delimitada per PM-810 i vies de circumval·lació)

Aquestes són les àrees que s'han pres com a base territorial per al present estudi, i de les quals s'ha quantificat l'univers de joves de 15 a 29 anys a partir de les dades de l'IBESTAT.

Atenent que la qualificació de les zones rurals de les Illes Balears és de periurbanes, i d'acord amb el Reial Decret 752/2010¹, les Zones rurals periurbanes són aquelles de població creixent, amb predomini de l'ocupació en el sector terciari, nivells mitjans o alts de renda i situades a l'entorn de les àrees urbanes o àrees densament poblades.

En relació a la delimitació de les zones periurbanes, la Junta d'Andalusia, a la proposta de disseny metodològic de l'estudi diagnòstic de la situació i posició de la joventut rural la defineix com les zones afectades clarament per l'àrea d'influència d'una gran ciutat o per zones turístiques pròximes. En general, espais més dinàmics en termes econòmics i de població, que es semblen molt al model de territori proposat per Camarero (2009) (coord.) amb el nom de "líquid".

3.4. Metodologia (quantitativa i qualitativa)

La metodologia d'investigació utilitzada en aquest estudi cerca assolir un cert equilibri entre els aspectes més generals i específics de la participació i la promoció de la joventut en els processos de desenvolupament rural, a efectes de poder establir un diagnòstic el més aproximat possible respecte a la realitat de la joventut dels municipis rurals.

Per dur a terme la recerca, s'ha treballat des d'una visió dual que combina mètodes de recerca de base qualitativa i quantitativa. En aquest estudi, considerem que ha estat necessari aplicar una estratègia de pluralisme metodològic, donat que la complementarietat dels models d'observació social és la que permet superar les limitacions pròpies d'un o un altre enfocament. A més, la complementarietat d'aquestes dues metodologies d'investigació possibilita disposar de dades suficientment representatives que permeten conèixer i analitzar amb més profunditat, validesa i rigor les trajectòries de la població juvenil a la part forana.

- La recollida d'informació de camp ha utilitzat dos mètodes complementaris:
- a) els grups de discussió
 - b) el qüestionari adreçat als joves subjecte d'estudi

La seqüència d'intervenció metodològica ha estat la següent (seguint un ordre lògic-cronològic):

QUADRE 4 Seqüència metodològica d'intervenció	
INTERVENCIÓ	INTERVINENTS
1. Revisió de l'estat de la qüestió en el tema de joves en àmbits rurals i anàlisi d'estudis de característiques similars	Tècnics i grups d'experts
2. Preparació del qüestionari	Tècnics
3. Validació del qüestionari	Grup d'experts extern i test
4. Aplicació del qüestionari	Enquestadors/res
5. Introducció i anàlisi de dades del qüestionari	Equip tècnic / informàtic
6. Reunió de grups de discussió, amb utilització de les dades resultants dels qüestionaris	Moderadors i intervinents qualificats + joves
7. Anàlisi de les aportacions en els grups de discussió	Tècnics
8. Comparació entre dades qualitatives i quantitatives	Tècnics / informàtics
9. Creuament amb dades procedents d'altres fonts sobre joves del conjunt de la Comunitat Autònoma	Tècnics / informàtics
10. Extracció de conclusions i recomanacions	Tècnics i aportacions consell experts
11. Lliurament de l'estudi	Equip encarregat

1 Real Decreto 752/2010, de 4 de junio, por el que se aprueba el primer programa de desarrollo rural sostenible para el período 2010-2014 en aplicación de la Ley 45/2007, de 13 de diciembre, para el desarrollo sostenible del medio rural. MINISTERIO DE LA PRESIDENCIA. Desarrollo sostenible del medio rural. (BOE Núm.142). <http://www.boe.es/boe/dias/2010/06/11/pdfs/BOE-A-2010-9237.pdf>, (pàgina 49692)

La metodologia quantitativa està basada en el disseny d'un qüestionari tancat (vegeu Annex I) que s'ha distribuït entre els joves i les joves de 15 a 29 anys de les zones rurals i periurbanes de les quatre illes que són objecte d'estudi (Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera).

Quant a la mostra, s'ha considerat el col·lectiu de joves de 15 a 29 anys, seleccionats per mostreig aleatori per quotes de a) sexe i b) grups d'edat (15-19, 20-24 i 25-29 anys), i estratificat (per illes i per municipis).

La recollida de qüestionaris es va realitzar a peu de carrer al llarg de tres setmanes, i es va invertir un temps aproximat de 15 minuts per persona. D'això se'n va encarregar un equip de 9 enquestadors/enquestadores, distribuïts en totes les Illes.

Atès que l'aplicació del qüestionari s'ha complementat amb els grups de discussió, s'ha considerat suficient assumir un marge d'error mostral del 5% i un nivell de confiança estimat del 95%.

El qüestionari ha estat elaborat per l'equip tècnic de l'estudi, si bé per a la seva construcció s'han consultat aspectes correlacionats amb fonts d'informació com l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBES-TAT), l'Institut Nacional d'Estadística (INE) i estudis sobre els temes ja elaborats a altres Comunitats Autònomes espanyoles, com Catalunya (M. Domínguez et alii, *Món rural i Joves: Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*, Col·lecció Estudis, n. 31, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Generalitat de Catalunya, Barcelona 2010); Extremadura (E. Gil Hernández, *Estudio Sociológico de la Juventud Rural de Extremadura*, Consejo de la Juventud de Extremadura, Mérida, 2006); Asturias (M. López et alii, *Estudio de Pensamiento de la juventud rural y urbana sobre la realidad del mundo rural*, READER, Oviedo, 2010); Andalucía (M. Fernández et alii, *La situación social de los jóvenes en Andalucía*, Instituto Andaluz de la Juventud, Consejería de la Presidencia de la Junta de Andalucía, 2003).

El qüestionari permet establir la forma en què es distribueixen entre els distints grups d'edat les principals dimensions referides a les condicions socioeconòmiques, als comportaments, les condicions de vida i alguns components del sistema de valors. Té com a principal objectiu la identificació dels trets més característics de la joventut a les zones rurals i periurbanes, associant aquestes informacions a variables com ara l'edat, el gènere, el nivell d'instrucció, l'ocupació, la classe social, la nupcialitat, la fecundi-

tat, així com altres variables socials, econòmiques i demogràfiques considerades rellevants com l'ús de les noves tecnologies, la salut i la mobilitat.

Així mateix, el qüestionari permet comptabilitzar i analitzar les situacions, percepcions i condicions de vida dels joves i les joves del món rural, identificant els aspectes més rellevants de la seva realitat social com els hàbits i pràctiques culturals; el seu coneixement, la valoració i la utilització dels recursos existents als municipis de les zones rurals per part de la població juvenil, i la seva implicació i participació a la vida política, econòmica, sociocultural i mediam-biental als territoris respectius. Mitjançant les seves respostes, es poden conèixer els problemes i actuacions dels/de les joves, afavorint un coneixement precís de la seva situació social i les possibles inquietuds. A més a més, la part empírica del qüestionari facilita l'elaboració d'un conjunt de propostes, línies d'actuació, mesures i recomanacions dirigides a la població juvenil de la part forana per tal que incideixin a la seva realitat social.

El qüestionari també ha permès efectuar, per a certes qüestions, una anàlisi de les diferències entre les trajectòries dels joves i les joves residents a les zones periurbanes i la resta de la Comunitat Autònoma, quan aquestes darreres han estat disponibles i manejables. En aquest sentit, el qüestionari ha inclòs preguntes que permeten fer la comparació amb aquelles variables que són emprades de forma periòdica per l'IBESTAT i l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears (OBJIB) per als seus estudis sobre la població balear i que fan referència especialment a la població resident a zones urbanes. Aquestes variables abasten diferents camps com les condicions de vida (participació social i temps lliure), coneixements i usos lingüístics, societat de la informació (ús d'Internet i altres TIC) i situació laboral (ocupada, desocupada, etc...). Per tant, els resultats obtinguts a partir de les respostes proporcionades pels joves i les joves de la part forana al qüestionari són objecte d'anàlisi comparatiu amb els obtinguts per l'IBESTAT, quan ha estat possible.

Les respostes proporcionades per la població juvenil rural a les preguntes formulades han estat tractades mitjançant un programa informàtic, adaptat als requeriments tècnics del projecte. S'ha s'utilitzat el *Programa de Tractament Estadístic per a Ciències Socials SPSS versió 19.0*.

La metodologia qualitativa ha consistit en la realització de diverses reunions de grups de discussió, en els quals hi han intervingut professionals/tècnics de l'àmbit de la joventut de les diverses adminis-

tracions públiques i entitats civils presents a la part forana, així com a joves d'entre 15-29 anys. La dinàmica dels grups de discussió amb professionals que treballen amb la joventut responen a un doble objectiu: per una banda, s'ha pretès conèixer el punt de vista de persones que, donada la seva activitat, tenen un ampli coneixement sobre el món juvenil, i, per tant, poden oferir informació rellevant respecte als problemes socials i la realitat de la joventut rural i periurbana al seu àmbit d'actuació. Per una altra, essent aquests professionals/tècnics el lligam entre les polítiques de joventut i els seus destinataris, incorporar el seu punt de vista respecte al seu treball i la tasca que desenvolupen en relació a la població juvenil rural, permet obtenir un apropament a les actuacions dutes a terme per l'Administració i les organitzacions socials dedicades als joves. Per la seva banda, els joves i les joves proporcionen en el si d'aquests grups de discussió els elements de contrast essencial per poder obtenir un perfil acurat de les temàtiques tractades.

Aquestes reunions, organitzades mitjançant grups de discussió, han permès, una vegada extretes les conclusions, i comparant-les amb els resultats extrets dels qüestionaris aplicats als joves i les joves, realitzar una anàlisi DAFO per tal de definir els àmbits estratègics en els quals intervenir.

S'han organitzat tres grups de discussió: un a Mallorca, un a Menorca, un a Eivissa-Formentera. Cada grup s'ha reunit 2 vegades (2 sessions). Es varen programar sis sessions (2 a Mallorca, 2 a Menorca, 2 a Eivissa i Formentera) de 60 minuts cada una, essent enregistrades mitjançant un ordinador i una gravadora digital en format mp3 i posteriorment transcrites.

Cada grup de discussió ha estat format per un mínim de 7 persones i un màxim de 9, per permetre la pluralitat de punts de vista i aportacions i també per resultar manejable en nombre. La composició mixta professionals/joves dins cada grup de discussió s'ha procurat establir en una proporció aproximada de 50-50%.

La composició de cada grup de discussió s'ha procurat equilibrar entre dues grans categories: professionals i responsables de programes i polítiques que treballen amb col·lectius de joves, i joves entre 15-29 anys, si bé en aquest darrer cas s'ha procurat que es tractés de joves amb un coneixent qualificat de la realitat que els envolta en el seu medi de residència i desenvolupament (representants d'associacions, juvenils i/o temàtiques, etc.).

La dinàmica dels grups de discussió ha estat semiestructurada. S'ha comptat amb la informació prèvia resultat de l'anàlisi dels qüestionaris aplicats als joves, però cada reunió s'ha fet seguint un guió (vegeu Annex II), (moderat per un tècnic de FUEIB) amb el qual s'han recollit les qüestions bàsiques que s'han volgut treballar de forma conjunta, si bé s'ha permès un certa flexibilitat, ja que es tracta d'atorgar als entrevistats un ampli grau de llibertat perquè manifestin les seves experiències a partir de la seva pràctica professional i personal, així com les seves opinions respecte als problemes juvenils i les polítiques que els afecten.

La informació proporcionada pels participants en els grups de discussió s'ha analitzat per categories temàtiques. S'ha procedit a la reducció de dades i informacions proporcionades pels participants, després hi ha hagut un procés de transformació de les dades en categories comparables. Per tal d'analitzar els resultats obtinguts s'ha utilitzat el software *QSR International Nvivo9*. Finalment s'han obtingut els resultats i verificat les conclusions. Les conclusions i resultats s'incorporen finalment a l'estudi diagnòstic.

La combinació de les informacions extretes en els grups de discussió, juntament amb les tendències obtingudes de l'aplicació dels qüestionaris ha estat efectuada per l'equip tècnic de FUEIB, essent revisades per un equip extern col·laborador. De tot això se n'han extret les conclusions que es mostren en l'apartat d'aquest estudi corresponent als grups de discussió, i també en forma d'anàlisi DAFO i que permeten a la vegada formular una sèrie de recomanacions d'intervenció.

Extracció de la mostra

Atès que es combinen les metodologies qualitativa i quantitativa, els dissenys mostrals s'han realitzat com s'indica tot seguit:

- **Metodologia qualitativa:** Com ja s'ha indicat, s'ha configurat 3 grups de discussió (un a Mallorca, un a Menorca, un a Eivissa i Formentera), compostos per 7-9 persones cadascun, moderats per un tècnic de la FUEIB. La composició de cada grup és mixta: professionals que treballen amb joves i joves entre 15-29 anys. Cada grup de discussió s'ha reunit 2 vegades en sessions de 60 minuts cadascuna. En total, 6 reunions de grups de discussió.

QUADRE 5 Sessions dels grups de discussió

	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera
Dates i llocs	Dates: Dia 11.07.2011, dues sessions: de 19 a 20 h i de 20.30 a 21.30 h Lloc: Casal de Joves de Santa Maria del Camí	Dates: Dia 18.07.2011, dues sessions: de 18 a 19 h i de 19.30 a 20.30 h Lloc: seu de l'extensió universitària a Menorca (Alaior)	Dates: Dia 14.07.2011, una sessió: de 18.30 a 19.30 h i dia 15.07.2011 una sessió de 18.30 a 19.30 h Lloc: seu de l'extensió universitària a Eivissa
Professionals	Informador juvenil / tècnic cultura i joventut administració local	Informadora juvenil municipal	Tècnic municipal de joventut
	Educadora social Mancomunitat del Pla de Mallorca	Dinamitzadora juvenil municipal	Director tècnic joventut Consell d'Eivissa
	Professora Educació Secundària	Informadora juvenil municipal	Director Espai Jove municipal
	Educadora social Mancomunitat del Raiguer de Mallorca		Coordinador municipal de formació Tècnic FUEIB
Joves	Jove 1	Jove 1	Jove 1
	Jove 2	Jove 2	Jove 2
	Jove 3	Jove 3	Jove 3
	Jove 4	Jove 4	Jove 4
TOTAL	8 participants	7 participants	9 participants

- Metodologia quantitativa: el col·lectiu de joves entre 15 i 29 anys s'ha seleccionat mitjançant mostreig aleatori per quotes de a) sexe i b) grups d'edat (15-19, 20-24 i 25-29 anys), i ha estat estratificat (per illes i per municipis), a partir de les dades padronals i de la classificació d'àrees/municipis periurbans de Balears.
- La mostra s'ha extret a partir de les dades oficials del Padró municipal d'habitants (2010), que són les següents, corresponents a municipis rurals i semirurals:

QUADRE 6 Estratificació de població jove per al càlcul de la mostra

Illla/grups d'edat	15-19	20-24	25-29	Total per illa
Mallorca	5897	6453	8429	20779
Menorca	1718	2041	2744	6503
Eivissa	193	241	359	793
Formentera	415	606	931	1952
TOTAL BALEARS				N = 30027

- a. Nivell de confiança: 95%: Z = 1,96
- b. Precisió (marge d'error) = d: 5%
- c. p = q = 0,5
- d. Nombre de qüestionaris (n)= 380

El nivell de confiança i el marge d'error utilitzats es consideren suficients tota vegada que aquesta part de la metodologia quantitativa (aplicació de qüestionaris) es complementa amb la part qualitativa dels grups de discussió.

Fórmula aplicada, per a població finita:
 $n = (N \cdot Z^2 \cdot p \cdot q) / d^2 \cdot (N - 1) + Z^2 \cdot p \cdot q$

QUADRE 7 Nombre de qüestionaris segons estratificació per illes

Nombre de qüestionaris segons estratificació per illes	
Mallorca	263
Menorca	82
Eivissa	10
Formentera	25
Total	380

En qualsevol cas, s'ha establert un marge de seguretat, de manera que finalment s'han recollit un total de 402 qüestionaris entre les quatre illes.

de 4 de juny, pel qual s'aprova el primer programa de desenvolupament rural sostenible, s'ha hagut de treballar amb les dades demogràfiques disponibles a l'IBESTAT (PMH, 2010) pel que fa a la seva classificació de les categories poblacionals de rural i semiurbà. Per aquest motiu, l'extracció de la mostra per a l'estudi empíric basat en el qüestionari s'ha centrat en els municipis que figuren en el quadre següent:

QUADRE 8 Municipis dels quals s'extreu la mostra d'estudi

Mallorca	Alaró, Algaida, Ariany, Artà, Banyalbufar, Binissalem, Búger, Bunyola, Campanet, Campos, Capdepera, Consell, Costitx, Deià, Escorca, Esporles, Estellencs, Felanitx, Fornalutx, Lloret de Vistalegre, Lloseta, Llubi, Mancor de la Vall, Maria de la Salut, Montuïri, Muro, Petra, Pobla (Sa), Porreres, Puigpunyent, Salines (Ses), Sant Joan, Sant Llorenç des Cardassar, Santa Eugènia, Santa Margalida, Santa Maria del Camí, Santanyí, Selva, Sencelles, Sineu, Sóller, Valldemossa, Vilafranca de Bonany
Menorca	Alaior, Castell (Es), Ferreries, Mercadal (Es), Migjorn Gran (Es) i Sant Lluís
Eivissa i Formentera	Formentera, Sant Joan de Labritja

Aquest municipis, pel que fa a l'extracció de la mostra, han de complir algun dels dos criteris següents, per a consideració com a municipis rurals / periurbans:

- 1) que no contenguin polígons urbans (tal com venen definits en l'apartat 4.1.15. del capítol 4 del Reial Decret 752/2010, de 4 de juny;
- 2) que no tinguin més de 10.000 habitants.

4. La joventut rural a les Illes Balears

4.1. Definició del concepte de joventut

A l'hora d'explicar el fenomen de la joventut, les Ciències Socials s'han centrat, d'acord amb Revilla (2001) en diferents temes: la manera de pensar (opinions i actituds), les condicions de vida (transició a la vida adulta), les pràctiques socials (oci i consum) i les produccions culturals de la joventut (subcultura i cultures juvenils). Els temes no són tanmateix, exclusius ni excloents, com s'ha explicat en l'estudi sobre polítiques locals de joventut que ha estat elaborant l'Institut Balear de la Joventut (2011).

La definició de joventut és, en bona part, una construcció social, de tal manera que ha anat variant en funció de l'època i la societat en què ens trobem, de tal manera que es consideraran joves persones d'edats diverses.

Hi ha un cert consens a pensar que l'inici de la joventut vé marcat per la biologia (etapa de la pubertat), però la biologia no en marca el final, sinó que aquest és determinat per la societat, ja que es considera assolit amb la independència econòmica i la formació de la pròpia família.

L'inici de la joventut se sol situar, en l'actualitat, a l'edat de 15 anys, encara que, en les societats occidentals la pubertat s'està avançant. Quant al final de la joventut, en els darrers temps s'ha observat un allargament, de manera que el final de la joventut s'ha anat ampliant dels 25 anys als 30 i arriba fins i tot als 35 si ens fixem en els aspectes socioeconòmics de la condició juvenil actual.

Una característica significativa a l'hora de definir la joventut és la pluralitat, perquè que es defineix de maneres diverses i no és convenient tractar la joventut com un grup social delimitat i homogeni.

Tot i que definir la joventut és complex, hi ha acord en diversos punts:

1. El jovent es descriu com un col·lectiu de persones que passen per la mateixa etapa del cicle vital, que comença en l'adolescència i acaba

en l'edat adulta, encara que aquest trànsit no és igual per a tots els joves.

2. Les condicions de vida dels joves, com en tot grup social, són font de desigualtats que determinen les seves oportunitats vitals i la seva manera de ser. Per això, cal tenir en compte la classe social, el context en què viuen, el país, la ciutat o el poble, la família, la procedència, el gènere, l'ètnia, etc.

Els reptes de la joventut són semblants en diferents èpoques —se cerca la independència econòmica dels pares i la creació d'una família pròpia—, amb unes condicions històriques determinades en cada moment, que permeten parlar de generacions diferents.

Si caracteritzem la joventut com l'etapa en què cal fer diverses transicions fins a arribar a l'edat adulta, observem com, a l'Estat espanyol, aquestes transicions, especialment l'econòmica i la familiar (que implica la transició domiciliària i la parella estable), es produeixen en una edat cada vegada més avançada.

Podem entendre la joventut com una fase vital determinada per una configuració específica de dependències (*Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010*). Això no vol dir s'hagi de considerar la persona jove com a dependent i l'adulta com a independent. Els adults depenen d'altres persones i d'institucions que condicionen el seus marges de llibertat. Per la seva banda, els joves i les joves tenen cada vegada més d'independència envers els seus pares o tutors. El que interessa aquí és la diferència entre les interdependències dels adults de les dels joves.

La joventut està marcada per les transicions d'un tipus dominant de dependències a unes altres. Ens centrem, seguint l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011) fonamentalment, en quatre tipus de dependència. D'aquesta manera, en el procés de convertir-se en persona adulta, es succeeixen diverses transicions:

1. **Transició econòmica:** de la dependència econòmica dels pares a la dependència d'ingressos propis o de la parella, principalment. Denominem **transició econòmica** aquest can-

vi d'unes dependències econòmiques a unes altres. En aquest context, podem parlar igualment de **transició a la ciutadania social**, en relació amb dependències secundàries com són els suports, ajudes i serveis de l'estat del benestar. Es tracta del pas dels drets de ciutadania social indirectes, els que la persona jove rep perquè depèn dels pares (beques escolars, ajudes per fill a càrrec, etc.), als drets de ciutadania directes, pel fet de ser major d'edat o cotitzar a la seguretat social (subsidi d'atur, renda mínima, ajudes a l'habitatge, etc.).

2. **Transició domiciliària o emancipació:** es tracta del pas de la dependència social dels pares a la independència de tenir d'una llar pròpia.
3. **Transició a la parella estable:** és el pas de la dependència emocional de la família d'origen a una dependència més centrada en el grup d'amics i la parella.
4. **Transició a la ciutadania política i civil:** passant de la dependència de les autoritats i de la pàtria potestat dels pares a l'autonomia com a ciutadà, que succeeix en primer lloc, quan s'arriba a la majoria d'edat.

Malgrat totes aquestes transicions dels joves cap a l'edat adulta, la joventut es configura com una etapa plena, amb característiques, necessitats i interessos propis.

Un tret interessant quan parlem de la joventut és —d'acord amb l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010*— la disposició de temps lliure per desenvolupar activitats d'oci: "Les experiències que viuen els joves conjuntament com a col·lectiu específic marquen els diferents estils de vida en un context en què les institucions tradicionals (com la família) i les més modernes (com els mitjans de comunicació o les tecnologies) tenen un paper important. El consum, les aparences, la immediatesa, el pragmatisme o el futur incert cobren una importància especial en la societat actual, així com l'oci nocturn, que es configura com un moment de comunicació i diversió amb altres joves en un temps en què és més fàcil escapar del control adult. Compartir experiències amb els iguals adquireix la màxima importància".

4.2. La ruralitat

El concepte rural o ruralitat, segons l'*Atles de la Nova Ruralitat* (2009), representa una significació que es fa molt maleable, tant en el temps com en l'espai. Quan parlem de rural o ruralitat pensem en un determinat territori o en un espai que compleix unes determinades condicions econòmiques, socials o, fins i tot, fisi-

ques, però el concepte no ens diu res sobre fronteres i límits o sobre si es tracta d'una àrea de conreus o forestal, d'un determinat hàbitat o d'un espai destinat a una activitat concreta. Tenint en compte que rural i ruralitat es refereixen a realitats de tipus social, econòmic i/o d'ocupació del sòl, els conceptes es troben intrínsecament lligats als canvis que experimenten aquestes realitats, i en conseqüència, la definició de rural ha d'adaptar al moment del qual es parla.

El terme rural ens remet a aspectes relatius al camp, i així ho defineixen diccionaris i enciclopèdies. La manca de precisió semàntica i, sobretot, geogràfica, és remarcable, perquè els conceptes rural i camp són sinònims, amb algunes matisacions, i mantenen una ambigüitat difícil de resoldre si no és en funció del context en el qual aquestes paraules són utilitzades. Des d'un punt de vista territorial, ens quedariem, seguint l'*Atles de la Nova Ruralitat* (2009) amb dos tipus d'aproximacions:

1. L'àmbit rural és aquell en el qual es dona un determinat tipus d'ocupació del territori o del sòl. És l'àmbit dels camps, per excel·lència els conreus, però també els dedicats a pastura o els espais ocupats per boscos i vegetals més o menys naturals de les característiques més diverses. Però els límits on s'acaben els usos rurals del territori i on comencen els urbans no són fàcils de determinar, i cada vegada ho són menys; no és gens clar decidir en quins àmbits se situen, per exemple, els espais ocupats per instal·lacions de golf, d'hípica, una pedrera, o per panells fotovoltaics de producció elèctrica.
2. Des d'un punt de vista més social, l'espai rural ha estat lligat històricament amb l'activitat pròpia del camp, l'agricultura que ocupava la quasi totalitat de la població i condicionava totes les expressions socials i les formes de vida. Però també les transformacions dels darrers decennis han modificat de d'alt a baix les formes de vida i les manifestacions de la societat tradicional i la separació entre camp i ciutat es fa cada vegada més dèbil i invisible. La referència a l'activitat i a les formes de vida que li eren pròpies dona pas a aproximacions estrictament demogràfiques o de tipus més sociològic, com per exemple la densitat demogràfica, el nombre d'habitants, i a altres de més qualitatives, com la presència de comerços i serveis, l'accessibilitat, etc.

Al cap i a la fi, com indica el mateix *Atles de la Nova Ruralitat* (2009), el concepte rural és inseparable del seu contrari, el concepte urbà, i de fet la definició de

la ruralitat s'ha fet per oposició a la urbanitat, com el lloc de la "no ciutat". I això es reforça pel fet que l'estudi, la definició i la difusió de la ruralitat es fan des de la ciutat i, inevitablement, des d'una òptica urbana.

Tal com s'ha apuntat, la ruralitat física, el camp no té perquè coincidir amb la ruralitat més social; en aquest cas, el que compta és el volum, no tant en superfície ocupada com en contingut humà i d'activitats de tot tipus. Les maneres de mesurar aquest volum social són diverses, i s'ha tendit generalment cap a indicadors de síntesi, en particular el nombre d'habitants o la densitat de la població. La dificultat sempre és situar el llindar en què es passa del món urbà al rural, un llindar forçosament arbitrari, perquè la realitat social és canviant en el temps. Tanmateix, per tenir una referència –definida jurídicament– podem assumir les zones rural d'acord amb el que recull l'article 3 de la llei 45/2007, de 13 de desembre per al desenvolupament del medi rural: Medi rural: l'espai geogràfic format per l'agregació de municipis o entitats locals menors definit per les administracions competents que tinguin una densitat inferior als 100 habitants per km².

La sociologia i les formes de vida urbanes s'estenen cada vegada més pel conjunt del territori, i ja ni tan sols es pot parlar d'una ruralitat per oposició a la ciutat. Les formes de vida urbanes, amb la seva concentració de serveis, s'han estès per bona part de l'àmbit rural de les Illes Balears, de manera que, en el cas de Mallorca, i com ja apuntava Quintana l'any 1976, aquesta illa ha esdevingut una regió metropolitana en la qual la capital difon usos, processos i modus de vida que es difonen en forma de taca d'oli per tot el territori, al recer d'unes xarxes de transport cada vegada amb més extensió i capacitat.

Des d'un punt de vista conceptual, i d'acord amb *l'Estudi sobre el món rural i els joves*, de la Generalitat de Catalunya (2010), els darrers anys hi ha hagut un canvi de llenguatge des de les institucions públiques –fonamentalment de la Unió Europea– i les instàncies acadèmiques, que han començat a diferenciar dos termes que en sovint s'utilitzaven indistintament: *agrari* i *rural*. L'explicació és que allò rural va més enllà d'un model de producció, atès que es refereix a tot un teixit econòmic i social que abasta un conjunt d'activitats econòmiques diferenciades, actors socials, etc. Aquestes aproximacions condueixen a una definició descriptiva eclèctica, amb menys precisió, però amb una característica fonamental: va més enllà d'allò agrari com a element definitori de la ruralitat (per exemple el que s'assumeix en l'enfocament politicoadministratiu de l'OCDE i la

Unió Europea). Es tracta, això, d'una aproximació pragmàtica allunyada de plantejaments que impliquen la introducció de variables sociològiques per entendre l'estructura econòmica i social.

Les transformacions socials, econòmiques i culturals han esvaït les fronteres entre allò rural i urbà, i a la vegada han accentuat l'heterogeneïtat interna dels territoris amb l'aparició de noves realitats més complexes (Ibid.).

Per tant, seguint l'estudi sobre el món rural i la joventut, de la Generalitat de Catalunya (2010), és necessari repensar els conceptes que utilitzem. Caldria un nou concepte que sigui útil per explicar les grans transformacions del món rural dels darrers anys a nivell europeu, les principals de les quals són (Ibid.):

- 1. Diversificació del teixit econòmic i social: la pluriactivitat:
 - Creixement del sector serveis.
 - Petites empreses manufactureres.
 - Disminució de la importància del sector primari i desvinculació entre l'activitat agrària i l'organització social.
 - Agricultura a temps parcial/pluriactivitat de pagesos.
 - Integració de l'agricultura en l'entramat industrial i agroalimentari.
 - Expansió de les tecnologies de la informació i la comunicació, el turisme i els negocis al voltant de l'oci.
- 2. Canvis demogràfics i socioculturals:
 - Processos d'envelliment i despoblació contínua d'algunes àrees.
 - Impacte dels nous moviments migratoris i la seva extensió al territori.
 - Apropiació de l'espai per part dels habitants urbans: residencial i població flotant.
 - Processos de continu urbà en algunes àrees, les més poblades: barreja del món rural i urbà (territorial, d'hàbits i costums, de feines, de formació, etc.).
- 3. Canvis institucionals:
 - Descentralització dels recursos i els serveis.
 - Noves modalitats associatives (corporativisme).
 - Efectes de les polítiques estructurals de la Unió Europea (sobretot en relació amb les polítiques agràries) en el desenvolupament socioeconòmic.

- 4. Canvis tecnològics:
 - Implantació de noves tecnologies agràries i canvi en el model productiu.
 - Extensió de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- 5. Canvis culturals:
 - Revalorització del medi ambient; creixement de les demandes ambientals del món rural.
 - Viure al poble (ser "pagès") com a "mode de vida".
 - Extensió de la idea de la pagesia com a guardiana del medi ambient.
 - Canvis en les concepcions del món rural, tant des del món urbà com des del mateix espai rural.

4.3. Joves de municipis rurals o joves de la part forana

Tractar de joves de municipis rurals o de joves de la part forana té sentit només des de l'òptica des de la qual se'ls defineixi. La "part forana" s'ha definit històricament en parlar dels territoris de l'illa de Mallorca que no eren la "ciutat" de Mallorca, és a dir, Palma. Tradicionalment, doncs, el concepte de part "forana" ha estat oposat al de "ciutat", sent la capital l'única ciutat de l'illa durant segles. Actualment, la part forana de Mallorca concentra gairebé la meitat de la població de l'illa, i se l'ha vingut dividint fisiogràfica i administrativament en cinc comarques: Pla de Mallorca, Serra de Tramuntana, Raiguer, Migjorn i Llevant.

Al modus de vida tradicionalment agrari, en els municipis rurals s'hi sobreposen una sèrie de valors que comunament s'han identificat com a diferents als construïts en els entorns urbans. Diversos estudis han mostrat que la identitat col·lectiva és un dels trets característics de les poblacions rurals. Així, segons TREPAT i SERRET (2011), la major vinculació de la població rural al territori explica que s'atorgui major importància a la identitat col·lectiva. De la mateixa manera, diferents opinions indiquen que la dimensió més reduïda dels nuclis rurals i la menor densitat de població permeten articular processos d'identificació mútua entre els habitants del municipi i reforçar el sentiment d'identitat col·lectiva. L'estudi de TREPAT i SERRET (2011) –centrat en Catalunya– mostra com els valors a l'entorn de la identitat local són més presents, en bona part, en

l'entorn rural. En els entorns rurals hi ha un major sentiment de vinculació a la terra, a la natura, a la cultura, a la tradició i a la llengua que en els entorns urbans. Aquesta opinió és compartida per un bon nombre de participants en el seu estudi.

D'acord amb aquests autors, en els entorns rurals, el major sentiment de vincle amb l'entorn en el qual es viu i uns processos d'apropiació de símbols majors que en els entorns urbans expliquen que la població rural valori en major mesura l'arrelament al territori i s'hi senti més identificada. "En els nuclis rurals és més fàcil, per transmissió oral i per tradició, conèixer la història del poble i la seva gent, les llegendes i costums. Aquests són factors que poden ajudar a generar sentiments identitaris, d'apropiació i d'identificació amb l'entorn en el qual es viu. Per altra banda, la menor densitat de població i el major contacte entre les persones facilita, en major mesura, els processos d'identificació mútua entre els habitants d'un municipi rural. Aquests sentiments identitaris compartits faciliten una major cohesió social en el municipi i, al seu torn, permeten articular dinàmiques de solidaritat i de cooperació que contribueixen a reforçar la cohesió i el sentiment d'identitat col·lectiva" (TREPAT i SERRET, 2011).

Aquests sentiments identitaris són també palesos en part de la joventut rural de Balears, si bé quan parlem de "part forana" (i ens centrem en Mallorca), no es pot obviar que a aquests sentiments s'hi afegeix una connotació de rivalitat amb la capital. Així, des del punt de vista dels ciutadans, la gent de la part forana eren "de poble" (d'un caràcter més rural), mentre que per a la gent dels pobles els de Palma eren "de ciutat" (d'un caràcter més burgès). Tot això expressat amb un cert to de rebuig diferenciador per remarcar la importància dels "valors" respectius.

Tanmateix, com es veurà en els resultats dels grups de discussió (GD) realitzats en aquest estudi, existeix cert acord entre els participants en els GD que el jovent que viu als pobles de les Illes Balears no té un sentiment de pertinença a un entorn rural i es qüestiona el concepte de ruralitat en una comunitat amb concentracions urbanes que estan molt a prop d'àrees no urbanes però hi mantenen una estreta relació i sobre les quals hi tenen influència i impacte; a més, es mostra i es contempla com un factor condicionant de la vida al poble i el sentiment de ruralitat el fet que en els darrers anys s'ha donat –sobretot a les illes de Mallorca i Eivissa– un fenomen de generació de "pobles-dormitori" i les conseqüències que se'n deriven (gent nouvinguda que no fa vida al poble, pèrdua del sentiment comunitari, separació entre autòctons i nouvinguts).

En qualsevol cas, a l’hora de caracteritzar la part forana de Mallorca, hem de tenir en compte que hi és present una gran diversitat en els tipus de poblacions que configuren els seus municipis. Així, trobem ciutats més o menys industrials com Inca i Manacor, viles tradicionalment agrícoles com Sineu, Muro i Sa Pobla, llogarets residencials o de cap de setmana com Ruberts o Jorjets, nuclis residencials com la Colònia de Sant Pere i nuclis turístics al costat de la mar com la Colònia de Sant Jordi o Cala d’Or. Aquesta diversitat també es reflecteix en l’autopercepció dels seus habitants –i en particular

dels joves, diferenciant-se entre sí joves d’un municipi de la costa dels d’un municipi, podem per cas, del Pla. Tanmateix, sembla que persisteix el tret comú de aïllar els ciutadans de la capital de la resta de poblacions de l’illa.

Fent una breu caracterització demogràfica, cal indicar que la joventut entre 15 i 29 anys de Balears residents a municipis rurals representen tan sols el 14,28% del total de joves de Balears. La distribució per illes i grups d’edat es mostra en el quadre següent:

QUADRE 9 Percentatge de joves de municipis rurals respecte al total de joves (per illes)					
	% de joves de municipis rurals sobre el total de joves de Balears	% de joves de municipis rurals sobre el total de joves de Mallorca	% de joves de municipis rurals sobre el total de joves de Menorca	% de joves de municipis rurals sobre el total de joves d'Eivissa	% de joves de municipis rurals sobre el total de joves de Formentera
15-19 anys	15,28%	13,77%	38,01%	3,18%	100%
20-24 anys	14,13%	12,51%	37,89%	2,83%	100%
25-29 anys	13,80%	12,17%	37,37%	2,80%	100%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del PMH 2010 (IBESTAT)

Aquestes dades reflecteixen clarament que, a banda de l’illa de Formentera, en què tot el territori és classificat com a rural o semirural, l’illa que compta amb un percentatge més elevat de joves, en totes les franges d’edat, vivint en medi rural és Menorca, mentre que en el cas de l’illa d’Eivissa és quasi testimonial aquesta proporció, considerant-se com a rural o semirural tan sols el municipi de Sant Joan de Llabritja. En conjunt, és clar que la majoria dels joves i les joves de Balears entre 15 i 29 anys es concentren en municipis qualificats com a urbans.

4.4. Món rural a les Illes Balears

Les condicions socioeconòmiques del món rural de Balears que ja s’apuntaven al I Congrés Rural de les Illes Balears (2002), s’ha vist reforçades en la seva majoria en els darrers anys, de manera que es mantenen constants quatre variables bàsiques que es poden resumir en els següents aspectes:

1) La nova percepció del món rural a la política agrària de la Unió Europea. Avui es tendeix a un model que promou un escenari de futur del món rural més inclinat a la utilització per a l’oci i la recreació que com a element de produc-

- ció, cosa que provoca un disseny d’estratègies en les quals són molt importants les propostes d’accions de tipus postproductiu.
- 2) La situació del món rural en els països desenvolupats.
 - 3) La incidència sobre el món rural de les noves demandes de pràctiques turístiques i d’oci i plaer per part de la societat urbana.
 - 4) La situació actual de l’espai rural a les Illes Balears.

D’acord amb el *Programa de Desenvolupament Rural de les Illes Balears* (2007-2013), el sector agrari de les Illes Balears, igual que altres comunitats autònomes d’economia terciaritzada i industrial com Catalunya, Madrid i el País Basc, presenta en els últims anys un estancament de la població ocupada i una escassa contribució a la generació de activitat econòmica. L’auge del turisme, des de la dècada dels seixanta, es manifesta en l’àmbit del mercat de consum, del mercat immobiliari i del mercat laboral. La combinació d’aquestes tres variables provoca efectes diversos en l’agricultura i la ramaderia, predominant des llavors una situació permanent de crisi. En poc temps, es passa d’una economia feble i que fomenta la riquesa en les produccions agràries a una economia dinàmica i terciaritzada en la qual les activitats agràries tenen una importància ecològica, etnològica i paisatgística més que econòmica.

En una primera etapa de desenvolupament turístic, des de la dècada dels seixanta fins a les crisis energètiques de la dècada dels setanta, el camp balear experimenta una extensificació dels sistemes de cultiu tradicionals, per competència del creixent medi urbà, i un descens considerable de la superfície conreada, per abandonament de les explotacions més petites, excepte a Eivissa i Formentera, i de secà. D’altra banda, la mecanització i, sobretot, l’extensió de la superfície regada (per satisfer la creixent demanda urbana) permet salvar algunes explotacions de la reducció de la mà d’obra agrària, l’augment dels costos laborals i la descapitalització que es deriva de la forta migració rural i el transvasament de capital i empresaris cap al turisme.

En una segona etapa, des de la dècada dels vuitanta i, sobretot, amb l’entrada del Estat espanyol a la Unió Europea, el descens de la superfície conreada s’accentua respecte al període anterior, afectant indistintament les terres de secà i de regadiu. les crisis energètiques de la dècada dels setanta introdueixen el sector agrari de les Illes Balears en una profunda crisi, amb valors econòmics similars als de l’època preturística. Malgrat les subvencions comunitàries (des de 1989), entre els anys vuitanta i noranta, els diferents indicadors econòmics experimenten un estancament –fins i tot un lleuger descens – no lliure de profundes crisis conjunturals, com la de 1988. Les causes explicatives de la crisi de la dècada dels vuitanta i noranta són l’envelliment de la població activa agrària (per extinció generacional), la pròpia entrada a la Unió Europea i l’increment dels processos d’urbanització del camp.

A les Illes Balears s’ha passat d’un territori que fins a la primera meitat del segle XX es caracteritzava per la quasi exclusiva dedicació a activitats relacionades amb la producció agrícola, ramadera o forestal, a un espai multifuncional. En aquest territori, a més de les activitats agràries (agricultura i ramaderia), es poden trobar activitats molt diverses que van des de la indústria, el comerç i els serveis fins a l’explotació forestal, passant per l’artesania, el turisme i l’oci, o la petita i mitjana empresa. Avui l’espai rural comprèn territoris amb activitats i funcions diverses, on es poden trobar zones conreades, espais naturals, pobles i llogarets, petites ciutats o zones rurals industrialitzades. No obstant la difícil situació actual, és de destacar el paper decisiu i estratègic del sector agrari en la conservació del paisatge, el medi ambient i la qualitat de l’entorn per al conjunt de l’economia regional.

D’altra banda, una de les característiques específiques de la Política Agrària Comuna (PAC) de la Unió Europea és considerar els avantatges dels sistemes

de producció agrària més productius i més competitius, marginant d’aquesta manera els espais agraris tradicionals illencs que presenten desavantatges respecte als espais europeus continentals. Destaca més la funció de l’agricultor com a gestor ambiental que com a productor d’aliments. D’acord amb aquesta perspectiva, s’ha de remarcar el paper de les activitats no agràries en els espais rurals com els de les Balears.

El territori rural de les Illes Balears conté aproximadament una quarta part de la població total illenca, però el seu escenari s’estén sobre el 75% del territori. Per això, des d’un punt de vista territorial l’espai rural representa un paper important en la fisiognomia dels paisatges de les Illes.

Fa temps que l’agricultura i la ramaderia han deixat de ser l’element predominant a l’economia de les Illes Balears. El seu pes relatiu inferior al 2% ha anat baixant des de la darrera meitat del segle XX. Sobre aquest fenomen ha intervingut el desenvolupament del turisme de masses des de finals de la dècada dels cinquanta del segle XX.

La situació crítica del món rural de Balears, quant al seu paper vertebrador de territori i societat, en la qual conflueixen uns recursos fisiconaturals i una infraestructura sociojurídica que tradicionalment han condicionat les activitats agràries, una situació de lluita competencial entre aquestes activitats i el turisme, i amb la situació creada a partir de l’entrada espanyola a la Unió Europea, es podria caracteritzar pels següents aspectes, que hem trobat persistents des de la seva formulació en el I Congrés Rural de les Illes Balears (2002):

- a) Debilitats:
 - El declivi de la població activa agrària
 - Alt envelliment de la població activa agrària de les Illes Balears
 - La contracció de l’espai agrari, representada pel retrocés de l’agricultura de secà amb poca capacitat de resistència davant el turisme i el procés d’urbanització, i per la dificultat d’adaptació a noves produccions.
 - Una marginació espacial i social, amb el pas de les antigues terres de conreu a una situació de reserva.
 - Escàs atractiu pel jovent perquè s’instal·li als nuclis rurals.
 - Incentiu escàs a la formació i qualificació professional agrària específica.
 - Minifundisme dominant que dificulta introduir noves tecnologies.
 - La insularitat, que redueix els nivells de competitivitat.

- Renda agrària de les més baixes de l'Estat espanyol.
- Escassa productivitat en un elevat nombre d'explotacions agràries obsoletes i descapitalització, aspectes aquest darrer que s'ha de relacionar amb la problemàtica econòmica i jurídica. Són factors explicatius del retrocés de les terres conreades.
- Dotació i estat de conservació deficitaris de les infraestructures rurals.
- Xarxes de comercialització insuficients i associacionisme reduït. Destaca la manca de participació dels pagesos en la comercialització dels seus productes.
- Pressió urbanística que encareix el sòl rústic, si bé aquesta pressió ha anat disminuint arran de la crisi econòmica i financera esclatada l'any 2008. S'ha passat dels espais agraris als espais urbans, no només quant a residències secundàries, sinó també quant a la creació de pobles dormitori per la facilitat de comunicació per carretera amb la capital (en el cas de Mallorca).

► b) Amenaces:

- La problemàtica de les competències entre la demanda dels "urbanites" i la tradició dels "ruralites".
- Ús agrari (agricultura i ramaderia) contra ús urbà. La relació és de retrocés de l'ús agrari, de declivi, i d'urbanització
- Competències en relació al recurs aigua que deriva cap al consum urbà en lloc de l'agrícola. Deficient gestió del cicle de l'aigua.
- Falta d rendibilitat agrària que implica que l'únic valor que queda progressivament a la terra és la "rendibilitat urbanística", immediata o diferida.
- La problemàtica social del pagès: aquesta professió no té actualment prestigi social, o en té molt poc, cosa que afavoreix la seva extinció.

► c) Fortaleses:

- Un entorn privilegiat que s'ha de mantenir. Constitueix un sector clau en la configuració territorial de les Illes Balears en funció de la conservació de valors ecològics i culturals i la comprensió de la característica estructura social illenca.
- Productes agraris autòctons de gran qualitat.
- Una major conscienciació del paper de l'agricultura com a servei públic insubstituïble, al qual s'ha d'ajudar que es pugui

mantenir, si bé aquesta ajuda encara no és efectiva.

- El sector turístic és el màxim beneficiari de la "venda" d'un territori amb un món rural viu i conservat, i indirectament reconeix que se n'ha de potenciar el manteniment.
- Existència de polítiques de denominació d'origen: vi, olivera, formatges, productes carnis, etc.

► d) Oportunitats:

- Potencial de desenvolupament del turisme en el medi rural com a una oferta complementària de qualitat.
- Desenvolupament del sector agroalimentari.
- Col·laboració amb el sector turístic per a la comercialització de productes frescs.
- Augment progressiu de l'agricultura ecològica.
- Valors paisatgístics i patrimonials elevats, susceptibles de potenciar una activitat econòmica que complementi l'oferta clàssica.

El Programa de Desenvolupament Rural de les Illes Balears (2007-2013) ofereix una sèrie de magnituds socioeconòmiques per tal de caracteritzar la realitat actual del sector agrari a les Illes Balears. Les principals són:

- 19.788 explotacions agràries el 1999 –1,1% de l'Estat espanyol – i 13.557 el 2005 (reducció del 31%). El 100% de les explotacions tenen terres.
- Per illes, el 76,8% de les explotacions agràries es concentren a Mallorca, el 17,8% a les illes Pitiüses i el 5,3% a Menorca.
- 58,43% de superfície total agrària ocupada per terres llaurades i 4,20% de superfície total agrària ocupada per pastures permanents.
- 62,64% de Superfície Agrícola Utilitzada (SAU).
- 91,8% SAU ocupada per terres llaurades. 91% SAU ocupada per terres llaurades destinades a cultius de secà i 9% a cultius de regadiu.
- Caràcter minifundista de l'agricultura balear: 24,26 hectàrees de superfície total mitjana per explotació i 15,20 hectàrees de SAU mitjana per explotació -per sota de les respectives mitjanes nacionals, 30,95 ha. i 23,39 ha.
- 70,31% de superfície total agrària es troba en règim de propietat.
- 18.915 titulars (persona física) actius el 1999 i 12.859 el 2005 (reducció del -32,02%).
- 61,69% de titulars de 60 anys i més –per sobre de la mitjana de l'Estat espanyol, 47,61% - i

0,78% de titulars de menys de 30 anys –per sota de la mitjana nacional, 2,06%.

- 66,77% de titulars treballen en l'activitat agrària com a dedicació principal i 31% titulars treballen en una altra activitat principal o complementen l'activitat agrària principal amb una altra de secundària.
- Com a activitats complementàries a l'activitat agrària destaquen pel nombre de explotacions les dedicades a la transformació de productes agraris, turisme i hostatgeria i producció ecològica.
- Consolidació de la dedicació a temps parcial en les explotacions, com conseqüència de l'estacionalitat de les activitats relacionades amb el turisme i el mida reduïda de les explotacions agràries.
- Respecte al treball en les explotacions agràries, dedicació mitjana de 0,73 Unitat de Treball Any (UTA) (1 UTA equival a 228 jornades completes o més) –per sota de la mitjana del conjunt de l'Estat espanyol, 0,92 UTA) –.
- Empreses agràries majoritàriament de caràcter familiar i petites en relació al nombre de treballadors (5 o menys).
- Marge Brut Total (MBT) de les explotacions agràries de 84.108 Unitat de Dimensió europea (UDE) (1 UDE equival a 1205 €). El 78% de les explotacions agràries tenen una dimensió econòmica de menys de 6 UDE, evidenciant l'escassa productivitat del sector agrari en l'àmbit geogràfic de les Illes Balears.
- Sector agrari no competitiu amb els productes estàndards derivats de la globalització del mer-

cat agroalimentari. Existeix un important sector agroindustrial, de caràcter tradicional, amb un total de 19 denominacions i marques de qualitat, que permet mantenir l'activitat productiva de l'agricultura i la ramaderia a través de la transformació, elaboració i comercialització de productes de qualitat diferenciats.

- Necessària reconversió, reestructuració i modernització de les explotacions agràries, amb l'objectiu últim d'augmentar la competitivitat i superar els desavantatges estructurals.

D'acord amb el mateix Pla de Desenvolupament Rural de les Illes Balears (2007-2013), la dedicació a temps parcial tendeix a consolidar-se, com a conseqüència del caràcter minifundista de l'agricultura i l'estacionalitat del turisme, que disminueixen la rendibilitat de les explotacions agràries. L'activitat productiva de l'agricultura i ramaderia es complementa de manera important amb la transformació, elaboració i comercialització agroalimentària, per una banda, i amb el turisme i hostatgeria i producció ecològica, d'altra banda. En aquest sentit, les estratègies de diversificació de rendes es precedeixen d'una necessària reconversió de les explotacions agràries, amb l'objectiu últim d'augmentar la competitivitat i superar els desavantatges estructurals. En l'actualitat, segons indica el Pla, s'hauria de plan-tejar, a més, la formació i la difusió de coneixements com a instruments claus per a dotar d'un major valor afegit les estratègies de diversificació i possibilitar la professionalització del sector.

5. Recursos i polítiques locals de joventut als municipis rurals de Balears

En aquest apartat mostrem una panoràmica sobre els recursos i les polítiques locals de joventut als municipis rurals de Balears a partir de les dades disponibles a l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010*, per l'Institut Balear de la Joventut. Hem de tenir en compte que aquí sols fem una aproximació a les polítiques locals dels municipis rurals de Balears. Del total de 67 municipis existents a les Illes Balears, 59 hi participaren en l'estudi de polítiques locals, de manera que dels 51 municipis rurals contemplats en aquest estudi disposem de dades de 43 d'ells, xifra que suposa el 84,31% de cobertura.

Els municipis rurals dels quals no es disposa de dades són: Banyalbufar, Consell, Costitx, Escorca, Lloret de Vistalegre, Mancor de la Vall, Maria de la Salut i Sant Joan.

Cal tenir en compte que quan es parla de polítiques de joventut podem parlar tant de polítiques implícites, és a dir, aquelles que tenen impacte en la vida dels joves i les joves però no són reconegudes com a polítiques de joventut, com de polítiques explícites, és a dir, aquelles que duen a terme tradicionalment els departaments de joventut. Com s'afirma en el *Pla Jove del Govern de les Illes Balears*, la visió integral de les persones joves fa necessària la coordinació entre departaments, això és, una aproximació transversal a la realitat i les necessitats del jovent.

S'ha de considerar que la visió que la societat té de la joventut marca les polítiques de joventut que es desenvolupen, les quals se centren en atendre les necessitats de trànsit a la vida adulta (polítiques d'emancipació juvenil) i a pensar en la joventut com a etapa vital facilitant i estimulants experiències juvenils i l'exercici de la ciutadania.

L'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (MAS, coord., 2011) elaborat per IBJove aborda l'estructura política i administrativa, les línies

d'actuació així com la valoració d'aquestes accions i les necessitats principals del jovent i el consistori.

A les Illes Balears, cal recordar que la Llei 10/2006 de 26 de juliol, integral de la joventut, en el seu article 10, confereix les següents competències als ajuntaments en matèria de joventut:

- a) Participar en la planificació en els àmbits autonòmic i insular de les polítiques juvenils i impulsar les actuacions que es duuguin a terme en l'àmbit municipal.
- b) Elaborar, de forma potestativa, plans i programes d'àmbit municipal en relació amb el jovent.
- c) Gestionar les polítiques juvenils que els corresponguin com a conseqüència dels convenis i altres instruments de col·laboració que subscriguin amb tal finalitat amb l'Administració autonòmica o amb els consells insulars.
- d) Dur a terme activitats culturals, esportives i d'ocupació dels temps lliure del jovent del municipi.
- e) Qualsevol altres competències que els atribueixi una norma amb rang de llei.

És important recordar que la Llei 6/2006 també estableix que, "atesa la seva proximitat amb el jovent, els ajuntaments han de tractar de promoure la participació juvenil en l'àmbit del municipi i de fomentar la participació ciutadana en la prevenció i la resolució dels problemes juvenils detectats en el seu territori, i de fomentar-ne la implicació en la societat en general. Igualment, han de donar suport tècnic, econòmic i formatiu als consells locals de la joventut".

Aquí fem una síntesi dels principals trets d'aquestes polítiques locals dels municipis rurals de les Illes Balears, cosa que ens permetrà, juntament amb l'anàlisi empírica de l'estudi, emmarcar diverses propostes d'actuacions.

5.1. Estructura politicoadministrativa

Un dels primers aspectes que analitza l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011) és l'existència o no d'una estructura política i tècnica de joventut. El 100% dels municipis en estudi (43 dels quals són municipis rurals) han respost que tenen regidoria de joventut, però només el 18,6 % d'ajuntaments de municipis rurals tenen una regidoria exclusiva de joventut, essent que la majoria d'elles s'han creat en els darrers 10 anys. Que els municipis rurals (en general amb estructures administratives més petites), no tinguin regidories exclusives sembla coherent i ajustat als recursos humans de què disposen.

L'àrea d'esports i la de cultura i patrimoni són les que més freqüentment solen compartir estructura amb joventut, amb el 20,93% i el 16,28%, respectivament, del total de regidories compartides. Festes, fires i mercats, benestar social o participació ciutadana són les àrees que també comparteixen amb freqüència les competències amb joventut.

En relació amb el perfil de les persones que dirigeixen la regidoria de joventut, podem destacar diversos aspectes. Quant al gènere dels regidors, els homes predominen clarament per sobre de les dones. Dels 43 municipis rurals analitzats, el 72% tenen homes com a regidors de joventut i el 28 % tenen dones en aquest càrrec. L'edat mitjana dels regidors es troba al voltant de 38 anys.

Quant als anys d'experiència com a regidors o regidores de joventut, el promig del municipis rurals de Balears se situa en torn als 4,6 anys.

En relació amb els partits polítics que governen les regidories de joventut (cal recordar que la recollida d'informació per a l'estudi de Polítiques locals de joventut es va dur a terme el primer trimestre de 2011), 17 de les 43 regidories de municipis rurals són gestionades pel Partit Popular (PP), 9 pel Partit Socialista de les Illes Balears (PSIB-PSOE), 4 per l'extinta Unió Mallorquina (UM), 2 pel Partit Socialista de Mallorca - Entesa Nacionalista (PSM-Entesa) i 11 per altres formacions, en general, de caire local.

Quant a l'estructura administrativa el 32% dels municipis rurals enquestats va declarar que tenia personal tècnic de joventut (en front del 43% del conjunt de Balears). Els informadors juvenils són, també, una figura important en el desenvolupament de les polítiques per a joves, però només en disposen un 46% dels municipis rurals, en front del 57,6 % dels consistoris que afirmen tenir-ne en el conjunt de Balears; es converteixen, així, en el grup de professionals amb més presència en els municipis de Balears. D'altra banda, els dinamitzadors juvenils representen el tercer col·lectiu professional amb més presència. Tot i que és una figura relativament nova (el primer programa de dinamització juvenil impulsat pel Consell Insular de Mallorca data de l'any 2009), el 28% dels ajuntaments de municipis rurals compta amb un equip de dinamització juvenil, en front del 32% del conjunt dels municipis de Balears.

D'acord amb la informació extreta de l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011), en els municipis rurals que han col·laborat en l'estudi hi treballen 93 professionals relacionats amb l'àmbit de joventut (dels 181 que s'han comptabilitzat en el conjunt dels municipis de Balears) amb els perfils que recull el quadre següent.

QUADRE 10 Professionals relacionats amb l'àmbit de la joventut a municipis rurals de Balears (2011)							
Professionals relacionats amb l'àmbit de la joventut a municipis rurals de Balears (2011)							
Tècnics	Personal administració	Informadors juvenils	Educadors socials	Treballadors socials	Monitors de temps lliure	Dinamitzadors juvenils	Altres
18	6	23	9	12	9	14	2

Font: elaboració pròpia a partir de dades de IBJove.

Tanmateix, com s'adverteix en l'estudi de Polítiques locals de joventut, s'ha de tenir en compte que les dades es troben un tant sobredimensionades, ja que en un gran nombre de municipis rurals es dupliquen les funcions i, per tant, no reflecteixen exactament la realitat. El fet és que en el 69,76% dels casos la mateixa persona fa les funcions de més d'un professional (en front del 63% en el conjunt del municipis de Balears), i és freqüent que la persona que treballa de tècnic també s'ocupi de la informació juvenil i de la dinamització. En alguns municipis totes les funcions recauen sobre una mateixa persona, situació que es torna donar sovint en els municipis petits i mitjans.

Tal com s'afirma a l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011), cal destacar l'important progrés que han fet els municipis en general; si fa deu anys la figura de referència per als afers que afecten els joves, en la majoria d'ajuntaments de Balears, es reduïa a la figura del tècnic de joventut, en l'actualitat es compta amb un ampli catàleg de professionals. La importància d'una estructura interrelacionada per al desenvolupament de les polítiques de joventut ha pres una rellevància especial durant els darrers deu anys.

5.2. Línies d'actuació

Dins l'àmbit municipal, els *Plans municipals* de Joventut són els documents marcs que estableixen les línies principals a seguir, pels òrgans polítics i administratius, a l'hora d'impulsar iniciatives i actuacions. Els plans són, per tant, eines de planificació. En aquest sentit, com es diu en l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011), l'objectiu d'un Pla és donar resposta a la pluralitat de necessitats, interessos i demandes del jovent del territori. La visió integral d'aquest col·lectiu obliga a treballar transversalment. Per aconseguir-ho, es fa imprescindible la participació en el procés d'elaboració, execució i avaluació, de tots els agents implicats: joves, associacions i entitats, professionals de joventut (tècnics, informadors, dinamitzadors) i polítics.

Tanmateix, en aquests moments, les polítiques implícites per a joves —aquelles que tenen impacte en la vida dels joves però que no són reconegudes com a polítiques de joventut— tenen tanta importància com les polítiques explícites que duen a terme tradicionalment els departaments de joventut. Aquestes actuacions faciliten, per exemple, accedir a un habitatge, una bona formació, una ocupació de qualitat i uns hàbits de vida saludables, per la qual cosa poden modificar la trajectòria vital d'una persona jove.

Però no sempre les administracions desenvolupen la seva tasca en base a un Pla prèviament establert. De fet, el 71% dels municipis rurals enquestats no en disposen, un 10% en tenen (són 4 dels municipis enquestats: Capdepera, Montuïri, Sant Lluís i Es Migjorn Gran) i un 19,5% el tenen en elaboració, segons es desprèn de les dades de l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011).

Quant a la disposició d'informació i coneixement del jovent (estudis i estadístiques), qüestió necessària per garantir una major eficàcia de les polítiques, el 32,5% dels consistoris rurals contestà que sí en disposava, el 62,80% que no i un 4,6% no va contestar. Aquestes xifres mostren que la disposició d'estadístiques i estudis en els municipis rurals és menor que en el conjunt de municipis de Balears, ja que un 41% afirma que sí en disposa.

Els principals programes específics per a joves desenvolupats pels municipis rurals de Balears estan dedicats a l'àrea de serveis de cultura i esports (69,70%), seguits per les actuacions en matèria de serveis de lleure i turisme (67,44%), associacionisme, participació i voluntariat (62,80%) i informació i assessorament (51,16%). Menys del 40% impulsa programes d'ocupació i formació i en menor mesura sobre salut i consum i habitatge. Són, per tant, les polítiques explícites per a joves les que desenvolupen en major mida els consistoris rurals de Balears

5.3. Necessitats, projectes i demandes

D'acord amb l'estudi de *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010* (2011) els recursos pressupostaris són essencials per aplicar i executar qualsevol política, i la relacionada amb la joventut no n'és una excepció. L'anàlisi de la despesa de joventut és complicada, per la manca d'informació en la recollida de dades i pel fet que hi ha despeses assignades a programes juvenils que no estan pressupostades necessàriament a les regidories de joventut; cal recordar que les polítiques de joventut tenen un caràcter transversal.

En relació amb el municipis rurals de Balears dels quals disposem dades, la despesa mitjana anual en programes de joventut per cada jove resident és de 57,26 €, si bé aquesta no és representativa de la realitat d'alguns municipis, com per exemple Estellencs, que disposen d'un pressupost anual mitjà per a joventut de 854,76 € per jove, o Es Migjorn Gran a Menorca, amb 539,57 € per jove, mentre que per

la part baixa trobem municipis com Es Castell o Sóller, amb una mitjana de despesa anual per jove de 2,70€ i 2,68 € respectivament.

D'acord amb les dades disponibles, els municipis que dediquen un percentatge més alt del pressupost total a finançar directament les polítiques de joventut són Es Migjorn Gran, Estellencs, Vilafranca de Bonany i Bunyola.

En relació a la satisfacció respecte als recursos que disposen els ajuntament de municipis rurals per desenvolupar les respectives polítiques de joventut, dins un barem de l'1 al 5, les dades de l'estudi de Polítiques locals de joventut (2011) mostren com la col·laboració entre els diferents departaments dels ajuntaments és la categoria amb més satisfacció (3,35). El que obté pitjor puntuació és la satisfacció amb els recursos econòmics (1,74). En segon lloc trobem la Participació de les persones joves del municipi (2,81), en tercer les infraestructures i logística (2,58), en quart lloc els recursos humans (2,33) i en cinquè lloc el suport d'altres Administracions (2,19).

El 86% dels municipis rurals afirmen tenir algun tipus de relació amb la Direcció General de Joventut; d'aquests, el principal motiu de relació són les subvencions en un 67% dels casos. Bastant per davall d'aquesta xifra, la formació és també un àmbit de relativa importància en les relacions entre ambdues administracions amb un 16 % dels municipis rurals que hi tenen relació.

Pel que fa a la relació entre els municipis rurals de Balears i els departaments de joventut dels consells insulars respectius de cada illa, la tendència és que en el 93% les subvencions segueixen sent el principal punt d'interacció, seguit del suport a programes de dinamització i del suport a la contractació de personal.

Quant al desenvolupament de programes o projectes de joventut impulsats per l'Administració estatal, només un 4,6% ha respost que desenvolupa projectes conjunts amb aquesta administració.

Pel que fa als programes o projectes provinents de la Unió Europea, es verifica igualment que la majoria dels municipis rurals Balears no participen en aquestes iniciatives, encara que trobem que un 12% contesta afirmativament. Alguns d'aquests projectes estan relacionats amb el voluntariat, amb programes amb el Centre Balears Europa o amb intercanvis entre joves europeus.

En relació amb els principals inconvenients que troben els municipis rurals a l'hora de coordinar-se amb altres entitats municipals i supramunicipals, els principals estan relacionats amb la manca de recursos econòmics

Els principals inconvenients estan relacionats amb la manca de recursos econòmics: un 90 % (trenta-sis dels quaranta municipis que han contestat aquesta qüestió) així ho troba, i un 50 % consideren que ho són els recursos humans. També cal destacar la confusió dels ajuntaments respecte a les competències assumides per les diferents administracions. Altres problemes amb importants percentatges són els conflictes entre partits polítics.

Quant a les principals demandes dels municipis a la Direcció General de Joventut del Govern de les Illes Balears i a l'Institut Balear de la Joventut, i segons l'estudi de *Polítiques locals de joventut de les Illes Balears, 2010* (2011), aquestes demandes són coherents amb la qüestió anterior, és a dir, amb els principals inconvenients que troben els ajuntaments per desenvolupar les polítiques de joventut. Les demandes es concentren sobretot en una major provisió de recursos econòmics, humans i d'organització, a més de la possibilitat de creació d'un protocol de competències. Sovint, la falta de claredat en el repartiment de competències o bé la falta de col·laboració entre les diferents administracions és considerada com una dificultat per al desenvolupament de polítiques de joventut eficients. Caldria destacar que els municipis de Menorca i de les Pitiüses, freqüentment també mencionen la demanda d'una major descentralització, remarcant el desig d'una menor focalització del Govern de les Illes Balears sobre l'illa de Mallorca.

6. Anàlisi de resultats del qüestionari

En aquest apartat s'ofereix l'anàlisi i una exposició dels resultats obtinguts a partir de les respostes que els joves i les joves entre 15 i 29 anys de municipis rurals de Balears han donat al qüestionari utilitzat en aquest estudi.

L'anàlisi de resultats es presenta per a cadascuna de les dimensions establertes i per a cada una de les qüestions formulades. Al final de cada apartat es mostra un resum de les tendències i aspectes més rellevants.

0. Variables independents o de categoria

El primer apartat del qüestionari dels joves rurals està conformat per set variables independents o de categoria. Correspon a preguntes generals que permeten tenir una idea més clara del perfil dels enquestats. Els joves i les joves rurals han hagut de contestar a diverses qüestions, entre les quals es troben el gènere, l'edat, la illa de residència, el lloc de naixement, l'estat civil i el temps de residència. Per finalitzar aquest apartat, també s'ha plantejat als les enquestats que indiquin quina és la llengua habitual que solen emprar en diferents situacions.

Gènere

El nombre total d'enquestats/des ha estat de 402. D'aquesta xifra, 213 corresponen a dones, és a dir, un 53%, i 189 homes, un 47%. Es tracta d'una mostra similar al percentatge de població masculina i femenina rural de les Illes Balears corresponent a l'últim padró de 2010 (Institut d'Estadística de les Illes Balears, Padró 2010).

Illa i Lloc de naixement

Dels 402 enquestats (homes i dones), 278 mallorquins i mallorquines han contestat al qüestionari, en front als 83 de Menorca, 15 d'Eivissa i 26 de Formentera.

No tots els enquestats han nascut a la illa en la qual resideixen. 266 han assenyalat que han nascut a Mallorca, el que representa un 66,17% de tots els entrevistats. D'aquests, 255 són joves rurals que viuen a Mallorca, 8 a Menorca i 3 a Formentera.

És important indicar que un 20,4% dels menorquins que han contestat el qüestionari han nascut a altres indrets d'Espanya i un 8,43% fora d'Espanya. Només 53 enquestats (un 13,18% de totes les respostes), dels quals 51 viuen a Menorca, tenen el seu origen a aquesta terra.

D'igual manera, un nombre significatiu de residents formenterencs (30,77%) tenen un origen peninsular. Malgrat tot, no és la principal resposta. 9 dels 26 enquestats han nascut a Formentera, el que representa un 34,62% dels enquestats a aquesta illa.

Un 10% dels enquestats ha nascut a altres indrets d'Espanya. Mallorca i Eivissa tenen els percentatges més baixos de residents amb un origen peninsular respecte al total enquestat, fet que contrasta amb els resultats obtinguts a les altres dues illes, com ja s'ha comentat.

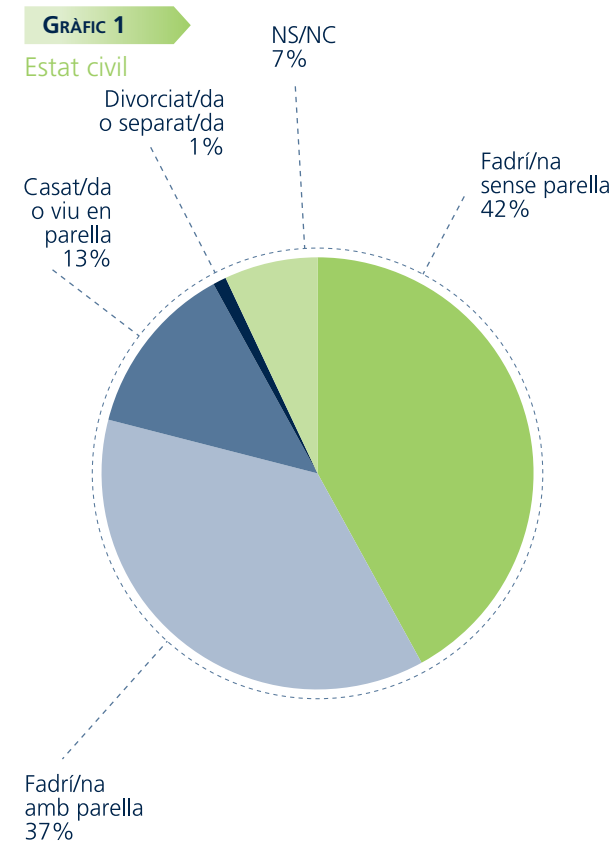
17 dels 402 enquestats no han nascut a Espanya, el que representa un 4,23% del total. No hi ha cap cas registrat a Eivissa i 2 a Formentera. La resta es reparteix entre Menorca (7 casos) i Mallorca (8 respostes). Si bé han nascut fora d'Espanya, no tots aquests joves rurals són necessàriament estrangers.

Estat civil

El coneixement de l'estat civil dels enquestats és una altra de les preguntes generals formulades. Els resultats obtinguts possibiliten tenir una primera radiografia respecte al tipus de convivència dels rurals a les Illes Balears.

Segons el gràfic que presentem a continuació, el 13% de les persones enquestades està casat o viu com a parella. A més, quasi 8 de cada 10 enquestats ha assenyalat que és fadrí o fadrina. L'estudi de

2005 tenia un percentatge del 72,1% (*Anàlisi de la realitat del Joves a les Illes Balears*, 2005, p. 78). D'aquest 79% de fadrins de l'enquesta de 2011, un 42% no té parella mentre que un 37% ha assenyalat el contrari.

Així mateix, un 1% de les persones enquestades està divorciat o separat. L'estudi de 2005 registra una tendència general de l'1,7% (*Anàlisi de la realitat dels Joves a les Illes Balears*, 2005, p. 78). En canvi, cap jove rural ha assenyalat que és vidu o vídua.

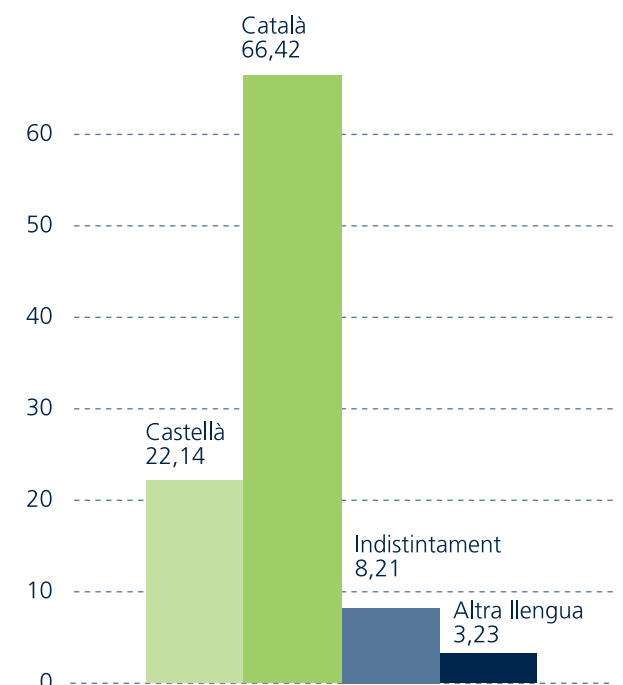
Per edat, la tendència és que la franja de 25 a 29 anys enregistra un major nombre de persones casades, separades o divorciades i fadrines amb parella. La convivència augmenta amb l'edat, tal i com també succeeix a Catalunya (*Estudi sobre món Rural i Joves: Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis de Catalunya*, 2010, p. 42). Tot el contrari que la franja de 15 a 19 anys en què hi ha més fadrins sense parella.

Llengua utilitzada en diferents situacions

En aquest apartat, s'ha plantejat als enquestats que defineixin els seus usos lingüístics amb diferents interlocutors, entre els quals es troben la família, els amics, els companys d'estudis/feina, en el treball i/o exàmens, i a botigues i comerços. Aquesta pregunta permet esbrinar quina és la llengua habitual d'ús dels joves rurals de les Illes Balears davant diferents situacions.

Dos de cada tres joves rurals empen el català amb la família, com es pot veure al gràfic 2. Aquestes xifres contrasten clarament amb les obtingudes a l'estudi dels Joves de les Illes de 2005, en què només un 24% manifestava el mateix. L'any 2005, un 54,3% dels joves de les Illes preferia parlar en castellà amb la família (*Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears*, 2005, ps. 453-454). La tendència és que la joventut empra el català més que el castellà a l'àmbit rural i periurbà, i que probablement no succeeix el mateix a l'àmbit urbà.

GRÀFIC 2
Llengua utilitzada en àmbit familiar

També és important destacar que un 3,23% dels joves rurals parlen una altra llengua que no és el català i castellà, només a 5 punts percentuals d'aquells que han assenyalat que empen indistintament el català i castellà en situacions familiars (8,21% dels casos).

Respecte als usos lingüístics amb altres interlocutors, les persones enquestades opten per emprar majoritàriament el català amb les seves amistats; els companys i companyes d'estudis i feina; al treball i exàmens; i a les botigues i comerços. Els percentatges oscil·len entre el 43% dels joves i les joves rurals que l'utilitzen a les botigues i comerços, i el 57,7% al treball i exàmens. Aquests resultats són diferents als devinguts a l'estudi de 2005, en què un de cada dos joves preferia parlar en castellà en aquestes situacions (*Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears*, 2005, p. 454).

Entre un 10 i 20% d'enquestats parla castellà fora de l'àmbit familiar, percentatge inferior als resultats obtinguts en aquest àmbit. En el treball/exàmens, el percentatge no arriba al 13% i només amb els amics s'incrementa fins al 19%.

En canvi, el nombre de persones enquestades que utilitza de forma indistinta el castellà i català ha augmentat de forma espectacular en aquests casos, al menys si ho comparem amb la situació familiar. Els percentatges oscil·len entre el 23% amb els amics i el 36% a botigues i comerços. És probable que els joves i les joves rurals optin per emprar més les dues llengües fora de la llar, i el català principalment a la llar.

Per contra, menys d'un 1,5% dels joves rurals enquestats parla una altra llengua amb aquests interlocutors. Només una persona (0,25%) ho fa a botigues i comerços, mentre que un 1,24% de les persones enquestades ho fan amb els amics i en el treball/exàmens. Amb independència del coneixement d'altres idiomes que tinguin els joves i les joves de municipis rurals, no els empren per parlar en aquestes situacions.

Per illes, la tendència és que Formentera registra el major percentatge de castellanoparlants, superior en alguns casos al nombre d'enquestats que empren el català com a llengua principal amb aquests interlocutors. En part, es deu a que aquesta illa registra el major percentatge d'enquestats que han nascut a altres indrets i fora d'Espanya. Mallorca i Menorca són els casos contraris. Enregistren els percentatges més alts de català-parlants, sempre superiors al 50%, i els més baixos de castellanoparlants.

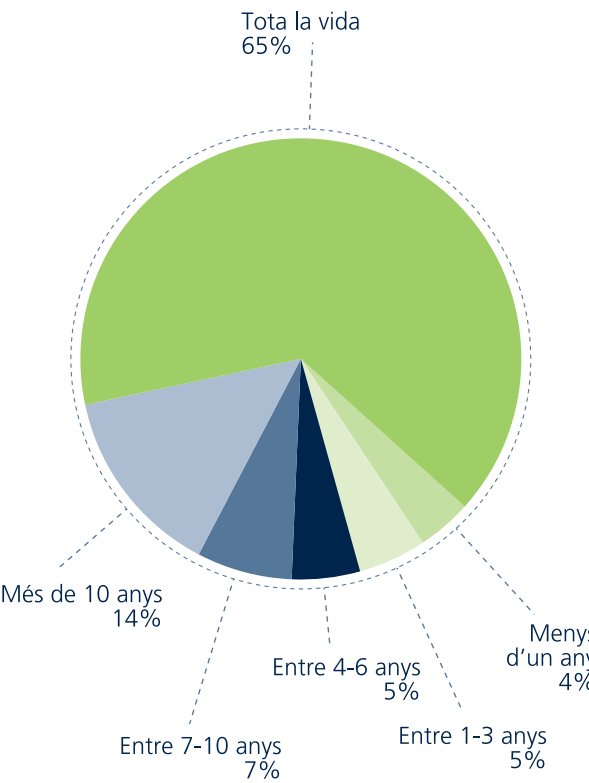
Temps de residència

La darrera variable independent que s'ha considerat al qüestionari fa referència al temps que les persones enquestades duen vivint en el municipi en què tenen la seva residència. Amb aquesta pregunta es poden extreure dades sobre el temps d'estada dels

joves i les joves als àmbits rural i periurbà, i més concretament, al municipi en què es troba la seva llar. Segons el següent gràfic que hi mostrem, el 65% dels enquestats ha viscut tota la vida a la seva residència habitual. Permet constatar un grau de fidelització notable al municipi de residència per part dels joves rurals. A més a més, un altre 21% dels joves romanen al municipi des de fa 7 anys, com a mínim.

Aquests percentatges contrasten amb el 4% dels joves que han afirmat que fa menys de 12 mesos que viuen al municipi en què han fixat la residència, o el 5% que estan al municipi amb una antiguitat entre 1 i 3 anys.

GRÀFIC 3
Temps de residència

Per grups d'edat, la tendència és que la franja de 20 a 24 anys és la que roman més al municipi de residència des del seu naixement, i, pel contrari, la de 25 a 29 anys, és la que menys, probablement condicionada per determinats factors com els laborals (lloc de treball) o els econòmics (preu del sòl que condiciona el de l'habitatge).

Les estadístiques relatives a aquells joves nascuts a altres indrets d'Espanya o fora d'Espanya també evidencien resultats reveladors. 8 de cada 10 nascuts a la Península Ibèrica o a les Illes Canàries viuen al

municipi de residència des de fa 10 o més anys, percentatge que baixa al 53% en el cas dels nascuts a territori estranger. És probable que molts d'aquests nascuts a altres indrets d'Espanya es traslladaren des de molt petits als municipis en què hi resideixen. Malgrat tot, més de la meitat dels nascuts a territori estranger tenen més de 10 anys de residència.

CONCLUSIONS DE L'APARTAT DE VARIABLES INDEPENDENTS O DE CATEGORIA

- La gran majoria dels joves i les joves rurals són fadrins que no tenen parella. No obstant això, la convivència augmenta amb l'edat, ja que es detecta un increment gradual dels joves casats, separats o divorciats i fadrins amb parella, coincidint amb una gradual emancipació.
- El català és la llengua vehicular dels joves rurals de les Illes Balears, com sembla deduir-se de les respostes proporcionades pels enquestats. La gran majoria sol emprar habitualment aquesta llengua davant la família, així com amb altres interlocutors com els amics, els companys d'estudis/feina, en el treball i exàmens, i a les botigues/comerços.
- Així mateix, un percentatge considerable d'enquestats també sol parlar el català de forma indistinta amb el castellà en quasi totes les situacions, excepte a l'àmbit familiar. En canvi, pocs enquestats opten per emprar una altra llengua distinta al castellà i català amb interlocutors.
- Una altra conclusió a destacar és que la majoria de joves rurals romanen en el municipi de residència des del seu naixement o des de fa més de 10 anys. No només parlem de gent que ha nascut a les Illes, sinó també de persones que han emigrat d'altres indrets d'Espanya, i, fins tot, que han nascut a territori estranger.

1. Situació/transició / expectatives econòmiques

Aquest apartat tracta la qüestió de l'economia, i més concretament, la situació econòmica que té la joventut rural de les Illes Balears, així com els mitjans en què compten per obtenir ingressos mensuals. D'aquesta manera, es vol determinar quin és el grau d'autonomia econòmica que assolixen, així com les seves expectatives econòmiques.

1) Situació econòmica personal

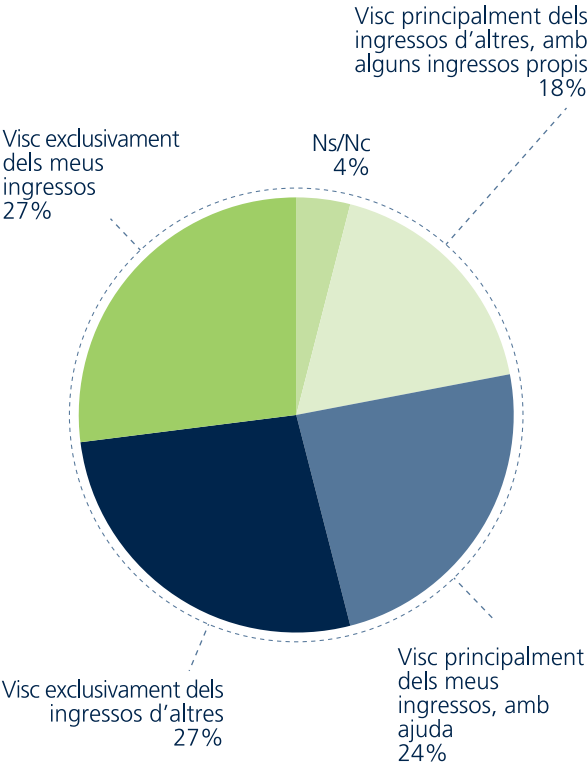
Com a primera pregunta d'aquest apartat, es vol conèixer la situació econòmica personal dels joves i les joves de les Illes. Les opcions que s'han plantejat al qüestionari van des d'una dependència econò-

mica fins a la independència total, passant per una certa autonomia.

Les respostes donades pels joves i les joves de municipis rurals de les Illes Balears són variades. Tal i com es constata al gràfic 4, no hi ha una tendència predominant, donat que tres opcions tenen percentatges similars. La majoria viu exclusivament dels seus ingressos (27%). Li segueix el viure exclusivament dels ingressos d'altres persones, també amb un 27% dels casos, i el viure principalment dels seus ingressos, però amb l'ajuda d'altres (24%). En canvi, un 18% viu principalment dels ingressos d'altres persones, però amb alguns ingressos propis.

Aquests percentatges contrasten amb els consignats per l'estudi de 2005 (*Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears*, 2005, p. 241). En aquest estudi, l'opció principal escollida pels joves i les joves també va ser la independència econòmica, però amb un percentatge superior al 38%, és a dir 11 punts percentuals més que l'any 2011. És possible que en aquests últims anys, s'hagi produït un descens significatiu de joves i les joves que han pogut viure exclusivament dels seus ingressos.

GRÀFIC 4
Situació econòmicapersonal

Per gènere, no es registren sensibles diferències en-

tre els homes i les dones quan escullen les mateixes opcions. Únicament, es constata que hi ha un nombre major de dones que assenyalen que viuen principalment dels ingressos d'altres persones, amb o sense ingressos propis. En el cas d'aquesta última opció, ha estat seleccionada per un 28,17% de les dones enquestades, en front al 24,87% dels homes. Si bé aquests percentatges són alts, són similars als citats per l'estudi de la joventut de Catalunya al món rural. A Catalunya, un 26,8% de la població femenina i un 19% de la masculina ha assenyalat que no tenen cap tipus d'ingrés mensual (Món rural i joves. Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis de Catalunya, 2010, p. 49).

Per contra, el percentatge de població masculina que viu dels seus ingressos, amb o sense l'ajuda d'altres persones, és superior. L'estudi dels joves de les Illes Balears de 2005 també ja es constata aquesta tendència, si bé amb unes diferències percentuals molt superiors entre els homes i les dones (Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears, 2005, p. 241).

En canvi, sí que hi ha diferències notables al parlar de les franges d'edat. Els joves i les joves rurals de 25-29 anys viuen principalment dels seus ingressos, tant si compten com si no amb l'ajuda d'altres persones. Quasi 9 de cada 10 enquestats d'aquesta edat han donat aquesta resposta. Per la banda contrària, només un 7% del jovent enquestat de 15 a 19 anys ha assenyalat el mateix. La tendència general és que els joves i les joves rurals van assolint gradualment la independència o autonomia econòmica, una vegada s'incorporen al mercat de treball. Malgrat tot, és bastant significatiu que només un 43% del jovent de 20 a 24 anys pugui viure dels seus ingressos, amb o sense ajuda d'altres persones. A l'estudi de 2005, el percentatge arribava al 61,6%, si bé feia referència al conjunt de tots els joves de les Illes Balears (Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears, 2005, p. 241).

Per illes, la joventut rural mallorquina és la que té una menor independència o autonomia econòmica, i els joves i les joves de Formentera els que més.

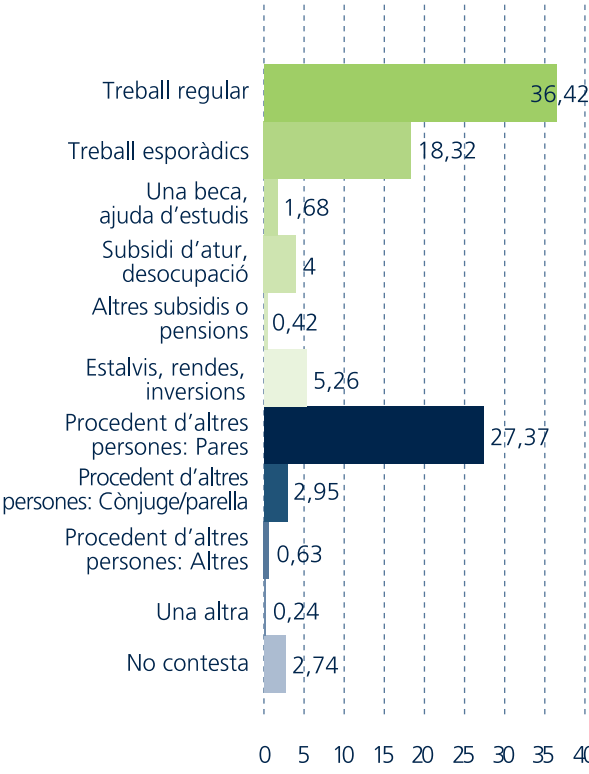
2) Fonts d'ingressos

Aquesta pregunta complementa la qüestió anterior. A les persones enquestades que tenen alguns ingressos mensuals, malgrat rebin l'ajuda d'altres persones, se'ls hi ha demanat que especifiquin quines són les seves fonts d'ingressos. Els joves i les joves podien seleccionar un màxim de dues respostes.

Tres tipus de respostes destaquen per damunt dels altres: el treball regular amb un 36,42% de les contestes; les ajudes proporcionades pels pares amb un 27,37%; i els treballs esporàdics amb un 18,32% (gràfic 5). La resta d'opcions pràcticament no han estat citades, si bé un 5% dels joves i les joves han assenyalat que disposen de rendes, estalvis i inversions com a mitjà d'ingrés, i un 4% viu del subsidi de l'atur i la desocupació.

Si es comparen aquests resultats amb l'estudi dels joves de Balears de 2005, hi ha alguns aspectes a destacar. És cert que aquest estudi no va contemplar l'opció d'ingressos procedents d'altres persones (pares i cònjuge/parella) quan es va formular la mateixa pregunta l'any 2005 (Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears, 2005, p. 245). Malgrat tot, el percentatge dels joves i les joves de les Illes Balears que ingressaven diners amb el treball (regular i esporàdic) era del 68% en front al 54,7% de l'estudi de 2011. En ambdós casos, hi havia altres opcions per seleccionar, a més del treball regular i esporàdic. És possible que els ingressos dels joves i les joves rurals procedeixin en menor grau del treball regular i esporàdic i que tal vegada aquesta tendència s'ha consolidat en aquests últims anys.

GRÀFIC 5
Font d'ingressos

Per gènere, hi ha un major percentatge d'homes que ingressen diners mensuals per treball regular, i, de dones que ho fan per treballs esporàdics. Aquests resultats també es constaten a l'estudi de la joventut de les Illes Balears de 2005 (Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears, p. 246). La població femenina també acudia més als pares i als cònjuges o parelles que la masculina.

Quant als grups d'edat, els resultats també són interessants. Tres de cada quatre joves rurals de 25 a 29 anys han citat principalment el treball regular i els treballs esporàdics, i un 9% ha consignat les ajudes procedents dels seus pares. Aquests resultats contrasten amb la franja d'edat de 15 a 19 anys, en què el 23% dels joves i les joves enquestats ha confirmat que els ingressos procedeixen del treball, i un 60% dels pares.

3) Dificultat per arribar al final de mes

La tercera qüestió fa referència al grau de dificultat que tenen els joves i les joves per arribar al final de mes. Per a contestar aquesta pregunta, el qüestionari ha incorporat una escala de qualificació que va d'1 (cap dificultat) a 5 (moltíssima dificultat). Les persones enquestades havien de valorar d'1 a 5 en funció de l'opció seleccionada.

S'ha obtingut una mitjana de 1,88 en les respostes. Segon aquest resultat, els joves i les joves rurals de Balears se situen a la forquilla "entre cap dificultat" (1) i "alguna dificultat econòmica" (2). És un resultat que podem qualificar com a positiu, donat que el jovent que viu dels ingressos propis (amb o sense ajuda) o d'altres persones arriba al final de mes amb poques dificultats.

Malgrat tot, els resultats presenten algunes diferències segons les franges d'edat. La tendència és que a mesura que el jove i la jove rural és fa més gran (25-29 anys), té més dificultats econòmiques (2,05, en front del 1.46 del grup de 15-19 anys). Així mateix, les persones que han nascut fora d'Espanya també semblen tenir majors dificultats (2,13) que les que han nascut al territori espanyol (1,87).

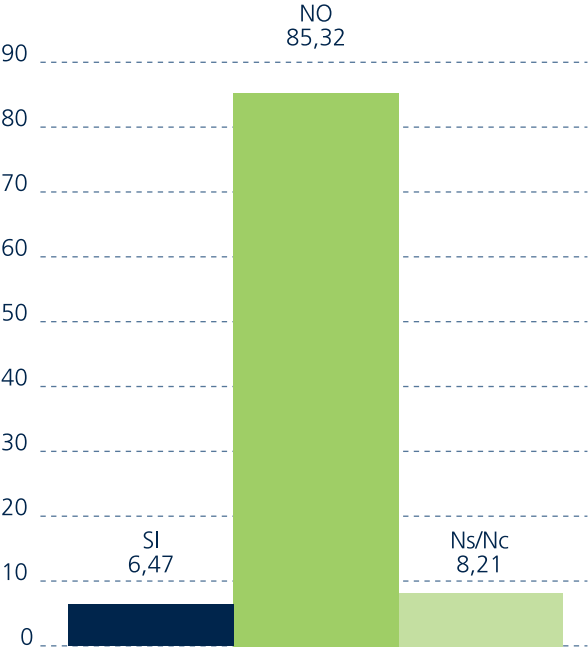
Per illes, també existeix un contrast entre les respostes proporcionades per la joventut rural de Menorca, que assenyalava algunes dificultats econòmiques (2.11), i l'eivissenca, que estan pròxims a no tenir cap dificultat (1,25). En canvi, s'ha obtingut la mateixa mitjana per la població masculina i la femenina (1,88), cosa que evidencia que no hi ha diferències significatives segons el gènere.

4) Prestacions socials

El qüestionari també formula una pregunta relativa a les prestacions socials. Les persones enquestades han indicat si reben algun tipus de prestació social. Es tracta de valorar si hi ha un percentatge significatiu de joves rurals de les Illes Balears que obtenen ingressos mitjançant aquesta classe d'ajudes.

Com mostra el gràfic 6, un 6,47% dels joves i les joves està cobrant la prestació social, en front del 85,3% que ha donat una resposta negativa.

GRÀFIC 6
Prestacions socials

La gran majoria dels joves que cobren una prestació social són homes (si bé també hi ha un percentatge alt de dones que l'estan rebent), resideixen a Mallorca, tenen entre 25 i 29 anys i han nascut a territori espanyol. Menys d'un 10% que en cobra ha nascut fora d'Espanya.

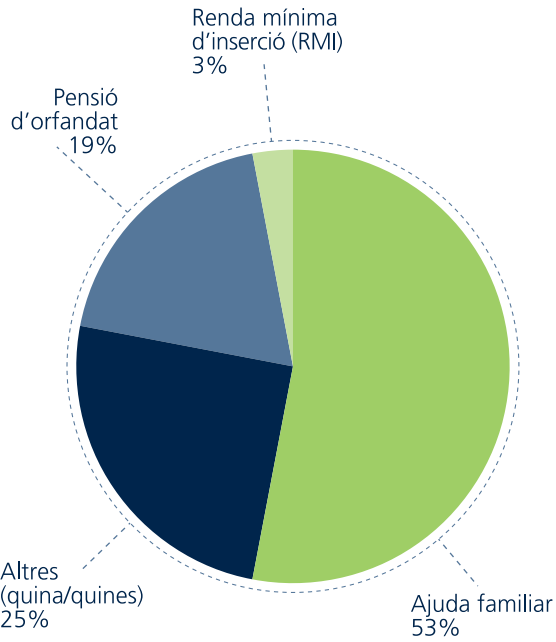
4b) Tipus de prestacions socials

Com a complement a la pregunta anterior, s'ha demanat als joves que estan rebent algun tipus de prestació, que especifiquin de quin tipus és. Podien seleccionar múltiples respostes.

Un percentatge considerable de joves de municipis rurals està cobrant l'ajuda familiar, com es mostra al gràfic 7. La majoria se situa en la franja entre 15 a 19 anys, si bé un nombre significatiu té entre 25 i 29 anys. La resta de persones que ha contestat a aquesta qüestió gaudeix d'una pensió d'orfanat, especialment les més joves, o bé ha assenyalat altres opcions (un 25% de totes les respostes).

GRÀFIC 7

Tipus de prestacions socials

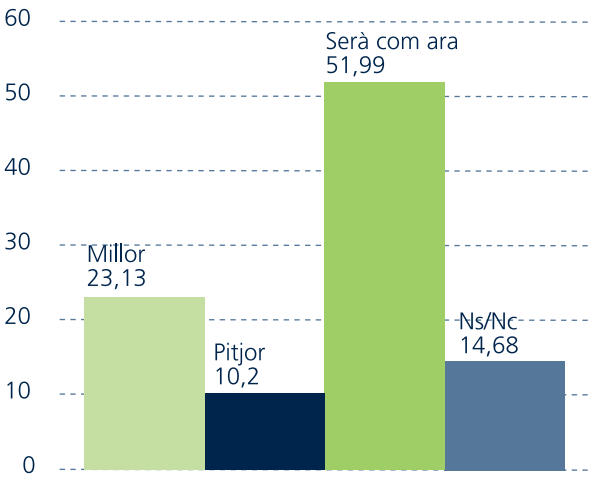
5) Situació econòmica en els propers 12 mesos

L'última pregunta d'aquest apartat planteja les futures expectatives econòmiques del jovent enquestat. Concretament, els joves i les joves han hagut d'especificar quina podria ser, segons el seu parer, la seva situació econòmica en els propers 12 mesos. Les seves respostes permeten valorar les sensacions que tenen respecte al seu futur econòmic, i, a la vegada, constitueix un termòmetre de la possible evolució econòmica a les Illes Balears.

Una de cada dues persones enquestades creu que la situació econòmica serà com ara, tal i com es pot veure al gràfic 8. No perceben ni cap millora ni empitjorament de la seva situació futura, amb independència dels ingressos mensuals que puguin tenir. No obstant això, sí que s'ha de destacar el fet que hi hagi més joves rurals que són més optimistes (23,13% dels casos) que pessimistes (10,2%).

GRÀFIC 8

Situació econòmica en els propers 12 mesos

Per grups d'edat, els joves de 25 a 29 anys són els que més creuen que empitjorarà la seva economia i els que menys pensen que millorarà, fet que contrasta amb l'optimisme dels joves de 15 a 19 anys.

Així mateix, hi ha un percentatge més alt de persones enquestades que han nascut a territori estranger que creuen que la seva situació econòmica millorarà en els propers 12 mesos (52,94% de totes les seves respostes) en comparació a les persones nascudes a indrets d'Espanya (21,82%).

CONCLUSIONS DE L'APARTAT DE SITUACIÓ / TRANSICIÓ/EXPECTATIVES ECONÒMIQUES

- La majoria de joves rurals de les Illes Balears viu exclusivament dels seus ingressos, si bé un nombre molt significatiu també depèn dels ingressos d'altres persones o viu principalment dels seus ingressos amb l'ajuda d'altres persones.
- Les seves principals fonts d'ingressos provenen dels treballs regular i esporàdic, i l'ajuda econòmica proporcionada pels pares.
- Els joves i les joves enquestats no tenen excessives dificultats econòmiques per arribar al final de mes, tant si viuen dels seus ingressos com si en reben d'altres persones.
- Un percentatge baix de joves cobra prestacions socials, principalment ajudes familiars.
- La majoria de joves creu que la seva situació econòmica serà igual que ara en els propers 12 mesos. No obstant això, hi ha més joves que pensen que millorarà respecte als que creuen que empitjorarà.

2. Situació/transició/expectatives laborals

La qüestió laboral és un dels aspectes més importants a la vida d'un jove. Durant l'etapa de la joventut, els joves comencen habitualment a cercar feina i a treballar, una vegada han entrat al mercat laboral, i com a pas següent a la seva etapa educativa. Alguns d'ells en cerquen als seus municipis de residència, i altres opten per desplaçar-se a altres indrets en cas que no tinguin oportunitats d'inserció laboral al municipi d'origen o bé propiciat per altres condicionants. No tots ells trobaran feina, i, alguns la perdran després d'haver treballat. Passaran a ser persones desocupades o bé en situació d'atur a l'espera d'una nova oportunitat.

Donada la importància d'aquest tema, el qüestionari formula 17 preguntes als enquestats sobre la seva situació laboral, la transició que fan des del món educatiu al laboral i les seves expectatives laborals. S'ha fet especial incís tant en aquells joves que estan treballant actualment com els que es troben a l'atur.

6) Situació ocupacional a l'actualitat

Els enquestats han hagut d'especificar en quina situació ocupacional es troben en aquests moments. Les seves respostes permetran tenir una idea més clara de les activitats que estan duent a terme els joves rurals de les Illes Balears.

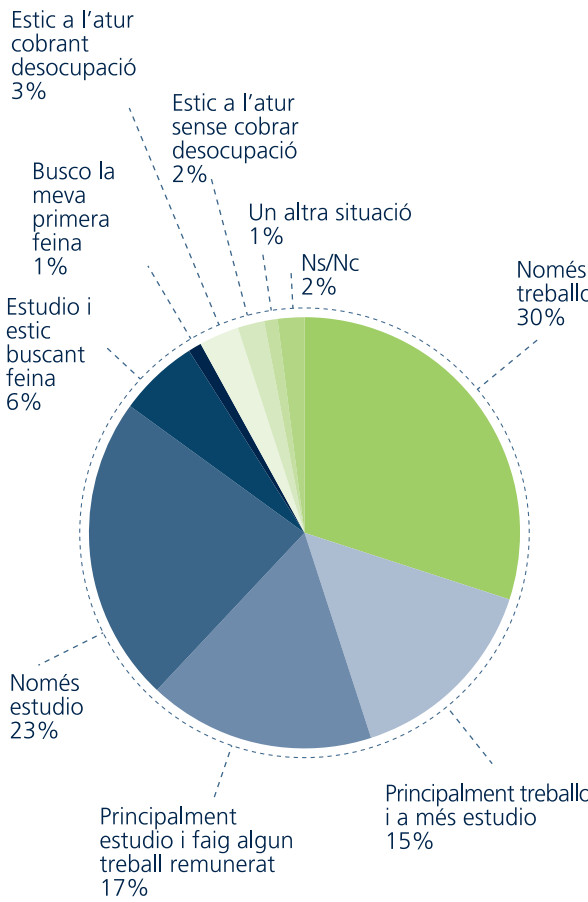
Com es pot veure al gràfic 9, tres de cada 10 joves rurals que han contestat a la pregunta només estan treballant. És la principal resposta. A continuació es troben aquells que només estudien amb un 23%, i els que estudien principalment i fan algun treball remunerat amb un 17%.

El percentatge de persones que treballen, tant si es dediquen exclusivament al treball com si compaginen el treball i l'estudi és del 62%. D'aquests, un 17% estudia principalment i fa algun treball remunerat; un 15% principalment treballa i a més estudia; i un 30% només treballa, com s'ha assenyalat anteriorment. És un percentatge molt similar a aquells enquestats que estudien i, a més poden estar treballant o cercant feina (61% dels casos). D'aquests, un 15% treballa principalment i a més estudia; un 17%, estudia principalment i a més fa algun treball remunerat; un 6% estudia i a més està buscant feina; i un 23% només estudia, com abans s'ha comentat.

En canvi, el 5% dels joves enquestats es troba a l'atur, dels quals un 3% cobra desocupació i el 2% restant no ho fa.

GRÀFIC 9

Situació ocupacional a l'actualitat

L'estudi de 2005 també formulava aquesta mateixa pregunta per a tots els joves de les Illes Balears. Si ho comparem amb els resultats obtinguts a l'estudi de 2011, hi ha certes dades a destacar. L'any 2005, el percentatge de joves que tenia un treball, tant si ho compaginava amb l'estudi com si no ho feia, era del 56,8% (Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears, 2005, p. 128), és a dir, 5 punts menys que l'estudi de 2011. Si bé, les diferències no són prou significatives, sí que pareix que els joves rurals enquestats continuen accedint al mercat laboral.

Ara bé, l'any 2005 el 47,2% dels joves de les Illes Balears treballava exclusivament, en front del 30% dels joves rurals enquestats. En canvi, hi havia un menor nombre de joves que compaginaven l'estudi i el treball, tant si el treball era la principal activitat (un 5,7% dels casos) com si era l'estudi (3,9%).

Amb aquestes dades, sembla deduir-se que els joves rurals cerquen formar-se més mentre treballen, tal vegada amb el propòsit de millorar la seva situació ocupacional. També es possible que la crisi econòmica que les Illes Balears sofreix als últims anys hagi influït en el desig dels joves rurals de formar-se per afrontar millor el mercat laboral.

Aquesta tendència actual de compaginar formació i treball constitueix un canvi significatiu respecte a anys anteriors. A Andalusia, l'estudi sobre la situació dels joves ja mostrava l'any 2003 que estudiar i treballar eren dues activitats que per a la majoria dels joves no es feia a la vegada. Només, un 6,3% estudiava i feia alguna feina, i un 4,1% principalment treballava i ho compaginava amb els estudis (*La situación de los jóvenes en Andalucía*, 2003, p. 93).

L'any 2005, els resultats ja evidenciaven aquesta mateixa tendència respecte a la formació, tant si els joves ho feien de forma exclusiva com si ho compaginaven amb un treball o amb la seva recerca. El percentatge d'estudiants era del 37,9%, un 22,8% menys que l'actualitat (*Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears*, 2005, p. 128). L'any 2005 ja es veia que el percentatge d'estudiants era baix entre el conjunt de la joventut espanyola. Amb les xifres de 2011, pareix que aquesta tendència s'ha invertit, almenys en el món rural.

Per gènere, la tendència és que la població masculina enquestada està treballant més que la femenina (un 64,02% en front d'un 61,03%), i que aquesta última es dedica a estudiar principalment, combinant els estudis amb algunes feines remunerades.

De la mateixa manera, un percentatge notable d'enquestats/ que ha nascut a territori estranger treballa, especialment de manera exclusiva. Supera en 15 punts percentuals (76,47% per 61,81%) a aquells joves rurals que tenen un origen peninsular o illenc. Aquest resultat també es constata a l'estudi de 2005 (*Anàlisi de la realitat dels Joves de les Illes Balears*, 2005, p. 130), si bé les diferències percentuals no eren tan acusades (62,9% per 55,3%) com els resultats de 2011.

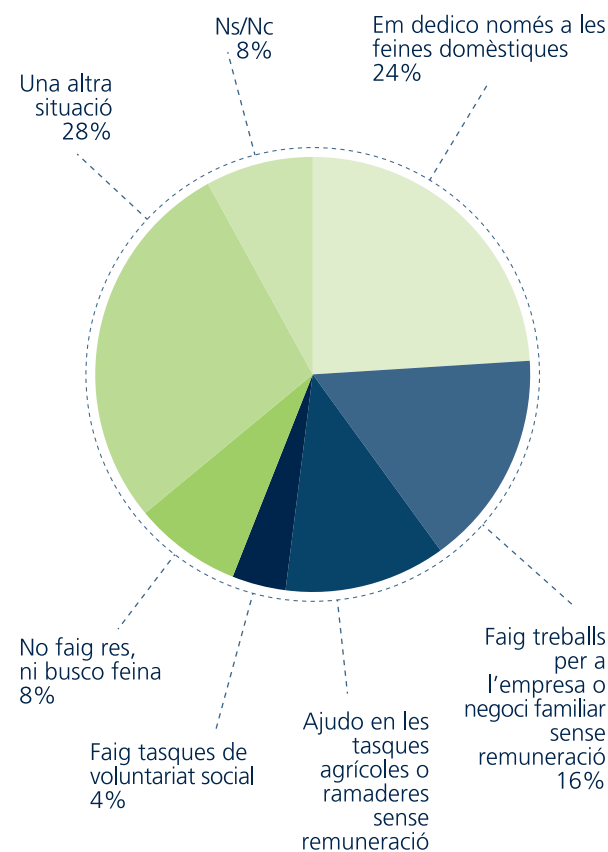
Per grups d'edat, la realitat és que els joves de 15 a 19 anys només estudien o bé el compaginen amb algun treball remunerat, i que a mesura que tenen més edat, es dediquen principalment a treballar, si bé ho combinen amb l'estudi. També crida l'atenció que un de cada deu enquestats de 15 a 19 anys es dedica a cercar feina mentre estudia, tendència que es va reduint gradualment fins al 2,41% dels joves de 25 a 29 anys.

7) Situació de desocupació

A aquells enquestats que han contestat que estaven desocupats, tant si cobraven o no l'atur, i tant si cercaven feina o no ho feien, se'ls ha demanat que especifiquin en quina de les situacions de desocupació que planteja el qüestionari es troben a l'actualitat. Els enquestats han pogut seleccionar múltiples respostes entre les proposades al qüestionari.

Al gràfic 10 es pot veure que un percentatge alt de joves rurals es dediquen principalment a fer feines domèstiques i a ajudar a casa (un 24% de les respostes). Altres enquestats també fan treballs a l'empresa o negoci familiar, o bé ajuden en les tasques agrícoles o ramaderes sense remuneració. No obstant això, el major nombre de persones que ha contestat a aquesta pregunta són aquelles que plantegen diferents situacions no contemplades al qüestionari (28% de les contestes). També és interessant destacar que només un 8% dels joves rurals desocupats es troba en situació dels anomenats "generació Ni-Ni" (ni estudien, ni treballen, ni cerquen feina).

GRÀFIC 10
Situació de desocupació

L'estudi dels joves de les Illes Balears de 2005 presenta diferències significatives respecte als resultats obtinguts a l'actualitat i relatius als joves rurals. En aquest estudi, els joves es dedicaven també a fer feines domèstiques i a ajudar a casa, però el percentatge era molt alt, superior al 70%. La resta de percentatges era baix, si exceptuem el cas dels joves que no feien res i no cercaven feina, que era del 15% (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 132). Pareix que els joves rurals han optat per fer diferents activitats, diversificant, així, les seves situacions de desocupació.

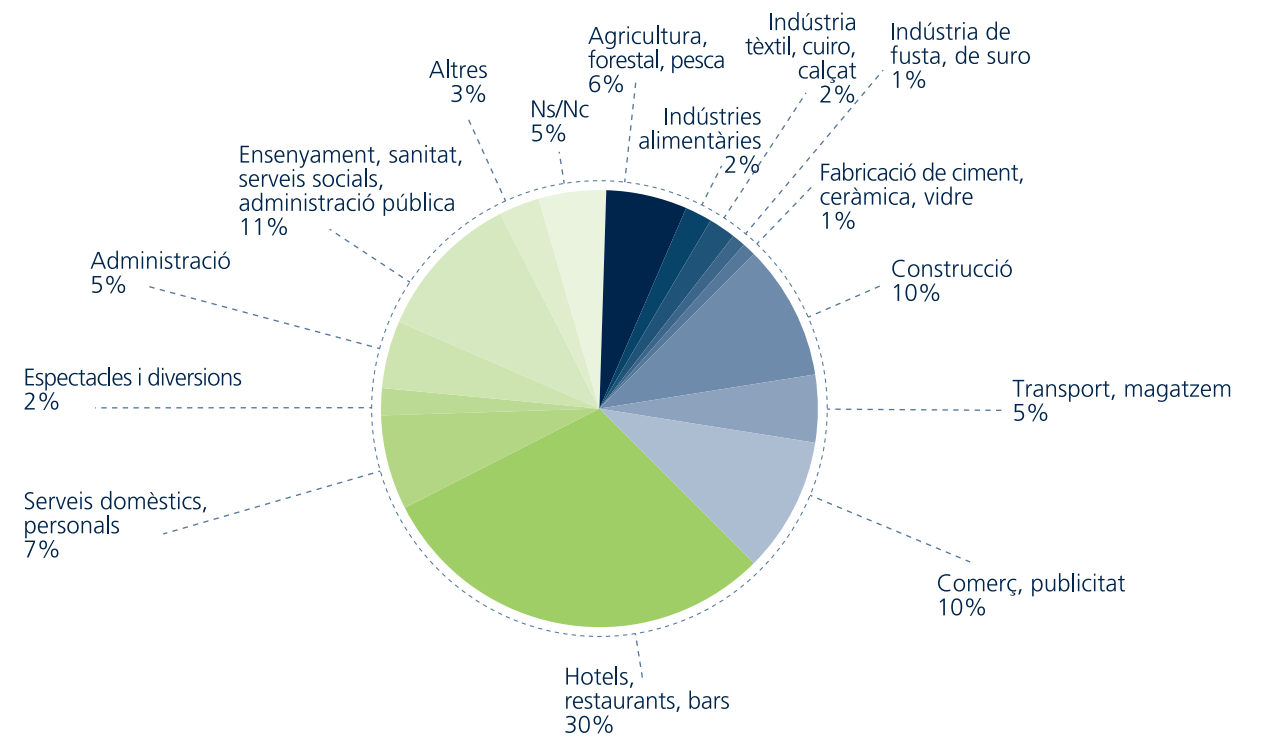
8) Sectors econòmics amb més oportunitats de feina al municipi

Aquells enquestats que estudien i/o tenen feina han hagut de respondre a la qüestió de quins sectors econòmics creuen que poden oferir més oportunitats de feina al seu municipi de residència. Es tracta d'una pregunta significativa, ja que permet conèixer quins són els principals sectors de feina als municipis rurals i periurbans a l'actualitat segons els joves.

Els enquestats pensen que l'hoteleria i la restauració és el sector econòmic amb més possibilitats de trobar feina a un municipi rural i periurbà amb un 30% de les respostes (gràfic 11). És una resposta que respon a la realitat illenca, donat que el sector serveis representa un 80% del PIB balear, i és el motor de l'economia de les Illes Balears.

GRÀFIC 11

Sectors econòmics amb més oportunitats de feina

A una notable distància es troba l'ensenyament, la sanitat, els serveis socials i l'administració pública amb un 11% de les contestes, i el comerç i la publicitat, i la construcció amb el 10%. Aquests tres sectors econòmics també tenen un pes significatiu a les Balears.

En canvi, la indústria, ja sigui alimentària, tèxtil, de cuir o paper no arriba al 7% en el seu conjunt, i

l'agricultura, pesca i medi forestal registra un percentatge del 6%. Malgrat trobar-se en un àmbit rural i periurbà, pocs joves creuen que l'agricultura o el medi forestal constitueixen sectors de feina.

Per illes, hi ha certs aspectes a destacar. Així, la construcció només ha estat senyalada per l'1'69% dels menorquins, fet que contrasta amb el 12% dels formenterencs i mallorquins. Així mateix, el 7,9% dels

eivissencs creu que es pot trobar feina a espectacles i diversions. No pensen el mateix els enquestats de les altres illes, ja que els percentatges resultants no superen el 2%. A la seva vegada, cap formenterenc enquestat creu que la indústria sigui un sector de feina a la seva illa. Destaca especialment la gran importància de la indústria tèxtil, de cuiro o calçat per als menorquins.

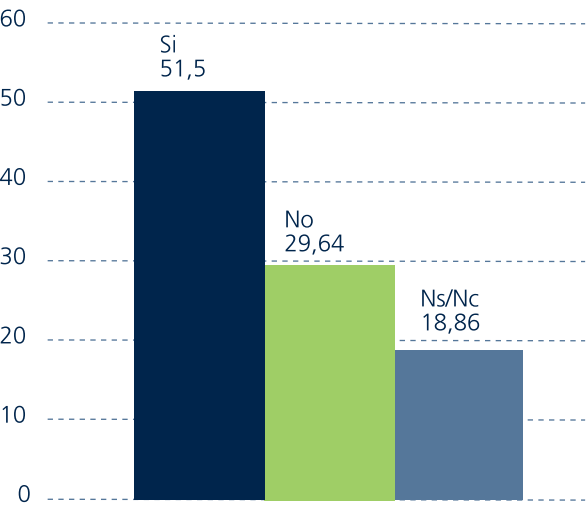
9) Valoració de la formació rebuda per a expectatives personals o laborals en el municipi de residència

La novena pregunta del qüestionari planteja la relació existent entre els estudis que els enquestats han dut a terme als municipis de residència i les seves expectatives personals o laborals en aquests indrets. Els joves rurals de les Illes Balears han hagut d'especificar si la formació que han rebut és suficient per a aquestes expectatives als municipis de residència. Amb aquesta qüestió, es vol saber si la formació que s'està impartint als municipis rurals i periurbans és suficient perquè els joves rurals hi continuïn residint, o bé pot constituir un obstacle per a la seva permanència.

Si atenem al gràfic 12, es pot constatar que el 51,5% dels enquestats creu que la formació es suficient per a aquestes expectatives en front del 29,64% que pensen el contrari. Un 18,6% no ha contestat a aquesta qüestió. Aquests resultats reforcen la formació realitzada als municipis de residència.

GRÀFIC 12

Valoració de la formació rebuda per expectatives personals i laborals

Quant a les illes, l'opinió majoritària en tres de les quatre illes és que la formació és suficient per a les expectatives personals o laborals en el municipi de residència. L'excepció és Formentera. La meitat dels formenterencs ha donat una resposta negativa, mentre que només un 22,7% ha assenyalat el contrari.

Per gènere, hi ha una major proporció de població femenina que pensa que la formació rebuda als municipis de residència es suficient. En canvi, un major nombre d'homes creu que aquesta és insuficient.

Segons les estadístiques, són els joves de 15 a 19 anys enquestats els que més valoren la formació rebuda com a suficient per a les seves expectatives personals i laborals amb un 61,54% de les respostes proporcionades. Contrasta amb l'opinió del grup d'edat de 20 a 24 anys, qui amb prou feines supera el 46%. El grup d'edat de 25 a 29 anys té un percentatge similar a la franja de 20 a 24 anys amb un 47%.

PERSONES OCUPADES

Les següents 11 preguntes del qüestionari han estat contestades únicament per aquells joves rurals que actualment treballen i, per tant, que es troben ocupats (un 62% del total d'enquestats). Fan referència a una sèrie d'aspectes relatius a la feina que els enquestats desenvolupen en aquests moments, i que inclou, entre altres, la conciliació de la vida laboral i familiar o la relació del treball amb els estudis assolits.

10) Situació socioprofessional

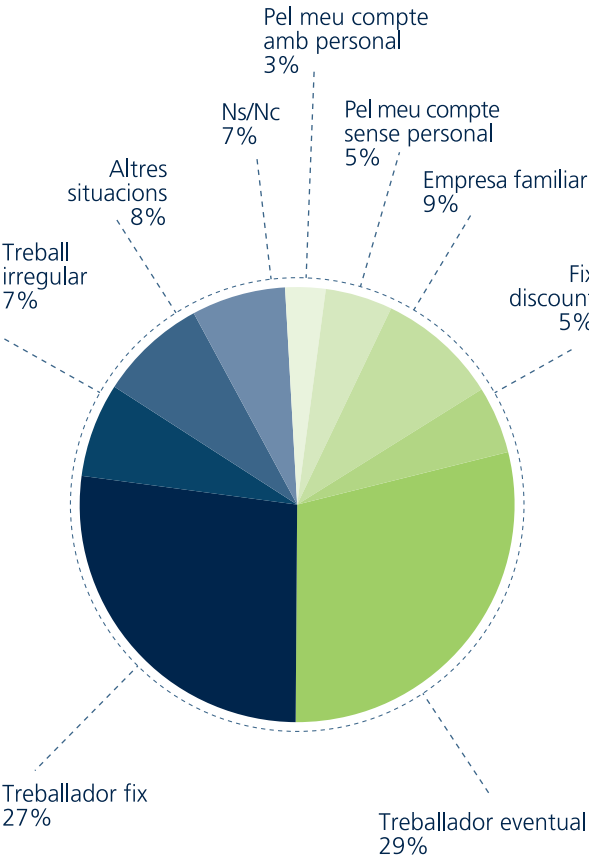
Els enquestats ocupats han hagut d'especificar quina és la seva situació socioprofessional a l'actualitat. Les seves respostes possibiliten conèixer les seves condicions laborals i tenir una idea més precisa de si els joves rurals de les Illes Balears aconsegueixen una certa estabilitat en el treball, de si treballen per compte aliè o són emprenedors i, fins i tot, si ho fan de forma irregular o precària.

La majoria dels joves rurals enquestats ha contestat que són treballadors eventuais, com es pot constatar al gràfic 13. Quasi un 29% dels enquestats ha proporcionat aquesta contesta. Supera en dos punts percentuals a aquells joves que tenen un contracte fix (27%). A aquestes xifres, hem d'afegir-hi que el 7% dels enquestats treballa de forma irregular, només un punt percentual menys respecte a aquells que han declarat que són emprenedors i dos punts respecte alque han assegurat que treballen en una empresa familiar.

Per la seva banda, un 5% ha afirmat que és fix discontinu, mentre que un 8% planteja altres situacions.

GRÀFIC 13

Situació socioprofessional

Pareix, doncs, que la situació laboral dels joves i les joves rurals es defineix per una important precarització del treball amb la proliferació de les subocupacions i un cert desenvolupament de l'economia submergida. També es constata una notable temporalitat que confirma les dades de l'any 2009 de l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB) que xifrava en un 41,1%, la temporalitat dels joves de menys de 30 anys (Elaboració de l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears (OBJIB) a partir de l'OTIB, 2010).

És probable que la crisi econòmica que afecta a les Illes Balears des de 2008, hagi pogut influir en aquests resultats, però també s'ha de tenir en compte que aquesta tendència es fruit dels canvis d'organització productiva enregistrats a finals dels anys 70 en què es va passant d'un model caracteritzat per un treball estable a un altre més eventual, afectant especialment a aquells que cerquen la primera feina. És tracta d'una realitat laboral també

constatada a Andalusia als primers anys del 2000, en què l'alta precarització i la divisió dels joves treballadors a parts iguals entre fixos i eventuais foren les premisses bàsiques d'aquesta Comunitat Autònoma (*Anàlisi de la realitat social de los jóvenes en Andalucía*, 2003, p. 100).

Per franges d'edat, es interessant constatar que a mesura que el jove rural es fa més gran, assoleix una major estabilitat en la seva feina, i deixa de fer treballs irregulars. No obstant això, hi ha dades que conviden a la reflexió. El grup de 20 a 24 anys d'edat són els treballadors més eventuais amb un 40,4% dels casos i els menys emprenedors. En canvi, la franja de 15 a 19 anys és en proporció, conjuntament amb els més majors, els que més treballen pel seu compte, amb o sense personal.

Respecte al gènere, un percentatge alt de dones enquestades és eventual (33,8%), essent molt superior als homes (23,3%). La resta de percentatge són similars, si exceptuem el cas de l'emprenedoria. Aquí també es constata com la població masculina posa en marxa més negocis pel seu compte que la femenina.

Per illes, crida l'atenció que cap jove rural eivissenc enquestat sigui emprenedor en front del 10% dels mallorquins, i que els formenterencs tinguin el percentatge més baix de treballadorsfixos amb un 18% dels casos. Formentera també té el percentatge més alt de persones enquestades amb un treball irregular.

11) Forma de trobar la feina actual

A l'estudi també es vol conèixer la forma que han tingut els joves rurals de les Illes Balears de trobar la feina que tenen actualment. El qüestionari ha plantejat diverses opcions perquè escollissin aquella que consideressin més adient.

Un de cada quatre enquestats ha aconseguit el treball per mediació dels pares, amics o coneguts (gràfic 14). És la principal resposta donada per les persones enquestades. No obstant això, sembla significativa la pèrdua d'importància de la xarxa relacional alhora de trobar feina. A l'estudi de 2005, les tres opcions (pares, amics i coneguts) apareixen separades, i el percentatge de joves que havien proporcionat alguna de les tres respostes era del 60% (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 193). Per tant, pareix que els joves rurals de les Illes Balears no utilitzen tant l'opció dels pares, amics i coneguts per aconseguir els seus treballs actuals.

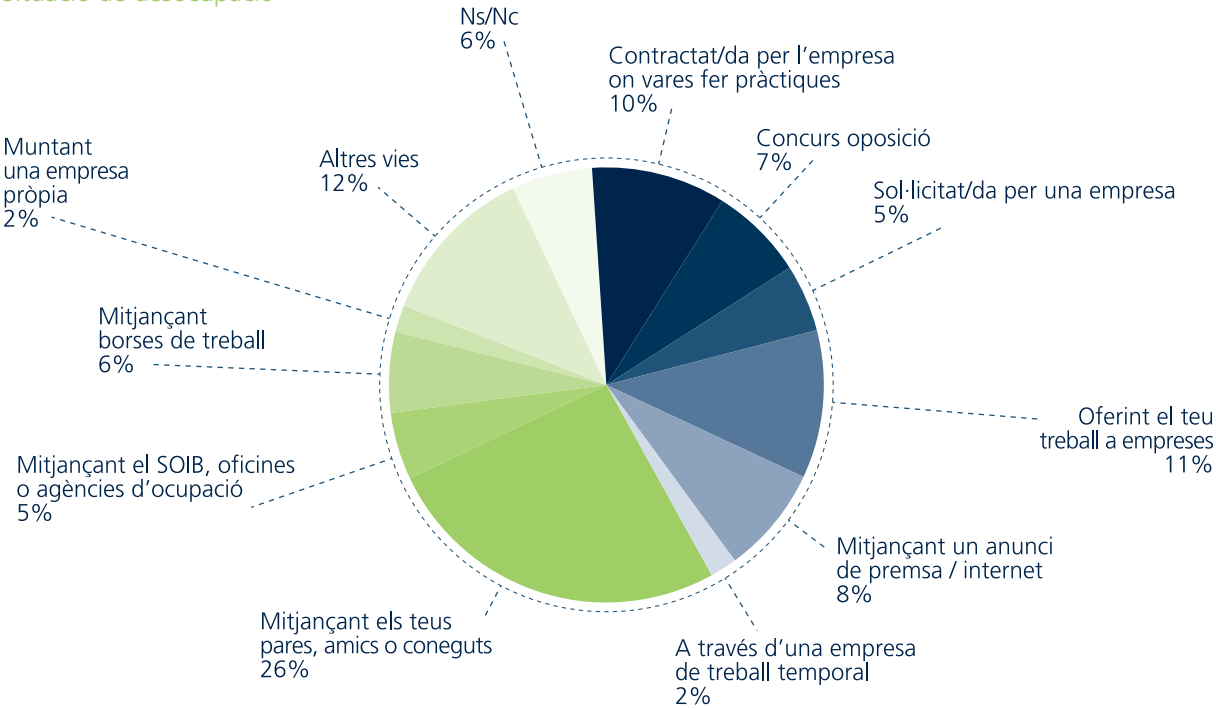
En part, això es deu al fet que els enquestats han diversificat les formes de trobar els seus treballs. Un 12% ha emprat altres vies distintes a les opcions proposades al qüestionari (l'any 2005 no arribava al 3.5%) mentre que el 7% ho ha fet mitjançant un concurs oposició (només el 0,7% dels joves de les Illes Balears de 2005 va emprar aquest sistema, *Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 193). També, és important destacar que el 5% dels enquestats que han aconseguit la feina actual mitjançant el SOIB, les oficines o les agències d'ocupació (l'any 2005, el percentatge no arribava a l'1,5%). Un percentatge estimable de joves rurals

també ha estat contractat per les empreses en què varen fer pràctiques (10%) o mitjançant les borses de treball (6%).

Ara bé, els enquestats han emprat altres opcions amb una menor intensitat, si es compara amb les xifres de 2005. Un 11% de treballadors ha ofert la seva feina a les empreses, fet que contrasta amb el 15% de l'estudi efectuat sis anys abans (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 193). Els anuncis de premsa/internet també enregistren un descens percentual del 3% respecte als resultats de 2005.

GRÀFIC 14

Situació de desocupació

Per gènere, hi ha diferències significatives respecte a les opcions seleccionades per la població masculina i femenina enquestada. Pareix que hi ha un percentatge més alt de dones que ha aconseguit el seu treball a través de la via de la borsa de treball, el concurs-oposició i mitjançant un anunci de premsa/internet. Contràriament a això, els homes han acudit més a la fórmula de muntar una empresa pròpia, oferir el seu treball a empreses o ésser contractats per l'empresa en què varen fer pràctiques.

Els joves de 16 a 19 anys han estat contractats principalment a través d'empreses de treball tem-

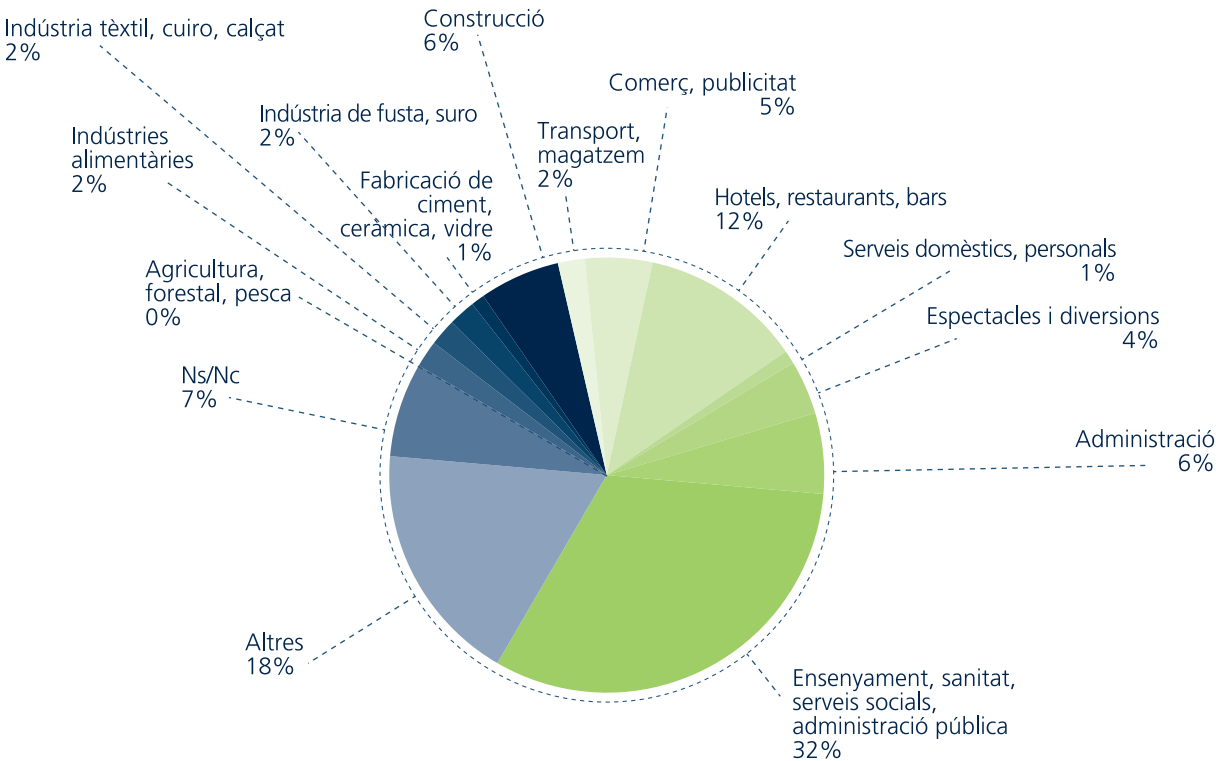
poral i altres vies no contemplades al qüestionari. Aquesta última opció ha estat també una de les més utilitzades pels enquestats de 20 a 24 anys; si bé la més emprada amb un 37% dels casos és la dels pares, amics o coneguts. Els joves de major edat també han aconseguit la feina a través dels pares, amics o coneguts amb un percentatge inferior al 20%. Tres de les opcions senyalades pels enquestats de 25 a 29 anys supera el 10% de les respostes: concurs-oposició, l'oferiment del seu treball a les empreses, i la seva contractació després d'haver fet pràctiques.

12) Activitat principal de l'empresa en què hi treballen

Per tal de conèixer en quines activitats econòmiques els joves rurals de les Illes Balears treballen en aquests moments, se'ls ha demanat què especifiquin l'activitat principal de l'empresa en què estan ocupats. És important matisar que aquestes empreses poden estar en indrets urbans o en altres municipis rurals que no són els llocs de residència habitual dels/ enquestats.

GRÀFIC 15

Activitat principal de l'empresa de treball

En canvi, el 0,4% ho fa en el sector primari (agricultura, medi forestal i pesca), i un 7% en activitats industrials (extractives, alimentàries, tèxtils, cuir o paper, fusta o suro, ceràmica, etc...). El treball a la construcció no supera el 6%, i un 18% dels enquestats ha citat altres opcions. Pel que fa al gènere, hi ha diferències significatives entre la feina que fa la població masculina i femenina. Pareix que les dones són majoritàries a l'administració pública, l'ensenyament, la sanitat, els serveis socials, el comerç i l'administració en general. El percentatge d'homes enquestats que treballen més que les dones a determinats sectors és una realitat en el cas

Segons el gràfic 15, la tendència és que els joves dels municipis rurals i periurbans enquestats treballen, principalment, en el sector serveis. Un 32% ho fan a l'ensenyament, la sanitat, els serveis socials o l'administració pública que constitueix la principal resposta. El 12% fa feina a l'hoteleria i la restauració, mentre que un altre 6% a l'administració en general.

de la construcció (no hi ha cap dona que hagi marcat aquesta opció en front de l'11% dels homes), el transport, el sector primari, i les indústries, a excepció de la tèxtil, cuir i calçat.

Per grups d'edat, els enquestats de 16 a 19 anys treballen fonamentalment al sector de la restauració i l'hoteleria (19% dels casos), als espectacles i diversions, així com a altres feines no especificades al qüestionari. En canvi, no ha quedat enregistrat cap cas a l'àmbit de la indústria, el transport i l'administració en general. Per la seva banda, els enquestats de 20 a 24 anys tenen una situació laboral diferent respecte

la franja d'edat anterior. Fan feina a l'ensenyament, la sanitat, els serveis socials i l'administració pública, amb un 30% de respostes consignades. A continuació, han esmentat les altres feines i els hotels, restaurants i bars, però només amb un 11% de les contestes. És el grup d'edat que més treballa a empreses amb activitat industrial amb un de cada 10 enquestats. Per últim, a la franja de 25 a 29 anys predominen les mateixes respostes principals que el grup anterior, si bé amb matisos importants: es constata un increment considerable d'enquestats a l'administració en general, i a l'ensenyament, sanitat i serveis socials en particular, i un descens notable del percentatge de joves d'aquesta edat que fan feina al sector de la restauració i l'hoteleria.

13) Jornada laboral setmanal habitual

Al qüestionari també s'ha inclòs una pregunta sobre el tipus de jornada laboral setmanal habitual que té la joventut rural de les Illes Balears, per tal de completar la informació relativa a l'ocupació dels enquestats.

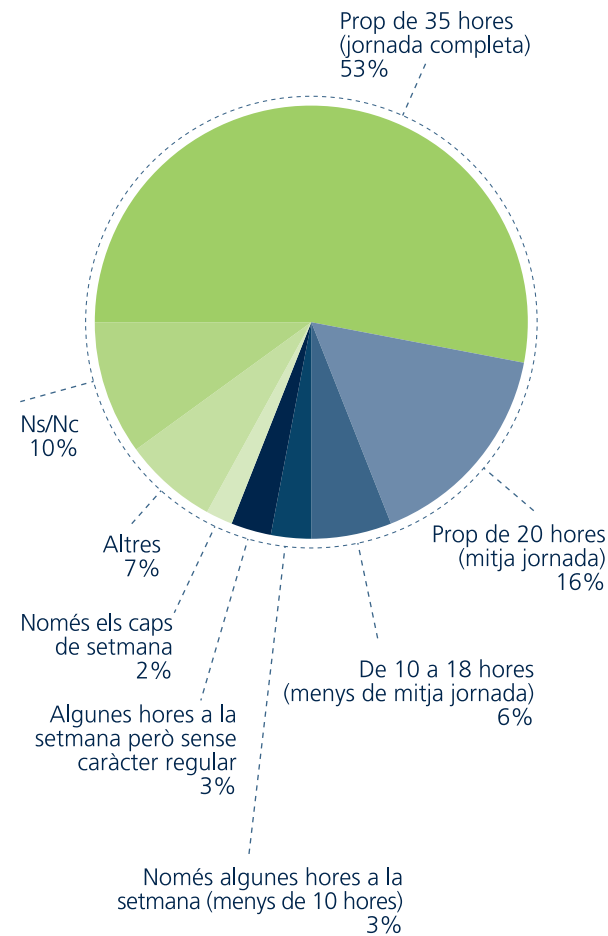
Un 53% dels joves rurals de les Illes Balears tenen una jornada completa de 35 hores (gràfic 16). Es tracta d'un percentatge més baix que el citat a l'estudi de 2005, que era del 72% (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 210). En aquest estudi de 2005, ja es posava de manifest que els joves illencs treballaven en menor proporció a jornada completa que el conjunt estatal. Aquesta tendència pareix que es consolida a l'actualitat.

La mitja jornada de 20 hores ha estat citada per un 16% dels enquestats. L'estudi de 2005 arribava a un 7,4% (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 210). Hi ha, per tant, diferències significatives properes al 10%. Si sumem els percentatges de les dues jornades (completa i mitja) en ambdós estudis, es pot veure que s'ha produït un descens estimable en aquests últims anys, superior al 10% (69% l'any 2011 pel 79% l'any 2005).

És probable que aquests resultats es deguin a una precarització del treball. La resta d'opcions, inferiors a la mitja jornada, ha crescut de forma notable respecte a l'estudi de 2005. La jornada de 10 a 18 hores (menys de mitja jornada) i les de menys de 10 hores, incloses les que no tenen un caràcter regular, han estat citades per un 12% dels enquestats. L'any 2005 amb prou feines se superava el 5%. Només l'opció *altres* ha estat marcada pel 7%, dos punts percentuals menys que el 2005 (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 210).

GRÀFIC 16

Jornada laboral setmanal habitual

Per gènere, les dones de municipis rurals i periurbans tenen en proporció moltes més jornades setmanals laborals de 20 hores i de 10 a 18 hores que els homes. En canvi, aquests últims tenen un percentatge superior de jornades completes (55% de les respostes) que les dones (50%). La diferència és de cinc punts percentuals, bastant inferior a la registrada a l'estudi de 2005 (76,6% dels homes pels 65,8% de les dones).

Als grups d'edat, s'hi constata que a major edat del jove rural, augmenta el percentatge de persones que tenen la jornada completa de 35 hores. Es tracta d'una conseqüència també advertida a l'estudi de 2005 (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 211). Contràriament a això, no ocorre el mateix en el cas de les mitges jornades i de jornades inferiors a les 20 hores. És la franja de joves de 20 a 24 anys d'edat, els que fan, principalment, aquests horaris als seus llocs de treball actuals.

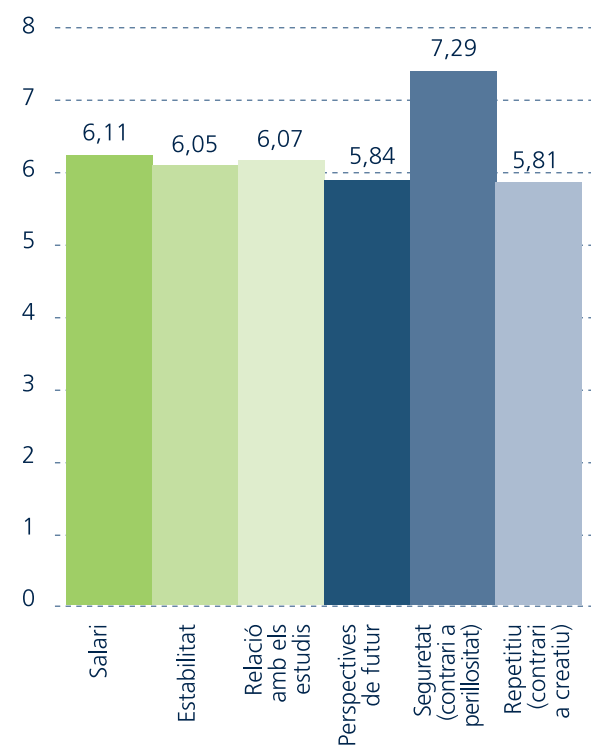
14) Valoració de diferents aspectes del treball

Els enquestats ocupats, han hagut de qualificar d'1 a 10 alguns aspectes de la seva feina, com el salari, l'estabilitat, la seva relació amb els estudis, les perspectives de futur, la seguretat i el fet que sigui repetitiva, contrària a la creativitat. És una manera adequada de conèixer com valoren cadascun d'aquests aspectes i quina importància els concedeixen.

Segons el gràfic 17, els joves rurals de les Illes Balears atorguen la millor qualificació a la seguretat (contrària a la perillositat) amb una mitjana de 7,29. Li segueixen el salari (6,11), la relació amb els estudis (6,07), l'estabilitat (6,05), les perspectives de futur (5,84), i el fet repetitiu (5,81).

GRÀFIC 17

Valoració de diferents aspectes de treball

És important destacar la puntuació baixa atorgada a les perspectives de futur amb menys d'un 6 que complementa la qualificació donada a l'estabilitat laboral que amb prou feines supera el 6. Els enquestats només proporcionen una puntuació superior al 7, a la seguretat, un aspecte important, però no directament relacionat amb la seva continuïtat al lloc de treball actual.

Si ho comparem amb l'estudi dels joves de les Illes Balears de 2005, els resultats són notablement diferents. En aquella ocasió, tres dels aspectes havien estat qualificats amb una mitjana de 7, concretament la seguretat, el salari i l'estabilitat (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, p. 216). Hi ha un descens notable de la mitjana en conceptes com el salari i l'estabilitat laboral respecte a 2005.

Així mateix, l'any 2005 els joves enquestats valoraven d'una forma més optimista (6,6) les seves perspectives de futur a la feina (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, p. 216), si ho comparem amb els resultats actuals. Ara bé, situaven per sota del 5, la relació amb els estudis (concretament, un 4,7) i donaven una puntuació superior al fet que el treball fos repetitiu (6,2).

Si extrapolem aquests resultats a la qüestió de gènere, també hi ha aspectes interessants a comentar. La població femenina enquestada ha atorgat una millor qualificació a tots els conceptes a excepció del fet repetitiu. A l'estudi de 2005 no va ocórrer així, ja que els homes foren els que valoraren més els aspectes de l'estabilitat, el salari, les perspectives de futur i el fet repetitiu (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, p. 217).

Per franges d'edat, es constata que a major edat, es qualifica millor l'estabilitat, el salari, les perspectives de futur i la relació amb els estudis. Contràriament a això, els joves de 15 a 19 anys d'edat són els que més valoren la seguretat i el fet repetitiu, és a dir aquells aspectes que estan més relacionats amb el quefer diari.

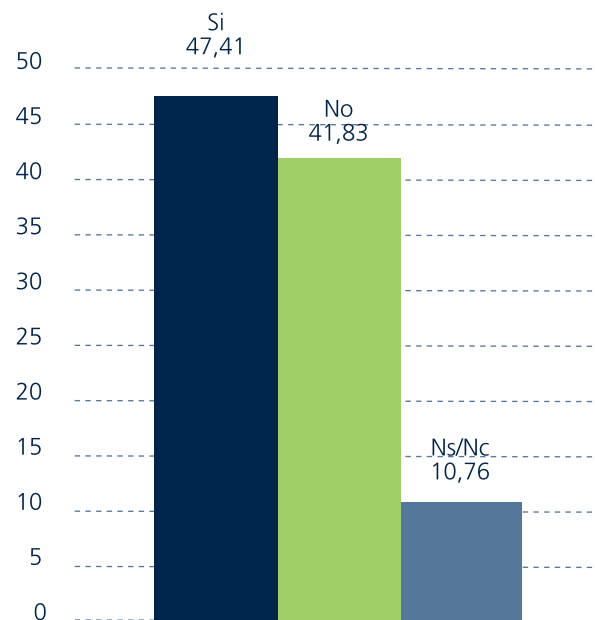
15) Interès en trobar/canviar de feina

Als enquestats, se'ls ha demanat que indiquin si tenen interès a trobar o canviar de feina. Aquesta pregunta permet avaluar la possible mobilitat laboral dels joves rurals illencs, i complementa alguns dels aspectes tractats a la qüestió anterior, especialment la seva perspectiva de futur a la feina.

Hi ha més enquestats que han donat una resposta afirmativa (47,41% dels casos) que negativa (41,83%), tal i com es constata al gràfic 18. Es percep, doncs, que un percentatge alt de joves rurals de les Illes Balears vol canviar o trobar una altra feina amb independència dels motius que puguin haver determinat la seva resposta.

GRÀFIC 18

Interès en trobar/canviar de feina

La població femenina enquestada és la que menys interès a trobar o canviar de feina (un 44% ha donat una resposta negativa en front del 38% de la població masculina). També és la que qualifica millor les seves perspectives de futur i l'estabilitat al treball que desenvolupen. En canvi, el percentatge d'homes que volen canviar de feina és més alt (un 48% per un 46% de les dones).

Curiosament, les dades presentades per l'Observatori de la Joventut de les Illes Balears (OBJIB) a partir del *Observatorio Joven del Empleo* (OBJOVEM) del 2009, mostraven que hi havia més dones (39,4%) que homes ocupats (29,2%) que cercaven una altra feina (OBJIB, 2010, a partir de l'OBJOVEM, 2009).

Els joves de 20-24 anys enquestats són els que més volen canviar o trobar una altra feina. Un 65% d'enquestats d'aquesta franja ha opinat d'aquesta manera, un percentatge molt superior al de la resta de grups d'edat (28% en el cas de 15 a 19; i un 40% de 25 a 29 anys). S'ha de recordar que aquesta franja d'edat és la que té el major nombre de treballadors eventuais en proporció, i la que té el percentatge més alt de mitges jornades i jornades inferiors a les 20 hores. Els joves de 20 a 24 anys són també els que menys donen una resposta negativa a la qüestió del canvi de feina.

Per illes, els enquestats eivissencs són els més interessats a canviar/trobar una altra feina (un 57% de les respostes donades per aquest col·lectiu), fet que contrasta amb els menorquins que amb un 41% té el percentatge més baix de tots els illencs enquestats.

16) Motius per trobar o canviar la feina

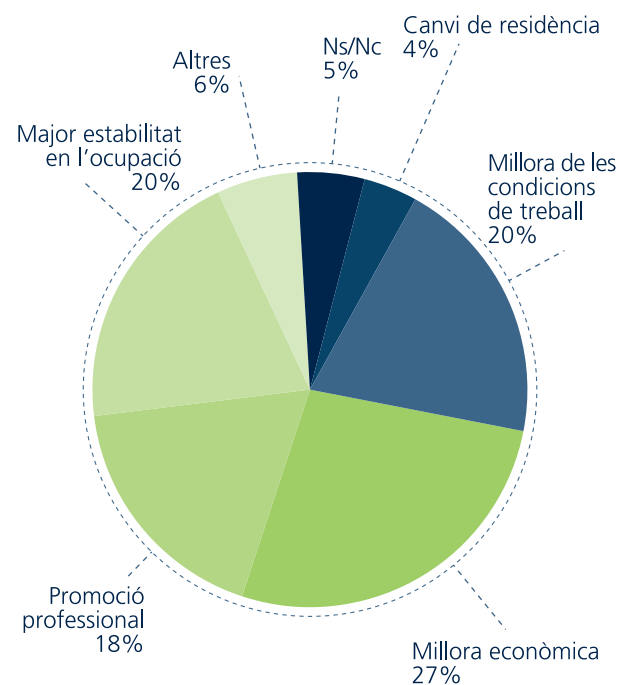
El qüestionari també incideix en els possibles motius que els enquestats al·leguen per trobar/canviar de feina. Aquesta pregunta possibilita tenir una visió encara més completa de la mobilitat laboral dels joves rurals de les Illes Balears, i esbrina les possibles raons que els impulsen a trobar/cercar un altre treball. Els enquestats han pogut expressar múltiples respostes entre les opcions plantejades al qüestionari.

El gràfic 19 descriu els resultats de la pregunta. Un 27% dels enquestats cerca una millora econòmica, un 20% una millora de les condicions de treball i un altre 20% una major estabilitat en l'ocupació. Són les tres principals respostes. Ja hem parlat de la precarització i l'eventualitat laboral de la joventut rural de les Illes Balears que pareix que es detecta en anteriors preguntes. No és pot descartar que el fet que els enquestats donin principalment aquestes tres respostes, pugui obeir a aquestes consideracions laborals i econòmiques.

A més a més, els enquestats han senyalat la promoció professional (un 18% de les respostes), el canvi de residència (4%) i altres raons (6%).

GRÀFIC 19

Motius per trobar o canviar de feina

Per gènere, hi ha escasses diferències percentuals entre els homes i les dones enquestats per a cada motiu. Tal vegada, la població femenina rural incideix més en la promoció professional que la masculina, mentre que aquesta última fa més referència a altres raons i al canvi de residència. Pel que fa a les franges d'edat, la tendència és que els enquestats de 20 a 24 i de 25 a 29 anys són els que més senyalen la necessitat de millorar les condicions de treball i econòmiques, i, en canvi, els més joves fan més incís en una major estabilitat en l'ocupació. També atorguen una notable importància a la millora econòmica i a la promoció professional.

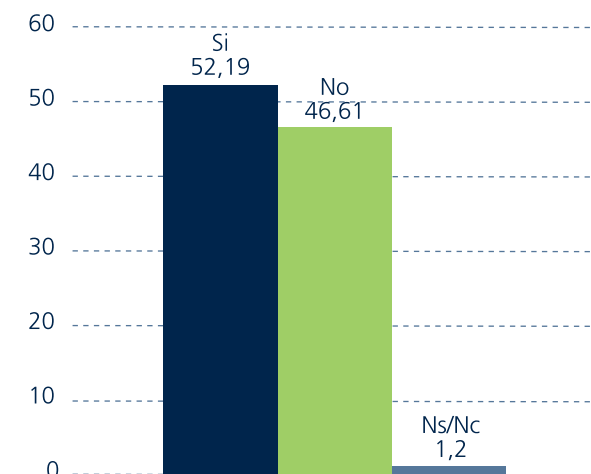
17) Feina fora del municipi de residència

El qüestionari també formula una pregunta sobre la mobilitat geogràfica pendular dels enquestats ocupats per motius laborals. Concretament, els enquestats han hagut d'especificar si treballen fora del municipi rural de residència o contràriament a això, fan feina al mateix lloc residencial. Les seves respostes permeten conèixer el percentatge aproximat de població jove rural ocupada de les Illes Balears que es desplaça des de la seva residència habitual al lloc de feina.

Com es mostra en el gràfic 20, el 52,19% dels enquestats fa feina fora del municipi de residència en front del 46,61% que no ho fa. Per tant, pareix que hi ha més joves rurals de les Illes Balears ocupats que tenen el treball fora de la residència que els que fan feina a la mateixa població en què viuen.

GRÀFIC 20

Feina fora del municipi de residència

Segons les estadístiques, la població masculina té una major mobilitat geogràfica laboral que la femenina. Les respostes donades pels enquestats també pareixen evidenciar que els joves de major edat són els que més fan feina fora del municipi residencial. Hi ha un 60% dels enquestats de 25 a 29 anys que han donat aquesta resposta, fet que contrasta amb el 47% dels joves de 20 a 24 anys, i el 20% dels de 15 a 19 anys. Per illes, mallorquins i menorquins són les poblacions que més han donat una resposta afirmativa amb més de la meitat dels casos.

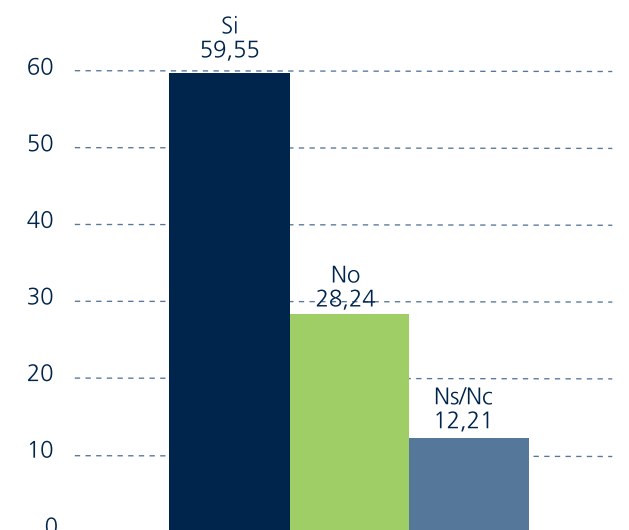
18) Treballar dins el municipi de residència

Com a complement a la qüestió anterior, s'ha demanat als enquestats que es desplacen a altres localitats per motius laborals des del seu lloc habitual, si els agradaria treballar al municipi rural en què viuen. Es vol conèixer l'opinió dels enquestats sobre aquest tema, per tal de saber si tenen interès en què el seu municipi residencial també tingui la funció de lloc ocupacional.

El gràfic 21 permet constatar que el 59,55% dels enquestats que no fan feina a la localitat de residència voldrien fer-ho. És un percentatge considerable, ja que supera en 30 punts percentuals la resposta negativa.

GRÀFIC 21

Treballar dins el municipi de residència

A més, hi ha un percentatge més alt d'homes (62%) que dones (56%) que els agradaria poder treballar al lloc en el què viuen. Per franges d'edat, predomina la resposta afirmativa donada pels joves de 25 a 29 anys i la negativa dels que tenen 15 a 19 anys. Els menorquins enquestats són els més partidaris de fer feina al seu municipi de residència amb un 71% de casos enregistrats.

19) Relació dels estudis assolits amb el treball actual

Saber si l'ocupació actual dels joves enquestats està relacionada amb els estudis que han assolit és una altra de les preguntes importants formulades al qüestionari. Permet conèixer si els joves rurals illencs estan desenvolupant una feina en consonància amb la formació apresada, i si apliquen les habilitats i competències específiques i genèriques al treball que duen a terme.

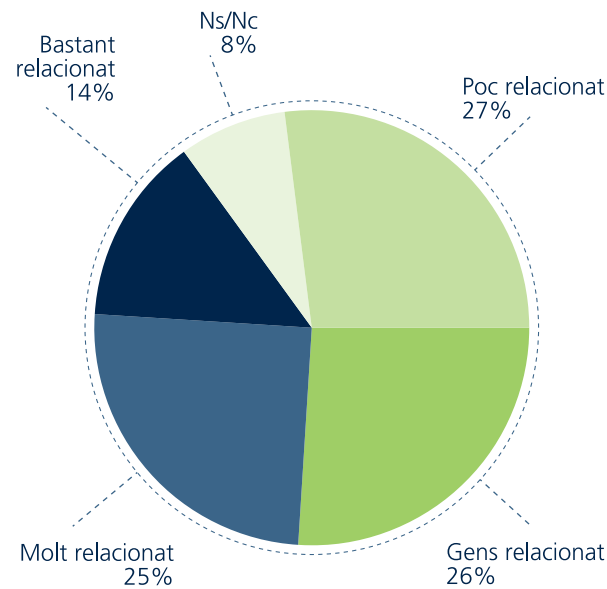
En conseqüència, els enquestats han hagut de senyalar si els estudis estaven “molt”, “bastant”, “poc” o “gens” relacionats. A cadascun d'aquests qualificatius se li ha assignat un valor que va des d'1 (gens relacionat) a 4 (molt relacionat). La mitjana de les respostes permet saber quin grau de relació general tenen els estudis dels joves rurals amb l'ocupació que desenvolupen.

Segons les respostes donades pels enquestats, els joves rurals de les Illes Balears tenen una relació dels estudis assolits amb el treball actual que es pot catalogar entre “poc” i “bastant” amb una mitjana de 2,58. Com més edat tenen, creuen que aquesta relació és major, molt propera a la qualificació de “bastant relacionat”. En canvi, els joves de 15 a 19 anys la xifren per davall del 2 (“poc relacionat”). També crida l'atenció que les dones i els formentencs siguin els col·lectius que més constaten aquesta consonància entre el treball i la formació apresada amb mitjanes properes al 2,7.

Si traduïm el nombre de respostes donades per a cada qualificatiu a percentatges, es pot constatar que un 27% dels enquestats pensa que la seva ocupació no està “gens” relacionada amb els seus estudis (gràfic 22). Malgrat sigui la principal resposta, no és un percentatge notable si ho comparem amb altres estudis. A l'estudi de 2005, un 53,2% dels joves de les Illes Balears donava aquesta mateixa resposta (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 204). Pareix, doncs que en el món rural, la poca relació entre els estudis assolits i el treball no arriba a percentatges tan alts.

GRÀFIC 22

Relació dels estudis assolits amb el treball actual

En la forquilla del 25-26% se situen les respostes de “poc” i “molt relacionat”. A l'estudi de 2005, els percentatges eren de 16,8 i 15,4% respectivament (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 204). Únicament, el concepte “bastant relacionat” té valors molt similars a l'estudi de 2005 (14% al 2011 per 14,1% al 2005).

Si es fa un creuament entre el nivell educatiu que tenen els rurals enquestats a la pregunta 25 i el nombre de respostes donades per part d'aquests per a cadascun dels qualificatius que determinen la relació amb els estudis assolits, es poden extreure interessants conclusions. La tendència és que a major nivell educatiu, hi ha menys relació (“poc” o “gens”) amb els estudis assolits. En canvi, la majoria d'enquestats que ha afirmat que té una educació inferior, secundària o secundària superior creu que els seus estudis estan “bastant” o “molt relacionats” amb el treball que desenvolupen a l'actualitat.

L'estudi de 2005 proporcionava uns resultats notablement diferents. A major nivell educatiu, els estudis estaven més relacionats amb l'ocupació (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 207). No sabem si això implica que s'ha produït un canvi de tendència a l'actualitat, però creiem que es pot relacionar amb les majors dificultats que tenen els joves per tenir una feina en què puguin desenvolupar les habilitats i competències específiques apresades.

20) Conciliació de la vida laboral amb la familiar

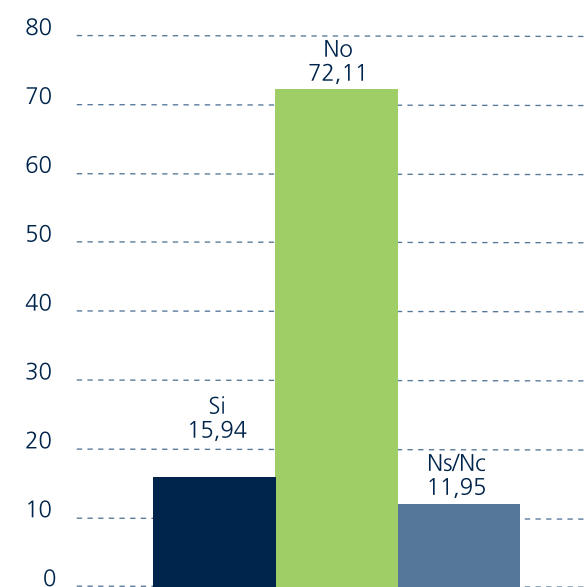
La conciliació de la vida laboral i familiar és un dels temes de major actualitat en aquests moments, donada la seva importància social. Possibilita una major qualitat de vida per a les persones que poden compaginar ambdues responsabilitats, i els permet gaudir del seu temps, tant familiar com personal. A més a més, propicia la igualtat d'oportunitats i de tracte entre homes i dones.

És per aquesta raó que el qüestionari també ha inclòs una pregunta en la qual demana als enquestats si tenen dificultats per conciliar la vida laboral amb les tasques domèstiques i familiars. Les seves respostes són importants per saber si els joves rurals illencs gaudeixen dels avantatges i beneficis que suposa l'aplicació d'una política de conciliació.

Al gràfic 23 es poden consultar els resultats de la pregunta formulada al qüestionari. Un 15,94% dels enquestats considera que té dificultats per compaginar la vida laboral amb la familiar i la domèstica. Un 72,11% opina el contrari. Es tracta d'uns resultats molt positius que avancen en la direcció adequada de propiciar i afavorir la conciliació de la llar i el treball a l'àmbit rural i periurbà.

GRÀFIC 23

Dificultats per a la conciliació de la vida familiar i laboral

No es constaten grans diferències percentuals en el cas del gènere. Segons les respostes, els joves rurals són els que tenen més dificultats per conciliar la vida laboral amb les tasques domèstiques i familiars amb un 17% de les contestes. Les dones només arriben al 14%, és a dir tres punts percentuals menys.

Per franges d'edat, es detecta que conforme els joves tenen més edat, assenyalen que tenen més dificultats. Tal vegada pot influir el fet que són els que més formen una família, i tenen majors responsabilitats domèstiques i familiars.

Així mateix, els mallorquins enquestats són els que més han proporcionat una resposta afirmativa a la pregunta de les dificultats de la compaginació entre la vida laboral i familiar, i, pel contrari, els eivissencs són els que menys dificultats tenen.

PERSONES ATURADES

Les següents quatre preguntes del qüestionari han estat contestades únicament per aquells joves rurals illencs que es troben desocupats o aturats (un 26% dels enquestats). Per tal de conèixer els trets de la seva situació, s'han formulat diverses qüestions importants al qüestionari com les expectatives de trobar feina, les causes de no aconseguir-la o el que fan per poder trobar-la.

21) Temps a l'atur

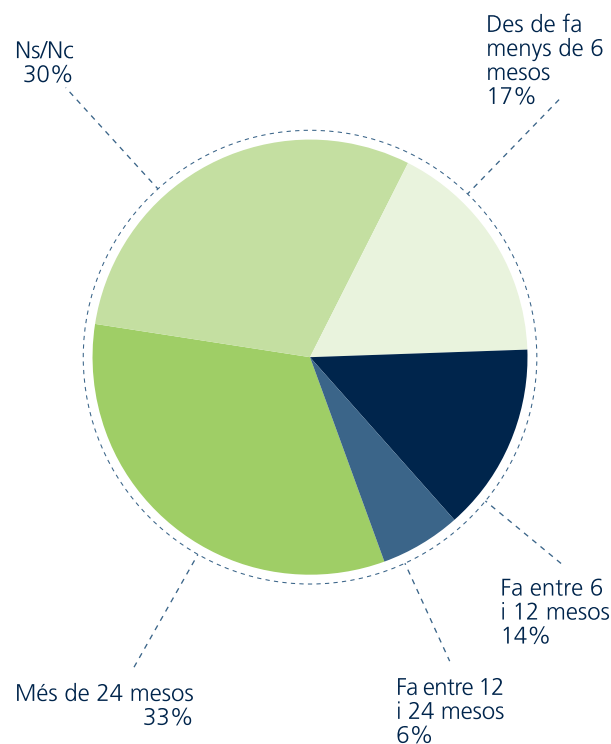
L'atur juvenil és un dels grans problemes de la societat actual espanyola, en general, i de les Illes Balears, en particular. Els joves que es troben en aquesta situació tenen més dificultats per abandonar la llar familiar i formar una família, i poden acabar, en alguns casos, exclosos socialment. A més, un nombre significatiu de joves acaba acceptant feines que es troben clarament per sota el seu nivell davant les dificultats de trobar un treball adequat a la seva qualificació.

Com a primera qüestió d'aquest bloc, se'ls ha demanat als enquestats que especifiquin des de quan es troben en situació d'atur o desocupació. El qüestionari ja inclou una sèrie de períodes de temps perquè els joves i les joves rurals senyalessin la resposta adequada.

Com mostra el gràfic 24, un 39% dels joves i les joves rurals illencs enquestats que es troben a l'atur, està en una situació de desocupació superior a l'any, és a dir són aturats de llarga durada. D'aquests, un 33% es troba a l'atur des de fa més de 24 mesos, una xifra realment preocupant.

Pel que fa a la resta de respostes, un 17% està en aquesta situació des de fa menys de 6 mesos i un 14% entre 6 i 12 mesos.

GRÀFIC 24
Temps a l'atur

Per grups d'edat, la tendència és que els aturats més joves són els que estan més temps en situació de desocupació (un 58% dels joves enquestats de 15 a 19 anys en front un 11% de 25 a 29 anys per al període de 12 a 24 mesos). En canvi, conforme el jove enquestat té una major edat, menys temps es troba a l'atur.

Pel que fa al gènere, el percentatge de la població femenina enquestada que està a l'atur des de fa menys de 12 mesos és inferior a la masculina (un 24% en el cas de les dones, i un 37% dels homes). Pel que fa a les xifres dels aturats de llarga durada, el percentatge és lleugerament més alt entre la població masculina (41%) respecte a la femenina (37%).

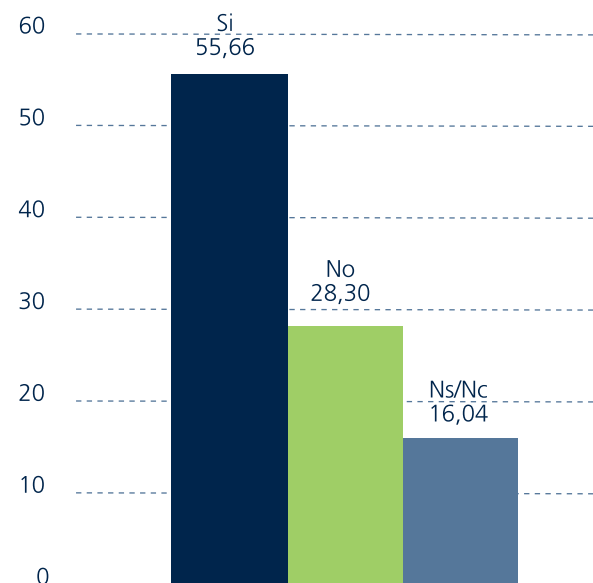
22) Expectatives de trobar feina dins els propers 6 mesos

El qüestionari també incideix en la qüestió de les expectatives laborals dels joves rurals desocupats. Per tal de conèixer què pensen els desocupats sobre la possibilitat de trobar feina d'una forma ràpida, se'ls

ha demanat que senyalin si creuen que poden aconseguir un treball dins els propers 6 mesos.

Un 55,6% dels enquestats pensa que tenen expectatives de trobar feina dins un període no superior als 6 mesos, com es constata al gràfic 25. Es tracta d'una resposta positiva donat que com s'ha comentat, un alt percentatge d'enquestats és aturat de llarga durada. Un 28% opina el contrari, i un 16% no ha respost a la qüestió.

GRÀFIC 25
Expectatives de trobar feina en 6 mesos

La població femenina enquestada és més optimista que la masculina a l'hora de trobar feina dins els propers 6 mesos. Un 60% ha proporcionat una resposta afirmativa, 9 punts percentuals més que la població masculina.

Igualment, a major edat, les expectatives d'aconseguir feina són més altes en opinió dels enquestats. Per al contrari, els joves desocupats de 15 a 19 anys són els que menys creuen que ho podran assolir en un període màxim de 6 mesos.

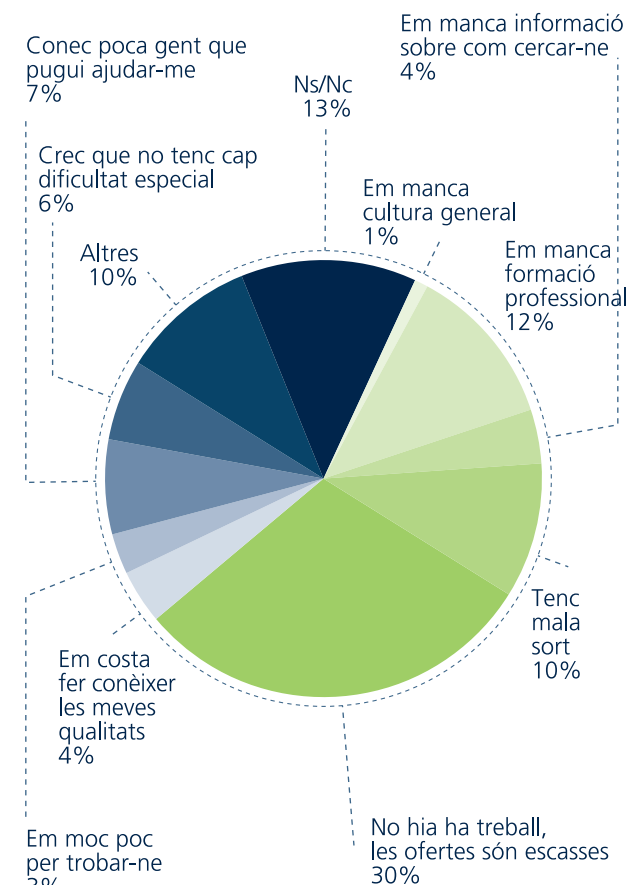
Quant a les illes, tots els formenterencs enquestats són optimistes, fet que contrasta amb un 20% dels eivissencs. Hi ha més enquestats d'Eivissa que donen una resposta negativa que afirmativa, a diferència dels enquestats de les altres illes.

23) Causes de no trobar feina

Aquesta pregunta és una altra de les qüestions rellevants en l'estudi. Permet identificar les possibles causes que en opinió dels enquestats desocupats els impedeixen trobar una feina en aquests moments. Els enquestats han pogut seleccionar fins a un màxim de tres respostes entre les proposades al qüestionari. El resultat de les seves contestes possibilitarà conèixer quines són les dificultats i les mancances que tenen a l'hora de poder entrar al mercat laboral.

Si atenem al gràfic 26, podem constatar que els joves rurals illencs es queixen principalment que no hi ha feina i que les ofertes són escasses (30% de les respostes). La crisi econòmica que pateix les Illes Balears, en particular, i Espanya, en general, amb un tancament significatiu de negocis i una reducció considerable de l'oferta pública ha pogut influir decisivament en el fet que aquests joves tinguin la sensació que no poden trobar feina i que les ofertes laborals siguin escasses.

GRÀFIC 26
Causes de no trobar feina

Malgrat tot, hi ha un 12% dels enquestats que confirma que no té la formació professional necessària per poder entrar al mercat laboral. És la segona resposta més senyalada. La manca de formació professional és un problema notable que pot limitar l'accés del jove a un lloc de treball, fet que no li permet atendre les necessitats d'aquella persona que contracta.

La resta de respostes són bastant diverses. Hi ha un 10% dels joves rurals que creuen que tenen mala sort o que han al·legat altres raons i un 7% que afirma que coneix poca gent que el pugui ajudar. També és important destacar que un 6% declara que no constata cap dificultat especial que limiti la seva capacitat d'aconseguir feina i que un 3% reconeix que es mou poc per trobar-ne.

Per gènere, la tendència és que hi ha un percentatge més alt d'homes que de dones que creuen que li manca formació professional i que tenen mala sort (15% per un 5% en ambdós casos). Contràriament a això, la població femenina enquestada és la que més insisteix en la manca d'oportunitats de feina i que coneix poca gent que pugui ajudar-la. És important remarcar que les dones tenen habitualment més dificultats per trobar un lloc de treball que els homes, i que les seves respostes podrien estar motivades per aquest fet.

Els resultats dels grups d'edat també mostren interessants tendències. Pareix que els joves de 15 a 19 anys són els que més creuen que els manca una formació professional. Un 20% d'enquestats ha proporcionat aquesta resposta en front d'un 11% dels joves de 20 a 24 anys i un 5% dels més grans. En canvi, és la franja de 25 a 29 anys, seguida de la de 20 a 24, la que més afirma en proporció que les ofertes són poques i que no hi ha feina. Hem de recordar que aquestes dues franges, especialment la dels joves de 20 a 24 anys són els que més sofreixen les conseqüències de la precarització del treball i l'economia submergida.

24) Accions per trobar feina

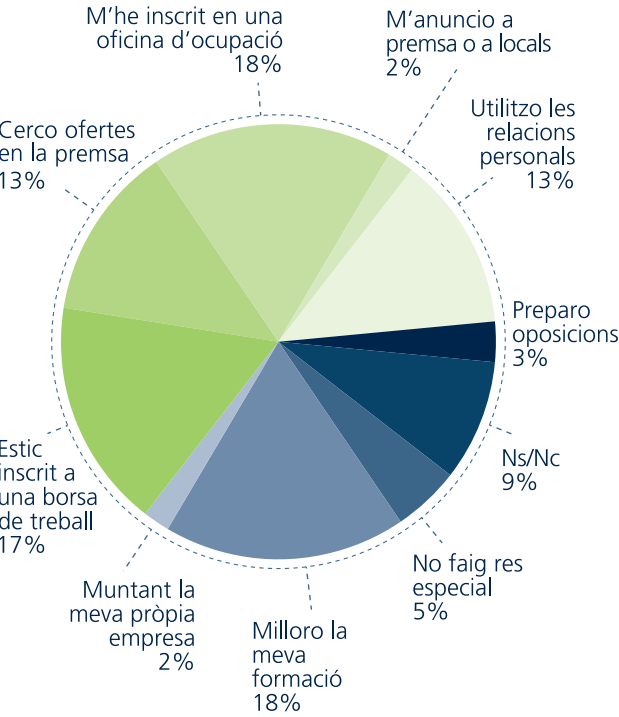
Com a última pregunta d'aquest apartat, s'ha demanat als desocupats dels àmbits rural i periurbà que especifiquin quines possibles accions duen a terme per poder accedir al mercat laboral. Els enquestats han pogut indicar fins a un màxim de tres respostes. D'aquesta manera, es tindrà una radiografia completa d'allò que fan els joves rurals desocupats de les Illes Balears per trobar feina, malgrat les dificultats marcades a la pregunta anterior.

Segons el gràfic 27, no hi ha una resposta majoritària. Un 36% dels enquestats ha afirmat que està inscrit en una oficina d'ocupació i que tracta de millo-

rar la seva formació. És probable que alguns que haviem marcat que els mancava formació professional, estiguin precisament fent aquesta acció. Per una altra part, és habitual en èpoques en la qual hi ha poca oferta laboral que els desocupats optin per ampliar la seva formació i coneixements o bé s'especialitzin per tal de trobar feina en un nínxol d'ocupació. Altres opten per fer la inscripció en una oficina d'ocupació o bé en una borsa de treball (un 17% de les respostes totals) a l'espera d'una oportunitat laboral.

Altres respostes significatives són la recerca d'ofertes a la premsa, i la utilització de les relacions personals amb un 13% en ambdós casos. També es interessant destacar que només un 2% vulgui ser emprenedor i un 3% prepari oposicions. Són percentatges inferiors a l'acció de no fer res especial (5%).

GRÀFIC 27
Accions per trobar feina

No hi ha diferències percentuals significatives entre la població masculina i femenina enquestada quan citen les mateixes accions. Únicament, pareix que les joves s'inscriuen més a les borses de treball i cerquen més les ofertes mitjançant la premsa, i que els joves opten més per utilitzar les relacions personals o no fer res especial.

Per franges d'edat, un percentatge alt de joves rurals enquestats de 25 a 29 anys s'ha inscrit en oficines d'ocupació i borses de treball, accions que amb prou feines fan els que tenen de 15 a 19 anys. Per contra, aquests últims són els que més utilitzen les relacions personals a l'hora d'aconseguir un lloc de treball.

CONCLUSIONS DE L'APARTAT DE SITUACIÓ/ TRANSICIÓ/EXPECTATIVES LABORALS
Els joves rurals illencs mantenen la tendència als últims anys de compaginar treball i estudis per tal de formar-se i millorar els seus coneixements i habilitats.
Aquells que es troben a la situació de desocupació laboral es dediquen a fer tasques domèstiques i a ajudar a casa, a més d'altres situacions. Un de cada deu enquestats no fa res ni cerca feina.
L'hoteleria i la restauració són les activitats econòmiques en què els enquestats creuen que tenen més possibilitats de trobar feina als seus municipis de residència.
La majoria d'enquestats considera que la formació que han rebut és suficient per a les seves expectatives personals i laborals als seus municipis de residència.
La situació laboral dels joves rurals illencs es caracteritza per una notable eventualitat, precarització del treball i proliferació de les subocupacions.
Els joves enquestats estan diversificant les formes d'aconseguir els seus treballs. Malgrat tot, l'opció principal continua essent els pares, amics i coneguts.
La majoria dels joves rurals de les Illes Balears treballa principalment al sector serveis, especialment en l'ensenyament, la sanitat, els serveis socials i l'administració pública. Fan jornada completa de 35 hores, si bé pareix que la tendència en aquests últims anys és treballar en mitges jornades o menys hores.
Els enquestats atorguen la millor qualificació a la seguretat laboral. Per al contrari, valoren pitjor aspectes com les perspectives de futur i el fet que les feines siguin molt repetitives.
La majoria d'enquestats vol canviar o cercar una altra feina. Entre els principals motius que determinen a fer-ho es troben la millora econòmica i de les condicions de treball, i una major estabilitat laboral.

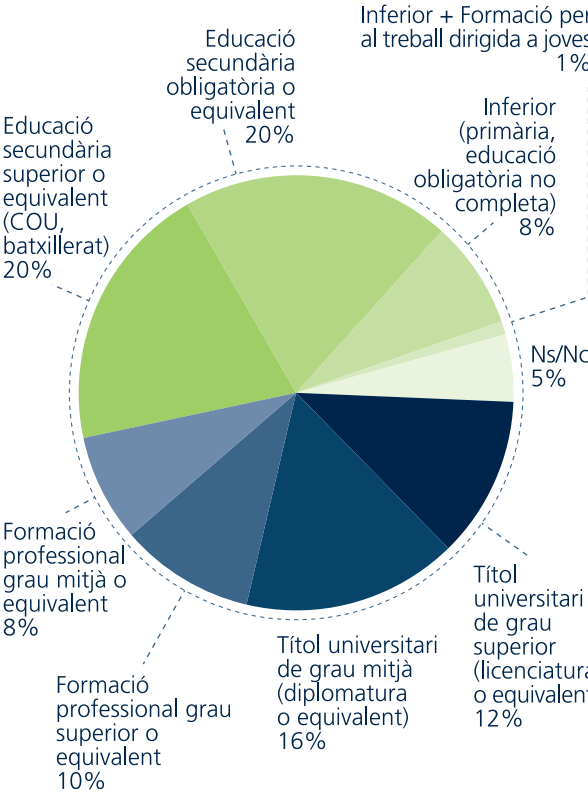
Un nombre significatiu de joves rurals treballa fora de la seva residència habitual, si bé han manifestat que els agradaria poder fer-ho al municipi en què viuen.
Els enquestats consideren que els estudis assolits estan entre "poc" i "bastant relacionats" amb el treball actual.
Els enquestats creuen que no tenen dificultats per compaginar la vida laboral amb la domèstica i familiar, fet que pareix determinar una consolidació del procés de conciliació al món rural i periurbà.
Un gran nombre de joves desocupats són aturats de llarga durada. No obstant això, la gran majoria és optimista i pensa que trobarà feina en un temps no superior als sis mesos.
Els enquestats desocupats creuen que els principals motius pel quals no troben feina, són la manca de formació professional i, principalment, la manca d'oportunitats. Entre les accions que duen a terme per aconseguir feina, es troben la millora de la seva formació i la inscripció en oficines d'ocupació.

questats. Així mateix, un 18% dels joves té una formació professional de grau mitjà i superior o equivalent. En canvi, només un 8% té estudis inferiors (primària i educació obligatòria no completa). Pareix que una gran part dels joves rurals de les Illes Balears ha finalitzat l'etapa secundària obligatòria amb èxit. Amb aquests resultats, no es detecta un fracàs escolar considerable en els municipis rurals i periurbans, si atenem que les Illes Balears és una de les Comunitats Autònomes que tenen un percentatge més alt.

Si ens centrem en la qüestió del gènere, la tendència és que hi ha més dones enquestades en proporció que tenen el títol universitari de grau mitjà i superior (un 33%) i l'educació secundària superior o obligatòria (41%) que els homes (un 22% i un 36% respectivament). També és important comentar que el percentatge de població masculina enquestada que només té educació primària i obligatòria no completa és el triple que la femenina.

Quant a les franges d'edat, els enquestats de 25 a 29 anys són el que més assenyalen que tenen títols universitaris, i els que menys diuen que tenen educació primària o secundària. La Formació Professional de grau mitjà ha estat assenyalada principalment pels joves de 20 a 24 anys, i la de grau superior, pels de major edat.

GRÀFIC 28
Nivell d'estudis

3. Situació/transició / expectatives formatives

La tercera dimensió analitza els nivells educatius de la joventut illenca i les motivacions que els impulsen a estudiar actualment. Les dues preguntes formulades constitueixen un bon punt de referència a l'hora de conèixer quin és el seu nivell de qualificació escolar i si tenen expectatives formatives per al seu desenvolupament personal.

25) Nivell d'estudis

La primera qüestió fa referència al nivell d'estudis dels enquestats. Els joves han hagut d'especificar quin era el seu nivell més elevat amb títol, amb la particularitat que podien donar diverses respostes en cas que tinguessin més d'un títol universitari i/o de Formació Professional (FP). El qüestionari incloïa diverses opcions perquè els enquestats escollissin la més adequada.

Al gràfic 28, hi destaquen algunes respostes. Dos de cada cinc enquestats tenen un nivell d'educació secundària superior (COU, batxillerat o equivalent) o bé obligatòria (ESO o equivalent). El títol universitari de grau mitjà i superior no arriba al 30% dels en-

Les persones enquestades que han nascut fora del territori espanyol tenen un doble vessant. Hi ha un predomini d'aquells que tenen estudis inferiors i secundaris obligatoris, així com d'aquells que gaudeixen d'un títol universitari de grau superior (licenciatura o equivalent). Aquesta polarització no és tan intensa en el cas dels enquestats que han nascut al territori espanyol, ja que predominen els que tenen una educació secundària superior o obligatòria, així com els títols universitaris de grau mitjà.

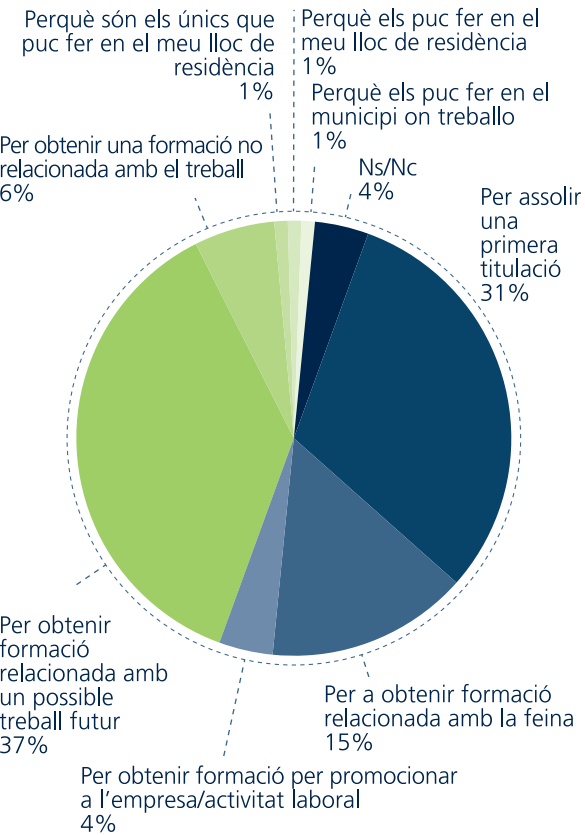
26) Motius d'estudiar actualment

A aquells enquestats que s'estan formant actualment, se'ls ha demanat les raons per les quals ho fan. Amb aquesta pregunta es vol esbrinar si els joves rurals illencs estudien per plaer o interès personal, per obtenir una millor formació o qualificació a la seva feina o per a un futur treball, establint així una relació entre formació i ocupació.

Com mostra el gràfic 29, el 37% dels enquestats estudia per obtenir una formació relacionada amb un possible treball futur. Es confirma així la tendència ja manifestada en anteriors preguntes d'un desig dels joves rurals de les Illes Balears de seguir estudiant per aconseguir una feina, bé perquè estan desocupats, bé perquè volen canviar o trobar un altre treball.

GRÀFIC 29

Motius d'estudiar actualment

què vol assolir una primera titulació (30% del total de casos), i millorar així la seva qualificació professional, mentre que un 15% pretén obtenir una formació relacionada amb la feina.

Aquestes són les tres principals respostes donades pels joves que han contestat el qüestionari. Només un 6% ho fa per aconseguir una formació no relacionada amb el treball, és a dir per plaer, interès personal o altres motius. Pareix, doncs, que hi ha un interès per estudiar per part dels enquestats a causa d'algun tipus de motivació que va més enllà del simple desig de fer-ho.

També és significatiu que únicament un 4% dels enquestats s'estigui formant per aconseguir una promoció a l'empresa o activitat laboral. Tal vegada, la majoria dels joves rurals no gaudeix de les oportunitats necessàries per millorar la seva situació professional a les empreses o activitats laborals, i motivar-los així a estudiar per assolir el repte.

Les persones enquestades tenen opinions molt paregudes quant a les raons que els impulsen a estudiar. Les diferències són mínimes, inferiors als 2 punts percentuals.

També pareix que les motivacions dels enquestats de major edat són diferents als dels més joves. Aquests últims es formen per assolir una primera titulació i per obtenir una formació relacionada amb un treball futur (80% de les respostes). En canvi, els enquestats de 25 a 29 anys no només estudien de cara a un possible treball, sinó també relacionat amb la feina que tenen actualment. A més, són els que més indiquen que fan formació per motius no relacionats amb el treball (un 14% que contrasta amb el 5% de la franja de 25 a 29 anys i l'1% de 15 a 19 anys) i per promocionar-se a l'empresa amb un 9% dels casos enregistrats.

CONCLUSIONS DE L'APARTAT DE SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES FORMATIVES

- La majoria de la joventut rural illenca té una titulació secundària superior o obligatòria. Només un percentatge baix remarca que té estudis inferiors, tant primaris com educació obligatòria no completa, essent inferior en proporció a aquells que tenen algun tipus de titulació universitària o Formació Professional.
- Aquells que tenen expectatives laborals estan estudiant per obtenir una formació relacionada amb una futura ocupació. Es tracta d'una motivació determinada per raons laborals.

4. Situació/transició / expectatives de participació social-política

En aquest apartat es plantegen qüestions relacionades amb alguns dels comportaments, actituds i hàbits dels joves rurals que són considerats més rellevants com l'associacionisme i la participació política en organitzacions i eleccions. Així mateix, es fa un anàlisi de la percepció que tenen els enquestats de certs grups i institucions més representatius. Aquests aspectes permeten conèixer el seu grau d'associacionisme, la seva implicació en la política, i el seu grau de confiança en les institucions i grups més significatius a nivell local, regional i nacional.

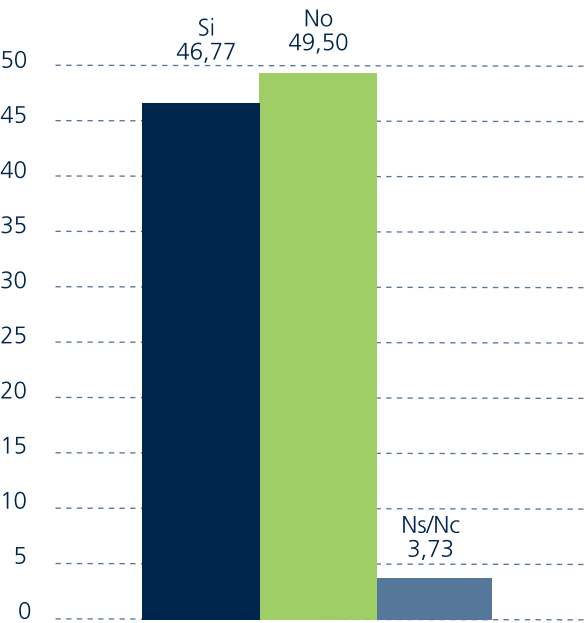
27) Pertinença a alguna associació

Els enquestats han hagut de contestar si formen part d'alguna associació amb independència de la seva tipologia (esportiva, cultural, religiosa, política, etc.).

El gràfic 30 mostra els resultats obtinguts. Hi ha una notable polarització, ja que si bé la majoria d'enquestats ha donat una resposta negativa (49,5%), hi ha un percentatge considerable que confirma la seva pertinença a alguna associació (46,77%).

GRÀFIC 30

Pertinença a alguna associació

Malgrat que hi ha més enquestats que no formen part d'una associació, el grau d'associacionisme dels joves rurals illencs és notablement alt. L'estudi dels joves de les Illes Balears de 2005 també va plantejar aquesta mateixa qüestió. Només un 13,9% dels joves confirmava que pertanyia a una associació en el moment de l'enquesta (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 434). Per la seva banda, l'enquesta modular d'hàbits socials elaborada per l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) de 2010 xifra l'associacionisme dels joves de 16 a 35 anys en un 37,04% (Enquesta modular d'hàbits socials. Mòdul de condicions i hàbits de vida, IBESTAT, 2010).

També a altres Comunitats Autònomes com Andalusia (*La situación de los jóvenes en Andalucía*, 2003, p. 209), Astúries (*Estudio de pensamiento de la juventud rural y urbana sobre la realidad del mundo rural*, 2010, p. 19) i Extremadura (*Estudio Sociológico de la Juventud Rural de Extremadura*, 2006, p. 38), el percentatge de joves que feia activitats associatives no superava el 20% en cap dels casos. Es constata, doncs, que els joves rurals illencs participen en associacions i tenen interès per integrar-se.

Segons els resultats obtinguts, el perfil de l'enquestat que forma part d'una associació, és un jove que resideix a Mallorca o Formentera, i que té entre 15 i 19 anys d'edat. La tendència és que quan més edat tenen, prefereixen no estar en associacions.

28) Mitjans d'accés a l'associació

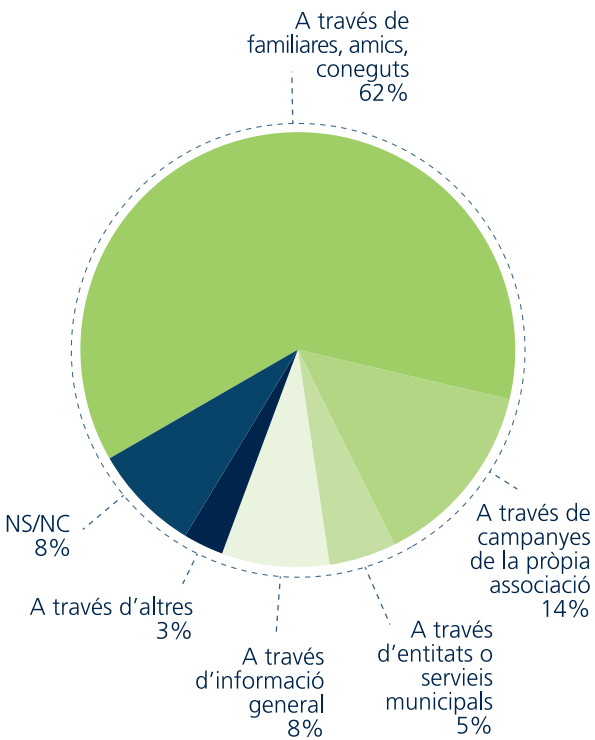
Aquells que han donat una resposta afirmativa a la pregunta anterior han hagut d'especificar a través de quin mitjà han accedit a una associació. S'estableix així una relació entre l'interès dels interessats per pertànyer a una associació i la manera d'aconseguir-lo.

Segons el gràfic 31, el 62% dels enquestats aconsegueix accedir a l'associació mitjançant familiars, amics i coneguts. És la principal resposta amb gran diferència respecte a les altres contestes. Els joves rurals de les Illes Balears acudeixen a la gent de major confiança per poder assolir el seu propòsit.

A una gran distància es troben les campanyes de la pròpia associació amb un 14% de les respostes, i informació general (8%). És destacable el fet que només un 5% dels enquestats s'hagi apuntat a associacions a través d'entitats o serveis municipals.

GRÀFIC 31

Mitjans d'accés a l'associació

Per gènere, la població masculina enquestada sol emprar, més que la femenina, l'opció dels familiars, amics i coneguts, i la de la informació general. En canvi, la població femenina utilitza més les campanyes de la pròpia associació com a mitjà.

Pel que fa als grups d'edat, la tendència és que els joves de 25 a 29 anys accedeixen més a les associacions mitjançant entitats o serveis municipals i campanyes fetes per la pròpia associació. Són els de 20 a 24 anys enquestats els que més utilitzen la via de l'amistat i la família, mentre que els més joves accedeixen més a la informació general.

Per illes, també hi ha aspectes interessants a comentar. Els menorquins són els que més accedeixen a través dels familiars, amics i coneguts, mentre que els eivissencs són els que menys. Els mallorquins (15% dels casos) són molt més receptius a les campanyes de les associacions que els altres illencs.

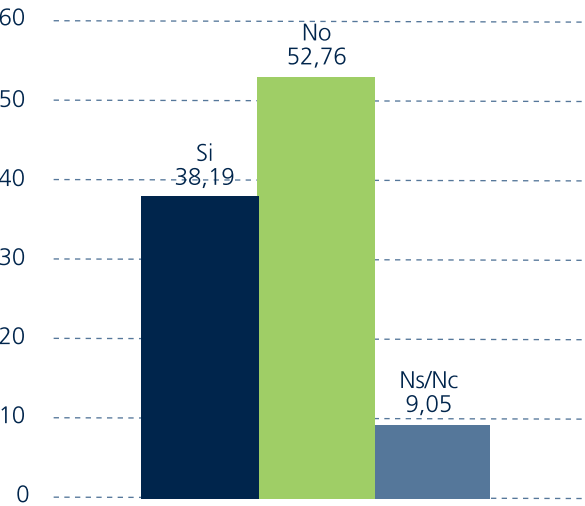
29) Interès per pertànyer a alguna associació

Aquells joves que han donat una resposta negativa a la pregunta 27 sobre la pertinència a alguna associació, se'ls ha demanat al qüestionari si volen pertànyer a alguna d'elles. Amb aquesta pregunta es podrà saber si aquells joves rurals illencs que no formen part d'associacions manifesten interès per estar en una organització d'aquestes característiques, i evidenciar així quin és la seva actitud davant l'associacionisme.

El gràfic 32 confirma que la majoria d'enquestats que no estan a cap associació no els agradaria pertànyer-hi. Un 52,76% ha donat aquesta resposta. Contrasta amb el 38,19% que ha proporcionat una resposta afirmativa. Pareix doncs que hi ha un percentatge alt de joves rurals illencs que no només no formen part d'una associació, sinó que tampoc voldrien estar-hi.

GRÀFIC 32

Interès per pertànyer a alguna associació

Els enquestats de 25 a 29 anys són els que més han donat una resposta negativa, fet que contrasta amb els més joves. Les dones són les que més els agradaria formar part d'associacions.

30) Pertinença, interès i desig per determinades associacions i entitats

En aquest estudi, s'ha volgut anar més enllà de la resposta general de la pertinència o no dels enquestats a associacions. Es pretén que els joves rurals illencs també precisin a quina classe d'associacions i entitats pertanyen, i si els agradaria o no formar part d'alguna d'elles. El qüestionari inclou un llistat d'associacions i entitats més representatives per tal de saber quin és l'interès dels enquestats. D'aquesta forma, es tindrà un millor coneixement dels tipus d'associacions i entitats que estan més i menys presents a la vida dels joves rurals illencs.

Segons la taula que presentem a continuació, els enquestats pertanyen principalment a tres classes d'associacions: culturals (teatrals, musicals), juvenils, i especialment les esportives. Les tres sumen el 62% de les respostes. L'estudi de 2005 també assenyalava el predomini de les associacions esportives i culturals, a més de les socials, dins la joventut illenca (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 437).

A continuació, els joves rurals han citat les entitats socials (10%) i les associacions polítiques (8%). Pel contrari, la tendència és que els enquestats no formen part d'associacions de consumidors i de dones.

QUADRE 11 Pertinença, interès i desig per determinades associacions i entitats

	Pertanyo	M'agradaria pertànyer	No m'interessa
Esportives	27%	30%	43%
Culturals (teatrals, musicals, ...)	17%	33%	50%
Juvenils	18%	30%	52%
Religioses	3%	2%	95%
Consumidors	1%	11%	88%
Socials	10%	34%	56%
Ecologistes	4%	38%	58%
Sindicals	3%	10%	87%
Polítiques	8%	13%	79%
De cooperació	3%	30%	67%
De dones	1%	30%	69%
Altres	2%	12%	86%

El quadre 11 permet constatar que el desig de pertànyer dels joves rurals no és el mateix que la pertinència a associacions i entitats. La majoria d'enquestats els agradaria formar part d'associacions ecologistes i entitats de caire social, però no són precisament en les que més hi participen. En canvi, un percentatge baix de joves rurals manifesta que voldria pertànyer a una associació sindical, religiosa o de consumidors.

Si atenem als resultats d'aquesta taula, també queda clar que a un nombre molt significatiu d'enquestats no li interessa integrar-se en associacions sindicals (87%), consumidors (88%) i especialment religioses (95%). Contrasta amb els percentatges assolits per a les associacions esportives, culturals i juvenils.

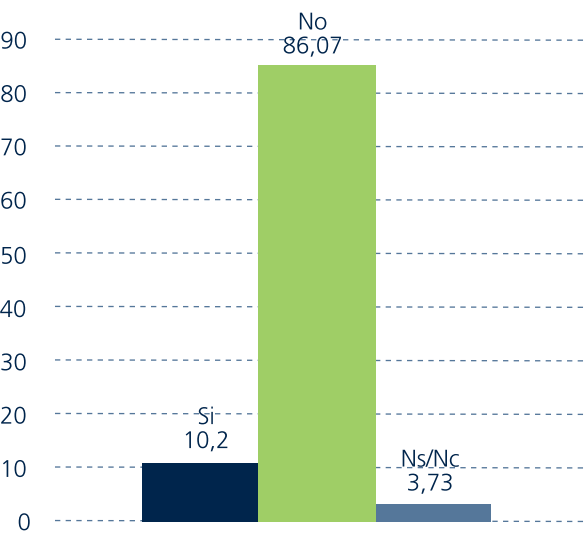
31) Pertinença o col·laboració amb algun partit polític

Juntament amb l'associacionisme, la política es un altre dels aspectes més significatius que s'ha de tenir en compte a l'hora de fer una radiografia general de la joventut rural de les Illes Balears. Les següents tres preguntes del qüestionari pretenen esbrinar l'actitud dels enquestats en relació a aquest tema.

Com a primera qüestió, s'ha demanat als joves rurals illencs si pertanyen o col·laboren amb algun partit polític. El gràfic 33 mostra els resultats de la pregunta. Només un 10,2% dels enquestats està compromès amb la política, mentre que un 86,07% no forma part o no ajuda a cap partit polític. Segons aquests resultats, la tendència és que els joves rurals no tenen un compromís polític excessivament notable.

GRÀFIC 33

Pertinença o col·laboració amb algun partit polític

La població masculina està molt més implicada en política que la femenina. Conforme els joves tenen una major edat pareix que mostren un major interès a pertànyer o col·laborar amb partits polítics.

32) Anar a votar a les tres darreres eleccions municipals i generals

Els enquestats han hagut de contestar a la pregunta de si han participat a les tres darreres eleccions municipals i generals. El qüestionari ha inclòs una sèrie d'opcions que van des de votar en una, dues o tres eleccions, o no fer-ho.

Un de cada tres enquestats no ha votat en les eleccions municipals (Quadre 12). No obstant això, el 56,72% dels joves rurals enquestats ha participat com a mínim a una de les darreres eleccions. D'aquests, el 27,36% ho ha fet en les tres últimes ocasions.

En el cas de les generals, el percentatge de participació és encara més baix. El 47,51% dels enquestats ha participat com a mínim a una de les darreres eleccions, i un 35,57% no ho han fet.

A les últimes tres eleccions municipals, la participació general de la ciutadania de les Illes Balears fou d'un 59,5% de mitjana. En el cas de les generals, va votar un 65,4% de mitjana. La majoria dels enquestats ha exercit el seu dret a vot a les municipals, malgrat només sigui en una de les tres darreres eleccions, fet que no ha ocorregut en el cas de les eleccions generals. Així doncs, la tendència és que els joves rurals de Balears mostren un comportament polític no excessivament allunyat dels canals tradicionals de participació associats a les convocatòries d'eleccions municipals, però no succeeix el mateix quan arriben les generals.

QUADRE 12 Anar a votar a les tres darreres eleccions municipals i generals

	Municipals	Generals
Si, només en les darreres eleccions	14,68%	10,45%
Si, en les dues darreres eleccions	14,68%	15,17%
Si, en cada una de les tres	27,36%	21,89%
No	33,83%	35,57%
NS/NC	9,45%	16,92%
Total	100%	100%

33) Interès en la política

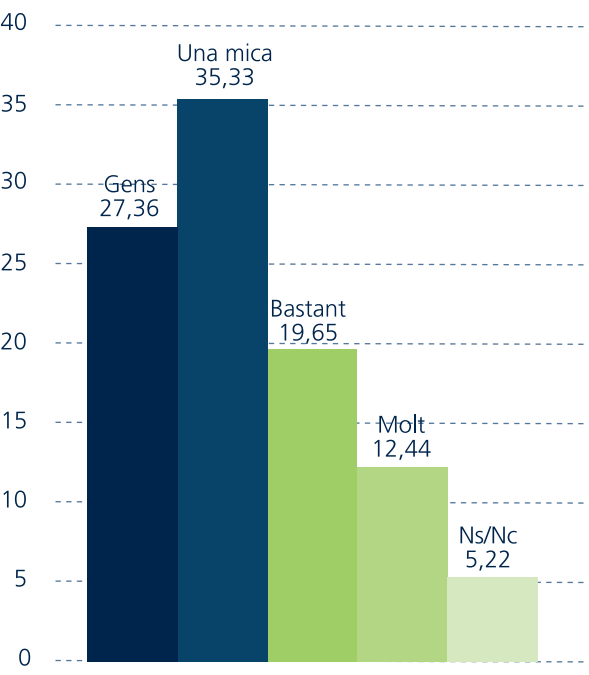
Un altre indicador clàssic que se sol analitzar en els estudis de participació social és el possible interès que mostra la joventut per la política. És per aquest motiu que el qüestionari també inclou una pregunta d'aquestes característiques que permet definir la relació dels joves rurals illencs amb la política. Per precisar encara més la seva actitud política, el qües-

tionari ha establert diferents opcions que anaven des de "molt" a "cap" interès, passant per "una mica" i "bastant".

Tal com es pot veure en el gràfic 34, els enquestats mostren un escàs interès per a la política. El 35,33% assenyala una "mica" i el 27,36% no té "gens" d'interès. Únicament un 32,09% valora com a "bastant" o "molt" el seu interès.

GRÀFIC 34

Interès en la política

Malgrat aquests resultats, la realitat és que són bastant millors que els citats per l'estudi de 2005 relatiu als joves de les Illes Balears. En aquella ocasió, només un 23,7% esmentava les opcions de "bastant" o "molt" i un 73,6% "poc o res" (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 396). Per tant, si comparem les respostes donades pels joves rurals amb l'estudi de 2005, pareix que la joventut rural mostra un major interès per a la política a l'actualitat.

Per franges d'edat, la tendència és que a major edat, hi ha més interès per a la política. Segons les estadístiques, són els més joves els que més han contestat que no tenen "cap" interès. De la mateixa manera, el percentatge dels mallorquins que han definit les opcions d'"una mica" o "gens" és el més alt de les illes, fet que contrasta amb l'opinió dels formenterencs que són els illencs més interessats per la política.

34) Grau de confiança en les institucions

La valoració que atorguen els joves rurals illencs a determinats grups i institucions socials, judicials, polítiques o religioses constitueix un bon termòmetre per mesurar el seu nivell de confiança dipositada en elles. Possibilita conèixer la percepció que té aquest col·lectiu respecte a institucions que tenen un

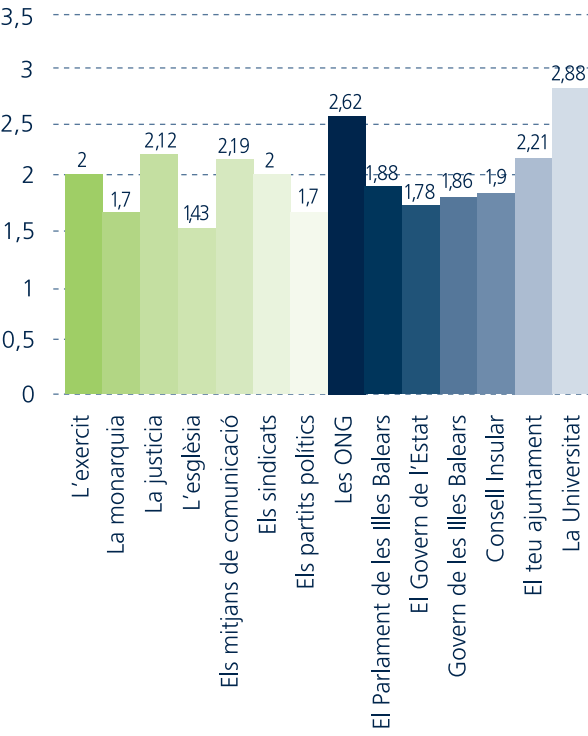
pes significatiu en la societat, i mostra el seu nivell d'escepticisme. És per aquesta raó que al qüestionari també s'ha formulat una pregunta d'aquestes característiques als enquestats. Concretament, els joves rurals han hagut de contestar si tenen "molta", "bastant", "poca" o "cap confiança" respecte a un llistat de grups i institucions. Per facilitar l'anàlisi de la pregunta, cadascun d'aquests qualificatius té un valor que va d'1 (cap confiança) fins a 4 (molta confiança). La mitjana obtinguda amb la suma de totes les respostes donades pels enquestats per a cada institució o grup representa el seu grau de confiança.

El gràfic 35 mostra les mitjanes obtingudes per a cada institució i grup analitzat. Com es pot veure, la universitat (2,88), i les ONG (2,62) són les institucions i grups que més inspiren confiança als joves rurals illencs. Se situen en valors propers a tenir "bastant" confiança. També s'ha de destacar la notable mitjana dels Ajuntaments amb un 2,21, la tercera millor votada.

Pel contrari, el nivell de confiança se situa per sota de valors del 2, és a dir poca confiança, en el cas de determinades institucions i grups polítics i religiosos com la monarquia (1,7), els partits polítics (1,7), el Govern de l'Estat (1,78), el Govern de les Illes Balears (1,86), el Consell Insular (1,9), i especialment l'Església (1,43).

GRÀFIC 35

Confiança en les institucions

Si comparem aquests resultats amb els assenyalats per l'estudi de les Illes Balears de 2005, es constata que no hi ha excessives diferències respecte a allò que pensaven els joves illencs sis anys abans. En aquella ocasió, les ONG, els mitjans de comunicació, la justícia i els Ajuntaments per aquest ordre eren els grups i institucions que els proporcionaven més confiança. L'any 2011, aquests grups i institucions figuren entre els millors valorats sempre amb mitjanes superiors al 2. En l'estudi de 2005 no es va demanar per la Universitat (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 433).

Respecte a les menys valorades, l'estudi de 2005 ja feia esments als partits polítics, l'Església i el Govern de l'Estat. La monarquia és l'única institució que inspirava una certa confiança el 2005, i que no ha estat ben considerada pels joves rurals a l'actualitat.

CONCLUSIONS DE L'APARTAT SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES DE PARTICIPACIÓ SOCIAL-POLÍTICA

- El grau d'associacionisme dels joves de municipis rurals de les Illes Balears és alt, malgrat que la majoria no formi part de cap associació. Els enquestats formen part principalment d'associacions esportives, juvenils i culturals, i solen accedir-hi a través de familiars, amics, i coneguts.
- Un percentatge considerable d'enquestats que no estan a cap associació tampoc no tenen interès per pertànyer-hi.
- A la majoria de joves rurals illencs els agradaria formar part d'associacions ecologistes i entitats socials, malgrat que no són en les que més hi participen. En canvi, no estan interessats a formar part d'associacions sindicals, religioses o de consumidors.
- Els joves rurals de les Illes Balears tenen un escàs interès per la política, si bé aquest ha crescut els últims anys. Pocs pertanyen o col·laboren amb els partits polítics, i el grau de confiança en determinades institucions polítiques locals, regionals i nacionals és baix.
- No obstant això, els enquestats han demostrat un comportament polític responsable a l'hora d'exercir el vot en les eleccions municipals. En el cas de les generals, el percentatge de participació és més baix que la mitjana habitual.
- La Universitat i les ONG són les institucions i grups que inspiren major confiança als enquestats, mentre que l'Església, la monarquia i els partits polítics, els que menys.

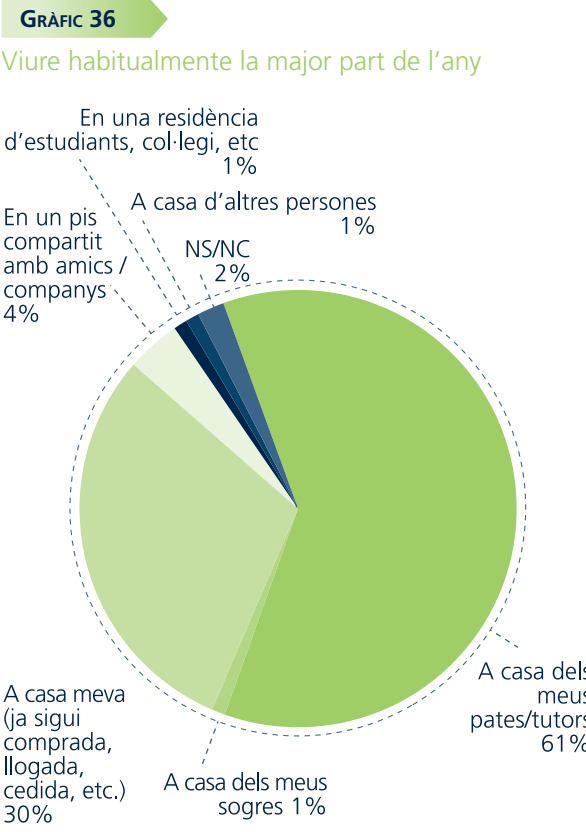
5. Situació / transició / expectatives d'habitatge/emancipació

En aquest apartat s'analitza el període de transició del jove i la jove rural que va des de la seva dependència econòmica, emocional i física a l'emancipació. Es tracten aquells aspectes relatius a la seva estada i sortida de la llar, les seves preferències respecte al seu lloc de residència, el règim d'habitatge i el desig d'independència. En aquest sentit s'han formulat quatre qüestions que ajudaran a conèixer amb més profunditat les condicions de vida dels joves rurals de les Illes Balears.

35) Viure habitualment la major part de l'any

Els enquestats han hagut de contestar a la pregunta de quina és la seva residència habitual. El qüestionari facilita diverses opcions.

Com mostra el gràfic 36, el 61 % dels enquestats viu habitualment la major part de l'any a casa dels seus pares o tutors, mentre que 3 de cada 10 s'han independitzat, vivint a casa seva en règim de propietat, lloguer o cessió.

Només un 4% està en un pis compartit amb amics i companys, i la resta d'opcions proposades, com viure a casa d'altres persones, dels sogres o en una residència d'estudiants no supera l'1% de les respostes en cada cas.

L'estudi dels joves de les Illes Balears de 2005 presenta uns resultats molt semblants als de 2011. En aquella ocasió, el 61,2% dels joves illencs residia amb els seus pares i tutors, el 32,6% estava a casa seva, i el 3,8% vivia en un pis compartit (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 53).

Només un 4% està en un pis compartit amb amics i companys, i la resta d'opcions proposades com viure a casa d'altres persones, dels sogres o en una residència d'estudiants no supera l'1% de les respostes en cada cas.

L'estudi dels joves de les Illes Balears de 2005 presenta uns resultats molt semblants als de 2011. En aquella ocasió, el 61,2% dels joves illencs residia amb els seus pares i tutors, el 32,6% estava a casa seva, i el 3,8% vivia en un pis compartit (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 53).

Es manté, doncs, la tendència ja manifestada sis anys abans. Com indicava l'estudi de 2005, els joves de 15 a 29 anys mantenen una convivència majoritària amb els seus pares o tutors (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 52). És probable que estigui relacionat amb les dificultats per aconseguir un treball estable que faciliti la seva independència econòmica. La crisi econòmica, els canvis al mercat de treball i l'augment dels preus de l'habitatge no han afavorit la seva emancipació, i, els joves, davant la dificultat de poder independitzar-se han optat per romandre a casa dels seus pares/tutors i allargar la seva estada, fent treballs esporàdics o formant-se fins a tenir les condicions necessàries per a la seva independència física i la formació de la seva llar.

Malgrat tot, l'estudi de 2005 ja assenyalava que sortir de la llar d'origen per viure sols o amb un projecte de parella s'havia convertit en una opció per a un percentatge significatiu de joves a les Illes Balears (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 52). Aquesta tendència citada per l'estudi de 2005 s'ha consolidat el 2011, però no ha augmentat.

Pel que fa a les franges d'edat es constata que els joves es van independitzant així com més edat tenen. Malgrat això, un 72% dels enquestats de 20 a 24 anys encara resideix a casa dels seus pares/tutors, una xifra realment alta. Contràriament a això, un 1% dels joves de 15 a 19 anys viu a casa seva, fet

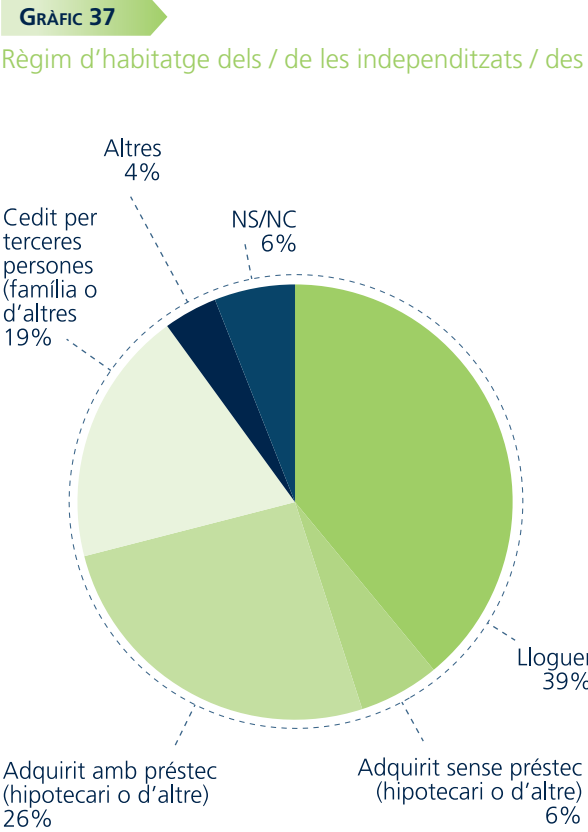
que contrasta amb el 58% dels que tenen entre 25 i 29 anys d'edat.

La població femenina és la que més viu a casa seva, mentre que la masculina ho fa a casa dels seus pares/tutors, si bé les diferències percentuals enregistrades per a cada opció i població són escasses.

36) Règim d'habitatge dels independitzats

Aquells enquestats que viuen a casa seva o bé en un pis compartit amb amics o companys han hagut d'especificar quin règim d'habitatge tenen. Les seves respostes propiciaran conèixer quin és la forma d'accés als habitatges tradicionals per part dels joves rurals de les Illes Balears.

El lloguer és el règim d'habitatge principal per als enquestats. Constitueix la tendència majoritària amb un 39% de les respostes (gràfic 37). Un altre 32% ha respost que té la casa en propietat. D'aquests un 26% l'ha adquirida amb un préstec, i un 6% sense préstec. També és interessant el fet que el 19% dels enquestats té la casa cedida per terceres persones, tant la família com altres persones.

Segons les dades de l'IBESTAT, un 48% dels joves illencs de 16 a 35 anys es trobava en règim de lloguer l'any 2010, mentre que l'altre 52% tenia un habitatge en propietat o cessió (Enquesta modular d'hàbits socials: mòdul de condicions i hàbits de vida, IBESTAT, 2010). En aquest estudi no es diferenciaven ambdues opcions a l'enquesta. Si ho comparem amb el 2011, el percentatge de propietat o cessió és molt similar, però no així el de lloguer. És possible que els joves rurals de les Illes Balears no optin tant per la solució de llogar una casa per independitzar-se, i cerquin altres fórmules per a l'adquisició d'un habitatge.

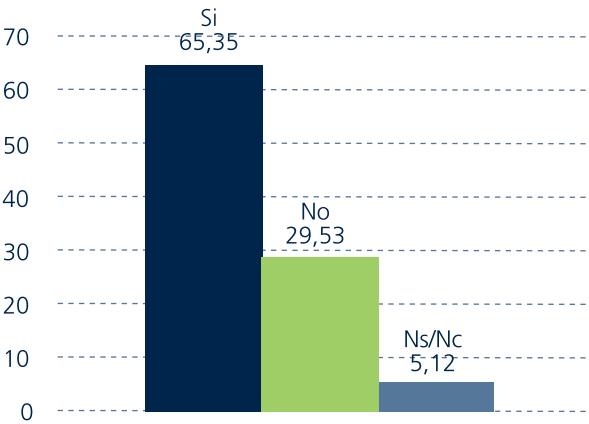
La població masculina és la que adquireix més en proporció la casa en propietat, i la femenina la que més té un habitatge cedit per la família o altres persones. Quan més edat tenen, més opten per adquirir una casa o tenir-la en règim de cessió. En canvi, el 69% dels joves enquestats de 20 a 24 anys encara viuen de lloguer.

37) Desig d'independitzar-se

A aquells enquestats que han afirmat que viuen amb els seus pares o tutors, se'ls ha demanat si volen independitzar-se de la casa familiar. De les seves respostes es podrà desprendre si hi ha un desig real d'emancipar-se, però que no ho poden fer de moment per determinades circumstàncies.

Com mostra el gràfic 38, dos de cada tres joves que conviuen amb els seus pares o tutors desitja independitzar-se. Es tracta d'un percentatge alt que no fa sinó confirmar que els joves rurals illencs que es troben en aquesta situació tenen interès d'emancipar-se, però que les seves expectatives no es corresponen amb la realitat. A l'estudi de 2005, un 55,9% dels joves també havia pensat deixar de viure habitualment la casa en què vivien amb el seus pares o els que feien de pares, és a dir, deu punts percentuals menys que el 2011 (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 57).

GRÀFIC 38
Desig d'independitzar-se

Pel contrari, un 29,53% dels enquestats no té aquest desig d'independitzar-se i prefereixen estar a la llar familiar.

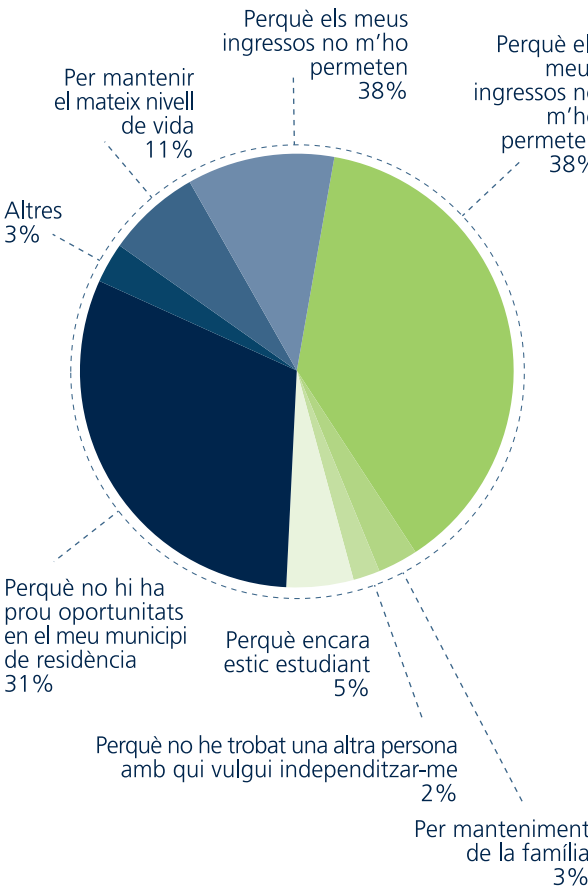
Són els joves de 25 a 29 anys els que més manifesten el seu desig d'independitzar-se amb un 81,48% de respostes donades per aquesta franja d'edat. Així mateix, quasi tots elseivissencs han donat una resposta afirmativa.

38) Motius de la no emancipació

Com a complement a la qüestió anterior, el qüestionari inclou una pregunta que té com a objectiu saber les raons que determinen als enquestats que no s'emancipen a no fer-ho. Poden senyalar fins un màxim de tres respostes. Els motius que els joves puguin al·legar són importants per saber quins són els problemes i condicionants que limiten la seva independència familiar.

Tal i com es constata al gràfic 39, el 38% dels enquestats ha respost que els seus ingressos no els permeten emancipar-se. Constitueix la principal resposta. A més, un 31% incideix en què no hi ha prou oportunitats en el seu municipi de residència. És més que probable que els condicionants econòmics i laborals estiguin impeding la sortida dels joves rurals illencs de les llars familiars.

GRÀFIC 39
Motius de la no emancipació

En canvi, l'11% dels enquestats prefereix no perdre el mateix nivell de vida que tenen en aquest moment. Els joves rurals illencs donen més importància a poder independitzar-se si disposen dels suficients ingressos econòmics, que no fer-ho i mantenir el mateix nivell de vida a la llar familiar. No tenen por de perdre el seu nivell de vida que han tingut a casa dels seus pares/tutors si tenen els suficients ingressos per poder mantenir la seva independència econòmica.

La resta de respostes tenen percentatges baixos. Un 5% dels joves rurals continua estudiant, un 3% manté la seva família i un 2% senyala que no ha trobat una altra persona amb qui pugui i vulgui independitzar-se. Un altre 3% cita altres causes diferents a les proposades al qüestionari.

Els joves enquestats i els que tenen de 25 a 29 anys d'edat són el que més al·leguen la manca d'ingressos econòmics mentre que les joves i la franja de 15 a 19 anys prefereix assenyalar que no hi ha prou oportunitats en els seus municipis de residència.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE SITUACIÓ/TRANSICIÓ/EXPECTATIVES D'HABITATGE/EMANCIPACIÓ

- La majoria dels joves rurals illencs viu habitualment la major part de l'any a casa dels seus pares o tutors.
- El lloguer és el principal règim d'habitatge d'aquells que estan independitzats. No obstant això, els enquestats també han optat per cercar altres fórmules per a l'adquisició d'una casa.
- Els joves rurals que viuen a la llar familiar han mostrat un notable desig per emancipar-se, però les seves expectatives no es corresponen amb la realitat social. Esmenten motius econòmics i laborals per mantenir la situació de dependència familiar.

6. Situació/transició / expectatives de maternitat / paternitat

La formació d'una família pròpia per part de la joventut rural illenca és un altre dels aspectes plantejats en aquest estudi. Ja s'ha comentat en una anterior pregunta quin és l'estat civil dels enquestats, fet que ha permès saber si aquests ja tenen família pròpia. Ara, es vol aprofundir en la qüestió de la maternitat/paternitat. Saber si tenen fills o si volen tenir-ne és conèixer la seva actitud respecte d'aquest tema, i analitzar el seu entorn familiar.

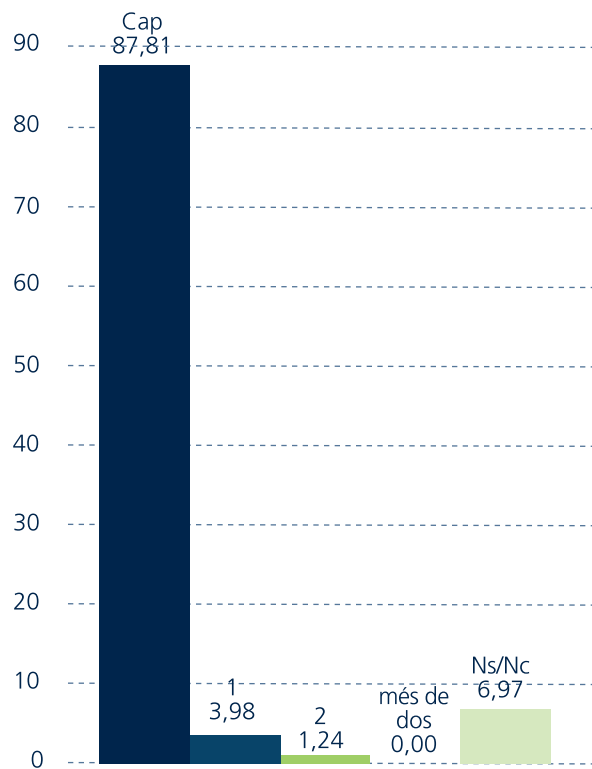
39) Nombre de fills

Als enquestats se'ls ha demanat que especifiquin el nombre de fills que tenen. El qüestionari incorpora una sèrie d'opcions que van des de cap fill fins a més de dos.

Si veiem el gràfic 40, podem constatar que la gran majoria dels joves rurals enquestats no tenen cap fill (87,81% de les respostes). L'any 2005, el percentatge era del 81,2%, és a dir, sis punts percentuals menys que l'estudi de 2011 (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 98).

Un 3,98% ha afirmat que té un fill (l'any 2005, el percentatge era de 10,5%), i 1,24%, dos fills (per un 3% de l'estudi de 2005). Cap jove té més dos fills (a l'estudi de 2005 era del 0,4%).

GRÀFIC 40
Nombre de fills/es

Si fem comparacions, no hi ha excessives diferències percentuals entre els dos estudis. Malgrat això, la tendència és que els joves rurals illencs tenen menys fills a l'actualitat, tal vegada condicionada per la difícil situació laboral i econòmica a les Illes Balears.

Per grups d'edat, són els enquestats de 20-24 anys d'edat els que no tenen fills (92,62% de les respostes). Són, com hem dit abans, els que pareix que sofreixen una major precarització del treball. L'estudi de 2005 assenyalava que era el col·lectiu de 15 a 19 anys el que no tenia principalment fills (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 99). Contràriament, els joves de 25 a 29 anys són els que tenen un major nombre de fills, tant a l'estudi de 2005 com el de 2011.

També és interessant constatar que aquells que han nascut a territori estranger tenen en proporció un major nombre de fills (11,76%) que els han nascut a Espanya (4,94%).

Si es fa el creuament entre el nombre de fills i l'estat civil dels enquestats, s'obtenen alguns resultats a destacar. La majoria dels joves que tenen un o més fills estan ca-

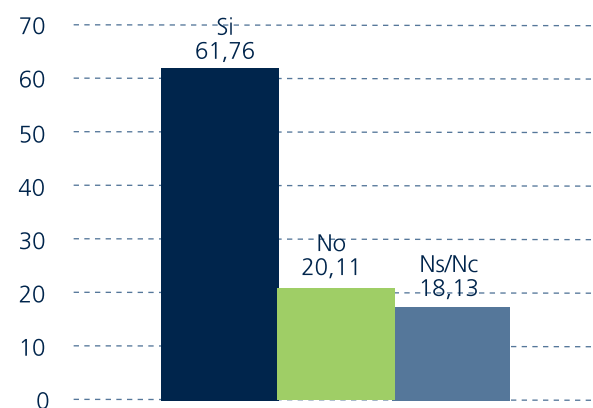
sats i amb parella (66,7% de tots els que tenen fills). No obstant això, alguns que tenen un o dos fills són fadrins i amb parella (27,7%), o bé divorciats o separats (5,6%). A l'estudi de 2005 també predominaven aquells que estaven casats i amb parella amb un 54,1%, i el percentatge d'aquells que eren fadrins i tenien parella era més alt (31.2%) que l'actualitat (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 100).

40) Voler tenir fills

El qüestionari també inclou una altra pregunta per aquells enquestats que han contestat que no tenen fills. Es vol saber si voldrien tenir-ne per conèixer les seves expectatives de maternitat/paternitat.

Segons el gràfic següent, el 61,76% dels enquestats volen tenir fills. Es tracta d'un percentatge alt, però que presenta diferències respecte de l'estudi de les Illes Balears de 2005. En aquella ocasió, el 80,3% dels joves illencs donava la mateixa resposta (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 103), i només un 4,3% es plantejava no tenir-ne (per un 20,11% de l'estudi actual). Pareix que es detecta un descens de les expectatives de maternitat/paternitat entre els joves rurals illencs. Tal vegada, aquest descens percentual pugui estar relacionat amb la crisi econòmica actual que no afavoreix que la resposta sigui més positiva.

GRÀFIC 41
Voler tenir fills / es

Les dones, els joves de 25 a 29 anys i els formentencs enquestats són els que més voldrien tenir fills. Contràriament, la franja de 15 a 19 anys és el que menys manifesta aquest desig.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE SITUACIÓ/TRAN-SICIÓ/EXPECTATIVES DE MATERNITAT/PATERNITAT

- La majoria dels joves rurals illencs no té fills i menys d'un 5% confirma que en té un o més d'un. La tendència és un descens significatiu de la maternitat/paternitat a l'actualitat.
- Les expectatives de maternitat/paternitat dels joves rurals illencs pareix que també han baixat en aquests últims anys. El nombre d'enquestats que volen tenir fills continua essent alt, però també s'ha incrementat notablement aquells que no en desitgen tenir.

7. Mobilitat

La mobilitat vial juvenil és una altra de les dimensions fonamentals que han de ser objecte d'estudi. La mobilitat és essencial per desplaçar-se al lloc de feina o als municipis urbans, rurals i periurbans, per efectuar determinades activitats d'oci i de formació que no es duen a terme als municipis de residència, o per visitar als familiars, amics i coneguts. Afavoreix, en definitiva, la realització de tasques habituals en el quefer diari.

És per aquesta raó que el qüestionari planteja dues preguntes als enquestats sobre la seva mobilitat que tenen com a objectiu avaluar la qualitat del transport públic als municipis de residència i saber si empren més el transport públic o privat per als seus desplaçaments.

31) Mitjà de transport habitual

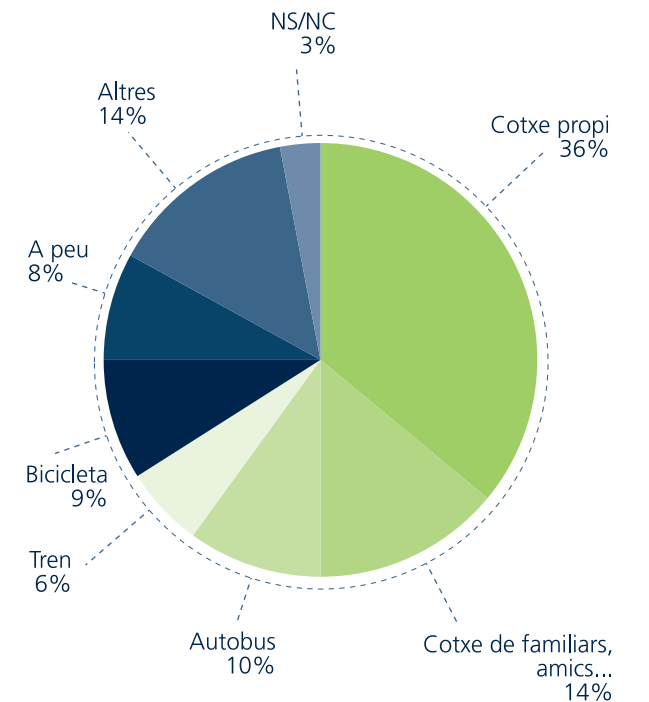
Com a primera qüestió d'aquest apartat, els enquestats han hagut d'esmentar el mitjà de transport que utilitzen habitualment per a desplaçar-se.

Un de cada dos joves rurals enquestats empra el cotxe, bé propi, bé de familiars, amics o coneguts com a mitjà de transport habitual (gràfic 42). Només un 10% es desplaça amb autobús, un 6% amb el tren, un 9% amb bicicleta i un 8% a peu. Un altre 14% ha donat altres respostes. Pareix, doncs, que l'ús del vehicle privat és més habitual que el transport públic al món juvenil rural i periurbà illenc.

La població femenina enquestada empra més el cotxe de familiars, els autobusos i els trens que la masculina, mentre que aquesta última enregistra un

percentatge més alt quant a l'ús de la bicicleta i anar a peu. Els mallorquins i els eivissencs són els que més utilitzen el transport privat. També és significatiu que a major edat, la tendència és emprar el cotxe propi i disminuir la utilització del transport públic.

GRÀFIC 42
Mitjà de transport habitual

42) Valoració del transport públic per als desplaçaments a altres localitats

L'opinió de la joventut rural sobre aquest tema és fonamental per poder avaluar el funcionament eficaç i l'existència suficient o insuficient de transport públic als municipis rurals i periurbans de les Illes Balears. Els enquestats han hagut de valorar el transport públic a partir de les opcions incloses al qüestionari que van des de "molt dolent" fins a "molt bo". A cadascun dels qualificatius se li ha donat un valor que va d'1 ("molt bo") fins a 5 ("molt dolent"), passant per "bo" (amb un valor de 4), "regular" (3) i "dolent" (2). La mitjana obtinguda amb la suma de totes les respostes donades pels enquestats per a cada institució o grup representa el grau de valoració del transport públic.

Els enquestats han valorat el transport públic amb una mitjana de 2,83. L'han qualificat de "dolent", si bé pròxim al "regular". Segons aquest resultat, els joves rurals de les Illes Balears no valoren el transport públic d'una forma

positiva. Això pot ser una de les raons que determinen els joves a emprar el transport privat d'una forma notable, com s'ha comentat a la pregunta anterior.

La població femenina és la que més valora el transport públic amb un 2.85 de mitjana (per un 2.81 dels homes). És interessant destacar que són els/joves de 15 a 19 anys qui qualifiquen millor el transport públic amb un 3.2, és a dir, "regular", mentre que les altres franges de 20 a 24 i especialment els de 25 a 29 anys li donen una nota de "dolent" (per davall del 3). Els/menorquins consideren que el transport públic és "regular" (3,04) i elseivissencs són els únics que ho qualifiquen de "molt dolent" (1,73).

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE MOBILITAT

- La majoria dels joves enquestats empra el cotxe com a mitjà de desplaçament habitual. La tendència és que al món juvenil rural illenc hi ha un major ús del transport privat.
- Els enquestats valoren el transport públic com a dolent, proper a regular, fet que tal vegada explicaria l'ús majoritari del transport privat.

8. Medi ambient

El medi ambient està adquirint cada vegada més importància a la societat espanyola actual, i, especialment a les Illes Balears. La costa mediterrània ha estat objecte d'una important explotació del territori que ha limitat considerablement les possibilitats d'un desenvolupament sostenible i harmònic.

Per saber què pensa la joventut rural sobre la problemàtica del medi ambient a les Illes Balears i les mesures que s'haurien de posar en marxa per protegir-lo al municipi de residència, el qüestionari ha inclòs aquest tema a manera de dimensió, formulant una sèrie de preguntes als enquestats.

43) Valoració de la situació del medi ambient a la CAIB, illa i municipi de residència

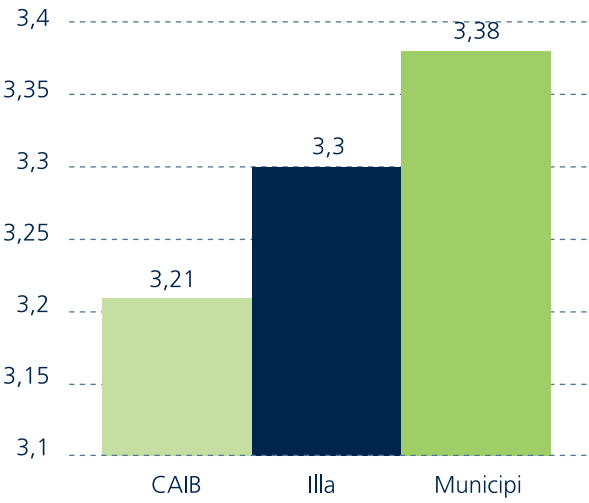
Els enquestats han hagut de valorar la situació del medi ambient en tres àmbits geogràfics: Comunitat Autònoma (CAIB), illa i municipi de residència a partir d'una sèrie de qualificatius que van des de "molt

dolent" fins a "molt bo". Per tal d'obtenir una mitjana, s'ha establert una escala de valoració que va des de l'1 (molt dolent) fins a 5 (molt bo), passant per "dolent" (2) "regular" (3) i "bo" (4). A partir de les qualificacions atorgades pels enquestats, s'ha obtingut una mitjana per a cada àmbit geogràfic.

El gràfic 43 ens permet tenir una visió més clara dels resultats obtinguts. Els joves rurals illencs valoren la situació mediambiental als tres àmbits geogràfics com a "regular" amb una valoració no superior al 3.38. No obstant, opinen que la problemàtica és pitjor a la CAIB, i, contràriament a això, donen la millor nota al seu municipi de residència.

També es constata que a major edat, el jove qualifica la situació del medi ambient com a pitjor als tres àmbits geogràfics. De la mateixa manera, és la població masculina enquestada qui valora més negativament l'estat mediambiental a la CAIB, l' illa i el municipi de residència, si bé no hi ha diferències excessives amb les mitjanes obtingudes per a la població femenina.

GRÀFIC 43
Valoració de la situació del medi ambient a la CAIB, illa i municipi de residència

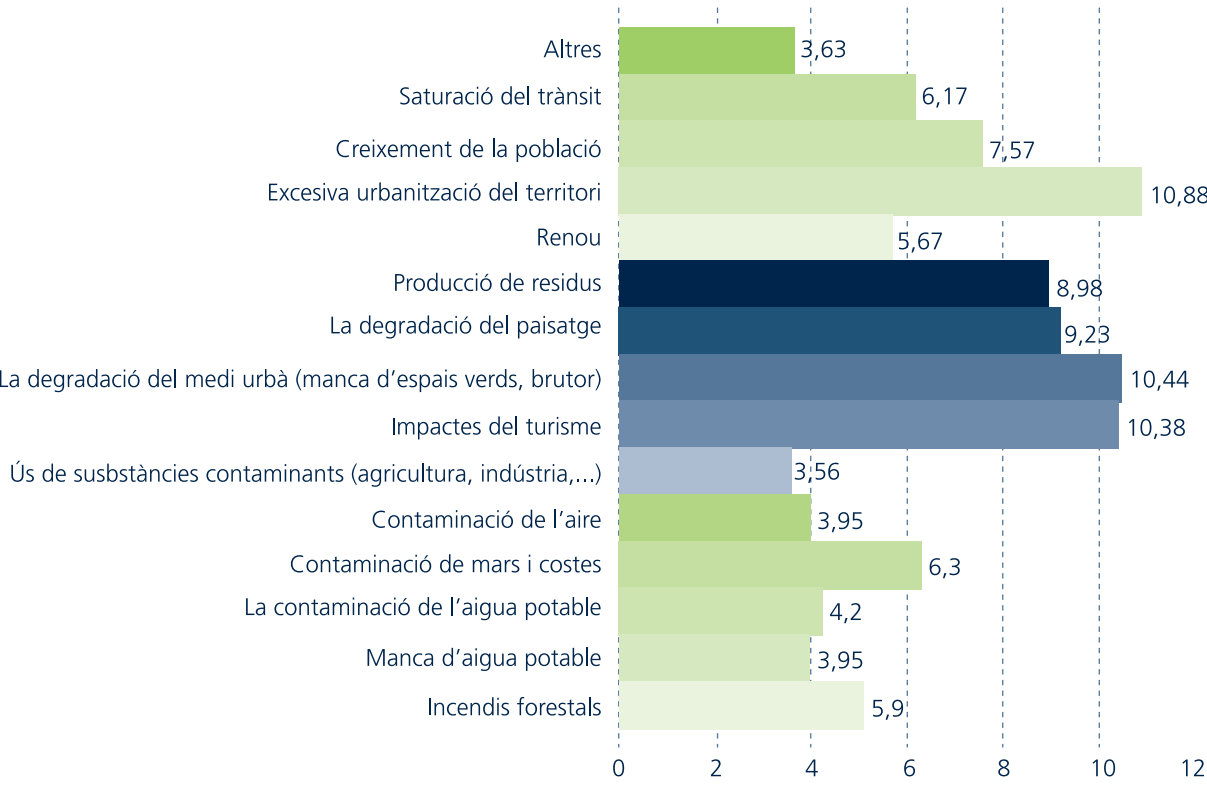

Per illes, són els menorquins qui millor valoren la situació mediambiental, malgrat que la qualifiquen com a "regular" als àmbits local, insular i autonòmic. S'ha de recordar que Menorca és reserva de la Biosfera des de 1993 i que el desenvolupament sostenible del territori té una importància significativa a aquesta illa. En canvi, els eivissencs són els que pitjor valoren l'estat mediambiental a l'illa i al seu municipi de residència, i els formenterencs a la CAIB, avaluant-lo com a "dolent".

44) Principals problemes mediambientals a l'illa i al municipi de residència

La segona pregunta d'aquest apartat va més enllà d'una simple qualificació de la situació mediambiental als àmbits local, insular i autonòmic. S'incideix en els possibles problemes mediambientals que existeixen a l'illa i als municipis rurals i periurbans. Per aquest motiu, s'ha demanat al jovent que comentin els cinc principals problemes que estan afectant el medi ambient a nivell local i insular segons la seva opinió. Els joves rurals illencs han pogut seleccionar les respostes a partir de les opcions plantejades

GRÀFIC 44
Principals problemas mediambientals al municipio

L'any 2009, l'estudi de l'ecobaròmetre de les Illes Balears plantejava la mateixa pregunta a la població de les quatre illes. En aquella ocasió, els llencs també varen respondre l'excessiva urbanització del territori, la degradació del medi urbà i els impactes del turisme com a principals problemes mediambientals (*L'estudi de l'ecobaròmetre de les Illes Balears*, 2009). Pareix doncs que hi ha coincidència entre el que pensen els joves rurals i tota la població illenca.

En el cas insular (gràfic 45), els joves rurals de les Illes Balears també han remarcat els impactes del turisme amb un 14,07% –un percentatge notable si ho comparem

al qüestionari. Les respostes són importants per conèixer quins aspectes s'haurien de millorar per tal d'aconseguir un desenvolupament sostenible a l'illa i al municipi de residència.

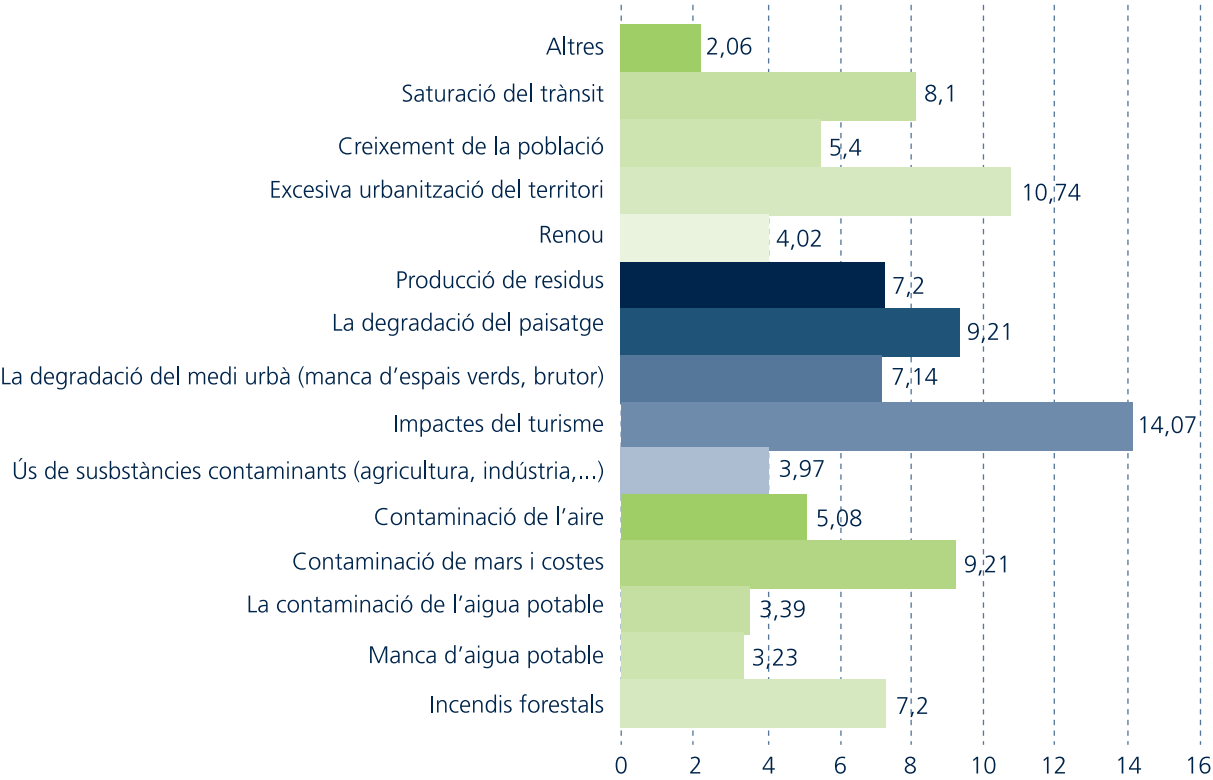
Tal com mostra el gràfic 44, els joves rurals de les Illes Balears destaquen cinc problemes mediambientals al seu municipi de residència: l'excessiva urbanització del territori (10,88% del total de respostes), la degradació del medi urbà (10,44%), els impactes del turisme (10,38%), la degradació del paisatge (9,23%) i la producció de residus (8,98%). La resta de problemes no arriba al 8% en cap cas.

als altres problemes mediambientals– l'excessiva urbanització del territori amb un 10,74% i la degradació del paisatge amb un 9,21%. A més, un altre 9,21% ha senyalat la contaminació de mars i costes.

Si ho comparem amb l'estudi de l'ecobaròmetre de les Illes Balears, els tres primers problemes abans citats són també els que més va incidir la població illenca l'any 2009. A més citaren la saturació del trànsit (*L'estudi de l'ecobaròmetre de les Illes Balears*, 2009). Respecte a l'àmbit insular, l'opinió actual dels joves rurals sobre la problemàtica mediambiental és pràcticament idèntica a l'expressada per la població illenca dos anys abans.

GRÀFIC 45

Principals problemas mediambientals de l'illa

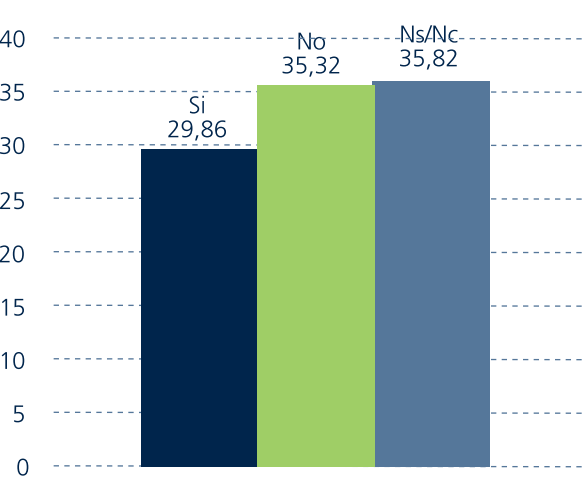
45) Presa de mesures adequades al municipi de residència per a la protecció mediambiental

La pregunta 45 fa referència a la política mediam-biental duta a terme pels municipis. Els enquestats han hagut de valorar si les mesures que els seus municipis de residència prenen en relació al medi ambient són adequades o no. Es tracta d'una qües-tió important, ja que les seves opinions permeten conèixer si els municipis rurals i periurbans fan ac-cions adients en benefici del medi ambient als seus respectius territoris.

Com es constata al gràfic 46, hi ha un major nom-bre d'enquestats que pensa que el seu municipi de residència no està aplicant les mesures adequades per a la protecció mediambiental. Un 35,3% ha donat una resposta negativa mentre un 28,8% ha dit el contrari. També hi ha un alt percentatge d'enquestats que no ha contestat a la pregunta.

GRÀFIC 46

resa de mesures adequades al municipi de residència per a la protecció mediambiental

Així mateix, pareix que la població femenina i la franja d'edat de 20 a 24 anys són els que més fan una valoració negativa de la política mediambiental amb un percentatge superior al 35%. Per illes, els eivissencs i formenterencs són els que enregistren els percentatges més baixos de respostes afirmati-ves, tot el contrari que els menorquines enquestats.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE MEDI AMBIENT

- Els joves rurals illencs valoren la situació me-diambiental com a regular als àmbits regional, insular i local.
- El jovent enquestat ha remarcat l'excessiva ur-banització del territori, els impactes del turisme i la degradació del paisatge com a principals problemes mediambientals a l'illa i als municipis rurals i periurbans.
- Un nombre significatiu de joves rurals pensa que els municipis rurals i periurbans illencs no prenen les mesures adequades per a la protec-ció mediambiental.

9. Coneixement, ús i valoració de recursos públics

Els Ajuntaments disposen d'una sèrie de recursos pú-blics que tenen la funció de proporcionar un millor servei als residents, i que solen constituir la base per al desenvolupament dels municipis. En la mesura que aquests recursos públics són utilitzats per la població, creiem que és important saber com repercuteixen en la joventut rural. Per aquest motiu, l'apartat té com a objectiu analitzar el coneixement, la utilització i la va-loració dels recursos públics municipals per part de la població juvenil del món rural. En aquest sentit, s'han formulat dues qüestions als joves enquestats.

46) Coneixement i ús dels equipaments i recursos municipals

El qüestionari ha inclòs un llistat dels equipaments i re-cursos públics més presents als municipis rurals i periur-bans per tal que els enquestats senyalin si els coneixen i quin ús en fan. Els resultats permetran saber quins recursos i equipaments municipals són més utilitzats i coneguts per part dels joves rurals de les Illes Balears.

Per tal de facilitar millor l'explicació de les respostes dels enquestats, es procedirà en primer lloc, a analit-zar el coneixement que té la joventut rural respecte a determinats recursos i equipaments públics (Taula 3) i després l'ús que fa d'aquests mateixos recursos i equipaments municipals (Taula 4).

QUADRE 13 Coneixement dels equipaments i recursos municipals

	Ho conec	No ho conec	NS/NC
Biblioteca	86,3%	7,7%	6%
Servei d'informació juvenil	67%	26,3%	6,7%
Borsa de treball	56%	33,8%	10,2%
Centres d'educació d'adults	64,7%	26,3%	9%
Serveis educatius i formatius	79,9%	11,4%	8,7%
Escola de música	73,6%	18,4%	8%
Centre de salut	91%	4%	5%
Serveis socials	69,2%	22,1%	8,7%
Serveis i recursos culturals	70,9%	20,6%	8,5%
Equipaments esportius	89,3%	4,7%	6%
Ràdio municipal	53,7%	36,3%	10%
Casals de joves	62,4%	28,9%	8,7%
Espais lliures públics (parcs, places)	91,8%	2,7%	5,5%
Administració de justícia	50%	39,3%	10,7%
Altres	25,4%	16,4%	58,2%

Segons el quadre 13, més del 85% dels enquestats coneix els espais lliures públics (parcs), els centres de salut, els equipaments esportius i la biblioteca municipal. Es tracten d'alguns dels serveis bàsics més importants dels municipis i habitualment més utilitzats per la població rural. En canvi, un nombre important d'enquestats no coneix l'administració de justícia, la ràdio municipal, i altres recursos i equipaments municipals. És important destacar que hi ha un percen-

tatge significatiu de joves rurals que no coneix els casals de joventut ni alguns dels serveis relacionats amb el món laboral com la borsa de treball, el servei d'informació juvenil o els centres d'educació d'adults. També pareix que la població femenina enquestada té un major coneixement dels recursos municipals que la masculina, a excepció dels centres d'educació d'adults i altres equipaments.

QUADRE 14 Ús dels equipaments i recursos municipals

	No en faig ús	En faig ús (escàs)	En faig ús (habitual)	NS/NC
Biblioteca	34,3%	26,9%	11,9%	26,9%
Servei d'informació juvenil	35,3%	14,2%	4,7%	45,8%
Borsa de treball	29,6%	10,4%	7,5%	52,5%
Centres d'educació d'adults	40%	8,2%	3%	48,8%
Serveis educatius i formatius	35,6%	11%	14,4%	39%
Escola de música	46,5%	4%	5,2%	44,3%
Centre de salut	7,7%	46,3%	17,9%	28,1%
Serveis socials	42,5%	7,5%	1,2%	48,8%
Serveis i recursos culturals	29,6%	17,2%	8,2%	45%
Equipaments esportius	24,9%	23,1%	23,4%	28,6%
Ràdio municipal	30,8%	7,2%	4%	58%
Casals de joves	30,8%	9%	8%	52,2%
Espais lliures públics (parcs, places)	7,7%	29,6%	35,8%	26,9%
Administració de justícia	30,1%	5,7%	0,8%	63,4%
Altres	5%	2%	2,7%	90,3%

Tal com mostra el quadre 14, els espais lliures públics (parcs i places), els equipaments esportius i els centres de salut són els recursos i equipaments municipals que més ús fan habitualment. Aquests recursos i equipaments són també els més coneguts; per tant hi ha una relació entre el seu coneixement i l'ús que se'n fa.

En canvi, l'escola de música, l'administració de justícia, els centres d'educació d'adults, la ràdio municipal i els serveis socials són els recursos i equipaments menys utilitzats per la joventut rural. En part, es deu a que alguns d'aquests recursos només s'empren en cas de necessitat. Un estudi relatiu alsjoves d'Artà de l'any 2000 ja es feia referència al fet que els tres primers recursos i equipaments eren els menys usats pels joves artanencs. També arribava a la conclusió que els joves no utilitzaven massivament els serveis municipals al seu abast (*Estudi dels joves d'Artà*, 2000, p. 80). Pareix que la tendència es manté a l'estudi actual, si exceptuem els espais lliures públics i els equipaments esportius.

També és important destacar que la biblioteca sigui un dels equipaments més coneguts, però amb menor ús per part dels enquestats. Els joves rurals illencs també fan poc ús dels casals de joventut, essent també dels menys coneguts.

Per gènere, la població femenina empra habitualment els recursos municipals més que la masculina, a excepció de l'escola de música, els equipaments esportius i els casals.

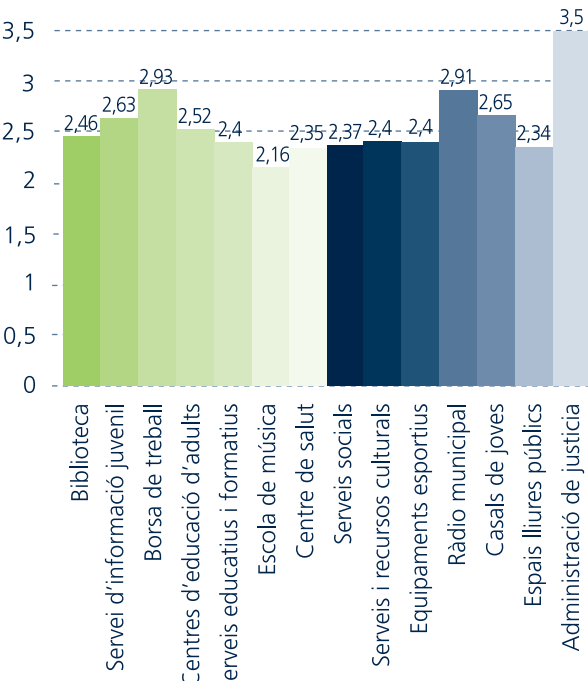
47) Valoració dels serveis i recursos municipals

Com a complement de les dues preguntes anteriors, s'ha demanat als enquestats que facin una valoració dels mateixos equipaments i recursos públics assenyalats amb anterioritat. El qüestionari ha inclòs una sèrie de qualificatius que van des de "molt dolent" fins a "molt bo". Per tal d'obtenir una mitjana, s'ha donat

una puntuació a aquests qualificatius que va des de l'1 ("molt dolent") fins a 5 ("molt bo"), passant per "dolent" (2), "regular" (3) i "bo" (4). A partir de les qualificacions atorgades pels enquestats, s'ha obtingut una mitjana per a cada servei i equipament.

Tal com mostra el gràfic 47, l'administració de justícia és el servei més ben valorat pels enquestats, amb una mitjana de 3.05, essent l'únic recurs que qualifiquen com a "regular". La resta d'equipaments i recursos són valorats amb una mitjana d'entre 2 i 3, és a dir, com a "dolents". A més de l'administració de justícia, els altres serveis millor qualificats són la borsa de treball (2,93), la ràdio municipal (2,91) i altres recursos existents (2,91). Contràriament a aquests, els recursos i equipaments menys valorats són l'escola de música (2,16), els espais públics lliures (2,34), els centres de salut (2,35) i els serveis socials (2,37). La desviació típica d'aquests serveis és pràcticament inferior a un punt, és a dir, hi ha un alt grau d'acord entre les puntuacions atorgades pels diferents enquestats.

GRÀFIC 47 Valoració dels serveis i recursos

A la localitat d'Artà, aquesta mateixa pregunta va proporcionar resultats diferents. En línies generals, els joves artanencs valoraren millor els serveis municipals, qualificant-los de "bons" en alguns casos. A més a més, els serveis educatius, la biblioteca i el centre de salut foren

els més ben valorats (*Estudi dels joves d'Artà*, 2000, p. 79). A l'estudi actual, aquests mateixos recursos i equipaments no superen el 2,5 de mitjana en cap cas.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DEL CONEIXEMENT, ÚS I VALORACIÓ DE RECURSOS PÚBLICS

- La joventut rural illenca coneix principalment els espais lliures públics com a parcs i places, els centres de salut, els equipaments esportius i la biblioteca municipal. A excepció de la biblioteca municipal, aquests equipaments i serveis públics són també els més utilitzats pels enquestats.
- Un percentatge significatiu d'enquestats no coneix els casals de joves, alguns dels serveis relacionats amb el món laboral com la borsa de treball o el servei d'informació juvenil, i altres emprats en cas de necessitat com l'administració de justícia.
- Els joves rurals illencs qualifiquen la pràctica totalitat dels serveis municipals com a dolents, a excepció de l'administració de justícia, que s'ha valorat com a regular. Els recursos i equipaments públics més ben valorats són la borsa de treball i la ràdio municipal, mentre que els que han estat qualificats d'una forma més negativa son l'escola de música, els espais públics lliures i els centres de salut.

10. Oci i temps lliure

L'oci i la disposició de temps lliure s'han convertit en conceptes molt valorats per a la població. Han guanyat rellevància en aquests últims anys com un dret adquirit, a més de ser factors de salut i benestar.

La joventut rural també dedica temps a l'esbarjo, a l'entreteniment i a activitats d'oci que desenvolupa en el marc del temps lliure, fora de les obligacions imposades pel treball remunerat, els estudis i altres activitats essencials per a la continuació de la vida, com dormir, menjar o la higiene (*Situación de los jóvenes en Andalucía*, 2003, p. 163). Essent la joventut una etapa vital, l'oci i el temps lliure són determinants per aquest segment de la població. Per aquesta raó, el qüestionari ha inclòs un apartat dedicat a aquesta temàtica amb dues preguntes relacionades amb les activitats que els joves rurals de les Illes Balears fan en el seu temps d'oci.

48) Principals activitats del temps lliure

Els enquestats han hagut d'especificar les principals activitats a les què es dediquen en el seu temps lliure. Han pogut seleccionar fins a un màxim de 5 respostes a partir de les opcions proposades al qüestionari.

Com es constata en el gràfic 48, no hi ha una resposta majoritària. Els joves rurals de les Illes Balears es dediquen a activitats relacionades amb les Tecnologies de la Informació i Comunicació (TIC), com la informàtica (18%) i la navegació per Internet (12%), a més d'estar amb els amics (13%). A continuació, li segueixen amb un 8% dels casos, la televisió; anar a les discoteques, bars i pubs; i practicar esports. Les activitats relacionades amb la cultura (com anar al teatre o al cinema, llegir, i escoltar música), la naturalesa (com passejar o fer excursionisme), o d'àmbit social (com formar part d'una associació o voluntariat) tenen un percentatge inferior al 6% en tots els casos. Un 0,4% no fa res en concret mentre que un altre 0,5% no ha contestat a la pregunta.

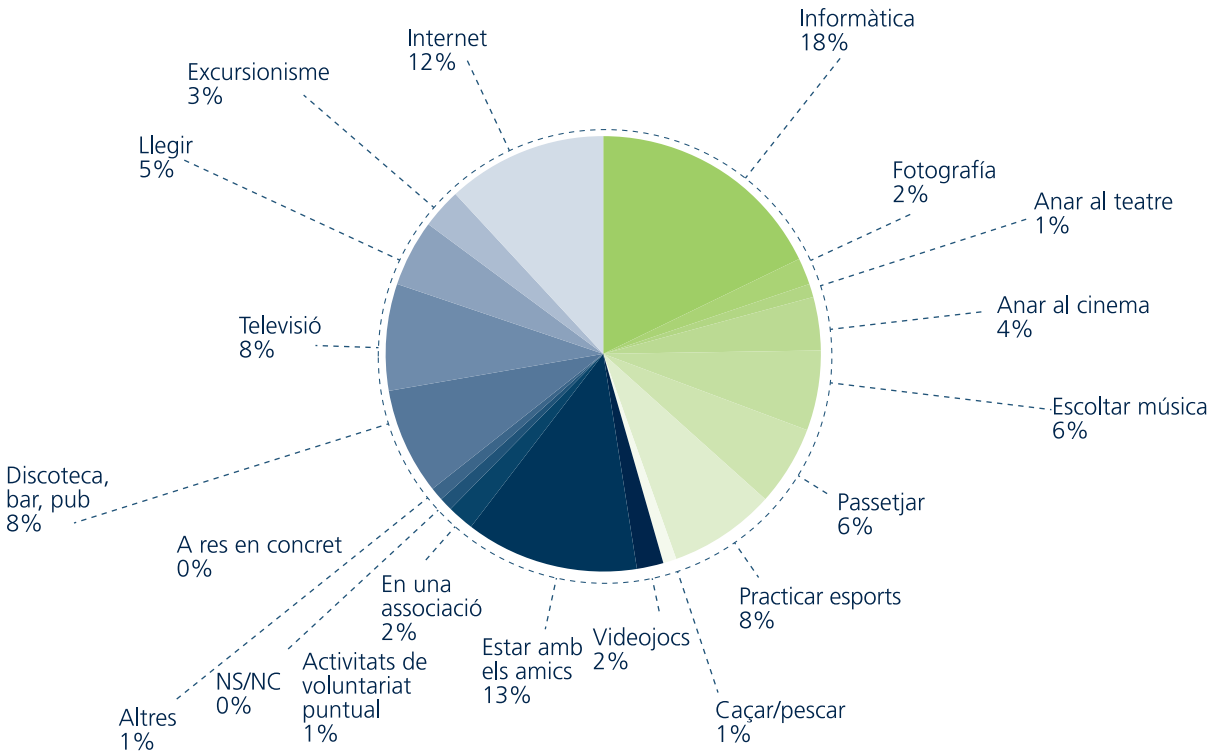
L'estudi de 2005 mostrava que escoltar música, sortir o reunir-se amb els amics i veure la televisió eren les activitats que més practicaven els joves. Pareix

que es constata un canvi de tendència en aquests últims anys, ja que les activitats relatives a les TIC, com per exemple la informàtica, la navegació per Internet o les xarxes socials, han anat guanyant protagonisme en detriment d'altres com la televisió o la música. Malgrat això, els enquestats continuen quedant i relacionant-se amb els amics (*Anàlisi de la realitat dels joves a les Balears*, 2005, p. 261).

Per gènere, hi ha un percentatge més alt de dones enquestades que llegeixen, passen i estan amb els amics. Per contra, la població masculina es dedica més a la informàtica i als videojocs, i a practicar esports i a l'excursionisme.

A les franges d'edat també hi ha diferències destacables. Els joves de 20 a 24 anys són els que en proporció van més a discoteques, bars i pubs, veuen més la televisió i estan amb els amics. Aquestes respostes contrasten amb les senyalades pels joves de 15 a 19 anys que prefereixen utilitzar Internet, anar al cinema, escoltar música, practicar esports i jugar amb els videojocs. En última instància, els enquestats de 25 a 29 anys fan activitats culturals com llegir, o relacionades amb la naturalesa com l'excursionisme, caçar/pescar, o anar a passejar.

GRÀFIC 48 Principals activitats del temps lliure

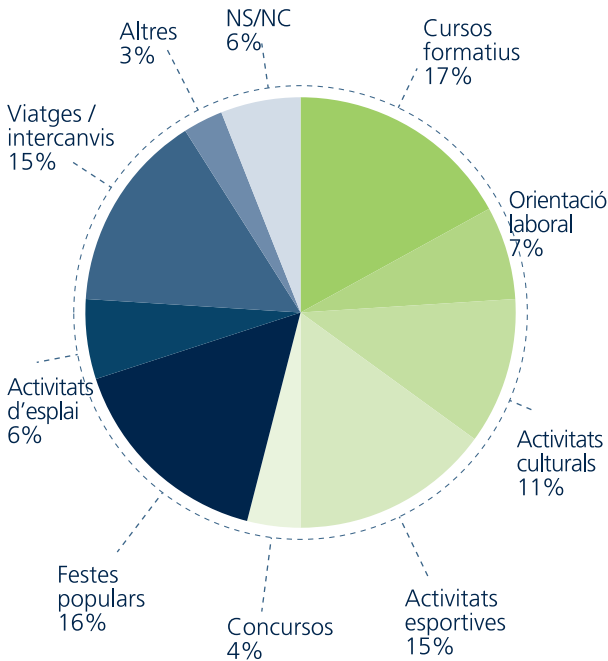
49) Programes d'activitats municipals per al temps lliure

Tan important com conèixer les activitats principals dels joves rurals illencs, és saber quines activitats haurien d'oferir els ajuntaments per al temps lliure, adaptant-se així als seus gustos, hàbits i necessitats. Els enquestats també han opinat sobre aquest tema, indicant quines activitats, entre les presents al qüestionari, els agradaria que l'Ajuntament oferís en el seu programa.

El gràfic 49 presenta els resultats d'aquesta qüestió. Cinc activitats enregistren percentatges que es situen entre el 10 i el 20% del total de respostes efectuades pels enquestats. Aquestes opcions són les activitats culturals, viatges/intercanvis, activitats esportives, festes populars i cursos formatius, la qual ha estat la més assenyalada amb un 17%. Així doncs, els joves rurals de les Illes Balears tenen interès en què es facin principalment un major nombre de cursos formatius per part de l'Ajuntament. Aquesta resposta s'ha de relacionar amb l'augment de la formació per part dels joves en aquests últims anys, com a part d'una millora de la seva qualificació professional que s'ha comentat en anteriors preguntes.

Els concursos, les activitats d'esplai i l'orientació laboral, a més d'altres possibles opcions, són les menys citades pels enquestats.

GRÀFIC 49 Programes d'activitats municipals per al temps lliure

La població femenina enquestada és la que més ha afirmat que vol que els ajuntaments programin cursos formatius, orientació laboral, activitats culturals i viatges/intercanvis. En canvi, els joves enquestats s'han mostrat més interessats per les activitats esportives i d'esplai, així com les festes populars.

Per franges d'edat, el col·lectiu de 15 a 19 anys és el que més sol·licita activitats esportives, festes populars, orientació laboral, i viatges/intercanvis, mentre que als joves de major edat els agradaria que es fessin activitats culturals i especialment cursos formatius. La franja de 20-24 anys d'edat és la que més ha demanat activitats d'esplai en proporció.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE L'OCI I EL TEMPS LLIURE

- Els joves i les joves rurals illencs dediquen principalment el seu oci i temps lliure a les TIC com Internet i la informàtica, així com a relacionar-se i quedar amb els amics. En canvi, un percentatge baix sol fer activitats culturals, socials i relacionades amb la naturalesa.
- El enquestats opinen que els Ajuntaments haurien d'oferir principalment cursos formatius per al seu temps lliure, a més de dedicar la seva programació a festes populars i activitats esportives. L'orientació laboral, els grups d'esplai i els concursos són les opcions menys reclamades per la joventut rural.

11. Noves tecnologies TIC

A l'apartat anterior, s'ha pogut constatar la importància que tenen les TIC pels enquestats, ja que algunes de les principals activitats que els joves rurals de les Illes Balears fan al temps lliure estan relacionades amb aquesta temàtica. L'ús de les TIC forma part del quefer diari de la joventut rural, tant en el seu treball i estudis, com al temps d'oci. S'ha de destacar especialment Internet que s'ha convertit en una xarxa de comunicació universal. En conseqüència, el qüestionari ha incorporat un apartat sobre les Noves Tecnologies amb dues preguntes que permetran conèixer quins aparells TIC empenen els joves rurals de les Illes Balears i quin ús fan d'Internet.

50) Disposició de mitjans i eines tecnològiques

Als enquestats se'ls ha preguntat que senyalin si disposen de determinats mitjans i eines tecnològiques. El qüestionari inclou un llistat de diversos aparells per tal que elsenquestats indiquin si els tenen o no.

Segons el quadre 15, més del 90% dels joves rurals de les Illes Balears té telèfon mòbil i ordinador, i entre el 85 i el 90% disposa de correu electrònic i connexió a Internet a casa. L'estudi dels joves de les Balears de 2005 mostra resultats interessants i permet establir comparacions amb els de 2011. Segons aquest estudi, només el 55,2% disposava de connexió a Internet a casa, tant d'ús personal com familiar, un 69,9% ordinador, i un 88,1% telèfon mòbil (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Illes Balears*, 2005, p. 286). L'any 2010, l'IBESTAT va fer una altra enquesta sobre els usos de les TIC a les llars. La joventut de 16 a 35 anys que disposava de connexió d'Internet a casa seva era del 74,9%, i que tenia telèfon mòbil era del 95,7% (Enquesta modular d'hàbits socials. Mòdul de disponibilitat i usos de les TIC en les llars, IBESTAT, 2010). La tendència és que hi ha hagut un creixement important de l'ús de les TIC per part dels joves en aquests últims anys.

QUADRE 15 Disposició de mitjans i eines tecnològiques	
	Percentatge d'ús
Videoconsola	43,8
Ordinador	92,3
Connexió a Internet a casa	86,8
Correu electrònic	89,8
Telèfon mòbil	94,3
Altres	21,9
Ns/Nc	3,2

En canvi, el percentatge d'ús de la videoconsola (43.8%) no experimenta grans modificacions respecta l'estudi de 2005 (42,2%), i un 21,9% dels enquestats té altres aparells i mitjans TIC.

Pareix que la població masculina enquestada disposa de més videoconsolas en proporció que la femenina, i, en canvi, aquesta última té més d'ordinadors, connexió a Internet a casa, correu electrònic i telèfon mòbil, en proporció.

51) Ús d'Internet

La última qüestió d'aquest apartat tracta l'ús d'Internet par part dels joves rurals illencs. Donada la importància que té Internet a l'actualitat com a font de diversió, aprenentatge i amistat per un jove, es vol saber per a quines activitats l'utilitzen habitualment.

Tal i com es constata al quadre 16, el 72,9% dels enquestats participa a xarxes socials, essent la resposta majoritària. Altres opcions lúdiques que tenen un notable percentatge són escoltar música/veure vídeos amb un 66,1% de freqüència d'ús i baixar pel·lícules, música o jocs amb un 59%. No obstant, sis de cada deu enquestat també usa Internet per estudiar i adquirir coneixements.

Les altres respostes tenen percentatges baixos inferiors al 25% com compres, participar en jocs interactius o altres activitats no incloses en el qüestionari.

QUADRE 16 Ús d'Internet	
	Percentatge d'ús
Compres	22,9
Escoltar música/veure vídeos	66,2
Participació en xarxes socials	72,9
Per a jocs interactius	20,4
Baixar pel·lícules, música, jocs	59
Estudiar/Adquirir coneixements	60,2
Altres	18
NS/NC	1,5

L'estudi de 2005 també plantejava aquesta mateixa qüestió als joves de les Illes Balears. El 54,4% de tots els enquestats havia utilitzat alguna vegada les xarxes socials, el 58,6% feien transferència de fitxers (descarregar pel·lícules, música, etc...) i el 35,8% els jocs en línia (*Anàlisi de la realitat dels joves de les Balears*, 2005, p. 291). Segons aquests resultats, és probable que l'ús de les xarxes socials s'hagi incrementat notablement en els últims anys, mentre ha baixat el nombre de persones que participen en els jocs en línia.

Aquestes dades es poden complementar amb l'Enquesta modular dels hàbits socials del 2010. Segons aquest estudi, el 57% es baixava pel·lícules, música i vídeos, i el 25,7% dels joves de 16 a 35 anys estaven fent formació a través d'Internet en els últims tres mesos abans de l'enquesta (Enquesta modular d'hàbits socials. Mòdul de disponibilitat i usos de les TIC en les llars, IBESTAT, 2010). Són percentatges no gaire diferents dels assenyalats per a la joventut rural de les Illes Balears.

Per gènere, la població masculina fa moltes més compres, participa en més jocs interactius i baixa moltes més pel·lícules, música i jocs que la femina, en proporció. Per contra, les dones enquestades tenen una major participació en xarxes socials, i mostren un major interès a estudiar i adquirir coneixements mitjançant Internet.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE LES NOVES TECNOLOGIES TIC

- Un percentatge molt alt de joves rurals de les Illes Balears disposa de telèfon mòbil, ordinador, correu electrònic i connexió a Internet a casa. La tendència és un increment gradual de l'ús de les TIC en aquests últims anys.
- Els enquestats dediquen principalment Internet a activitats lúdiques com la participació en xarxes socials, escoltar música i veure vídeos o baixar pel·lícules, música i jocs. Malgrat això, un percentatge notable de joves rurals illencs també l'empra per estudiar i adquirir coneixements.

12. Qualitat de vida i valoracions globals

L'última dimensió d'aquest estudi té com a objectiu que els joves rurals de les Illes Balears facin una valoració global de la seva estada als municipis. Conèixer el seu grau de satisfacció i insatisfacció o els avan-

tatges i desavantatges de viure al municipi proporcionen una informació important a l'hora d'analitzar com perceben els joves rurals la seva estada als municipis rurals i periurbans i quina és la seva qualitat de vida.

Dins aquest marc de valoracions globals, també s'ha fet incidència en el tema de la igualtat d'oportunitats, proposant qüestions relacionades amb les temàtiques de gènere i la discapacitat.

52) Avantatges i desavantatges de viure al municipi

Els enquestats han indicat quins aspectes del municipi de residència són favorables o desfavorables a la seva qualitat de vida. El qüestionari els proporcionava un llistat d'opcions perquè responguessin a aquesta pregunta.

Segons el quadre 17, la joventut rural de Balears remarca com a principals avantatges de viure al municipi de residència, la proximitat dels amics coneguts i de la família, els costums locals, les relacions de veïnatge, i l'entorn ambiental amb un percentatge que oscil·la entre el 72,6% i el 81,1%. En canvi, els joves i les joves consideren que residir al seu municipi és un desavantatge per a les oportunitats laborals i els preus (hi ha més enquestats que donen una opinió desfavorable que favorable), així com per als transports (pràcticament la mateixa proporció de favorables i desfavorables).

QUADRE 17 Avantatges i desavantatges de viure al municipi			
	Favorables	Desfavorables	NS/NC
Comunicacions	58%	27,6%	14,4%
Transports	47,3%	45%	7,7%
Privacitat	49,5%	34,1%	16,4%
Entorn ambiental	71,9%	18,4%	9,7%
Condicions d'habitatge	60,7%	28,1%	11,2%
Preus	30,1%	57,2%	12,7%
Condicions d'accés als serveis públics (tràmits amb l'administració, salut, educació,...)	53,8%	42,3%	3,9%
Proximitat dels amics i coneguts	81,1%	11,7%	7,2%
Proximitat de la família	79,6%	13,7%	6,7%
Accés al consum/compres	51,5%	41%	7,5%
Condicions de seguretat pública	67,7%	18,9%	13,4%
Relacions de veïnatge	72,6%	15,7%	11,7%
Costums locals	73,4%	13,4%	13,2%
Oportunitats laborals	27,8%	57%	15,2%
Altres	12,2%	5%	82,8%

Per franges d'edat, la tendència és que els enquestats de 25 a 29 anys consideren en proporció als transports, a les condicions d'habitatge, als preus, a les condicions d'accés als serveis públics, a la proximitat de la família i a l'accés al consum i compres com les avantatges més importants per a la seva qualitat de vida. Els joves rurals de 20 a 24 anys han preferit senyalar les comunicacions, la privacitat, les condicions de seguretat pública i les oportunitats laborals, mentre que els de 15 i 19 anys han fet referència als aspectes de l'entorn ambiental, els costums locals, la proximitat dels amics i coneguts i les relacions de veïnatge com els aspectes més favorables.

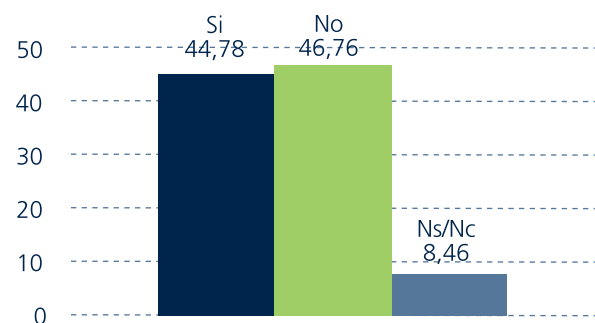
Per la seva part, la població masculina enquestada senyala en proporció que les comunicacions, la privacitat, l'entorn ambiental, les condicions d'habitatge, els preus, les relacions de veïnatge, i els costums locals són els principals desavantatges per a la seva qualitat de vida, mentre que la població femenina proporciona aquesta mateixa resposta per a la resta d'aspectes tractats a la pregunta.

53) Viure en un altre lloc

Els enquestats han hagut d'indicar si estarien disposats a viure a un altre lloc per canviar les seves condicions de vida. Aquesta pregunta permet determinar el grau de satisfacció o insatisfacció de residir als municipis rurals i periurbans.

El gràfic 50 mostra els resultats obtinguts de les persones enquestades. Un 46,76% dels joves ha donat una resposta negativa. Malgrat això, és més important remarcar que un 44,78% ha donat una resposta afirmativa; és a dir, només dos punts percentuals menys que aquells que volen continuar al seu municipi de residència. Podria revelar una certa insatisfacció dels joves de les Illes Balears.

GRÀFIC 50
Principals activitats del temps lliure

Així mateix, les dones, els joves de 25 a 29 anys d'edat i els menorquins enquestats són els que mostren un major interès a traslladar-se a un altre municipi per canviar les condicions actuals de vida. El 45,1% dels enquestats que han nascut a territori espanyol han donat aquesta resposta en front del 35,3% dels que ho han fet a l'estranger.

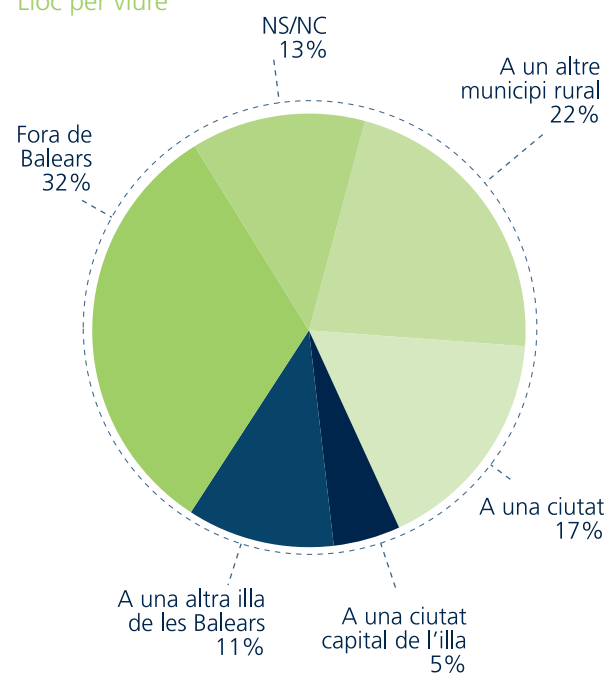
54) Lloc per viure

A aquells enquestats que volen canviar de residència habitual, se'ls ha demanat que especifiquin el lloc concret on els agradaria viure. Han pogut donar respostes múltiples a les opcions plantejades al qüestionari. Els resultats permetran saber si prefereixen viure a l'entorn urbà o rural, o bé a una altra illa, o fins i tot fora de les Illes Balears.

Com es constata al gràfic 51, la principal resposta donada pels enquestats és residir fora de les Illes Balears. Es detecta un notable grau d'insatisfacció per viure a la CAIB i un de cada tres enquestats està disposat a traslladar-se a una altra comunitat autònoma per canviar les seves condicions actuals de vida.

A continuació, es troben aquells que volen anar a un altre municipi rural amb un 22% de les respostes. La suma dels percentatges dels enquestats que volen viure expressament a una ciutat, sigui o no capital d'una illa, és també del 22%. En última instància, l'11% no té cap inconvenient a residir a una altra illa de les Balears.

GRÀFIC 51
Lloc per viure

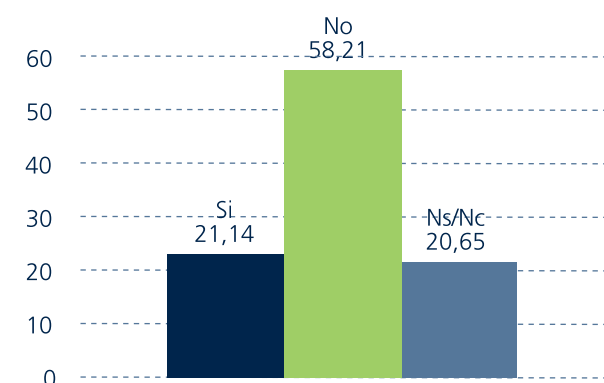
Pel que fa a les franges d'edat, la tendència és que els joves de 25 a 29 anys són els que mostren un major desig d'anar-se'n a un municipi rural, a una ciutat capital de l'illa o bé a una altra illa de les Balears i, en canvi, els enquestats més joves són els que manifesten més clarament que prefereixen viure a una altra ciutat o una altra CA. A més, la població femenina i el mallorquins enquestats són en proporció més partidaris de viure a un altre municipi rural o periurbà, mentre que la població masculina i els eivissencs prefereixen residir a una ciutat, amb independència de si és o no capital de l'illa.

55) Mesures i recursos suficients a favor de les persones amb discapacitat

La pregunta 55 permet analitzar la política social pública duta a terme pels municipis rurals i periurbans en un tema de gran actualitat com és la discapacitat. Els joves rurals illencs han hagut d'opinar respecte a la qüestió de si creuen que als seus municipis de residència existeixen suficients mesures i recursos suficients a favor de les persones amb discapacitat.

Segons el gràfic 52, el 58,21% dels enquestats ha donat una resposta negativa per un 21,14% que senyala el contrari. Així doncs, pareix que la majoria de joves rurals illencs pensa que els seus municipis de residència no han impulsat suficients mesures i recursos públics que puguin afavorir les persones discapacitades.

GRÀFIC 52
Mesures i recursos suficients per a les persones amb discapacitat

Segons els resultats per gènere, grups d'edat i illes, les dones, els joves de 20 a 24 anys i els eivissencs enquestats són els que més han donat una resposta negativa en proporció, mentre que els menorquins

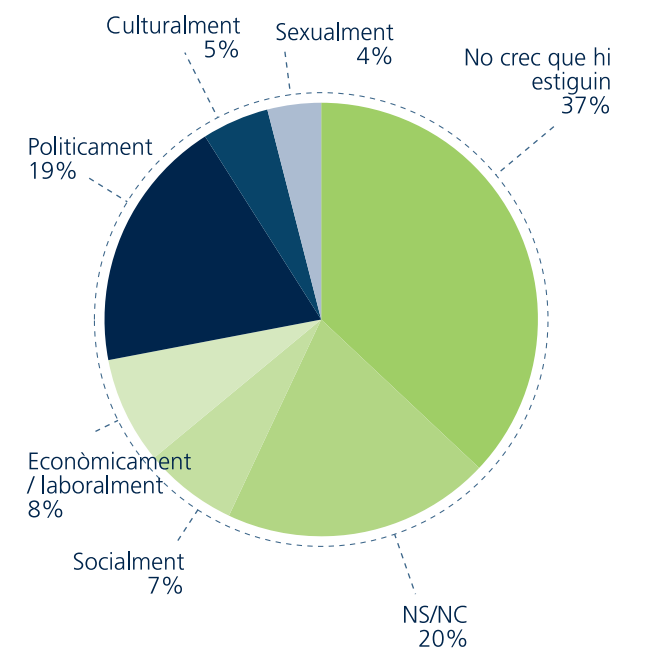
i els més joves són els que més creuen que els seus municipis de residència han impulsat mesures i recursos públics a favor de les persones amb discapacitat.

56) Discriminació de les dones en l'entorn

El qüestionari també ha incidit en una altra qüestió important com és la igualtat entre homes i dones, un dels principis fonamentals del Dret comunitari. S'ha volgut conèixer si la població femenina sofreix discriminació a l'entorn dels enquestats, i si és així, de quin tipus. Els enquestats podien seleccionar diverses respostes entre les formulades al qüestionari. El que pensa la joventut rural illenca sobre aquest tema té un valor significatiu per constatar la realitat social.

Si s'analitza el gràfic 53, es pot apreciar que un 37% dels enquestats no creu que la població femenina estigui discriminada en front del 43% que opina el contrari i un 20% que no ha contestat la pregunta. Hi ha més enquestats que pensen que les dones estan discriminades al seu entorn que els que no ho veuen així. D'aquest 43%, un 19% creu que està discriminada políticament, un 8% econòmicament i laboralment, un 7% socialment, un 5% culturalment i un 4% sexualment.

GRÀFIC 53
Discriminació de les dones en l'entorn

Per gènere, una de cada dues dones enquestades opina que hi ha discriminació per un 36% dels homes. Ambdues poblacions fan referència especialment a la discriminació de tipus polític, seguida per l'econòmica i laboral.

Els joves rurals enquestats de 15 a 19 anys són els que menys senyalen en proporció que existeix discriminació, mentre que els de 20 a 24 anys els que més pensen el contrari amb un 46,6% de totes les respostes efectuades per aquesta franja d'edat.

Un 36,5% dels enquestats que ha nascut a territori espanyol ha proporcionat una resposta negativa a aquesta pregunta per un 47,4% dels que ho han fet a l'estranger. Aquests últims pensen principalment que la discriminació femenina es econòmica i laboral, mentre que els nascuts a Espanya opinen que és política.

57) Valoració global de la satisfacció

La darrera pregunta del qüestionari constitueix una síntesi final de totes les opinions i les percepcions que tenen els enquestats respecte a viure en municipis rurals i periurbans de les Illes Balears. S'avalua el nivell de satisfacció de la joventut a partir de les qualificacions proporcionades pels enquestats.

El qüestionari incorpora una escala qualificativa que va des de "molt alt" a "molt baix". Igual que en anteriors preguntes, a cadascun d'aquests qualificatius se li ha donat un valor que va d'1 ("molt baix") fins a 5 ("molt alt"), passant per "baix" (2), "regular" (3) i "alt" (4). La mitjana obtinguda amb la suma de totes les respostes proporcionades pels enquestats representa el grau de satisfacció general que els joves rurals afirmen tenir, vivint al seu municipi de residència.

Els enquestats valoren com a "regular", si bé proper a "alta", la satisfacció de residir als municipis rurals i periurbans. La mitjana és de 3,88. El fet que la desviació típica sigui de 0.85, és a dir inferior a un punt, evidència que hi ha un alt grau d'acord entre les puntuacions atorgades pels diferents enquestats.

La valoració de la satisfacció com a "regular" també s'ha de posar en relació amb un alt percentatge d'enquestats que ha manifestat que volen viure a un altre lloc (pregunta 53) i que ha remarcat algunes

dels desavantatges de viure al municipi (pregunta 52) com les oportunitats laborals i els preus.

Segons els resultats, la població femenina enquestada està més satisfeta que la masculina, si bé la diferència és mínima. Per franges d'edat, els joves de 20 a 24 anys són els menys satisfets i els de 25 a 29 els que més. Aquests últims eren els que més estaven disposats a traslladar-se a un altre municipi per canviar les seves condicions de vida (pregunta 53).

Els formenterencs enquestats són els illencs que es declaren més insatisfets de viure al seu municipi de residència (3,65 de mitjana), seguits pels menorquins (3,86). Ambdós col·lectius són els més predisposats a viure en una altra localitat.

CONCLUSIONS A L'APARTAT DE QUALITAT DE VIDA I VALORACIONS GLOBALS

- Els joves rurals illencs indiquen els preus, les oportunitats laborals i els transports com a principals desavantatges a l'hora de viure als municipis rurals i periurbans. Per contra, citen la proximitat dels amics coneguts i de la família, els costums locals, les relacions de veïnatge, i l'entorn ambiental com a avantatges.
- La majoria dels enquestats prefereix no viure en un altre lloc per canviar les seves condicions de vida. No obstant això, un percentatge alt sí que ho faria, traslladant-se principalment fora de la CAIB.
- Més de la meitat dels joves rurals illencs enquestats opina que els municipis no han desenvolupat suficients mesures i recursos públics a favor de les persones discapacitades.
- Hi ha més joves rurals illencs que pensen que les dones estan discriminades a l'entorn que els que senyalen el contrari. La principal discriminació es política segons els enquestats.
- Els joves rurals illencs qualifiquen com a regular, si bé tirant a alt, la satisfacció de viure als seus municipis rurals i periurbans. Aquesta valoració s'ha de posar també en relació amb l'alt percentatge d'enquestats que volen viure a un altre lloc i als importants desavantatges de residir al seu municipi.

7. Resultats dels grups de discussió (gd)

7.1. Metodologia

Per dur a terme la segona fase empírica de l'estudi, s'ha desenvolupat la investigació des d'una perspectiva metodològica qualitativa, concretament, a través de grups de discussió. S'han desenvolupat dues sessions per cada illa (total 6 sessions). Cada una de les sessions ha estat enregistrada en format mp3 i posteriorment transcrita per a la seva explotació. Per tal d'analitzar els resultats obtinguts s'ha utilitzat el paquet de software *QSR International Nvivo9*.

El guió seguit en els grups de discussió (vegeu Annex II) correspon a preguntes semi-estructurades, on s'ha tractat en primer lloc, un bloc de preguntes bàsiques corresponents les dimensions 1, 2, 3 i 4. I, en un segon bloc, amb preguntes complementàries tractades en les dimensions 5, 6 i 7.

7.2. Blocs-dimensions abordades als GD (Grup Mallorca –A– Grup Menorca –B– Grup Eivissa –C–)

- a. Percepció i sensibilitat vers el món rural
 - 1.1. Valoració de les oportunitats que ofereix el fet de viure en un poble
 - 1.2. Avantatges de la vida en un poble
 - 1.3. Desavantatges de la vida en un poble

- 1.4. Sentiment de pertinença al poble-entorn rural
 - 1.5. Identitat de poble
 - 1.6. Identificació entre entorn rural i estil de vida lligat a feines tradicionalment rurals (ramaderia, agricultura,...)
 - 1.7. Percepció del futur del món rural
 - 1.8. Percepció de la participació de la joventut
- b. Recursos i polítiques de joventut
 - 2.1) Valoració dels recursos existents
 - 2.2) Valoració de les polítiques de joventut
- 3) Ocupació
 - 3.1) Oportunitats d'ocupació del jovent que viu a entorns rurals
 - 3.2) Els efectes de l'estacionalitat
 - 3.3) Les ocupacions "tradicionals" al món rural
 - 3.4) Relació entre el que estudien i el que treballen.
- 4) Mobilitat
- 5) Habitatge i emancipació
- 6) Immigració a entorns rurals
- 7) Confiança en les institucions, partits polítics i representants

7.3. Participants en els GD

Els tres GD, un per cada illa, comptaren amb un total de 24 participants (8 al GD de Mallorca, 7 al GD de Menorca i 9 al GD d'Eivissa). Les característiques dels grups queden descrites en el quadre següent:

QUADRE 18 Característiques dels participants en els GD

GD Mallorca (GrupA)		
Clau identificativa	Ocupació	Perfil que compleix dins la mostra del GD
A1	Informador Juvenil/ tècnic cultura i joventut administració local	Professional
A2	Educadora social Mancomunitat Pla de Mallorca	Professional
A3	Estudiant de grau d'Educació Primària	Jove
A4	Estudiant d'Educació Social	Jove
A5	Estudiant d'Economia	Jove
A6	Professora de Secundària	Professional
A7	Estudiant de Magisteri	Jove
A8	Educadora Social Mancomunitat Raiguer	Professional
GD Menorca (GrupB)		
Clau identificativa	Ocupació	Perfil que compleix dins la mostra del GD
B1	Estudiant Institut	Jove
B2	Informador Juvenil	Professional
B3	Dinamitzador juvenil	Professional
B4	Dinamitzador juvenil	Professional
B5	Estudiant Institut	Jove
B6	Estudiant Institut	Jove
B7	Estudiant Informàtica	Jove
GD Eivissa (GrupC)		
Clau identificativa	Ocupació	Perfil que compleix dins la mostra del GD
C1	Director tècnic Joventut	Professional
C2	Estudiant 2n Grau Superior	Jove
C3	Llicenciat en Administració i Direcció Empreses	Jove
C4	Estudiant 4rt ESO	Jove
C5	Coordinador formació	Professional
C6	Estudiant 2n Batxiller	Jove
C7	Tècnic Joventut	Professional
C8	Treballadora escola d'estiu	Professional
C9	Director Espai Jove	Professional

7.4. Temporalització

Els GD s’han desenvolupat en dues sessions d’una durada de 60 minuts cada:

- Grup de discussió de Mallorca: dia 11.07.2011, dues sessions: de 19 a 20 h. i de 20.30 h. a 21.30 h.
- Grup de discussió d’Eivissa i Formentera: dia 14.07.2011, una sessió: de 18.30 h. a 19.30 h. i dia 15.07.2011 una sessió de 18.30 h. a 19.30 h.
- Grup de discussió Menorca: dia 18.07.2011, dues sessions: de 18 a 19 h i de 19.30 h. a 20.30 h.

7.5. Anàlisi quantitativa de les aportacions fetes pels participants als GD

Tal i com il·lustra el quadre següent (vegeu quadre 19) s’han recollit un total de 206 referències entre totes les aportacions fetes a tots el grups de discussió duts a terme a les illes de Mallorca, Menorca i Eivissa. A continuació es mostren el total de les categories analitzades i el nombre de referències aportades per cada categoria i subcategoria analitzada.

QUADRE 19 Nombre de referències per cada categoria i subcategoria analitzada

1) Percepció i sensibilitat vers el món rural	
Valoració de les oportunitats que confereix el fet de viure en un poble	3
Avantatges de la vida en un poble	5
Desavantatges de la vida en un poble	5
Sentiment de pertinença al poble-entorn rural	6
Identitat de poble	16
Identificació entre entorn rural i estil de vida lligat a feines tradicionalment rurals (ramaderia, agricultura,...)	10
Percepció del futur del món rural	6
Percepció de la participació de la joventut	10
Total punt 1	61
2) Recursos i polítiques de joventut	
Valoració dels recursos existents	13
Valoració de les polítiques de joventut	26
Total punt 2	39
3) Ocupació	
Oportunitats d’ocupació del jovent que viu a entorns rurals	23
Els efectes de l’estacionalitat	13
Les ocupacions “tradicionals” al món rural	14
La manca de relació entre el que estudien i el que treballen.	10
Total punt 3	60
4) Mobilitat	17
5) Habitatge i emancipació	12
6) Immigració a entorns rurals	8
7) Confiança en les institucions, partits polítics i representants	9
Total	206

Al quadre 20 es detallen el nombre de referències aportades per cada categoria analitzada o bloc en relació a la Illa. El 36,8% (76 referències) són aportacions fetes pels participants d’Eivissa, el 33,4%

(69 referències) correspon a aportacions fetes pels membres de l’illa de Mallorca, i finalment, el 29,6% (61 referències) fa menció a les aportacions dutes a terme pels representants de Menorca.

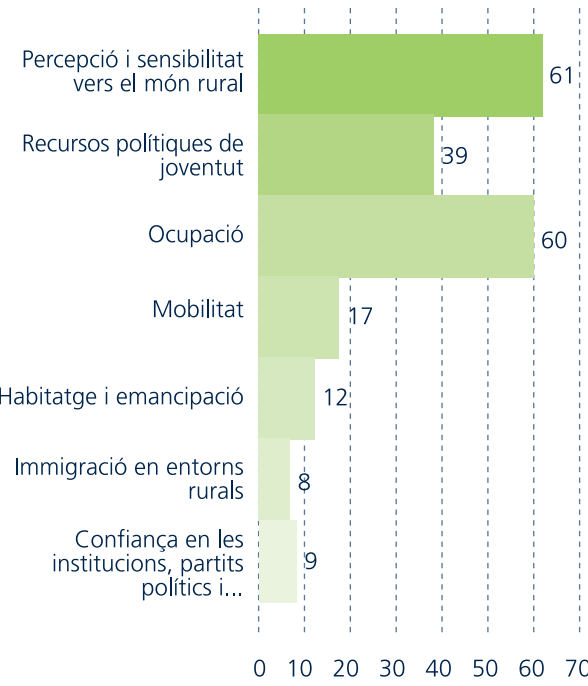
QUADRE 20 Nombre de referències codificades per Illa

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Total
Bloc 1	27	21	13	61
Bloc 2	8	11	20	39
Bloc 3	21	16	23	60
Bloc 4	7	3	7	17
Bloc 5	3	2	7	12
Bloc 6	1	4	3	8
Bloc 7	2	4	3	9
Total	69	61	76	206

Del total de les 206 referències analitzades en els grups de discussió de Mallorca, Menorca i Eivissa, el 31,1% (61 referències) esmenten aspectes lligats al bloc núm. 1 “Percepció i sensibilitat vers el món rural”. El segon bloc més esmentat pels participants de totes les illes és el que fa referència al bloc d’ocupació, amb el 25,5% de les aportacions totals (60 referències). En tercer lloc, un 19,8% de les aportacions versa sobre “Recursos i polítiques de joventut”. Finalment, i per ordre de rellevància, les categories analitzades amb més aportacions corresponen a “Mobilitat” amb un 8,6%, “Habitatge i ocupació” amb un 6,1%, un 4,5% correspon a “Confiança en les institucions, partits polítics i representants”, i en darrer lloc, amb el 4% de les aportacions totals “Immigració en entorns culturals”.

GRÀFIC 54

Nombre de referències totals per cada categoria analitzada

7.6. Resultats dels GD

1) Percepció i sensibilitat vers el món rural

En aquest primer bloc es presenten els resultats conjunts dels tres GD referents a aspectes associats amb la percepció i sensibilitat dels joves de les Illes Balears vers els món rural. El contingut es divideix en 8 dimensions:

- 1.1. Valoració de les oportunitats que confereix el fet de viure en un poble
- 1.2. Avantatges de la vida en un poble
- 1.3. Desavantatges de la vida en un poble
- 1.4. Sentiment de pertinença al poble-entorn rural
- 1.5. Identitat de poble
- 1.6. Identificació entre entorn rural i estil de vida lligat a feines tradicionalment rurals (ramaderia, agricultura,...)
- 1.7. Percepció del futur del món rural
- 1.8. Percepció de la participació de la joventut

1.1. Valoració de les oportunitats de viure en un poble:

En general, es desprèn de l’anàlisi de contingut dels GD que als pobles els joves hi troben suficients oportunitats per tal de poder-hi viure. Hi ha una sèrie d’elements que es destaquen al respecte d’aquesta situació: en primer lloc, existeix un ampli consens en el fet que les TIC han millorat les condicions i oportunitats per aquells que vien allunyats d’àrees urbanes:

“Eh... bé, en el meu cas des de la meva feina...eh veig que s’han obert tota una sèrie d’oportunitats que són evidentment les noves tecnologies.” (A1. Professional)

En segon lloc, es destaca el fet que les condicions i oportunitats de viure als pobles han augmentat a causa de l’ampliació del radi d’efecte de les zones urbanes o semi-urbanes que poden actuar com a element amplificador de les oportunitats que es tenen en zones rurals:

“Hi ha aquests centres semiurbans, digueu-li Manacor, Inca,... que en certa manera també ens han acostat a centres de formació secundària, a extensions universitàries o be escoles universitàries, de turisme en el cas de Manacor que per ventura han fet que s’acurcs aquesta distància física”. (A2. Professional)

En tercer lloc sobresurt la idea que els pobles ofereixen oportunitats d’ocupació per a feines que es consideren poc qualificades; però, contràriament, no dona oportunitats per a joves amb treballs que requereixen alts nivells de qualificació:

“... en el cas de Vilafranca jo crec que encara és un municipi on s’hi donen factors perquè els joves no puguin pensar que se n’hagin d’anar a una altra banda. Més enllà després d’aquestes feines de molta qualificació...” (A3. Jove)

1.2. Avantatges de la vida en un poble

Pel que fa als avantatges que confereix al jovent la vida als pobles en destaca un per damunt de la resta: la sociabilitat i les possibilitats que aquesta confereix:

“Eh sí que és vera que dins els pobles els joves sí que tenen molta relació entre ells i sí que hi ha vida de poble entre els joves.” (A5. Jove)

“... a un poble petit normalment tots mos coneixem, el moviment associatiu normalment és important i en el cas sobretot de Ferreries dic jo, té un moviment associatiu bastant considerable i que mou el poble i que coneixes a una persona i pots donar-li un cop de mà més fàcilment que no sé... les relacions són molt més personals crec jo ...” (B4. Professional)

Hi ha qui veu en aquest element també un avantatge pel que fa a trobar un lloc de feina:

“Avantatges és que tu com que ets d’aquell poble i coneixes a n’aquell que coneix a n’aquell altre que té una empresa ...” (A6. Professional)

Un altre avantatge que aporta la vida als pobles té a veure amb els ritmes de vida i la tranquil·litat que confereixen als seus habitants:

“M’agradaria destacar dues coses: primer l’avantatge de viure a un poble, la tranquil·litat que hi ha, no la pots tenir a Palma. El silenci, la comoditat dels veïnats, a mi m’encanta.” (A6. Professional)

“Els “cascs” urbans estan molt sobreexplotats, hi ha molta densitat de població, i sí que és veritat que quan tornes a un lloc on no hi ha aquesta densitat, no hi ha aquest estrés te relaxa molt més, i això és un atractiu” (C3. Jove)

De la mateixa manera, la majoria dels participants consideren que és un avantatge el fet de viure a un poble la major facilitat que tenen de conèixer i poder emprar els recursos existents si es compara amb la vida a les ciutats:

“Jo pens que les àrees rurals a nivell de municipis petits com són els de Santa Eulàlia i Sant Antoni, Sant Josep, Sant Joan, coneixem bé la realitat del nostre municipi: del teixit empresarial, de les sortides professionals que hi poden haver, de la formació en la cerca d’informació, és molt més fàcil de trobar si vols recursos, més que en una gran ciutat. Que a lo millor això és una oportunitat, o una fortalesa si es sap informar bé...coneixent els recursos que hi ha, és més fàcil de trobar.” (C7. Professional)

1.3. Desavantatges de la vida en un poble

Els principals inconvenients lligats a la vida als pobles tenen a veure, en primer lloc i com a opinió generalitzada, amb les dificultats de mobilitat i transport:

“...en el tema del transport, sobretot d’allà d’on venim nosaltres, és difícil perquè no trobes sempre línies de transport públic o això. I tampoc no tens disponible sempre un cotxe les vint-i-quatre hores. Què és difícil, i “a lo millor” això fa que en lloc de poder fer camins i anar a la universitat o allà a on hagis d’anar, fent camins amb els cotxes, hagis de viure a Palma. A prop per temes de transport.” (A3. Jove)

“hi ha oportunitats si estàs ben ubicat, però per ventura sí que per la zona més forana, eh... jo crec que haurien d’existir més busos, per exemple.” (A5. Jove)

En segon lloc, destaca el fet que viure als pobles et dificulta les possibilitats de formació, sobretot en nivells superiors i per a l’oferta formativa molt especialitzada:

“...els joves estan molt limitats per poder-se formar i tenir més coses...” (A2. Professional)

“... però que ens passava a noltros, la meva generació, xerr de la meva generació. Volies estudiar i te n’havies d’anar a fora o te n’anaves a Palma o a Barcelona.” (B2. Professional)

En general es té la sensació que els joves que viuen en entorns rurals gaudeixen de menys oportunitats que aquells que viuen en ciutats o àrees urbanes:

“Perquè clar, hem de pensar que dins el que és l’ambient rural, i de pobles petits, a vegades ens trobam que estan molt enfora del que són els centres generadors d’informació i generadors d’oportunitats” (A8. Professional).

“...l’inconvenient també és que estàs molt més limitat, vull dir que estàs molt més tancat a oportunitats.” (B3. Professional)

1.4. Sentiment de pertinença al poble-entorn rural

Existeix cert acord entre els participants en els GD que el jovent que viu als pobles de les Illes Balears no té un sentiment de pertinença a un entorn rural i es qüestiona el concepte de ruralitat en una comunitat amb concentracions urbanes que estan molt a prop d’àrees no urbanes però hi mantenen una estreta relació, i sobre les quals hi tenen influència i impacte; a més, es posa de relleu i es contempla com un factor condicionant de la vida al poble i el sentiment de ruralitat el fet que en els darrers anys s’hagi donat –sobretot a les illes de Mallorca i Eivissa– un fenomen de generació de “pobles-dormitori” i les conseqüències que se’n deriven (gent novinguda que no fa vida al poble, pèrdua del sentiment comunitari, separació entre autòctons i novinguts):

“No podem parlar tampoc d’una joventut rural... diríem posant una definició pròpiament de joves de l’àmbit rural. Perquè de fet també hauríem de discutir un poc realment fins a quin punt podem parlar estrictament de l’àmbit rural a les Illes Balears tenint en compte que estam en una àrea socioeconòmica que ben bé entre el boom turístic, entre la poca distància que hi ha entre els centres urbans, entre aquesta facilitat que hi ha d’anar-se’n d’un lloc a l’altre, aquesta contínua interacció que hi ha en el cas de les Illes Balears,... en el cas de Mallorca és un fet evident, i per ventura en el cas d’Eivissa seria més accentuat això.” (A1. Professional)

“És que estam parlant, clar, d’aquesta situació que dèiem que és nova en molts de municipis. Que ha estat molt recent aquest boom que hi ha hagut de rururbarització. Això de construcció d’adossats,... nous vinguts a pobles,... que en part a segons quin llocs ha estat un xoc, d’altres s’han sabut adaptar a aquesta nova situació. Però en el cas, per exemple, de Vilafranca, s’ha de dir que el batec del poble, la vida social, encara hi és. Eh, el tema de la proximitat de Manacor, per exemple en aquest cas, que fa com un poc de centre d’influència, clar, s’ha de veure des d’una perspectiva tant positiva com negativa.” (A3. Jove)

“...una persona que ja és del poble, és el que diem, se’n va al cafè i es troba qualsevol i s’asseurà. Si s’ha d’asseure amb una persona de seixanta anys a jugar cartes, saps?, no hi haurà problema perquè tothom es coneix i això. Però una persona que ve novinguda no se’n anirà a fer el cafè en el bar de devora casa seva, sinó que collirà cotxe i se n’anirà a Palma amb la gent de la feina o amb la gent de la universitat...” (A6. Professional)

“... però diguem que la gent que ve nova a Santa Maria no té el punt de connexió amb la gent que és d’aquí ...” (A4. Jove)

1.5. Identitat de poble

Es comparteix la visió que aquells pobles més allunyats de les grans concentracions de població i els pobles més petits i amb menys població novinguda conserva i manté un nivell identitari més alt que la resta:

“Sí, entre pobles també n’hi ha. Jo crec que quan més a prop de Palma manco sentiment hi ha o de ciutats així grosses. I en canvi en pobles més del pla i això, sí que ho duen molt.” (A4. Jove)

“Crec que sí, a vegades fins i tot pareix que va una cosa proporcional, diríem inversament proporcional a la població del poble. Vull dir que quan més petit pareix que el sentiment identitari és més gran, no?” (A6. Professional)

“crec que té raó el meu company, que és inversament proporcional amb el tamany del poble, amb el sentiment. Perquè jo soc de Felanitx i sí que tenc sentiment de,...em sent felanitxera i tenc sentiment. I per les festes per jo són les millors, i el dia de Sant Agustí no el me perdria per res. Però sí que, fent feina en el pla me n’adon que en els pobles sobretot, a Vilafranca, a Petra, a Sant Joan, a Montuiri hi ha

molt de sentiment de poble. Per les festes hi ha, es mou molt i es fa com a més grup, més pinya.” (A2. Professional)

“...perquè de petits sempre ha estat així, sempre tenen més sentiment els que són de pobles petits que no d’una ciutat grossa.” (B5. Jove)

“...crec que el sentiment de poble hi és però hi és més en altres generacions, més que ara. Que evidentment, hi ha molts de joves que tenen el sentiment de poble però també hem de pensar que molts d’aquests joves, ja són fills de persones que han vingut de fora i tal vegada no se senten tant com aquelles persones que han viscut tota la vida...Jo mon pare i ma mare són de Ferreries, jo soc de Ferreries, sempre hem viscut i jo em sent molt de Ferreries, per feina o el que sigui he viscut a fora un quants anys però igualment jo sempre em sentit de Ferreries i pens que tal vegada una persona, jo que sé ara per exemple el cas d’ella, dur molt poc temps aquí però probablement no tindrà el sentiment tal vegada tant fort com el pugui tenir jo, mai.” (B4. Professional)

“...bé, jo crec que no es perd, clar que sempre hi ha gent que no s’integra, és a dir, que ve de fora i no s’integra dins es municipi, però...la gent que fa anys que es aquí quasi tothom se sent de Ferreries.” (B7. Jove)

“Jo pens que a Ferreries i a Es Mercadal no ens afecta tant, i mitja hora tampoc, però a la part del llevant de Menorca jo crec que sí. Crec que Es Castell i Sant Lluís per exemple, són pobles dormitori de Maó. I fins i tot diria que Es Castell de classe obrera, i Sant Lluís de menorquins més benestants. De fet, si coneixes a gent d’Es Castell i Sant Lluís, la gran majoria fan feina a Maó. Però clar, la distància que hi ha entre Ferreries i Ciutadella és tan grossa que la gent pot fer feina al Mecadal, a Alaior, a Maó, etc. Vull dir que a nosaltres ens suposa quasi bé el mateix anar a Maó que anar a Ciutadella. És una mica més curt Ciutadella, però bono...com que has d’agafar es cotxe igual i un són 15 minuts i l’altre 20, és el mateix. Però en canvi Es Castell o Sant Lluís pràcticament toquen Maó. I jo crec que aquests dos pobles sí que es podria dir que són dormitori.” (B3. Professional)

En el cas d’Eivissa hi ha la sensació que existeix molt poc sentiment d’identitat lligat al poble on es viu i el que hi ha està més arrelat al fet de ser habitant d’una parròquia que d’un municipi:

“A Santa Eulàlia són 5 parròquies, i crec que la gent té un sentiment molt més de poble que no de municipi. De fet, a vegades hi ha com una estúpida bara-

lla entre joves de Jesús, o de Puig d’en Bas.... Jesús i Puig d’en Bas els separa una...” (C5. Professional)

“No hi ha un sentiment de municipi, sinó que hi ha un sentiment de poble, un sentiment de parròquia.” (C1. Professional)

“Que...sentimiento de pueblo, pueblo... así espiritual y... vaya, a lo mejor algún momento de festejos, o deportivo, o competitivo y situaciones de estas sí. O rivalidades...pero, algo de sentimiento puro de pueblo...no sé... por lo menos hablo del municipio de San Antonio y sus pueblos.” (C9. Professional)

“Crec que a nivell de Balears... jo no dic “som Balear”, no? Així com un català diu “sóc català”. Jo dic “som eivissenca”, a lo millor com a illa sí...que sí que et sents més identificat, no? Com a globalitat d’illa, però no ni com a municipi ni com a poble. Això jo crec que no existeix.” (C6. Jove)

“Igual. Jo pens en jo, i jo som de Sant Jordi que és del municipi de Sant Josep, i jo crec que en la meua vida mai he dit “jo som josepí”. De fet, Sant Josep.... de fet, jo preferiria que Sant Jordi tingués Ajuntament propi.” (C4. Jove)

1.6. Identificació entre entorn rural i estil de vida lligat a feines tradicionalment rurals (ramaderia, agricultura,...)

Es unànime, entre els participants en els GD, l’opinió que actualment no s’identifica a les Illes Balears el fet de viure en entorns rurals i dedicar-se a feines tradicionalment rurals com poden ser l’agricultura, la ramaderia, etc. Una part important dels participants manifesta, de tota manera, tenir un petit hort que a manera d’afició, cultiva:

“Jo crec que tothom té clar, i els joves són els primers, que avui en dia tenir una casa a fora vila està associat amb un privilegi, en tenir la caseta per anar a fer dues torrades, dues bauxes...que tenir dins el cap el fet d’anar a sembrar allà i em dedicaré a l’agricultura. Que jo crec que n’hi ha molt pocs que els hi passi pel cap.” (A1. Professional)

“Soc jove i ja començ a tenir hortet. És a dir, que viure al poble et facilita això. Estimes molt la terra, estimes molt la naturalesa i la cuides, vas molt alerta amb tot. Tothom ja es planteja el que és l’agricultura ecològica, no ho sé, s’estima molt la terra, s’estimen molt els productes i s’estima molt tot.” (A3. Jove)

“...en el cas d’haver de conrear un tros de terra, a vegades està lligat a això, amb aquest sentiment que puguis tenir amb aquell trosset de terra com a quasi una cosa emocional perquè el teu pare ho cuidava. I res, però no com a cosa productiva que en sí, no ho és, sinó per poder-te fer aquell vinet, aquella bodega que puguis tenir. Res, però més per una cosa emotiva i de passatemp i res, de hobby” (A4. Jove)

“...dins Menorca és una tonteria que associïn açò però a fora és molt més normal, perquè hi ha un ideal que a Menorca tot és agrari i tot rural i que no sortim d’aquests àmbits quasi, quasi.” (B5. Jove)

“... vull dir, un de Maó és impensable que pensi que a Ferreries són pagesos ...” (B4. Professional)

“Jo crec que això ja no es mira si estàs fora de Vila, jo crec que no s’associa a treballar al camp. Perquè antigament jo crec que sí, perquè com que no hi havia...com la gent no tenia tant de...sous a lo millor es quedava més a treballar al camp o amb el que feia la seva família, però ara jo crec que ja no. Això ja no crec que existeixi.” (C2. Jove)

“... abans era una visió concentrada en el poble, concentrada en fer una feina al camp, i ara hi ha els joves que vivim al camp, ja anam a Vila sense problema, feim activitats com qualsevol persona de Madrid o Barcelona, anam al cinema, venim amb els amics,... i pens que aquest comportament o aquesta actitud o aquests hàbits de concentrar-se en el camp i no sortir d’allí,...eh...jo crec que s’han perdut, i pens que està bé perquè s’ha de ser més obert, no hi ha que tancar-se tant.” (C3. Jove)

“No per tenir un hort de 10 metres quadrats, estem tornant a cultivar. No és el que es feia abans. Abans, la gent era autosuficient, abans la gent no cultivava 10 metres quadrats, abans la gent cultivava tres feixes de patates sense cap problema. No es pot dir, com diu la número 7, que anar un cap de setmana al camp sigui tornar a la ruralitat...no, no, no, no, no!. El que sí que passa és que els cascs urbans estàn molt sobreexplotats, hi ha molta densitat de població, i sí que és veritat que quan tornes a un lloc on no hi ha aquesta densitat, no hi ha aquest estrès, te relaxa molt més, i això és un atractiu, però per res del món és tornar a la ruralitat. És com una mena de turisme intern, diríem.” (C1. Professional)

1.7. Percepció del futur del món rural

De manera general, no es té una visió massa optimista del futur que espera als entorns rurals de les

Illes Balears. Bàsicament, es considera que el món rural està en situació de perill que ve marcada per una sèrie de factors com són: l’existència de “pobles-dormitori”, la crisi que viu el sector productiu rural (ramaderia i agricultura principalment):

“Perquè clar, hi pot haver un cert perill que anem cap aquest procés de poble dormitori, no?. Perquè la veritat és que molta gent fa feina a Manacor i només ve a dormir a Vilafranca.” (A1. Professional)

“...el món rural està fatal. El que comentava que són feines mal pagades. Són feines mal pagades, jo me n’adono perquè com que visc per aquelles zones i hi ha moltes coses sembrades i els únics que hi fan feina són gent nouvinguda estrangera d’Àfrica o de Sudamèrica” (A6. Professional)

“No ho sé. Jo crec que l’àmbit rural al final quedarà molt degradat. Hi haurà quatre o cinc persones que faràn feina, però jo crec que la societat ja va tirant cap a la ciutat.” (B6. Jove)

“Jo crec que sí que aniran evolucionant els pobles i això...de poble no crec que en quedi molt. A l’àmbit rural tampoc no hi haurà molta feina a fer.” (B4. Professional)

“...en el sector rural si seguim a aquest ritme sempre anirem perdent, sempre hi haurà menys gent fent feina a l’àmbit rural.” (B5. Jove)

“...sí no es canvien un poc les polítiques -sobretot en el sector del camp-, el futur és molt negre.” (B2. Professional)

Hi ha, malgrat tot, visions més optimistes que aposten per un futur que es basi en un equilibri entre la ruralitat i la urbanitat dels pobles i altres qui entreveuen en el turisme rural una oportunitat de millora de cara al futur:

“Jo pens que hi ha que buscar un equilibri entre la ruralitat que teníem abans i la urbanització total que pareix que tindrem ara. Perquè la situació d’Eivissa ha estat en dos contextos molt extremats. Abans només es vivia de la ruralitat, i ara els joves només busquem la urbanització. Jo pens que lo interessant, lo bo, lo que ens faria progressar seria un equilibri entre totes dues coses. Ja no és tornar al camp i viure del camp, però tampoc no és que tot sigui un casc urbà, sinó un equilibri, veig que ens ajudaria a progressar.” (C3. Jove)

“Aquí entra en juego el turismo rural. Por ejemplo, hacer apreciar un poquito también lo que había antes, como eran los cultivos, se podría contratar a al-

guien que cultivara cierto tiempo, en ciertas épocas del año para que hiciera sus cultivos y enseñara los cultivos a niños de la escuela, a gente que quiera estar de turismo en pueblos, etc.” (C9. Professional)

1.8. Percepció de la participació de la joventut

És una constant la idea que el jovent dels pobles de les Illes Balears és passiu, espera que li donin tot fet i que està massa mal acostumat a no esforçar-se per les coses que vol aconseguir:

“...joves d’avui en dia per ventura tenen una manca d’interès brutal.” (A2. Professional)

“...a Vilafranca fem una cosa i sempre som els vint joves mateixos i els altres vint no fan res.” (A3. Jove)

“...bueno, yo creo que los jóvenes deberían moverse un poco más,” (B5. Jove)

“Jo crec que la societat actual, el jovent actual puja demanant que li donin coses de manera constant, és a dir, sense preocupar-se ells de poder crear.” (B1. Jove)

“I després, jo ara com a crítica al jovent els hi posaria l’exemple de quan es munta un concert, per exemple, que ells són els músics, i els hi has de donar tot fet. (...) Vull dir que no hi ha una cultura de l’esforç. Ho volem, però ho volem tot fet. Volem que tu ens ho muntis.” (B2. Professional)

“Hi ha molts de joves que no estàn acostumats a cercar-se la vida ni a la participació associativa per organitzar i muntar les seves activitats. En general, diguem que els joves són passius, que van a mirar el que hi ha, no a fer ells mateixos el que volen fer, o crear ells mateixos unes activitats, sinó que consumeixen un poc d’activitat de la que hi ha feta i punt. S’ha de dir que falta un poc també d’esperit i de ganes de crear coses i voler muntar-se ells mateixos activitats, concerts, acampades o el que sigui que la gent tingui ganes d’haver de participar i d’agafar responsabilitats i de fer-ho.” (B3. Professional)

“Pero es cierto que cuando hay un concierto la gente no se implica, y es para ellos. Yo pienso:“el concierto es para vosotros, yo no tengo que organizar todo el concierto”. Yo, cuando era pequeña, nosotros lo hacíamos todo. Por supuesto estamos para ayudarles, pero si no ves que ellos quieran hacer algo...” (B5. Jove)

“...jo veig que la gent de la meva generació, companyes meves, amigues,...esperen que els hi arribi

a ca seva el treball, és a dir, els joves encara de 26 anys molts d’ells esperen que vagi a casa i toquin a la porta i diguin:“véns a treballar?”. La gent no es mou.” (C8. Professional)

“... que és veritat que molta gent espera que li donin les coses fetes. És un poc com que hem tingut una generació que pels seus pares han tingut moltes comoditats, han tingut tots els capritxos que han volgut, i a l’hora de madurar i de buscar-se una feina i buscar una vivenda i tot això, aquest pas fins i tot que deia també està relacionat amb l’emprenedoria, és com que costa molt” (C3. Jove)

“molts de joves estàn un poquet passius a l’hora de buscar o d’emprendre o de fer activitats...fins i tot de reivindicar cosetes.” (C4. Jove)

“...però jo estic deduint un perfil d’edat entre els 15 i els 18 o 19 que és molt “passota”.” (C1. Professional)

“...jo tinc 26 anys i la gent de la meva edat que jo conec i que té 28, 27 no tenen cap pressentiment de futur. A mi el que em diuen és que no treballi tant.” (C3. Jove)

2) Recursos i polítiques de joventut

En aquesta segona secció del treball s’exposen i s’il·lustra, amb fragments extrets dels GD, l’opinió i les percepcions envers les polítiques i recursos destinats a la joventut en l’àmbit rural de les Illes Balears.

2.1. Valoració dels recursos existents

Existeix una opinió generalitzada que els pobles petits reben menys recursos que els grans per a temes relacionats amb la joventut:

“Bé eh jo... dir que sí, que hi ha molta diferència entre Maó, és a dir, entre Maó i Ciutadella per exemple i els pobles així d’interior, sobretot en relació als recursos. No és el mateix, és a dir, el pressupost que puguin manejar a nivell públic diguem l’ajuntament de Maó l’ajuntament de Ciutadella comparat amb els d’interior, i fins i tot entre els d’interior mateixos hi ha molta diferència, entre el del Mercadal per exemple i Alaior i Mitjorn i Ferreries, que clar, pràcticament es nodreixen de... és a dir, a nivell públic diguem de l’IBI i de les urbanitzacions, i clar Ferreries té una urbanització només amb un hotel...funcionen molt millor aquests ajuntaments que tenen més recursos econòmics que no Ferreries o Es Mitjorn, vull dir però és per lògica pura.” (B2. Professional)

“... en temes culturals i açò, clar hi ha moltes més coses a Maó i Ciutadella que no a Ferreries.” (B3. Professional)

“...doncs que a un poble petit hi ha menys cosa que a una ciutat, però no sé molt què dir tampoc, perquè ara a Ferreries està molt de moda açò de l'skate i volen muntar un skatepark i tal...i clar a altres pobles ja...ja n'hi ha qualcun com a Es Mercadal...” (B4. Professional)

“... claro pues es que yo creo que en una ciudad tienes muchos más servicios y recursos de todo” (B7. Jove)

També es constata la idea que l'oferta de recursos als pobles està molt encaminada bé a persones majors, bé a joves menors de 25 anys:

“Jo volia dir una altra cosa. Que no només xerram d'això, sinó de l'oferta. No és la mateixa oferta quan tens quinze, vint anys,... que quan en tens vint-i-set, no cerques el mateix. És a dir, jo crec que també és diferent el que s'ofereix a un poble quan ets jove. Hi ha el poliesportiu, moltes activitats d'oci, d'esport,... però quan passes, quan fas els vint-i-set, és aquesta edat difícil. I ja, l'altre que hi ha, o és molt infantil o ens passam a l'altre extrem de que són cursos per mestresses de casa, i és horrible. En aquesta edat és que no tens cap tipus d'oferta. Has de cercar a fora, i a més als pobles petits que tenim pocs recursos,... encara manco. Estàs a un bar assegut,... no és el que cerques, cerques alguna cosa més que et doni vida. I els pobles petits se'ns queden molt, molt curs. En recursos, ni casals, no tots els pobles tenen casals. I els que tenen poliesportius les activitats són molt infantils o massa juvenils. Destacar això.” (A4. Jove)

Els professionals que han participat en els GD tenen la convicció que es fa tot el que es pot amb el finançament que es disposa i que si no es fan més coses és perquè el jove no hi participa:

“Però es que es fa el que es pot, però és que no tenen un cèntim per dedicar a tot això. Amb molts pocs doblers fan filigranes en aquests pobles petits.” (A8. Professional)

“...per un poble així petit i els serveis que té són més que suficients crec jo eh. Serveis, vull dir, hi ha de tot, es que hi ha de tot.” (B2. Professional)

“...vull dir que els serveis estan bastant, bastant bé crec jo, i les oportunitats..., o sigui, clar ja no és el poble, vull dir es tot el que du...el poble pot tenir molts de serveis però si no hi ha....moviment, de què serveix si no genera, vull dir tots aquests

serveis estan estancats o aturats fins i tot...” (B3. Professional)

“Evidentment hi podrien haver moltes més coses, però els joves que crec que ho volen i s'interessen i ho demanen i ho proposen sobretot xerrant de Ferreries i Es Mercadal, tenen algú que els pot atendre les seves demandes. Vull dir que noltros a la seva edat no ho teniem. Clar, jo ara estic defensant la meua posició, però és que és així. Vull dir que evidentment que hi podrien haver moltes més coses, amb molts més recursos podriem fer moltes més coses, però donats els pocs recursos i el poc personal que hi ha, “deu n'hi do”. ” (B3. Professional)

“...ya tengo 26 años y yo en mi juventud nunca había visto un casal como hay en San Antonio, o como hay en cualquier... o sea, tenemos de todo. Igualmente el acceso para los municipios es muy grande. Hay pueblos que están al lado, o sea que es fácil acceder al casal.” (C9. Professional)

“...también se han abierto muchas oportunidades de ocio, hacer todo tipo de deportes, actividades, y todo lo que ofrezcan los niños pues lo tenemos en consideración para aportar más cosas, siempre y cuando dentro del presupuesto que nos permita nuestro Ayuntamiento.” (C9. Professional)

“Jo crec que moltes vegades es fan moltes coses i no hi ha la resposta per part dels joves.” (C7. Professional)

2.2. Valoració de les polítiques de joventut

Una primera idea extreta del contingut dels GD és que les polítiques de joventut s'han de donar a conèixer als joves de millor manera i s'ha de millorar en la informació que es dona sobre el que es fa, que passa desapercibuda per a molta gent:

“... s'ha de vendre el producte. És a dir, això és un producte més. Si no ho fan així, no... jo crec que hi ha molts de joves que no són conscients de les coses que hi ha però perquè no els arriba la informació. És a dir, els joves no tindran la curolla d'anar a veure, “meam ara en aquest poble hi ha això”, no. Si tu no li mostres així, vull dir, li has de posar davant la cara. Jo crec que és responsabilitat de l'administració això. I crec que s'hauria de fer més feina.” (A1. Professional)

“El problema a vegades no és el fet que es faci o no es faci, el problema és que s'ha de fer saber i

amb un simple cartell o un simple esdeveniment al facebook. Ara tu obres el facebook i et trobes trenta esdeveniments i ja no ho mires. S'han de crear noves maneres de cridar la gent per cridar l'atenció dels joves.” (A3. Jove)

“Hi ha molta informació però és poc clara, poc concisa. Noltros tenim tantes opcions per triar però molt poc clares, i això crec que fa falta millorar-ho de cara a un futur.” (C2. Jove)

“...totes les ofertes, tot el que s'ofereix, tant del Consell com de l'Ajuntament, no ho aprofita la gent avui en dia.” (C1. Professional)

“Jo crec que falta molta d'informació.” (C5. Professional)

Així i tot, són coincidents les opinions dels que pensen que ja sigui a l'àmbit municipal, a l'insular o al de la comunitat, les polítiques de joventut són secundàries i no tenen el pes que haurien de tenir:

“És en certa manera, clar, relegant les polítiques de joventut a un àmbit que és... aquesta acampada per què l'hem de fer i entretenir els joves perquè els hem d'entretenir. Però bé, la joventut és del que parlàvem, és formació, és habitatge,... ja sabem que el marge d'actuació és molt petit.” (A2. Professional)

“...al manco a Menorca –i m'imagin que a la resta de l'Estat més o manco deu ser igual-, les polítiques de joventut sempre se situen al darrer de la fila, normalment” (B2. Professional)

“A les Administracions també els hi costa cada vegada més executar les seves polítiques de joventut per falta de pressupost.” (C1. Professional)

“...sembla com si els joves, la societat en general, estigués deixant de banda la gent jove. Que s'implanten algunes polítiques i tal, però costen d'engegar-les, i crec que en conjunt la gent jove ho té molt difícil.” (C7. Professional)

“...les polítiques de joventut que hi ha són una mica utòpiques, com una obligació dels polítics de treure's alguna cosa, de dir alguna cosa, però que no tenen gaire interès o...jo crec que no es pensa que la joventut és el futur, i no...com que s'està deixant això de banda, que no se li està posant l'atenció que li haurien de posar.” (C5. Professional)

Destaca l'opinió que les polítiques de joventut estan massa orientades a treballar aspectes relatius a l'oci dels joves deixant de banda altres àmbits com són la formació, l'habitatge, el foment de la participació, etc.

“Per ventura és un error el qual cometem molts professionals que hi fem feina dins el món de la joventut, a nivell de poble, que és sempre acabar amb les activitats d'oci i temps lliure. Pensar una mica més enllà. Anar a les polítiques transversals de joventut, que la informació juvenil hi té molt a veure aquí. Aprofitar aquesta proximitat amb els joves perquè un dels avantatges i desavantatges de viure a un poble, és la proximitat. El jove posa cara als professionals, sap a qui ha d'anar a cercar, eh? Això és importantíssim, i en el polític tant si vols. Eh, clar, això s'ha de potenciar. Això és un factor que és important, ara bé, les polítiques de joventut en municipis petits i d'àmbit rural, sobretot, clar, tenen aquesta mancança per ventura de la què parlàvem.” (A1. Professional)

“El que passa és que en temes de joventut tant a nivell municipal com a nivell Insular es resumeixen amb oci: casals de joves, activitats de temps lliure, i poqueta cosa més. No hi ha unes polítiques definides quant a l'accés a l'habitatge, polítiques marcades sobre l'accés a la feina, amb temes de salut, etc. Quasi tota la feina que es realitza amb joves ve marcada per activitats d'oci i de temps lliure.” (C7. Professional)

“En els municipis es fa molta feina amb joventut últimament però al final tot es resumeix en excursions, campaments, activitats d'oci i de temps lliure. Puntualment algun curs, però està abocat quasi tot a l'oci, no a la formació.” (C5. Professional)

Es posa especial èmfasi en el fet que existeix una manca de coordinació entre ajuntaments i les altres institucions amb responsabilitat política sobre les polítiques de joventut:

“... hi ha una mala planificació diguem-ne de les polítiques municipals a nivell de Menorca des del meu punt de vista. Perquè clar, dins d'un espai tant petit, és que són, no ho sé, si són 700 km quadrats o una cosa així, no ho sé,... bé o dins un espai tant petit tots els pobles volen tenir el mateix, quan els recursos no són els mateixos, (...) jo ho entenc també. Què coll! Noltros vivim aquí i volem també gaudir d'aquest servei, però clar, si ens posem dins la pell d'un barceloní o d'un de Palma. El de Palma a potser ha d'estar 20 minuts per arribar allà on ha d'anar a fer skatepark o a la piscina i aquí sabem que en 20 minuts ets a 3 pobles que poden tenir serveis per a tu.” (B2. Professional)

“... som...una illa petita i...tenim 8 ajuntaments i cada ajuntament vol el seu, vull dir, el que tu deies, i les distàncies, ja veus, les distàncies més gran entre

Maó i Ciutadella són 45 kilòmetres que es tarda mitja hora en cotxe i et sembla que és l'òstia, saps? I quan a la Península estan acostumats a açò per anar a fer feina cada dia i més. I aquí és açò, la qualitat de vida, tal vegada és aquesta, és que,...ho tenim tot a... a no res! Però açò també és una mala costum, estem mal acostumats..." (B3. Professional)

"Sí que és veritat que es pot millorar el que és el treball amb joventut en els pobles, però no ha de ser un problema si tu dones un suport per exemple en el municipi de Santa Eulàlia. Si no li dones a Jesús, tu saps que a Santa Eulàlia ho tens. I les distàncies són molt curtes." (C6. Jove)

Finalment, entre els participants de Menorca i Eivissa existeix el pensament que les polítiques i recursos que es destinen al conjunt de la comunitat estan molt esbiaixades cap a Mallorca:

"Jo estic totalment d'acord amb el que ella diu. Jo crec que hi ha un sentiment més "tot cap a Mallorca" i no tant Menorca, Eivissa i Formentera encara menys -Formentera no existeix-. " (C5. Professional)

"Jo crec que és veritat. Jo treballo en un lloc on t'anim molt de contacte amb Administracions de Mallorca i te n'adones que coses que per a tu són molt difícils de fer, o d'organitzar o de tirar endavant, a Mallorca no tenen cap problema per tirar endavant un projecte que sigui viable. Jo crec que sí que el Govern balear disposa -o disposava, perquè ara ja no sé com està- molts de sous que s'han quedat a Mallorca. Jo crec que aquí els polítics d'Eivissa no han fet bona feina per intentar aconseguir molts més recursos per a l'illa." (C1. Professional)

"...quasi tots els joves coincideixen que hi ha poca sensibilitat cap als eivissencs des de Mallorca, des del Govern balear i des d'altres Institucions, fins i tot la Universitat. Hi ha molt poca sensibilitat cap a la gent d'Eivissa." (C3. Jove)

"Per exemple amb el transport públic, si tu fas el pressupost que es gasta en transport públic a l'illa de Mallorca que poden ser potser 80 milions d'euros o més, i tu penses:"bé, a Eivissa som quasi un 10% del la població del conjunt de les Illes Balears, per tant, rebrem 8 milions". Doncs no!. Crec que rebem 400.000 euros per pagar quatre línies. I així amb tot." (C7. Professional)

"Juguen molt amb temes de territori. A Mallorca tenen un avantatge de territori, que moltes vegades quan fan repartiment de subvencions es té en compte el nombre d'habitants i el territori i clar,

amb això juguen amb molt avantatge. Jo crec que no es pot competir així, és impossible." (C8. Professional)

3) Ocupació

En aquest tercer bloc es descriuen les opinions dels participants als GD al voltant del tema de l'ocupació dels joves residents en entorns no urbans de les Illes Balears. La secció es divideix en quatre dimensions: Oportunitats d'ocupació del jovent que viu a entorns rurals; Els efectes de l'estacionalitat; Les ocupacions "tradicionals" al món rural; Relació entre el que estudien o han estudiat i el que treballen.

3.1. Oportunitats d'ocupació del jovent que viu a entorns rurals

Es té una sensació generalitzada que les oportunitats d'ocupació han minvat molt en els darrers anys sobretot degut a la crisi econòmica i que aquest no és un fet aplicable únicament a la realitat dels petits pobles de les Balears sinó que es tracta d'un situació de caràcter general.

"I no sé, jo crec que al final oportunitats en el món laboral i en el món formatiu, bé en el món laboral s'ha de dir que ara està crua la cosa, no només pels joves eh, sinó en general, per molta gent." (A5. Jove)

"...en els pobles del pla està complicat perquè jo me'n record de quan hi vaig començar a fer feina, sis anys crec que eren, eh, d'ofertes de feina de serveis d'orientació laboral hi havia deu o dotze folis d'ofertes. Ara hi ha una pàgina, una pàgina i mitja, mitja,...que això significa quatre, cinc, sis,... deu com a molt, ofertes de feina." (A2. Professional)

"...si abans, fa uns anys, hi havia una bonança econòmica entre cometes que tothom semblava que tothom podia fer feina de cambrer, avui en dia ja no tothom pot fer feina tampoc." (B4. Professional)

"A nivell general. Bé, jo crec que ens trobam en una situació avui en dia una mica complicada. Jo crec que la crisi econòmica aquesta està afectant sobretot al sector juvenil i bé, lògicament crec que les oportunitats laborals i d'emancipació cada vegada són més complicades." (C1. Professional)

"...ja que el jovent ara mateix té molts de problemes quan acaben els estudis per treballar, per tot ja afecta la crisi i llavors que les empreses intenten contrac-

tar gent amb experiència cosa que afecta molt ja." (C5. Professional)

"...però crec que les oportunitats laborals en els últims anys han disminuït molt" (C1. Professional)

A aquestes dificultats de trobar feina s'hi afegeixen les conseqüències d'un mercat laboral que genera possibilitats de feina poc qualificades, principalment al sector serveis, lligat a l'àmbit turístic:

"Però no ho sé, també vivim dins un monocultiu econòmic, aquí, i pareix que més enllà del que és la formació o del que és dins l'àmbit de serveis, pareix que no hi ha d'haver res més, i jo crec que hi ha més coses." (A1. Professional)

"Bé, a una illa en la que vivim, doncs el que deia ell, t'has de bolcar quasi completament als serveis i l'hosteleria en aquest cas." (B6. Jove)

"...a l'hora de cercar feina o te'n vas cap a l'hoteleria" (B4. Professional)

"Potser sí a l'estiu de qualsevol cosa -per dir-ho d'alguna manera- en termes de turisme" (C3. Jove)

És una idea generalitzada que per trobar feina és més fàcil a través de familiars i coneguts que a través dels serveis d'ocupació existents; a més es destaca la sortida laboral que es té en empreses familiars malgrat que la situació en aquest aspecte no és tan bona com fa uns anys. També es comenta que existeix certa deixadesa per part del jovent a l'hora de cercar feina de manera activa:

"...sempre tenien aquella sortida que era la clàssica empresa familiar, que res, que no havies de menester res. Que al final el cap era el teu pare. Clar és que això ara tampoc ja no hi és, perquè saps que n'han tancades d'empreses familiars." (A8. Professional)

"...Ferrerries especialment, m'imagino que als altres pobles de Menorca més o manco és igual, és a dir, clar és un poble molt petit, és a dir, quasi tots són enmig d'empreses familiars" (B4. Professional)

"...jo, quant a feina tenc sort, perquè tenc una família que té una empresa i...puc fer feina els estius quan acabo els estudis" (B1. Jove)

"...les nostres generacions que van deixar els estudis, avui en dia o tenen empreses familiars o estan a l'atur." (B3. Professional)

"...el "colegueo" aquest que hi ha de mestres de cases o les empreses que hi pugui haver dins els pobles o les amistats entre les famílies, clar, a vegades és molt fàcil que un jove d'una determinada família trobi feina." (B3. Professional)

"Jo encara segueixo pensant que molts de joves que troben la seva primera feina és més per tema dels pares i de contactes familiars..." (C3. Jove)

"...perquè està clar que aquí a Eivissa molta gent entra "per enxufe". Això passa molt. I a jo personalment em fa molta ràbia perquè aquí la gent que és eivissenca -jo soc eivissenca i els meus pares no-...Idò jo m'he hagut de cercar sempre la vida per treballar i per agafar una feina, i he vist que hi ha gent que no sé com arriba a segons quins llocs..." (C8. Professional)

"I crec que en general hi ha un cert passotisme al cercar feina activament i a més pensen que enviant un currículum ja és suficient, i no és així. S'han d'enviar 300 currículums, i s'ha d'estar a InfoJobs, Infoempleo, Trabajar.com, a totes les ETT, etc. I n'hi ha molts que han acabat la carrera i no saben què és InfoJobs, i és un canal que -val, no et garanteix res- però és interessant." (C1. Professional)

"Perquè bona part de la joventut només pensen amb so Tuenti o amb el Facebook o disfrutar, divertir-se, però no pensen en buscar una feina... els hi és igual en primer pla. Potser són "hijos de papá" molts viuen bé i no tenen la necessitat de cercar una feina, i disfruten del que poden." (C7. Professional)

Esvalora positivament la possibilitat de l'emprenedoria, malgrat es deixa ben clar que no es dona suport per part de les administracions:

"Perquè per començar no saps per on has de collir i després tens poques ajudes com a emprenedor jove, crec que falten ajudes i iniciatives per fer que la gent jove tenguí una iniciativa privada i poder començar una empresa o,... perquè els joves són els que més curolles i més iniciatives a lo millor més loques que a vegades funcionen i a vegades no funcionen però si no ho proves no ho saps si et funcionarà. I és això, et trobes moltes traves alhora de tenir ajudes com a jove." (A5. Jove)

"I amb oportunitats de feina, doncs aquí, a nivell municipal hi ha poca oportunitat de feina per a la gent jove. I de fet tampoc la gent jove té iniciativa pròpia per muntar negocis o més que res que també a nivell burocràtic també és una burrada el que hi ha ara mateix per muntar un negoci." (A1. Professional)

“També pens que cada vegada un s’ha de buscar la seva feina com autònomament, no? Crear una empresa i, ser més emprenedors.” (C2. Jove)

“De cara a l’oferta laboral i a la feina, a lo millor s’ha de plantejar l’autoocupació, ser més empenedor, no dependre tant d’una feina estable en un lloc que et contractin a tu, sinó tu buscar-te una mica ses “cassoves” i seguir endavant.” (C3. Jove)

3.2. Els efectes de l’estacionalitat

La possibilitat de treballar en una feina d’estiu lliga da al turisme per tal de pagar-te els estudis durant l’hivern sembla que s’ha perdut o al menys és més difícil en els darrers anys:

“Jo crec que en el meu temps, fa un parell d’anys, era molt positiu perquè és que estudiaves i a l’estiu feia feina i tenia per pagar-me els meus estudis i per pagar-me els meus capritxos. Fa un parell d’anys era molt positiu, ara no sé que dir-te, però ara fa un parell d’anys jo ho veia així, molt positiu.” (A1. Professional)

“Abans sí que podies fer això de a l’estiu fer dos mesos de cambrer o d’anar a un hotel i ara ja no. Ara tenen el personal fix o contractat i molta poca gent per tres mesos. Venc a dir, que ara ja no te pots agafar a això, venc a dir, que els estudiants feien això.” (A8. Professional)

“...igual abans te podien contractar per la temporalitat turística que eren sis mesos, avui en dia pràcticament a ningú no li fan contractes ja de sis mesos ni tan sols, fan un mes, dos mesos, tres mesos, si tens pocs mesos” (B7. Jove)

“Clar, els joves jo crec que ho tenen molt complicat si depenen de feines d’estiu diguem. Perquè clar, el que puguin guanyar és a dir, el que guanyen realment a l’estiu és una merda entre cometes. I clar, amb açò no poden passar després l’hivern” (B1. Jove)

“Noltros, els de la meva generació, hem fet feina tots en el turisme quan estudiàvem, per exemple. Tots hem fet de cambrers, o de cuiners, vull dir, quan estudiàvem tot l’hivern i els tres mesos d’estiu te’ls foties fent feina...saps?, per després poder mantenir-te a l’hivern i després quan estudiaves a fora més encara. Venies aquí a fer dos mesos, tres mesos i te’ls foties fent feina, però és que ara no ho poden fer molts, saps?” (B3. Professional)

Es força generalitzada la visió que la forta estacionalitat i la baixa qualificació requerida per trobar fei-

nes en el sector turístic és un dels principals factors explicatius del fracàs i l’abandonament escolar a la comunitat, malgrat es té la sensació que en els dos o tres darrers anys aquesta tendència ha variat perquè ha augmentat la dificultat de trobar feina estacional i es donen pitjors condicions en aquestes feines:

“Jo crec que lo de l’estacionalitat ha afectat negativament també cap al tema de la formació. Perquè feien feina quatre mesos, cinc mesos, amb bons jornals perquè feien moltes hores extres i després estaven la resta de l’any de viatges cap aquí, cap allà, no estudiaven.” (A5. Jove)

“...a nivell global, general, de Mallorca, d’Illes Balears, sí, crec que ha afectat negativament.” (A6. Professional)

“El que està clar és que l’illa fomenta molt el que els joves d’aquí volen, que és millor treballar a l’estiu i si tens sort i entres a treballar de cambrer a un xiringuito de platja, entre hamaques o en un rent a car o el que sigui, doncs lògicament són feines que jo crec que poden estar ben pagades i treballes entre cinc i sis mesos, i després a l’hivern tiren de l’atur, o fan un curs, o el que sigui.” (A1. Professional)

“Jo pens que sí que la principal font laboral de la majoria de joves és estacional, i jo a això ho relaciono directament amb l’educació. Jo pens que un de tants dels motius del fracàs escolar dels alumnes de Balears és perquè tenim aquesta oferta laboral a l’estiu que ens atreu, ens diu: “ah, mira!, per què estic estudiant si veig que aquí puc tenir feina i puc tenir un sou i tal?”. Però no ens adonam que aquesta feina és temporal, no és estable ni és fixa. I quan els joves tenim aquesta estacionalitat, ens és molt difícil tenir una capacitat d’obrir la ment per després pensar a l’hivern què puc fer. Treballes quatre mesos o els mesos que siguin, i després dius: “i a l’hivern què faig?”.” (C3. Jove)

“Jo crec que la tendència està canviant. Ho dic des de l’experiència i del perfil d’alumnes que nosaltres tenim, que són alumnes generalment amb fracàs escolar, que han deixat d’estudiar sense haver obtingut l’E.S.O. Venien, es volien formar per aprendre un ofici, i ara vénen per formar-se, però per enganxar-se una altra vegada al sistema educatiu. Vull dir que el seu plantejament ha canviat, està canviant també. Abans venien per trobar feina i ara vénen per trobar feina però també per tornar a estudiar i tornar-se a incorporar al sistema educatiu preparant una prova d’accés per a grau mitjà, o tornar-se a enganxar a l’escola d’adults, o el que sigui. Estan buscant aquestes sortides, i hi ha molta més demanda que la que hi havia fa tres anys o dos...” (C7. Professional)

“Jo penso que això és com a l’economia oferta-demanda, doncs el mateix. Quan hi ha crisi, no hi ha feina i la gent estudia encara que sigui només per fer alguna cosa al llevar-te al matí.” (C5. Professional)

És unànime la idea que cal fer esforços des de les administracions i el teixit empresarial per tal de desestacionalitzar el mercat laboral de les Balears:

“Potser seria un dels més importants per intentar desestacionalitzar una mica la feina a l’estiu, i sobre-tot el que fa molta falta segurament és molta feina de les Administracions per intentar que a Eivissa no només hi hagi feina al juliol i a l’agost, que això jo crec que és el “caballo de batalla” que haurien de tenir els polítics d’avui en dia, perquè al final, el que ara vol la gent jove és feina, i estàn més preocupats per trobar feina que per trobar una casa.” (C1. Professional)

“...crec que és important intentar buscar una metodologia per fer que l’illa durant l’hivern estigui viva, perquè actualment està morta.” (C1. Professional)

“...encara no estem conscienciats molts -o la majoria- de què per establir un futur laboral estable, amb un sou, amb una feina estable, no passa per l’estacionalitat. Jo crec que el primer és estudiar, i això a 2011 encara no ens adonam. Demà no ho sé...avui jo crec que és així.” (C5. Professional)

3.3. Les ocupacions “tradicionals” al món rural

Les feines tradicionals del món rural són a les quals no s’hi volen dedicar perquè són poc atractives pel jovent, que les veuen com a dures, pesades i aporten pocs guanys i prefereixen feines més sedentàries i no de perfil rural:

“Jo crec que més que agrícoles o ramaderes, són feines que suposen molta feina” (A5. Jove)

“No crec que siguin ni tan agrícoles o ramaderes sinó allò que cansa, allò que costa un sobre esforç. Haver-se d’aixecar a les sis de la matinada....” (A1. Professional)

“...diuen: “Que!! Això no, jo vull fer feina a una oficina assegut amb un ratolí!!” (A8. Professional)

“I jo trob que feines com anar a vermar, collir ametlles s’han perdut i que és una manera de fer quatre duros i saber guanyar-te les sopes. Jo els faria a tots anar a agafar ametlles i garroves els quatre mesos

per fer quatre duros i així sabrien el que valen les coses. Te vols comprar unes sabates? Idò ves a recollir les ametlles i pots fer tot el que vulguis. Fes qualsevol altra feina. Però també el mal de totes les feines de vermar i anar a recollir ametlles i això és que estan molt mal pagades. Ja ni els mateixos pagesos volen contractar gent perquè no els hi surt a compte després vendre l’ametlla.” (A1. Professional)

“...però en general els joves no. Pensen qualsevol altra feina, que dedicar-se al camp” (B2. Professional)

“...jo me sembla que n’hi ha molt pocs que volen fer feina al camp.” (B3. Professional)

“El camp està molt abandonat, els joves no volen treballar al camp” (C4. Jove)

“No per tenir un hort de 10 metres quadrats, estem tornant a cultivar. No és el que es feia abans. Abans, la gent era autosuficient, abans la gent no cultivava 10 metres quadrats, abans la gent cultivava tres feixes de patates sense cap problema” (C3. Jove)

“La gent d’avui en dia, els joves volen un bon treball, treballar ben poquet, i guanyar molts de sous. I això està passant, al camp també. el que volem ara nosaltres és treballar, tenir un bon treball, poques horetetes i a casa. I ja està.” (C1. Professional)

“Jo no crec que hi hagi molts de joves a l’illa d’Eivissa que pensin en treballar al camp.” (C6. Jove)

“Pens que és evident que no hi ha molts de joves que vulguin treballar al camp, perquè és una feina a la qual hi has de dedicar moltes hores, unes hores molt intenses, i una satisfacció molt baixa. Per això pels joves és més atractiu estar en una oficina i cobrar un cert sou i tenir un ordinador a mà i que es pugui fer tot amb més comoditat, que no feines més físiques. Ara es primen feines que requereixin la capacitat mental, en comptes de la capacitat física. Això abans era a l’inrevés, perquè a Eivissa precisament, no érem dels més savis, dels més cults, i per això abans es treballava al camp, perquè com que no teniem altra opció de subsistència, es treballava al camp. Ara, tenim més opcions, tenim més nuclis urbans, tenim més teixit empresarial, i per això es prima el fet de no treballar al camp... ni a la ramaderia, ni a la pesca.” (C7. Professional)

Malgrat la dificultat es veu necessari revitalitzar les ocupacions tradicionals rurals:

“...jo crec que sí que s’hauria de promocionar, però es que a Menorca és molt difícil promocionar-ho

perquè tens, és a dir, les terres estan en mans diguem dels senyors, el que seria l'antiga aristocràcia i en certa manera, el règim de tinença de la terra és molt diferent del que hi pugui haver per exemple a les masies catalanes o... a Euskadi...a als caseríos vascos. Aquí funcionen amb un sistema de mitges, és a dir que no és un sistema de lloguer.” (B1. Jove)

“Jo crec que s’ha de potenciar més l’Eivissa rural. Perquè la gent jove, si dius que vols treballar al camp... ja...com que ho desprestigien...com que no...”no té glamour”, “no està de moda”.(C5. Professional)

3.4) Relació entre estudis i treball

Existeix, segons la gran majoria de participants, un greu problema de sobre-qualificació al mercat laboral de les Illes Balears:

“I aquí el fet del món laboral està molt complicat perquè, o et demanen molts d’estudis, o te’n demanen molt pocs. I que fas doncs, els que tenen molts d’estudis acaben agafant llocs de poca qualificació professional, i acaben fent feina doncs... tens feina però no de el que has estudiat ni amb les condicions que tu vols tenir. M’estic referint que un titulat a la universitat a vegades fa feina de cambrer o de netejadora, o de... és a dir, que agafa feines molt inferiors a la seva categoria. I jo crec que està molt malament en general.” (A1. Professional)

“... però el que no poden fer és pretendre que una persona sobretitulada accedeixi a segons quins llocs de feina. Vull dir que un enginyer agrònom ha de fer d’enginyer.” (A8. Professional)

“Però què passa que no tenen feina i s’intenten formar, però també es que ha arribat un moment que també hi ha molta oferta de cursos, d’estudis i tal i també veim que hi ha molts de joves que estan altament formats però que també tenen el problema de la feina, idó així encara els qui no estan formats més problemes tenen. Però es que és un problema generalitzat, no es només per aquells joves que no estan formats.” (B3. Professional)

“Jo veig molta gent jove molt preparada i que ha estat formada i que sembla que li costa tenir oportunitats. Laboralment moltes ofertes que es dediquen a gent jove són per un sou molt baix, que s’estan aprofitant de la situació i això no dóna oportunitats.” (C1. Professional)

“Estamos en crisis, cuesta mucho tener un empleo, aparte exigen cada vez... bueno, no es que exijan, es que, a ver, personas que tienen un cierto nivel cualitativo de estudios, pues se tienen que conformar con trabajos poco cualificados, digamos.” (C9. Professional)

Aquesta situació dificulta encara més la possibilitat de trobar feina a aquelles persones poc qualificades:

“Incluso para gente que no tiene estudios es prácticamente imposible acceder a un empleo. En mi caso vienen muchos jóvenes a preguntar por trabajo, gente que quizás tienen simplemente la E.S.O. Con estas personas ¿qué hacemos? ¡Tienen que trabajar! Tienen que sacar a una familia adelante, tienen que tener un futuro. ¿Qué hacemos con estas personas?” (C9. Profesional)

“...no encuentran nada, ya sean camareros, cocineros, dependientes, y nada, nada. Estos empleos los están haciendo gente, digamos, eh...uno que ha estudiado ADE, o alguien que es profesor de no sé qué y está haciendo estos trabajos.” (C9. Professional)

Una altra situació que es detecta és que, com més nivell de qualificació i especialització es té, major dificultat hi ha per trobar un lloc a feina en pobles rurals, i per tant es tendeix a cercar feina a concentracions urbanes:

“Jo crec que depèn dels estudis que hakis cursat. No és el mateix els què cursen estudis de mestre que els que estudien ara, per exemple, aquest cursos de PQPI de jardineria, agricultura,... depèn, depèn del que hakis estudiat i depèn del teu municipi. Però crec que no és el mateix estudiar arquitectura tècnica i fer feina en un municipi petit perquè segurament te n’hauràs d’anar a un estudi gran a Palma o a una altra ciutat.” (A2. Professional)

4) Mobilitat

La qüestió de la mobilitat s’aborda en aquest quart bloc en el qual es tracten temes relatius al transport públic, la mobilitat entre pobles d’una mateixa illa i la mobilitat amb l’exterior.

La mobilitat a l’interior de les illes és, segons pràcticament tots els participants, força complicada, no s’està ben connectat mitjançant transport públic, el transport públic que existeix és car i no té bones freqüències, la qual cosa fa que sigui necessari l’ús

de mitjans de transport privat pels desplaçaments interns. Aquesta situació dificulta l’accés dels joves a activitats, recursos i oportunitats de tot tipus: de formació, d’ocupació, d’accés a serveis, etc., fins al punt que alguns participants afirmen que una solució per afrontar aquests problemes és desplaçar-se a viure a la ciutat.

“...és complicat accedir pel lloc a on estam situats. Perquè si partim de Petra, per exemple, podem agafar el tren i sí que podem arribar a Inca i a Manacor. Però si partim de Vilafranca, i fem un CAPI a Petra, no tenen ni com arribar-hi. Vull dir, crec que és una de les coses per que els joves estan molt limitats” (A2. Professional)

“És més generalitzat, però un poc el resum és que el que ens marca és això, poder accedir a cursos pel tema de moure’s per arribar-hi.” (A4. Jove)

“...a l’hora del transport, sobretot d’allà d’on venim nosaltres, és difícil perquè no trobes sempre línies de transport públic o això. I tampoc no tens disponible sempre un cotxe les vint-i-quatre hores. Què és difícil, i a potser això fa que en lloc de poder fer camins i anar a la universitat o allà a on hakis d’anar, fent camins amb els cotxes, hakis de viure a Palma. A prop per temes de transport.” (A3. Jove)

“El fet de les oportunitats d’estudiar són cares, sobretot si vius a un poble. Els autobusos dels nostres pobles pugen a tres, quatre euros el viatge a Palma, anar. Anar són deu euros diaris. És a dir que,...no només és que tu vulguis fer, sinó que ho puguis fer.” (A3. Jove)

“Segons, per exemple, si vius a Alaró, per agafar el tren, el bus,... és una odissea. (...) Si no tens cotxe i no pots accedir al transport públic, és bastant difícil.” (A8. Professional)

“...aquí pareix a ser que és la dictadura del transport privat però bé, tots hi caiem al final perquè sinó no hi ha altra remei. Perquè si estam parlant del transport públic, entre Vilafranca i Manacor, també és una odissea.” (A1. Professional)

“El que jo trob és que no hi ha connexió entre pobles. Per arribar de Petra a Vilafranca, que hi ha cinc quilòmetres? No hi ha connexió, hi has d’anar caminant, o hi has d’anar amb bicicleta, hi has d’anar... si un dia plou. Si tu fas feina en aquests llocs i no tens cotxe, no pots anar de Petra a Vilafranca si un dia fa tempesta perquè no hi ha connexió entre pobles. És aquí a on hi ha la complicació perquè entre pobles de la mateixa zona no hi ha connexió entre ells” (A2. Professional)

“Sí, entre municipis si. Evidentment per la resta necessites el cotxe si te’n vols anar.” (B4. Professional)

“I també en termes d’això, si volem més autonomia, també necessitam comoditats per tenir aquesta autonomia, i el primer és el transport. Ja no pot ser que ningú tenguí problemes per baixar al nucli d’Eivissa que és Vila. No pot ser que allí on hi ha...diguem tot el món, tot Eivissa, sigui tan difícil accedir-hi amb comoditat i amb facilitat” (C5. Professional)

“jo crec que a Eivissa, bono...a...la gent jove que viu a les zones rurals, tenen tanmateix bona qualitat de vida, a no ser que a falta de... potser tenen problemes si no tenen transport propi, per...poder anar al centre, a Vila o això...” (C7. Professional)

“Jo penso precisament perquè ho pateixo, que encara que les distàncies siguin curtes, es fan llargues perquè el sistema de mobilitat a Eivissa és dolentíssim. Santa Eulàlia, Eivissa i Sant Antoni potser estan ben comunicats, però...jo per exemple treballa a l’Ajuntament de Santa Eulàlia, tenim dos casals de joves: un a Santa Eulàlia i un altre a Puig de Mar, i de Puig de Mar a Santa Eulàlia no hi ha opció de línia directa. Has d’anar a Eivissa i després anar cap a Santa Eulàlia. Noltros per exemple, moltes vegades per fer una cosa tan senzilla com fer activitats conjuntes, no podem; hem de llogar un autobús un dia i pagar 400 € en una distància de 15 km per fer qualsevol cosa. La mobilitat és el pitjor.” (C7. Professional)

“Pens que el transport segueix sent una barrera d’oportunitats. Una barrera d’oportunitats, vull dir que sí que és veritat que a un de Vila li costa anar a treballar a Portinatx. Però també és veritat que a un de Portinatx no li és fàcil anar-se’n a treballar a Vila. Té alguna accessibilitat més, però ja no és anar al casc urbà principal de l’illa, sinó...jo ara...un de Sa Cala poder-se’n anar a Cala Vadella, pens que també ho té molt difícil. Hauria d’agafar...necessitaria vehicle propi i... crec que això s’hauria de millorar a l’illa. Crec que fa falta una xarxa de transport més efectiva i més distributiva. No només concentrar-se en els nuclis urbans.” (C8. Professional)

“T’obliga viure al camp a tenir vehicle propi.” (C3. Jove)

Existeix certa sensació, bastant reduïda, que el problema del transport també deriva d’una certa tendència a la comoditat de la població que no empra el transport públic:

“Està clar que hi ha un problema, que és el transport, però també està clar que està ple de contaminació

tot, perquè hi ha molts de cotxes a Eivissa. La gent... es va fer al 2005 un pla de circulació amb bicicletes, i hi va haver un dia d'anar en bicicleta i no vaig veure la gent que es mobilitzés amb bicicletes per disminuir la contaminació, sinó tot el contrari” (C7. Professional)

Les solucions que es proposen passen per millorar l'oferta de transport públic des de les administracions:

“Més busos, per exemple. Crec que seria una bona manera d'acostar zones com Santanyi, tota la zona nord d'Alcúdia, i Port d'Alcúdia. Tot això està aïllat del món. De fet d'Alcúdia al port encara ho tenen bé, però de Pollença al Port de Pollença, allò és impossible.... no hi poden arribar els al·lots. Nosaltres ho tenim molt bé. Nosaltres podem arribar a ciutat, podem arribar a Inca, a Manacor, amb un trenet que ens passa per aquí. Però tots els centres, tots els pobles que queden aïllats d'aquest eix, ja estan perduts.” (A2. Professional)

“Crec que fa falta una xarxa de transport més efectiva i més distributiva. No només concentrar-se en els nuclis urbans.” (C5. Professional)

“...pens que des de les institucions no es fa suficient feina per...una feina compacta, ja no...a nivell d'un Ajuntament, sinó crec que falta qualche cosa a nivell més insular per tenir una xarxa de connexions més bona, no com la que hi ha.” (C3. Jove)

Es destaquen algunes iniciatives encaminades al jovent relacionades amb la mobilitat entre pobles:

“...de fet crec que encara és important tenir cotxe aquí a Menorca. Però així i tot el transport públic ara s'ha millorat molt. Per exemple, ara els caps de setmana hi ha tot el vespre un bus nit d'aquests que abans no hi eren, i van beníssim, per anar a les festes hi ha el “bus jaleo” aquest, que te'n pots anar amb el bus per tot.” (B3. Professional)

5) Habitatge i emancipació

Les dificultats d'accés a l'habitatge són un dels principals problemes que afronta la joventut resident a zones rurals de les Illes Balears. En els tres GD s'ha accentuat aquest fet. Una causa d'aquesta situació és l'elevat preu del lloguer:

“...com que no la volen llogar per quatre-cents euros i les han de llogar a vuit-cents, doncs els joves no s'ho poden permetre.” (A3. Jove)

“Aquí a Eivissa el problema que hi ha és l'estacionalitat, una altra vegada. Això repercuteix en tot, fins i tot en l'habitatge. La gent que té cases o pisos per llogar moltes vegades espera a la temporada d'estiu perquè saben que durant 5 o 6 mesos li poden treure molt més que si ho lloguessin tot l'any. I això també és un desavantatge, i sobretot a les zones rurals que és on hi ha les cases i els llocs una mica més estètics i més polítics.” (C7. Professional)

“De fet, hi havia molts d'anuncis a la premsa on molts de propietaris oferien pisos en període lectiu, perquè el màxim per a un propietari era per exemple llogar a un mestre que és una persona amb un bon sou i amb certa estabilitat i que després a l'estiu té vacances i se'n pot tornar a Mallorca, València o d'on sigui, i així el llogater pot aprofitar aquests mesos de l'estiu per llogar-ho molt més car. I hi havia molta oferta d'aquesta: “llogo pis tal de l'octubre al maig”. Però no és per residents.” (C5. Professional)

“És molt car. Molta gent que té habitatges al camp, si pot intenta millorar-les, i hi ha poca oferta. Habitatges que estiguin en condicions, amb certes habitacions, certs banys, etc; o només ho dedica pel mercat d'estiu –només 2 o 3 mesos a l'estiu–, o si decideix llogar-ho per tot l'any són preus molt cars, possiblement fins 3000 o més euros al més.” (C7. Professional)

Un altre factor apuntat és el reduït nombre d'habitatges de protecció oficial existents:

“A les zones rurals no hi ha habitatges de protecció oficial per a gent jove.” (C3. Jove)

“Més habitatges de protecció oficial. Tant per lloguer com per compra. Per exemple, aquí a Eivissa es va fer un edifici d'habitatges de protecció oficial per lloguer i només eren vuit cases.” (C3. Jove)

“És veritat que hi ha molt poca oferta de protecció oficial, i és bastant difícil que un jove accedeixi a un habitatge.” (C5. Professional)

Per altra banda, es considera que el jovent, per comoditat, tendeix a quedar-se a casa dels pares fins a edats avançades:

“És a dir, si tu amb trenta anys encara ets dins la casa dels teus pares. I la teva mare te planxa les coses, te les renta, te dona el dinar,... això és un luxe. Però és un luxe” (A8. Professional)

“La gent esgota viure amb els seus pares fins que arriba un moment que ja no és possible.” (C5. Professional)

La dificultat per aconseguir hipoteques dels bancs per accedir a l'habitatge és un altre factor àmpliament comentat pels participants:

“...me'n vaig al carrer principal del poble i veig que hi ha més de vint cases buides, és ben trist. Comprar-la és que ja és un escàndol perquè tu ves-te'n a un banc i entra i veuràs com se'n riuran de tu. O no? perquè és que és impossible. No tenim feina amb bons sous, no tenim capacitat per a llogar, com ho hem de fer? És que...jo ho veig molt difícil avui en dia el tema de l'habitatge.” (A8. Professional)

“Abans qualsevol persona anava al banc i lis feien una hipoteca, i avui en dia es troben amb mil traves, i a més t'hipoteques per tota la vida. És una cosa brutal. Un jove per anar-se'n de ca seva ho té bastant, bastant complicat. Però això és aquí i a la resta de l'Estat.” (B2. Professional)

“Hi ha bancs que no et donen un préstec si tu i l'altra persona o tu mateixa no tens una nòmina fixa. És que ni tenint una posició i una nòmina et donen una hipoteca ara mateix.” (C5. Professional)

La cultura de la propietat també és un fet que dificulta l'emancipació dels joves tal i com s'ha comentat durant les sessions:

“Aquí hem viscut sempre de què la casa ha de ser sempre en propietat. Així com altres països tenen una cultura del lloguer instal·lada ja des de sempre. Perquè en el Regne Unit anar de lloguer, no tenir una casa en propietat, és el més normal. I aquí pareix que si te n'anaves de lloguer pareixia que no tenies res, que no eres ningú si no tenies casa. Clar i això encara ens pesa molt, som una societat que és molt tradicional amb aquestes coses i molt, sí... i per ventura els joves encara els hi costa.” (A1. Professional)

Davant d'aquestes dificultats sorgeixen dues possibles solucions per tal d'optar a un habitatge: la primera és compartir habitatge amb algú i la segona és disposar d'un habitatge familiar.

“Jo crec que molts de joves no els queda altra remei, que si es volen independitzar, és compartir. Si tenen una feina i això, doncs compartir una casa.” (A2. Professional)

“I no es poden permetre el llogar qualche cosa al seu poble. I què fan? Doncs agafen un grup d'amics i se'n van a ciutat o se'n van a Manacor i agafen una cosa a mitges.” (A5. Jove)

“I quan...o te cerques sa vida i te juntes amb dos o tres i te'n vas de lloguer.” (B5. Jove)

“...és molt típic a Eivissa que els de ca seva o la família li construeixi una casa al camp, o bé li cedeix en herència una casa. És molt típic. I sol ser quan ja tenen l'habitatge que els hi dona la seva família, o els seus pares o els sogres que ells decideixen independitzar-se.” (C5. Professional)

“La gent que no tenim aquesta oportunitat perquè els teus pares no t'ho poden donar, és molt difícil.” (C3. Jove)

6) Immigració a entorns rurals

Respecte del fet migratori es considera, de manera general, que els immigrants s'han integrat força bé als pobles on han arribat:

“Jo el que he vist és que per exemple a Vilafranca quan nosaltres teníem, jo que sé, cinc o sis anys, va ser quan va venir diguéssim el boom migratori a Vilafranca. I què passava, que s'integraven perfectament i eres amic, anaves a casa seva i ells venien a casa teva, tot súper bé.” (A3. Jove)

“Jo reconec que tot d'una que varen arribar els primers immigrants estaven molt ben integrats, però que ara no s'integren perquè se'n van amb els seus” (A6. Professional)

“En el cas nostre no ens ha afectat massa. El fet de tenir immigrants tant a Ferreries com a Es Mercadal... no n'han vingut massa. No n'hi ha molts. Vull dir que la immigració que hi ha és més peninsular que no d'altres països. També es que jo valor positivament el fet que hi hagi immigrants. I a nivell de feina crec que no ha afectat ni a Ferreries ni a Es Mercadal” (B2. Professional)

“Jo el que pens es que la immigració que hi ha aquí ve poca de fora, i els pocs que hi ha se solen integrar bastant bé, vull dir que no creen cap problema. I pels que he pogut conèixer he pogut veure que els hi agrada estar aquí i estan bé.” (B3. Professional)

“...tant a Ferreries com a Es Mercadal s'han integrat bastant bé, però també és cert que hi ha alguns casos de col·lectius que només s'integren amb ells mateixos i es munten les seves pròpies...però bé.” (B2. Professional)

“Jo per començar vull dir que la immigració que tenim a Menorca és molt baixa i quasi no la notes, però als pocs que vénen jo crec que tampoc no els hi costa massa integrar-se.” (B3. Professional)

Existeix certa preocupació pel que fa a la integració dels immigrants i l'ús del català als pobles:

“Jo també valor positivament s'arribada d'immigrants. L'únic aspecte que destacaria una mica així com a negatiu de l'arribada d'immigrants és el tema de la llengua. Posaré un exemple molt fàcil: jo m'he arribat a trobar fins i tot gent que demana misses en castellà, és a dir, exigint al poble que es faci una missa en castellà. És a dir, jo crec que noltros hem de fer un esforç de rebre'ls i ajudar-los a integrar-se, però ells també han de fer un esforç i que canviïn una mica el xip. Tampoc no hem de voler que facin exactament el que feim noltros, però sí que amb el tema de la llengua a vegades se m'arriba a exigir a jo que hagi de xerrar amb una llengua que no és la meua. Aquest és l'únic punt així negatiu, i que passa tant amb la immigració espanyola com amb la que ve de Sudamèrica o del Marroc.” (A5. Jove)

Són destacables també postures, minoritàries, que consideren que els immigrants tenen possibilitat d'accedir a més serveis i recursos públics que les persones autòctones:

“Jo crec que són els que més s'informen de totes les ajudes que tenen. Són els que més saben on han d'anar per rebre una ajuda i clar, fan bé si es mouen.” (C7. Professional)

“Però han creat un sentiment -precisament per això- no anti, però la gent del poble sí que està una mica recelosa davant d'aquest immigrant que arriba, que té totes les ajudes, i veus una persona des poble o municipi de tota la vida que està sense feina, i no poden tenir ni la meitat. Això crea una mica...no de racisme, però sí d'inconformisme.” (C3. Jove)

“Hi ha coses positives i negatives. No et treuen la feina però tots sabem que hi ha certs abusos, o que treballen per menys, etc. O a nivell escolar també molt de fracàs escolar és per la immigració, perquè arriben i tenen una altra llengua, els hi costa més, etc. I això no es contempla tal qual sinó que es contempla com a fracàs escolar.” (C6. Jove)

“El que està passant és que el mestre de suport que hi havia abans ara s'ha de dedicar als immigrants, i no pot donar suport a aquells que tenen un retard escolar. Hi ha molts de problemes, i la Conselleria també està retallant cada vegada més, i hi ha un super problema. Les ratios són super altes i no arriben a tothom.” (C8. Professional)

7) Confiança en les institucions, partits polítics i representants

En aquest setè i darrer bloc es descriuen les aportacions dels participants relatives a l'opinió que tenen els joves de les institucions, partits polítics i representants polítics. Destaca una clara desafecció dels joves vers els polítics i els partits polítics a qui acusen de no mirar pel bé de la ciutadania sinó pel seu personal, tot afegint que no solen complir el que proposen als programes electorals –aquesta postura no és exclusiva del jovent, pel que s'està detactant en els darrers anys:

“Està molt malament i jo esper que els polítics se'n donin compte, que el que prediquen quan fan campanya, després quan governen, sí que facin el que han predicat. És l'únic que esper, que supòs que continuarà perquè és el que han dit.” (A4. Jove)

“Jo, de cada pic estic més decepcionada, però en general perquè em dona la sensació que els polítics o els regidors només fan les seves polítiques i només miren la seva àrea.” (A7. Jove)

“...trobo que s'escolta poc al poble, als joves i que fan les polítiques que a ells els hi dona la gana.” (A5. Jove)

“...prometen moltes coses i després no les compleixen” (C2. Jove)

“A mi em dona la sensació que els polítics només volen diners i poder i ja està. Això és el sentiment que tenc jo des del punt de vista de persona jove. No confio en ells. Prometen moltes coses i llavors no fan ni la meitat.” (C3. Jove)

Els joves, de tota manera, opinen que es té més confiança en els polítics locals que en els d'altres àmbits –insulars, comunitat i estatals- ja que tenen la sensació que coneixen millor la persona:

“Jo crec que en els pobles petits és més per la persona que governa que no pel partit que representa. Per tant, sempre hi ha més confiança en els pobles petits. Però els joves jo crec que no estem gaire connectats amb la política.” (B7. Jove)

“Per mi amb els polítics a nivell local tractes més amb les persones que amb la ideologia política que uns tenen més radicals i altres menys. Però el que és important són les persones que estan al front d'aquell partit polític. I a nivell local tu et fies molt més de les

persones que no d'un partit polític, i votes a les persones i no al partit polític. I a Eivissa crec que passa a nivell local en general.” (C2. Jove)

“...és veritat que crec que es vota més a les persones i no tant al partit polític en si” (C3. Jove)

Finalment, sobretot entre els professionals que participaven als GD, existeix la idea que la ciutadania també té part de culpa en la situació que es viu a l'arena política i en el funcionament de les institucions:

“Jo valor positivament les institucions que tenim a Menorca; tant els ajuntaments com el Consell Insular. I jo en lloc de criticar a la classe política critic la ciutadania perquè crec que és molt còmode per part nostra donar tota la responsabilitat als partits polítics; quan els partits polítics són canalitzadors d'idees, canalitzadors de propostes i executors de polítiques de cara a la ciutadania. Per tant, dir que

la classe política és causant de tots els mals de la ciutadania, realment jo crec que és una fal·làcia” (B4. Professional)

“...jo també valor “positivament” les institucions i crec que evidentment són necessàries i els polítics també, però no crec que sigui tot qüestió de finançament, sinó que és també de voluntat. Però som noltros els que podem participar, però si la voluntat no hi és, per molt de finançament que tinguís, si tu el destines a altres coses que tu creus que són més importants, estarem amb les mateixes.” (B3. Professional)

“...la mateixa actitud passiva que mostren els joves en temes d'interès per si es fan o no activitats, els adults tenim actitud passiva envers els polítics. Ens pensam que els polítics ens han de solucionar tots els problemes, quan realment no serà així.” (B3. Professional)

8. Anàlisi DAFO (debilitats, amenaces, fortaleeses, oportunitats)

L'anàlisi DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleeses, Oportunitats) fet en aquest estudi ens permet identificar aquelles característiques de la joventut dels municipis rurals de Balears que són la passa prèvia per a les actuacions i polítiques que hagin de dur a terme les diferents administracions i agents públics i privats.

Les debilitats, amenaces, fortaleeses i oportunitats que incideixen en els joves dels municipis rurals de Balears s'han estudiat a partir de les següents fonts principals:

- Anàlisi de les preguntes del qüestionari del present estudi adreçat als joves de municipis rurals.
- Grups de discussió del present estudi, de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera (juliol 2011)
- Programa de Desarrollo Rural de las Islas Baleares (2007-2013), Conselleria d'Agricultura i Pesca, Govern de les Illes Balears, Palma, 2006.
- Llei 10/2006 de 26 de juliol integral de la joventut, BOIB, n. 109, 3 d'agost de 2006.
- Pla Jove 2001-2004. Pla Estratègic de la Joventut del Govern de les Illes Balears, Conselleria de Benestar Social, Govern de les Illes Balears, Palma, 2001.
- II Pla Estratègic de Joventut del Govern de les Illes Balears: II Pla Jove 2010-2012, Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Integració, Direcció General de Joventut i Institut Balear de la Joventut (IBJOVE), Palma, 2010.
- Salvà, P.A., (coord). "Agricultura i Territori" en *I Congrés Rural de les Illes Balears, Documents de Treball*, Monografies de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, Govern de les Illes Balears, Palma, 2002, pp. 143-149.

En conjunt, s'han detectat 45 debilitats (del propi esdevenir dels joves) i amenaces (procedents del context en què es mouen i viuen i els afecta), i 44 fortaleeses (de la seva pròpia realitat i posicionament personal) i oportunitats (d'actuació des de les institucions públiques i privades, i diferents agents implicats en la realitat de la joventut).

8.1. Dificultats / debilitats

S'han trobat 17 aspectes que es poden considerar com a debilitats o dificultats:

- Preocupació per una possible disminució de l'ús del català als municipis rurals i periurbans.
- Major percentatge de joves que no fan "res d'especial" per trobar una feina en front dels que volen ser emprenedors o estan preparant oposicions.
- Desig de canviar/trobar una altra feina per motius econòmics i laborals.
- Creença que hi ha escasses perspectives de futur i limitades possibilitats d'aconseguir un treball estable en els llocs de feina.
- Manca d'una autonomia econòmica per a una desitjada emancipació per part dels joves.
- Percentatge significatiu de joves que prefereixen romandre a la llar familiar per "comoditat" fins a edats avançades.
- Creença per part de la joventut rural en la cultura de la propietat d'un habitatge que actua com a factor que limita i dificulta l'emancipació.
- Valoració negativa per part dels joves dels mitjans de transport públic per als desplaçaments fets fora dels municipis rurals i periurbans. Sensació que són cars i que tenen escasses freqüències.
- Escassa participació a la vida política, si bé en creixement als últims anys. Desafecció dels joves vers els polítics i els partits polítics.
- Valoració de la situació mediambiental com a regular, especialment a la CAIB.
- Valoració negativa per part del jovent dels serveis i equipaments municipals, en especial dels centres de salut i dels espais lliures públics que són alguns dels més coneguts i utilitzats.
- Percentatge baix de joves rurals que fan activitats relacionades amb la naturalesa, la cultura i de caire social.
- Nombre alt de joves que prefereixen viure a un altre lloc per canviar les seves condicions de vida, especialment fora de la CAIB.

- Gradual pèrdua de vinculació entre l'estada a un municipi rural o periurbà i la dedicació a tasques tradicionalment rurals.
- Percentatge alt de joves que qualifiquen com a "regular" la satisfacció de viure als municipis rurals i periurbans.
- Baix nivell de confiança en les principals institucions polítiques regionals i nacionals.
- Poc interès d'aquells joves que no formen part d'una associació de pertànyer-hi en un futur.

8.2. Amenaces

S'han detectat 28 aspectes que poden constituir amenaces per al conjunt de la realitat dels joves dels municipis rurals de Balears:

- Descens del nombre de joves rurals que pot viure exclusivament dels seus ingressos.
- Disminució dels ingressos econòmics procedents de l'ocupació als últims anys.
- Baixa accessibilitat a habitatges assequibles, tant lloguers com adquisicions, a causa de factors externs (limitació de crèdits per part dels bancs, reduïda oferta d'habitatges de protecció oficial, etc...).
- Oferta formativa més pobre i menys especialitzada a l'àmbit rural que a l'urbà.
- Sensació que les feines rurals són poc atractives per al jovent present als municipis rurals i periurbans.
- Precarietat de les condicions laborals (proliferaació de les subocupacions, eventualitat, treballs esporàdics i irregulars, etc...).
- Manca d'oportunitats laborals al món rural, constituint un dels principals desavantatges de viure als municipis rurals i periurbans, conjuntament amb els alts preus.
- Escasses ofertes laborals per a joves amb un alt nivell de qualificació i especialització.
- Escassa relació entre la formació dels joves rurals i l'ocupació.
- Crisi al sector ramader i agrícola de les Illes Balears que limita les oportunitats de treballar al camp.
- Alta estacionalitat laboral.
- Existència d'un alt percentatge de joves rurals en situació d'atur de llarga durada.
- Manca d'oportunitats per millorar la situació professional als llocs de feina.
- Descens significatiu de les expectatives de maternitat/paternitat als últims anys.
- Dificultats per promoure la mobilitat vial entre els pobles rurals i periurbans.
- Pèrdua de sentiment de viure en un entorn rural.

- Qüestionament del concepte de ruralitat a les Illes Balears. Creença que el món rural és una espècie de zona rururbana.
- Excessiva urbanització, degradació del paisatge i impacte negatiu del turisme als àmbits local i insular.
- Creença per part dels joves que les polítiques de joventut són secundàries per a les institucions.
- Realització de polítiques de joventut per part dels ajuntaments, centrades principalment en ofertes d'oci.
- Poc coneixement dels serveis relacionats amb el món laboral com les borses de treball o el Servei d'Informació Juvenil, així com els casals de joventut.
- Mala difusió i comunicació dels recursos i serveis públics disponibles per als joves rurals.
- Manca de coordinació entre els ajuntaments, i entre els ajuntaments i les altres institucions amb responsabilitat política respecte les polítiques de joventut.
- Sensació que els pobles i les illes amb menys població (Menorca i Eivissa) reben menys recursos per a polítiques de joventut.
- Creença que l'oferta de recursos, equipaments i serveis municipals està dirigida principalment a menors de 25 anys i a les persones majors.
- Sensació de pèrdua del sentiment comunitari i separació entre autòctons i nouvinguts com a resultat de la proliferació de "pobles-dormitori".
- Preocupació per la integració dels immigrants i nouvinguts als municipis rurals i periurbans. Creença que els pobles més petits, allunyats de les grans concentracions de població i amb menys població nouvinguda conserva i manté un nivell d'identitat més alt que la resta.
- Opinió generalitzada que els municipis rurals i periurbans no estan desenvolupant suficients mesures i recursos públics per a les persones discapacitades.

8.3. Fortaleeses

En aquest estudi s'han detectat 14 aspectes que poden constituir fortaleeses per al desenvolupament dels joves que viuen a municipis rurals de Balears:

- Permanència de la joventut rural als municipis de residència des del seu naixement.
- Manteniment del suport familiar en alts percentatges per fer front a les necessitats econòmiques de la joventut rural.
- Increment de la formació per motius laborals als últims anys.

- Diversificació de les vies utilitzades per aconseguir una ocupació els últims anys.
- Alt grau de conciliació de la vida laboral i familiar.
- Tendència a la disminució del fracàs i l'abandonament escolar entre la joventut rural.
- Notable grau d'associacionisme per part de la joventut rural.
- Comportament polític responsable dels joves rurals a l'hora d'exercir el vot a les eleccions municipals.
- Major confiança en els polítics i les institucions locals. Sensació per part dels joves rurals i periurbans que aquests coneixen millor les necessitats i les persones que hi resideixen.
- Alt ús i domini de les TIC i les xarxes socials.
- Percentatge alt de joves rurals que empren les TIC per estudiar i adquirir coneixements.
- Convenciment que els municipis rurals i periurbans afavoreixen el procés de socialització, actuen com un element d'ajuda i suport comunitari entre els habitants, impulsen els costums locals i les relacions de veïnatge, i propicien una major tranquil·litat, comoditat en els desplaçaments, i un millor entorn ambiental.
- Accés fàcil a l'oferta dels centres urbans dels municipis rurals i periurbans a causa de les característiques territorials de les Illes Balears.
- Convenciment per part de la joventut rural que s'ha produït una bona integració dels immigrants als municipis rurals i periurbans.
- Realització de campanyes de sensibilització als joves rurals sobre la importància d'una recerca activa de feina.
- Foment de l'ocupació juvenil i l'accés al mercat laboral per part de les administracions locals i regionals, encara que amb mitjans actualment molt escassos.
- Desig per part de la joventut rural de crear, en alguns casos, nous jaciments d'ocupació als municipis.
- Interès de la joventut per potenciar el turisme rural i revitalitzar les ocupacions tradicionals rurals. La promoció diferents formes de gestió del turisme en els espais rurals i periurbans (turisme verd, turisme d'esports, de salut, de relaxació...), i accions dinàmiques de preservació i promoció de les ocupacions tradicionals rurals.
- Impuls, encara que incipient, del procés de desestacionalització als municipis rurals i periurbans.
- Campanyes de sensibilització i orientació laboral per part de les Administracions local i regional per donar a conèixer nous nínxols d'ocupació a les Illes Balears.
- Interès dels joves rurals per participar en entitats socials i associacions que promoguin el medi ambient.
- Suport i foment de l'associacionisme juvenil i el voluntariat en tots els seus àmbits d'actuació per part dels Serveis municipals d'Informació Juvenil.
- Sensibilització sobre els hàbits i patrons de mobilitat per tal de reduir l'ús del vehicle privat.
- Necessitat de millorar l'oferta de transport públic per part de l'Administració pública.
- Augment de les mesures eficaces per a la protecció mediambiental per part dels Ajuntaments.
- Recerca d'un major equilibri entre ruralitat i urbanitat.
- Informació i la sensibilització envers les problemàtiques, les necessitats i l'accés als serveis públics.
- Potenciació del coneixement, l'ús i les condicions dels diferents recursos i equipaments públics per part dels Ajuntaments rurals i periurbans, en especial alguns dels més coneguts i poc utilitzats com la biblioteca municipal.
- Afavoriment d'un canvi de patrons d'ocupació del temps lliure. El suport i el foment d'un major nombre d'activitats culturals, socials i relacionades amb la naturalesa als municipis rurals i periurbans, que tendeixen a augmentar el possible interès de la joventut rural.
- Promoció d'una agricultura de consum propi per part dels Ajuntaments, que permet mantenir la terra i que aporta una alternativa d'oci als municipis rurals i periurbans.
- Foment de la innovació en les activitats econòmiques locals.
- Afavoriment de la coordinació dels recursos informatius per a joves entre les Administracions públiques.
- Elevada incorporació dels joves rurals a les TIC.
- Opinió generalitzada de la joventut rural que les TIC han augmentat les oportunitats de viure en entorns rurals.
- Accions adreçades a la joventut per part de les Administracions Locals i els Serveis d'Informació Juvenil municipals respecte als avantatges de viure als municipis rurals i periurbans.
- Presa de mesures per part de les Administracions per promoure els processos d'intervenció de la joventut rural en la planificació, desenvolupament i l'execució de les polítiques de joventut.
- Informació, sensibilització i fomenta de programes d'educació a la població rural que promouen la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.
- Impuls d'un major nombre de mesures i recursos municipals a favor de les persones discapacitades, tot i les dificultats financeres actuals.

8.4. Oportunitats

Prèvia anàlisi, s'identifiquen 30 aspectes que es poden considerar oportunitats per als joves dels municipis rurals de Balears:

- Tendència dels últims anys a reforçar l'ús del català com a vehicle de comunicació entre els joves rurals fora de la llar.
- Millora de l'oferta d'accés a l'habitatge de protecció oficial.
- Existència d'accions de sensibilització i informació públiques als joves respecte a la importància de la formació i qualificació professional.
- Desig dels joves dels municipis rurals de poder treballar al municipi de residència.
- Gradual accés de la joventut rural al mercat laboral, encara que sigui precari.
- Aprofitament de les accions d'informació, sensibilització i suport a l'emprenedoria i l'autoocupació de la joventut rural per part de les administracions públiques.
- Tendència dels últims anys a reforçar l'ús del català com a vehicle de comunicació entre els joves rurals fora de la llar.
- Millora de l'oferta d'accés a l'habitatge de protecció oficial.
- Existència d'accions de sensibilització i informació públiques als joves respecte a la importància de la formació i qualificació professional.
- Desig dels joves dels municipis rurals de poder treballar al municipi de residència.
- Gradual accés de la joventut rural al mercat laboral, encara que sigui precari.
- Aprofitament de les accions d'informació, sensibilització i suport a l'emprenedoria i l'autoocupació de la joventut rural per part de les administracions públiques.

9. Conclusions i recomanacions

En aquesta secció del treball es detallen, en primer lloc a manera de síntesi, les principals conclusions extretes de la recerca duta a terme i, seguidament, en base a aquestes es plantegen una sèrie de recomanacions que poden servir d'ajut a la planificació de polítiques públiques de joventut de les Illes Balears. Tant les conclusions com les recomanacions es presenten agrupades en les dimensions del qüestionari i abordades als grups de discussió que han constituït l'eix vertebrador de l'estudi (vegeu apartats 3.2.1 i 3.2.2):

0) Percepció i sensibilitat vers el món rural:

Atenent als resultats de l'estudi, existeix entre el jovent resident en àrees rurals una percepció i sentiments altament positius del que representa viure en un poble. Destaquen, com a factors positius de la vida en zones rurals, la major i més fàcil sociabilitat, els costums locals, les relacions de veïnatge, l'entorn ambiental i la tranquil·litat i ritmes més relaxats que els que es viuen a les ciutats. Per contra, allò que es destaca com a característiques negatives són: les dificultats de mobilitat i tenir menys oportunitats que aquells que viuen a ciutats (sobretot en oci, formació i ocupació).

Es destacable el fet que sorgeix de l'estudi la idea que a les Balears no es pot parlar, en rigor, d'àrees rurals si no d'una gran àrea periurbana o tal i com s'ha anomenat en els grups de discussió: una àrea "rururbana". Aquest fet arrela en factors com ara són la consolidació de "pobles-dormitori" (sobretot a les illes de Mallorca i Eivissa), l'efecte de la població nouvinguda, la dependència de la ciutat com a font d'oportunitats de feina, oci i formació, la poca distància que existeix entre les ciutats i els pobles, i l'extinció de les feines tradicionalment associades a la ruralitat (pagesia i ramaderia) i un monocultiu extens basat en el turisme. Aquesta percepció de "rururbanització" és més forta en tant que el poble és més gran i està més proper a grans concentracions urbanes i turístiques. Aquest mapa de situació genera seriosos dubtes als joves respecte del futur

de les zones no urbanes de les Illes Balears i la seva pervivència en el futur.

Recomanacions:

- Apostar per les ocupacions tradicionalment rurals i per un model de turisme –sobretot a l'interior de les illes– que ajudi a preservar i donar oxigen i oportunitats a les zones rurals de les Illes Balears.
- Fomentar l'empleabilitat dels joves en nous jaciments d'ocupació que s'impulsin als pobles.
- Promoure diferents formes de gestió de turisme en els espais rurals i periurbans (turisme verd, turisme d'esports, de salut, de relaxació...), i accions dinàmiques de preservació i promoció de les ocupacions tradicionals rurals que puguin afavorir a la joventut rural.
- Recerca d'un major equilibri entre ruralitat i urbanitat.
- Promoure una agricultura de consum propi per part dels Ajuntaments que permeti mantenir la terra i que aportï una alternativa d'oci als municipis rurals i periurbans.
- Dur a terme una política de sensibilització als joves per part de l'administració respecte als valors positius del món rural.

1) Situació/transició / expectatives econòmiques

Els joves que viuen en entorns rurals de les Illes Balears presenten un perfil força heterogeni pel que fa a la font dels seus ingressos per viure; trobem, en primer lloc, una majoria que manifesta viure exclusivament dels seus ingressos que varien quan –a la regularitat– hi ha una alta prevalença de casos de joves que mantenen ingressos econòmics esporàdics, en segon lloc se situa el grup de joves que viu dels ingressos de tercers i finalment hi ha un altre grup que combina els ingressos propis amb l'ajuda de la família. Cal precisar, de tota manera, que aquesta realitat sembla estar en un procés de canvi lligat a l'actual crisi econòmica i es constata una tendència descendent pel que fa a les possibilitats dels joves de viure

exclusivament dels seus ingressos. Tot i així, sigui quin sigui el perfil, els joves d'entorns rurals de les Illes Balears manifesten no tenir problemes econòmics per arribar a final de mes i creuen, generalment, que en el futur la seva situació econòmica millorarà malgrat són molt conscients del moment de crisi econòmica que es viu i de les dificultats que aquest fet provoca.

Recomanacions:

- Fomentar l'ocupació juvenil i la recerca activa de feina per part de les Administracions com a mitjà perquè els joves rurals puguin millorar la seva situació econòmica.
- Fer campanyes públiques de sensibilització vers les empreses que permetin mostrar els valors positius de la joventut rural a l'hora de treballar.
- Incrementar el recolzament per a joves emprenedors.
- Millorar la difusió dels recursos existents.
- Treballar per incrementar el prestigi de les feines relacionades amb l'àmbit rural.
- Fomentar i difondre bones pràctiques.

2) Situació/transició / expectatives laborals

Les expectatives en aquest camp no són gens positives segons les dades obtingudes en el present estudi: hi ha una tendència cap a trajectòries de desocupació de llarga durada –més de 24 mesos en atur–, una creixent precarització del treball, un empitjorament de les condicions laborals, una major eventualitat, la inexistència de treballs altament qualificats i especialitzats a les zones rurals i un gran nivell de sobrequalificació en el mercat laboral que s'estima superior del que es pugui donar en zones urbanes. El sector serveis, lligat fonamentalment al turisme, continua ocupant la posició hegemònica pel que fa a la generació de feina per als joves d'entorns rurals de les Illes Balears, mentre que el nivell d'emprenedoria i auto-ocupació és molt baix. A més, els joves troben feina, principalment, a través de contactes personals –preferentment familiars i amics.

Els joves rurals illencs mantenen la tendència als últims anys de compaginar treball i estudis per tal de formar-se i millorar els seus coneixements, habilitats i qualificació. Aquest fet, duu a pensar que els joves rurals cerquen formar-se més mentre treballen, amb el propòsit de millorar la seva situació ocupacional. També es possible que, de manera d'efecte de vasos comunicants, la crisi econòmica que les

Illes Balears sofreix els últims anys hagi influït en el desig dels joves rurals de formar-se per posicionar-se millor al mercat laboral i millorar el seu potencial d'empleabilitat. Aquesta tendència actual de compaginar formació i treball constitueix un canvi significatiu respecte a anys anteriors.

Recomanacions:

- Afavorir l'emprenedoria dels joves millorant les condicions per fer-la possible a distints nivells: fiscal, ajudes amb crèdits, facilitar els tràmits i la burocràcia.
- Potenciar la funció intermediadora dels serveis d'ocupació.
- Afavorir i potenciar al jovent que vulgui millorar el seu grau de qualificació mitjançant, entre d'altres mesures, la flexibilització de l'oferta formativa i l'adequació d'aquesta als perfils i la demanda, i una aposta forta i decidida per la formació professional.
- Diversificar la oferta laboral.
- Enfortir altres sectors productius de l'economia i apostar per l'abandonament del monocultiu turístic.
- Fer campanyes de sensibilització i orientació laboral per part de les Administracions per donar a conèixer a la joventut rural les nous nínxols d'ocupació de les Illes Balears
- Impulsar el procés de desestacionalització als municipis rurals i periurbans.
- Fomentar la innovació en les activitats econòmiques locals.

3) Situació/transició / expectatives formatives

Tal i com s'apuntava a l'apartat precedent, l'efecte de vasos comunicants sembla bastant fort entre la situació laboral dels joves i la situació formativa: quan un puja l'altre baixa i a viceversa. Així, segons dades del present treball, una gran part dels joves rurals de les Illes Balears ha finalitzat l'etapa secundària obligatòria amb èxit. Amb aquests resultats, no es detecta un abandonament escolar considerable dels residents als municipis rurals i periurbans, si atenem que les Illes Balears és una de les Comunitats Autònomes que tenen un percentatge més alt en aquest índex. Es confirma així la tendència ja manifestada en anteriors paràgrafs d'un desig dels joves rurals de les Illes Balears de seguir estudiant per aconseguir una feina, bé perquè estan desocupats, bé perquè volen canviar o trobar un altre treball i millorar les seves condicions.

Es constata, de tota manera, que una de les principals mancances del jovent de zones rurals de les Balears és la dificultat d'accés a la formació no obligatòria. S'ha detectat, sobretot mitjançant els grups de discussió, que els joves que viuen en entorns rurals tenen menys possibilitats formatives que aquells que viuen en grans concentracions urbanes.

Recomanacions:

- Apostar per models formatius a distància per part de les Administracions i les institucions educatives.
- Apostar per programes d'ajudes a la mobilitat per tal que els joves rurals illencs puguin continuar els estudis postobligatoris.
- Millorar l'oferta de formació professional, dignificar-la i fomentar-la entre el jovent.
- Compartir programes i activitats formatives entre municipis veïns per tal de reduir costos.

4) Situació/transició / expectatives de participació social-política

En aquesta dimensió destaca, d'una part, en base als resultats de l'enquesta als que aquests no participen en associacions ni tenen interès per integrar-s'hi. De la mateixa manera, els professionals que treballen amb joves –educadors socials, informadors juvenils, tècnics de joventut d'ajuntaments-, consultats manifesten que els joves no són gens participatius i que no s'impliquen en les activitats que se'ls ofereixen. Sobre aquest fet potser cal preguntar-se si les activitats que es planifiquen des de les institucions públiques cobreixen les necessitats, expectatives i interessos del jovent o si més no, convé qüestionar el seu atractiu cap aquest sector de la població.

Pareix, doncs, que hi ha un percentatge alt de joves rurals illencs que no només no formen part d'una associació, sinó que tampoc no hi voldrien estar. Dels que no formen part de cap associació o entitat però hi voldrien pertànyer destaquen aquells qui els agradaria formar part d'associacions ecologistes i entitats de caire social, però no són precisament en les quals més hi participen.

Pel que fa al compromís i interès vers la política, seons els resultats obtinguts, la tendència és que els rurals no tenen un compromís polític excessivament notable. Així doncs, la tendència és que els joves rurals illencs mostren un comportament polític allunyat dels canals tradicionals de participació associats a les con-

vocatòries d'eleccions. No obstant això, si comparem les respostes donades pels joves rurals amb l'estudi de l'Anàlisi dels Joves de les Balears de 2005 (Direcció General de Joventut, 2005), pareix que la joventut rural mostra un major interès per a la política a l'actualitat.

En la política local basen el seu vot en funció de la persona que es presenta a les eleccions més que no en el partit que es representa, mentre que en l'àmbit autonòmic i nacional no donen tanta importància a la persona i sí més al partit.

Recomanacions:

- Afavorir una major participació de la joventut en el teixit social.
- Fomentar la competència de participació i el compromís crític, lligada amb l'entorn proper, en el marc de la competència bàsica "social i ciutadana" en el currículum oficial de l'ensenyament obligatori.
- Donar suport i fomentar l'associacionisme juvenil i el voluntariat en tots els seus àmbits d'actuació per part dels Serveis municipals d'Informació Juvenil.
- Cercar noves formes, nous mecanismes de participació social, aprofitant les possibilitats de les TIC.

5) Situació / transició / expectatives d'habitatge / emancipació

Es constata un alt nivell de permanència dels joves a la llar familiar i grans dificultats per a l'emancipació. Aquest fet és probable que estigui relacionat amb, per una part, les dificultats per aconseguir un treball estable que faciliti la seva independència econòmica. La crisi econòmica, els canvis al mercat de treball i l'augment dels preus de l'habitatge no han afavorit la seva emancipació, i, els joves, davant la dificultat de poder independitzar-se han optat per romandre a casa dels seus pares/tutors i allargar la seva estada, fent treballs esporàdics o formant-se fins a tenir les condicions necessàries per a la seva independència física i la formació de la seva llar. Per altra banda, les dificultats d'accés a l'habitatge, la reduïda oferta d'habitatge públic existent, les dificultats per aconseguir crèdit bancari i la poca cultura de l'arrendament que es té en el nostre entorn fan encara més difícil l'emancipació dels joves.

Malgrat això, dos de cada tres joves que conviuen amb els seus pares o tutors desitja independitzar-se. Es tracta d'un percentatge alt que no fa sinó confirmar que

els joves rurals illencs que es troben en aquesta situació tenen interès d'emancipar-se, però que les seves expectatives no es corresponen amb la realitat.

Els joves rurals illencs donen més importància a poder independitzar-se si disposen dels suficients ingressos econòmics, que no fer-ho i mantenir el mateix nivell de vida a la llar familiar. No tenen por a perdre el seu nivell de vida que han tingut a casa dels seus pares/tutors si tenen els suficients ingressos per poder mantenir la seva independència econòmica. Una de les solucions que adopten els joves és la de l'abandonament de la llar familiar a partir del lloguer compartit entre uns quants.

Recomanacions:

- Fomentar el lloguer i la compra de l'habitatge mitjançant un increment de les ajudes als joves.
- Arribar a acords amb les institucions bancàries per afavorir la concessió de crèdits als joves per a la compra d'un habitatge.
- Adaptar el mercat immobiliari a les noves realitats (pisos més petits, pisos per compartir).

6) Situació / transició / expectatives de maternitat / paternitat

Es detecta com a tendència que els joves rurals illencs tenen menys fills a l'actualitat respecte a etapes anteriors. Aquesta dinàmica és consistent pel que fa a les expectatives de maternitat/paternitat entre els joves rurals illencs. Tal vegada, aquest descens pugui estar relacionat amb la crisi econòmica actual que no afavoreix que la resposta sigui més positiva.

Recomanacions:

- Incrementar aquelles actuacions que promoguin la corresponsabilitat i facilitin la conciliació de la vida personal, laboral i familiar dels homes i les dones joves.
- Fomentar programes de formació i suport per a la paternitat-maternitat entre els joves rurals.

7) Mobilitat

Es tracta d'una de les dimensions considerades més problemàtiques i amb més mancances per part de la joventut de les Illes Balears. L'ús del vehicle privat és més habitual que el transport públic al món juvenil rural i pe-

riurbà illenc. És significatiu i en cert grau lògic, en aquest sentit, que a major edat, la tendència és emprar el cotxe propi i disminuir la utilització del transport públic.

Els joves rurals de les Illes Balears valoren negativament el transport públic (freqüències, itineraris, preu). Això pot ser una de les raons que determinen als joves a emprar el transport privat d'una forma notable, com s'ha comentat.

Recomanacions:

- Millorar l'oferta de transport públic entre municipis.
- Sensibilitzar els joves sobre els hàbits i patrons de mobilitat per tal de reduir l'ús del vehicle privat.
- Estudiar, cercar formes alternatives a l'ús individual del vehicle privat (borses/web per a compartir cotxe).

8) Medi ambient

Els joves rurals de Balears valoren la situació mediamambiental als tres àmbits geogràfics com a "regular". No obstant això, opinen que la problemàtica és pitjor a la CAIB, i, per contra, donen la millor nota al seu municipi de residència. Però, contràriament, hi ha una major percepció, molt accentuada entre el jovent, que al seus municipis de residència no s'estan aplicant les mesures adequades per a la protecció mediambiental.

Recomanacions:

- Augmentar les mesures adequades per a la protecció mediambiental per part dels Ajuntaments.
- Fomentar el compromís personal per tal de fer efectius els canvis en les polítiques mediamambientals dels governs i entitats locals.

9) Coneixement, ús i valoració de recursos públics

És clau la idea, força estesa entre la joventut rural, que ve a dir que es destinen més recursos a les ciutats que als pobles i, encara més, que es destinen més recursos a Mallorca que a les "illes menors": Menorca, Eivissa i Formentera (el fenomen de la doble insularitat). A més, l'oferta existent als pobles està molt polaritzada: o bé dirigida a gent major o bé dirigida a menors; deixant, d'aquesta manera fora del ventall d'actuacions la població jove.

És important destacar que hi ha un percentatge significatiu de joves rurals que no coneix els casals de joventut ni alguns dels serveis relacionats amb el món laboral, com ara la borsa de treball, el servei d'informació juvenil o els centres d'educació d'adults. A més a més, l'escola de música, l'administració de justícia, els centres d'educació d'adults, la ràdio municipal i els serveis socials són els recursos i equipaments menys utilitzats per la joventut rural. En part, es deu a que alguns d'aquests recursos només s'empren en cas de necessitat.

També és important destacar que la biblioteca sigui un dels equipaments més coneguts, però amb menor ús per part dels enquestats.

Els equipaments i recursos municipals són valorats com a "dolents". Destaca el fet que els joves consideren que no es fa una difusió adequada dels recursos i activitats municipals encaminades als joves i que aquesta informació passa desapercibuda per a la majoria de la gent. A més, la joventut rural considera que per a l'administració, les polítiques juvenils ocupen una posició secundària i no són una prioritat. En darrer terme, sobresurt la idea que les polítiques de joventut existents estan massa encaminades a l'oferta d'oci del jovent, deixant de banda altres necessitats com ara: ocupació, formació, habitatge.

Recomanacions:

- Millorar les iniciatives i recursos adreçats a la joventut rural.
- Situar les polítiques de joventut a l'agenda política i treballar en les necessitats de la joventut des d'una perspectiva transversal donades que les necessitats són de diversa naturalesa i atenyen a diversos àmbits.
- Aproximar els recursos oferts a la joventut a través de "canals joves" (xarxes socials del poble, serveis d'alerta al mòbil, etc.); l'ús de canals tradicionals per comunicar informació a la joventut ha demostrat poc èxit.
- Ampliar i millorar la coordinació entre les diferents institucions públiques implicades en les polítiques de joventut amb la finalitat de millorar els serveis oferts i racionalitzar recursos.
- Informar i sensibilitzar envers les problemàtiques, les necessitats i l'accés als serveis públics a la joventut rural.
- Afavorir la coordinació dels recursos informatius per a joves entre les Administracions Públiques.
- Promoure els processos d'intervenció de la joventut rural en la planificació, desenvolupament i l'execució de les polítiques de joventut.
- Establir procediments i actuacions que perme-

tin a municipis propers entre si planificar i dur a terme de forma conjunta actuacions en el camp de la joventut.

10) Oci i temps lliure

Els joves rurals illencs dediquen principalment el seu oci i temps lliure a les TIC, així com a relacionar-se i quedar amb els amics. En canvi, un percentatge baix sol fer activitats culturals, socials i relacionades amb la naturalesa.

Els joves opinen que els Ajuntaments haurien d'oferir principalment cursos formatius per al seu temps lliure, a més de dedicar la seva programació a festes populars i activitats esportives.

Els joves rurals de les Illes Balears tenen interès en què es facin principalment un major nombre de cursos formatius per part de l'Ajuntament. Aquesta resposta s'ha de relacionar amb l'augment de la formació per part dels joves en aquests últims anys, com a part d'una millora de la seva qualificació professional que s'ha comentat en anteriors preguntes.

Recomanacions:

- Afavorir un canvi de patrons d'ocupació del temps lliure dels joves per part de les Administracions Públiques.
- Donar suport, sensibilitzar i fomentar un major nombre d'activitats culturals, socials i relacionades amb la naturalesa als municipis rurals i periurbans, per tal d'augmentar el possible interès de la joventut rural.

11) Noves tecnologies tic

La tendència és que hi ha hagut un creixement important de l'ús de les TIC per part dels en aquests últims anys.

Segons els resultats de l'enquesta, és probable que l'ús de les xarxes socials s'hagi incrementat notablement en els últims anys, mentre ha baixat el nombre de persones que participen en els jocs en línia.

Recomanacions:

- Potenciar les TIC als municipis rurals i periurbans al servei de la joventut rural, afavorint les seves oportunitats de formació, ocupació i oci.
- Usar les TIC com a canal de comunicació, informació i participació amb el jovent rural per part de les Administracions Públiques.

12) Qualitat de vida i valoracions globals

Els joves de Balears que viuen en entorns rurals prefereixen no viure en un altre lloc per canviar les seves condicions de vida. No obstant això, un percentatge significatiu sí que ho faria, traslladant-se principalment fora de la CAIB per canviar les seves condicions actuals de vida. Existeix una paradoxa en el fet que la majoria de joves vol continuar vivint en el seu municipi, però, a la vegada, es detecta un notable grau d'insatisfacció per viure a la Comunitat Autònoma.

També es té la percepció que els municipis no han desenvolupat suficients mesures i recursos públics a favor de les persones discapacitades, i són majoria els que pensen que les dones estan discriminades a l'entorn que els qui opinen el contrari.

Recomanacions:

- Potenciar i difondre els avantatges de viure als municipis rurals i periurbans.
- Desenvolupar programes que afavoreixin la igualtat d'oportunitats de les persones que es troben en situacions de major vulnerabilitat (discapacitats, dones, persones sense recursos).

10. Fonts i bibliografia

BINIMELIS, Jaume (1998): Metodes qualitatus per a l'anàlisi de les franges rururbanes. El cas de l'illa de Mallorca. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 46, vol. XIII, pp. 37-63.

CAMARERO, Luis Alfonso (Coord.) (2009): *La població rural d'Espanya: dels desequilibris a la sostenibilitat social*. Barcelona: Obra Social de la Fundació La Caixa. Col·lecció Estudis Socials, 27.

CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA (2002): *I Congrés Rural de les Illes Balears*. Monografies de la Conselleria d'Agricultura i Pesca. Govern de les Illes Balears. Palma.

CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA. *Programa de Desarrollo Rural de las Illes Balears 2007-2013*. Govern de les Illes Balears.

DOMÍNGUEZ, M. et alii (2010): *Món rural i Joves: Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*. Col·lecció Estudis, n. 31, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Generalitat de Catalunya, Barcelona.

ESTRADÉ, A. et alt (2002): *Joves i Valors. Els joves catalans en l'enquesta europea de valors*. Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya.

FERNÁNDEZ, M. et alii (2003): *La situación social de los jóvenes en Andalucía*, Instituto Andaluz de la Juventud, Conselleria de la Presidencia de la Junta de Andalucía.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2010): *Món rural i joves. Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*: Barcelona.

GIL HERNÁNDEZ, E. (2006): *Estudio Sociológico de la Juventud Rural de Extremadura*, Consejo de la Juventud de Extremadura, Mérida.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS (2001): Pla Jove 2001-2004. *Pla Estratègic de la Joventut del Govern de les Illes Balears*, Conselleria de Benestar Social, Govern de les Illes Balears: Palma.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS. CONSELLERIA DE PRESIDÈNCIA I ESPORTS. DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT (2005): *Anàlisi de la realitat social dels joves a les Balears*.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS (2010): *II Pla Estratègic de Joventut del Govern de les Illes Balears. II Pla Jove 2010-2012*. Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració: Direcció General de Joventut i Institut Balear de la Joventut (IBJOVE).

MAS, A. (coord), MILLAN, A., CERDÀ, E. (2011): *Polítiques locals de joventut a les Illes Balears, 2010*. Institut Balear de la Joventut. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats. Govern de les Illes Balears.

LÓPEZ, M. et alii (2010): *Estudio de Pensamiento de la juventud rural y urbana sobre la realidad del mundo rural*, READER, Oviedo.

OLIVER, M. F. i SALVÀ, F. (2000): *Estudi sobre la situació de les persones joves d'Artà*. Ajuntament d'Artà.

REVILLA, J.C. (2001): "La construcción discursiva de la juventud: lo particular y lo general". *Papers*, nº 63/64, pp.103-122.

SALVÀ, P.A., (coord). "Agricultura i Territori" en *I Congrés Rural de les Illes Balears, Documents de Treball*, Monografies de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, Govern de les Illes Balears, Palma, 2002, pp. 143-149.

SUREDA, J., GILI, M., COMAS, R. (2009): *Ecobaròmetre de les Illes Balears*. Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears.

TREPAT, E. i SERRET, M. (Coords.) (2009): *Atles de la nova ruralitat*. Fundació Món Rural: Lleida.

TREPAT, E. i SERRET, M. (Coords.) (2011): *Valors urbans i valors rurals a Catalunya*. Fundació Món Rural: Lleida.

11. Relació de taules, gràfics, quadres i figures

Llistat de quadres i figures De les seccions teòriques Del treball (seccions 3, 4 i 5):

Quadre 1: Dimensions del qüestionari

Quadre 2: Càlcul de la mostra estratificada

Quadre 3: Relació d'àrees rurals de Balears

Quadre 4: Seqüència metodològica d'intervenció

Quadre 5: Sessions dels grups de discussió

Quadre 6: Estratificació de població jove per al càlcul de la mostra

Quadre 7: Nombre de qüestionaris segons estratificació per illes

Quadre 8: Municipis dels quals s'extreu la mostra d'estudi

Quadre 9: Percentatge de joves de municipis rurals respecte al total de joves (per illes)

Quadre 10: Professionals relacionats amb l'àmbit de la joventut a municipis rurals de Balears (2011)

Llistat de gràfics i taules de l'anàlisi de les preguntes del qüestionari dels/de les joves rurals (secció 6 del treball):

Gràfics

Gràfic 1: Estat civil

Gràfic 2: Llengua utilitzada en àmbit familiar

Gràfic 3: Temps de residència

Gràfic 4: Situació econòmica personal

Gràfic 5: Fonts d'ingressos

Gràfic 6: Prestacions socials

Gràfic 7: Tipus de prestacions socials

Gràfic 8: Situació econòmica en els propers 12 mesos

Gràfic 9: Situació ocupacional a l'actualitat

Gràfic 10: Situació de desocupació

Gràfic 11: Sectors econòmics amb més oportunitats de feina

Gràfic 12: Valoració de la formació rebuda per a expectatives personals i laborals

Gràfic 13: Situació socioprofessional

Gràfic 14: Forma de trobar la feina actual

Gràfic 15: Activitat principal de l'empresa de treball

Gràfic 16: Jornada laboral setmanal habitual

Gràfic 17: Valoració de diferents aspectes de treball

Gràfic 18: Interès en trobar/canviar de feina

Gràfic 19: Motius per trobar o canviar de feina

Gràfic 20: Feina fora del municipi de residència

Gràfic 21: Treballar dins el municipi de residència

Gràfic 22: Relació dels estudis assolits amb el treball actual

Gràfic 23: Dificultats per a la conciliació de la vida familiar i laboral

Gràfic 24: Temps a l'atur

Gràfic 25: Expectatives de trobar feina en 6 mesos

Gràfic 26: Causes de no trobar feina

Gràfic 27: Accions per trobar feina

Gràfic 28: Nivell d'estudis

Gràfic 29: Motius d'estudiar actualment

Gràfic 30: Pertinència a alguna associació

Gràfic 31: Mitjans d'accés a l'associació

Gràfic 32: Interès per pertànyer a alguna associació

Gràfic 33: Pertinència o col·laboració amb algun partit polític

Gràfic 34: Interès en la política

Gràfic 35: Confiança en les institucions

Gràfic 36: Viure habitualment la major part de l'any

Gràfic 37: Règim d'habitatge dels/de les independitzats/des

Gràfic 38: Desig d'independitzar-se

Gràfic 39: Motius de la no emancipació

Gràfic 40: Nombre de fills/es

Gràfic 41: Voler tenir fills/es

Gràfic 42: Mitjà de transport habitual

Gràfic 43: Valoració de la situació del medi ambient a la CAIB, illa i municipi de residència

Gràfic 44: Principals problemes mediambientals al municipi

Gràfic 45: Principals problemes mediambientals a l'illa

Gràfic 46: Presa de mesures adequades al municipi de residència per a la protecció mediambiental

- Gràfic 47: Valoració dels serveis i recursos municipals
- Gràfic 48: Principals activitats del temps lliure
- Gràfic 49: Programes d'activitats municipals per al temps lliure
- Gràfic 50: Viure a un altre lloc
- Gràfic 51: Lloc per viure
- Gràfic 52: Mesures i recursos suficients per a les persones amb discapacitat
- Gràfic 53: Discriminació de les dones en l'entorn

Quadres

- Quadre 11: Pertinença, interès i desig a determinades associacions i entitats
- Quadre 12: Anar a votar a les tres darreres eleccions municipals i generals
- Quadre 13: Coneixement dels equipaments i recursos municipals

- Quadre 14: Ús dels equipaments i recursos municipals
- Quadre 15: Disposició de mitjans i eines tecnològiques
- Quadre 16: Ús d'Internet
- Quadre 17: Avantatges i desavantatges de viure al municipi

Llistat de quadres i gràfics de l'anàlisi dels grups de discussió (secció 7 de l'estudi):

- Quadre 18: Característiques dels participants en els GD
- Quadre 19: Nombre de referències per cada categoria i subcategoria analitzada
- Quadre 20: Nombre de referències codificades per illa
- Gràfic 54: Nombre de referències totals per cada categoria analitzada

ANNEX I

Qüestionari de recollida d'informació entre els joves de la mostra

Qüestionari per a l'estudi diagnòstic de la joventut del municipis rurals a les Illes Balears

0) Variables independents o de categoria.

Sexe	☐ Home (1)	☐ Dona (2)		
Edat	☐ 15-19 (3)	☐ 20-24 (4)	☐ 25-29 (5)	
Illa de residència	☐ Mallorca (6)	☐ Menorca (7)	☐ Eivissa (8)	☐ Formentera (9)
Lloc de naixement		Quin és el teu estat civil?		
☐ Mallorca (10)		☐ Fadri/na sense parella (16)		
☐ Menorca (11)		☐ Fadri/na amb parella (17)		
☐ Eivissa (12)		☐ Casat/da o viu en parella (18)		
☐ Formentera (13)		☐ Divorciat/da o separat/da (19)		
☐ A altres indrets d'Espanya (14)		☐ Vidu/a (20)		
☐ Fora d'Espanya (15)		☐ NS/NC (21)		

Idioma

Normalment, quina llengua utilitzes en les següents situacions?					
	Castellà	Català	Indistintament	Altra llengua	NS/NC
Amb la família	☐ (22)	☐ (27)	☐ (32)	☐ (37)	☐ (42)
Amb els amics	☐ (23)	☐ (28)	☐ (33)	☐ (38)	☐ (43)
Amb els companys d'estudis/feina	☐ (24)	☐ (29)	☐ (34)	☐ (39)	☐ (44)
En el treball i/o exàmens	☐ (25)	☐ (30)	☐ (35)	☐ (40)	☐ (45)
A botigues i comerços	☐ (26)	☐ (31)	☐ (36)	☐ (41)	☐ (46)

Temps de residència

Quant de temps duus vivint en el municipi on ara tens la teva residència?		
☐ Tota la vida (47)	☐ Menys d'un any (48)	☐ Entre 1-3 anys (49)
☐ Entre 4-6 anys (50)	☐ Entre 7-10 anys (51)	☐ Més de 10 anys (52)

1) Situació / transició / expectatives econòmiques

Ingressos mensuals

(1) Sobre la teva situació econòmica personal. En quina de les següents situacions et trobes?

☐ Entre 1-3 anys (49) Visc exclusivament dels meus ingressos __ **PASSA A LA PREGUNTA 2** (53)

☐ Entre 1-3 anys (49) Visc principalment dels meus ingressos, amb l’ajuda d’altres persones __ **PASSA A LA PREGUNTA 2** (54)

☐ Entre 1-3 anys (49) Visc principalment dels ingressos d’altres persones, amb alguns ingressos propis __ **PASSA A LA PREGUNTA 2** (55)

☐ Entre 1-3 anys (49) Visc exclusivament dels ingressos d’altres persones (56)

☐ Entre 1-3 anys (49) No contesta (57)

(2) Quina o quines són les teves fonts d’ingressos? (MÀXIM DUES RESPOSTES)

☐ Treball regular (58)

☐ Treballs esporàdics (59)

☐ Una beca, ajuda d’estudis (60)

☐ Subsidi d’atur, desocupació (61)

☐ Altres subsidis o pensions (62)

☐ Estalvis, rendes, Inversions (63)

☐ Procedent d’altres persones (64) (especificar qui):

☐ pares (67)☐ cònjuge/parella (68)☐ altres (69)

☐ Una altra (65)

☐ No contesta (66)

(3) Valora el grau de dificultat que tens per arribar a final de mes.

☐ Cap dificultat (70)☐ Alguna dificultat (71)☐ Dificultat mitjana (72)

☐ Bastant dificultat (73)☐ Moltíssima dificultat (74)☐ NS/NC (75)

Prestacions socials

(4a) Reps algun tipus de prestació social?

☐ Sí (passa a la pregunta 4b) (76)

☐ No (77)

☐ NS/NC (78)

(4b) En cas que rebis algun tipus de prestació social, de quin tipus és? (múltiples respostes)

☐ Ajuda familiar (79)

☐ Pensió d’orfandat (80)

☐ Pensió per minusvalidesa / discapacitat (81)

☐ Renda mínima d’inserció (RMI) (82)

☐ Altres (quina/quines): (83)

(5) Com creus que serà la teva situació econòmica a en els propers 12 mesos?

☐ Millor (84)☐ Pitjor (85)☐ Serà com ara (86)☐ NS/NC (87)

2) Situació / transició / expectatives laborals

Activitat

(6) En l’actualitat, en quina de les següents situacions et trobes?

☐ Només treballo __ **PASSA A LA PREGUNTA 8** (88)

☐ Principalment treballo i a més estudio __ **PASSA A LA PREGUNTA 8** (89)

☐ Principalment estudio i faig algun treball remunerat __ **PASSA A LA PREGUNTA 8** (90)

☐ Només estudio __ **PASSA A LA PREGUNTA 8** (91)

☐ Estudio i a més estic buscant feina __ **PASSA A LA PREGUNTA 8** (92)

☐ Estic buscant la meva primera feina __ **PASSA A LA PREGUNTA 7** (93)

☐ Estic a l’atur cobrant desocupació __ **PASSA A LA PREGUNTA 7** (94)

☐ Estic a l’atur sense cobrar desocupació __ **PASSA A LA PREGUNTA 7** (95)

☐ Una altra situació __ **PASSA A LA PREGUNTA 7** (96)

☐ NS/NC (97)

(7) Quina d’aquestes és la teva situació concreta?

☐ Em dedico només a les feines domèstiques, ajudo a casa (98)

☐ Faig treballs per a l’empresa o negoci familiar sense remuneració (99)

☐ Ajudo en les tasques agrícoles o ramaderes sense remuneració (100)

☐ Faig tasques de voluntariat social (101)

☐ No puc treballar (malaltia, accident) (102)

☐ No faig res, ni busco feina (103)

☐ Una altra situació, quina? (104)

☐ NS/NC (105)

(8) En quin / quins dels següents sectors econòmics creus que hi ha més oportunitats de feina en el teu municipi? (respostes múltiples)

☐ Agricultura, forestal, pesca (106)

☐ Indústria extractives (107)

☐ Indústries alimentàries (108)

☐ Indústria tèxtil, de cuir, de calçat (109)

☐ Indústria de fusta, de suro (110)

☐ Indústria de paper, d’arts gràfiques (111)

☐ Fabricació de ciment, ceràmica, vidre (112)

☐ Construcció (lampisteria, pintura...) (113)

☐ Transport, magatzem (114)

☐ Comerç, publicitat (115)

☐ Hotels, restaurants, bars (116)

☐ Serveis domèstics, personals (117)

☐ Espectacles i diversions (118)

☐ Administració (119)

☐ Ensenyament, sanitat, serveis socials, administració pública (120)

☐ Altres (121)

☐ NS/NC (122)

Valoració formació - ocupació

(9) EN CAS QUE HAGIS ESTUDIAT EN EL TEU MUNICIPI DE RESIDÈNCIA, Creus que la formació que has rebut és suficient per a les teves expectatives personals o laborals en el teu municipi?

☐ Sí (123)

☐ No (124)

☐ NS/NC (125)

Només en cas que estiguis treballant actualment

Ocupació.

(10) Quina és la teva situació socioprofessional:

☐ Pel meu compte amb personal (126)

☐ Treballador eventual (131)

☐ Altres situacions (136)

☐ Pel meu compte sense personal (127)

☐ Treballador fix (132)

☐ NS/NC (137)

☐ Membre d'una cooperativa de treball (128)

☐ Venda ambulante (133)

☐ Empresa familiar (129)

☐ Treball irregular (134)

☐ Fix discontinu (130)

☐ Iniciatives socials d'ocupació (135)

(11) Com vas trobar el treball que tens actualment?

☐ Contractat/da per l'empresa on vares fer pràctiques (138)

☐ Mitjançant els teus pares, amics o coneguts (144)

☐ Concurs oposició (139)

☐ Mitjançant el SOIB, oficines o agències d'ocupació (145)

☐ Sol·licitat/da per una empresa (140)

☐ Mitjançant borses de treball (146)

☐ Oferint el teu treball a empreses (141)

☐ Muntant una empresa pròpia (147)

☐ Mitjançant un anunci de premsa/internet (142)

☐ Altres vies (148)

☐ A través d'una empresa de treball temporal (143)

☐ NS/NC (149)

(12) Quina és l'activitat principal de l'empresa en la qual treballes o en la qual ets autònom?

☐ Agricultura, forestal, pesca (150)

☐ Fabricació de ciment, ceràmica, vidre (156)

☐ Espectacles i diversions (162)

☐ Indústries extractives (151)

☐ Construcció (lampisteria, pintura...) (157)

☐ Administració (163)

☐ Indústries alimentàries (152)

☐ Transport, magatzem (158)

☐ Ensenyament, sanitat, serveis socials, administració pública (164)

☐ Indústria tèxtil, de cuir, de calçat (153)

☐ Comerç, publicitat (159)

☐ Altres (165)

☐ Indústria de fusta, de suro (154)

☐ Hotels, restaurants, bars (160)

☐ NS/NC (166)

☐ Indústria de paper, d'arts gràfiques (155)

☐ Serveis domèstics, personals (161)

(13) Quina jornada setmanal fas habitualment (sense comptar hores extres)?

☐ Prop de 35 hores (jornada completa) (167)

☐ Prop de 20 hores (mitja jornada) (168)

☐ De 10 a 18 hores (menys de mitja jornada) (169)

☐ Només algunes hores a la setmana (menys de 10 hores) (170)

☐ Algunes hores a la setmana però sense caràcter regular (171)

☐ Només els caps de setmana (172)

☐ Altres (173)

☐ NS/NC (174)

(14) Com valoraries els aspectes següents del treball que tens?
(Qualificar cada ítem d'1 a 10: 1 és la pitjor qualificació i 10 la millor qualificació)

	Pitjor										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	NS/NC
Sala l	☐ (175)	☐ (181)	☐ (187)	☐ (193)	☐ (199)	☐ (205)	☐ (211)	☐ (217)	☐ (223)	☐ (229)	☐ (235)
Estabilitat	☐ (176)	☐ (182)	☐ (188)	☐ (194)	☐ (200)	☐ (206)	☐ (212)	☐ (218)	☐ (224)	☐ (230)	☐ (236)
Relació amb els estudis	☐ (177)	☐ (183)	☐ (189)	☐ (195)	☐ (201)	☐ (207)	☐ (213)	☐ (219)	☐ (225)	☐ (231)	☐ (237)
Perspectives de futur	☐ (178)	☐ (184)	☐ (190)	☐ (196)	☐ (202)	☐ (208)	☐ (214)	☐ (220)	☐ (226)	☐ (232)	☐ (238)
Seguretat (contrari a perillositat)	☐ (179)	☐ (185)	☐ (191)	☐ (197)	☐ (203)	☐ (209)	☐ (215)	☐ (221)	☐ (227)	☐ (233)	☐ (239)
Repetitiu (contra i a creatiu)	☐ (180)	☐ (186)	☐ (192)	☐ (198)	☐ (204)	☐ (210)	☐ (216)	☐ (222)	☐ (228)	☐ (234)	☐ (240)

(15) Tens interès en trobar una altra feina / canviar de feina?

☐ Sí (241)

☐ No (242)

☐ NS/NC (243)

(16) En cas d'haver contestat afirmativament a la pregunta anterior, per quins motius tens interès en trobar / canviar l'actual per una altra feina? (respostes múltiples).

☐ Canvi de residència (244)

☐ Millora de les condicions de treball (245)

☐ Millora econòmica (246)

☐ Promoció professional (247)

☐ Major estabilitat en l'ocupació (248)

☐ Altres (249)

☐ NS/NC (250)

(17) Fas feina fora del teu municipi de residència?

☐ Sí (251)

☐ No_PASSA A LA PREGUNTA 19 (252)

☐ NS/NC (253)

(18) En cas afirmatiu, t'agradaria treballar dins el teu municipi de residència?

☐ Sí (254)

☐ No (255)

☐ NS/NC (256)

(19) Quina seria la relació dels estudis assolits amb el treball que tens actualment?

☐ Molt relacionat (257)

☐ Bastant relacionat (258)

☐ Poc relacionat (259)

☐ Gens relacionat (260)

☐ NS/NC (261)

Conciliació vida laboral i familiar

(20) Tens dificultats per compaginar la teva vida laboral amb les tasques domèstiques i familiars?

☐ Sí (262)

☐ No (263)

☐ NS/NC (264)

En cas que estiguis a l’atur:

(21) Des de quan et trobes en situació d’atur?		
☐ Des de fa menys de 6 mesos (265)	☐ Fa entre 6 i 12 mesos (266)	☐ Fa entre 12 i 24 mesos (267)
☐ Més de 24 mesos (268)	☐ NS/NC (269)	

(22) Tens expectatives de trobar feina dins els propers 6 mesos?		
☐ Sí (270)	☐ No (271)	☐ NS/NC (272)

(23) Si actualment cerques feina, quines són les causes principals que no en trobis de moment? (màxim 3 respostes)	
☐ Em manca cultura general (273)	☐ Em moc poc per trobar-ne (279)
☐ Em manca formació professional (274)	☐ Conec poca gent que pugui ajudar-me (280)
☐ Em manca informació sobre com cercar-ne (275)	☐ Crec que no tenc cap dificultat especial (281)
☐ Tenc mala sort (276)	☐ Altres (282)
☐ No hi ha treball, les ofertes són escasses (277)	☐ NS/NC (283)
☐ Em costa fer conèixer les meves qualitats (278)	

(24) Quines coses fas per poder trobar feina? (màxim 3 respostes)	
☐ No faig res especial (284)	☐ M’he inscrit en una oficina d’ocupació (289)
☐ Milloro la meva formació (285)	☐ M’anuncii a premsa o a locals (290)
☐ Estic muntant la meva pròpia empresa (286)	☐ Utilitzo les relacions personals (291)
☐ Estic inscrit a una borsa de treball (287)	☐ Preparo oposicions (292)
☐ Cerco ofertes en la premsa (288)	☐ NS/NC (293)

3) Situació / transició / expectatives formatives

Estudis assolits

(25) Quin és el teu nivell d’estudis? Nivell d’estudis més elevats assolits (amb títol). Si tens més d’un títol universitari i/o de FP s’ha d’indicar.
☐ Títol universitari de grau superior (llicenciatura o equivalent) (294)
☐ Títol universitari de grau mitjà (diplomatura o equivalent) (295)
☐ Formació professional grau superior o equivalent (296)
☐ Formació professional grau mitjà o equivalent (297)
☐ Educació secundària superior o equivalent (COU, batxillerat) (298)
☐ Educació secundària obligatòria o equivalent (ESO) (299)
☐ Inferior (primària, educació obligatòria no completa) (300)
☐ Inferior + Formació per al treball dirigida a joves (Programes de Qualificació Professional Inicial, Jovent, Escoles Taller,...) (301)
☐ Ensenyaments especials (art dramàtic, música i dansa, arts plàstiques i disseny, idiomes,...) (302)
☐ Altres (bomber, forces armades,...) (303)
☐ NS/NC (304)

Relació formació – ocupació

(26) EN CAS QUE ESTIGUIS ESTUDIANT ACTUALMENT. Quins són els motius pels quals estàs estudiant actualment? (Respostes múltiples)
☐ Per assolir una primera titulació (305)
☐ Perquè són els únics que puc fer en el meu lloc de residència (310)
☐ Per a obtenir formació relacionada amb la feina (306)
☐ Perquè els puc fer en el meu lloc de residència (311)
☐ Per obtenir formació per promocionar a l’empresa / activitat laboral (307)
☐ Perquè els puc fer en el municipi on treballa (312)
☐ Per obtenir formació relacionada amb un possible treball futur (308)
☐ NS/NC (313)
☐ Per obtenir una formació no relacionada amb el treball (interès personal, plaer, o bé altres motius) (309)

4) Situació / transició / expectatives de participació social-política

Participació en associacions

(27) Pertanys a alguna associació (esportiva, cultural, religiosa, política, etc.)?		
☐ Sí (314)	☐ No (315)	☐ NS/NC (316)

(28) En cas afirmatiu, per quin mitjà hi vares accedir? (MÀXIM 3 RESPOSTES)

☐ A través de familiars, amics, coneguts (317)	☐ A través d'informació general (320)
☐ A través de campanyes de la pròpia associació (318)	☐ A través d'altres (321)
☐ A través d'entitats o serveis municipals (319)	☐ NS/NC (322)

(29) En cas de resposta negativa, t'agradaria pertànyer a alguna associació?

☐ Sí (323)	☐ No (324)	☐ NS/NC (325)
-----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

(30) Respecte a les associacions / entitats, menciona si pertany, t'agradaria pertànyer o no t'interessa

	Pertanyo	M'agradaria pertànyer	No m'interessa
Esportives	☐ (326)	☐ (338)	☐ (350)
Culturals (teatral, musical, ...)	☐ (327)	☐ (339)	☐ (351)
Juvenils	☐ (328)	☐ (340)	☐ (352)
Religioses	☐ (329)	☐ (341)	☐ (353)
Consumidors	☐ (330)	☐ (342)	☐ (354)
Socials	☐ (331)	☐ (343)	☐ (355)
Ecologistes	☐ (332)	☐ (344)	☐ (356)
Sindicals	☐ (333)	☐ (345)	☐ (357)
Polítiques	☐ (334)	☐ (346)	☐ (358)
De cooperació	☐ (335)	☐ (347)	☐ (359)
De dones	☐ (336)	☐ (348)	☐ (360)
A tres	☐ (337)	☐ (349)	☐ (361)

Participació en organitzacions polítiques

(31) Pertany o col·labores amb algun partit polític?

☐ Sí (362)	☐ No (363)	☐ NS/NC (364)
-----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

Participació en eleccions (vot)

(32) En les tres darreres eleccions municipals i generals: has anat a votar?

	Municipals	Generals
Sí, només en les darreres eleccions	☐ (365)	☐ (370)
Sí, en les dues darreres eleccions	☐ (366)	☐ (371)
Sí, en cada una de les tres	☐ (367)	☐ (372)
No	☐ (368)	☐ (373)
NS/NC	☐ (369)	☐ (374)

(33) Tens interès en la política?

☐ gens (375)	☐ una mica (376)	☐ bastant (377)	☐ molt (378)	☐ NS/NC (379)
-------------------------------------	---	--	-------------------------------------	--------------------------------------

Grau de confiança en les institucions

(34) En relació amb la següent llista de grups i d'institucions; digue'ns, si tens molta, bastant, poca o cap confiança en cadascuna d'elles.

	Molta confiança	Bastant confiança	Poca confiança	Cap confiança	NS/NC
L'exèrcit	☐ (380)	☐ (394)	☐ (408)	☐ (422)	☐ (436)
La monarquia	☐ (381)	☐ (395)	☐ (409)	☐ (423)	☐ (437)
La justícia	☐ (382)	☐ (396)	☐ (410)	☐ (424)	☐ (438)
L'església	☐ (383)	☐ (397)	☐ (411)	☐ (425)	☐ (439)
El mitjans de comunicació	☐ (384)	☐ (398)	☐ (412)	☐ (426)	☐ (440)
Els sindicats	☐ (385)	☐ (399)	☐ (413)	☐ (427)	☐ (441)
Els partits polítics	☐ (386)	☐ (400)	☐ (414)	☐ (428)	☐ (442)
Les ONG	☐ (387)	☐ (401)	☐ (415)	☐ (429)	☐ (443)
El Parlament de les Illes Balears	☐ (388)	☐ (402)	☐ (416)	☐ (430)	☐ (444)
El Govern de l'Estat	☐ (389)	☐ (403)	☐ (417)	☐ (431)	☐ (445)
Govern de les Illes Balears	☐ (390)	☐ (404)	☐ (418)	☐ (432)	☐ (446)
Consell Insular	☐ (391)	☐ (405)	☐ (419)	☐ (433)	☐ (447)
El teu Ajuntament	☐ (392)	☐ (406)	☐ (420)	☐ (434)	☐ (448)
La Universitat	☐ (393)	☐ (407)	☐ (421)	☐ (435)	☐ (449)

5) Situació/transició/expectatives d'habitatge/emancipació

Règim d'habitatge

(35) On vius habitualment la major part de l'any?

☐ A casa dels meus pares/tutors (450)	☐ En una residència d'estudiants, col·legi, etc. (454)
☐ A casa dels meus sogres (451)	☐ A casa d'altres persones (455)
☐ A casa meua (ja sigui comprada, llogada, cedida, etc.) _PASSA A PREGUNTA 36 (452)	☐ NS/NC (456)
☐ En un pis compartit amb amics/companys (453)	

(36) NOMÉS SI VIUS A CASA TEUA (INDEPENDITZAT). Quin règim d'habitatge tens en relació amb la teua llar?

☐ Lloguer (457)	☐ Cedit per terceres persones (família o d'altres) (460)
☐ Adquirir sense préstec (hipotecari o d'altre) (458)	☐ Altres (461)
☐ Adquirir amb préstec (hipotecari o d'altre) (459)	☐ NS/NC (462)

(37) NOMÉS EN EL CAS QUE VISQUIS AMB ELS TEUS PARES O AMB QUI FAN DE PARES: Desitges independitzar-te?

☐ Sí (463)	☐ No (464)	☐ NS/NC (465)
-----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

(38) EN CAS QUE NO ESTIGUIS INDEPENDITZAT:
Si no t’independitzes, per quin motiu no ho fas / no ho has fet? (màxim 3 respostes)

☐ Per mantenir el mateix nivell de vida (466)	☐ Perquè no he trobat una altra persona amb qui vulgui independitzar-me (470)
☐ Perquè els meus ingressos no m’ho permeten (467)	☐ Perquè encara estic estudiant (471)
☐ Per manteniment de la família (468)	☐ Perquè no hi ha prou oportunitats en el meu municipi de residència (472)
☐ NS/NC (469)	☐ Altres (473)

6) Situació / transició / expectatives de maternitat/paternitat

(39) Quants de fills tens?

☐ cap (474)	☐ 1 (475)	☐ 2 (476)	☐ més de dos (477)	☐ NS/NC (478)
------------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	---	--------------------------------------

(40) En cas que no tinguis fills, en voldries tenir?

☐ Sí (479)	☐ No (480)	☐ NS/NC (481)
-----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

7) Mobilitat

(41) Amb quin mitjà et desplaces habitualment?

☐ Cotxe propi (482)	☐ Moto (487)
☐ Cotxe de familiars, amics... (483)	☐ Bicicleta (488)
☐ Autobús (484)	☐ A peu (489)
☐ Tren (485)	☐ Altres (490)
☐ NS/NC (486)	

(42) Com valores el transport públic per poder-te desplaçar a altres localitats?

☐ Molt bo (491)	☐ Bo (492)	☐ Regular (493)	☐ Dolent (494)	☐ Molt dolent (495)	☐ NS/NC (496)
--	-----------------------------------	--	---------------------------------------	--	--------------------------------------

8) Medi ambient

(43) Com qualificaries la situació del medi ambient a la Comunitat Autònoma, a la teva illa i al teu municipi?

	Molt bona	Bona	Regular	Dolenta	Molt dolenta	NS/NC
CAIB	☐ (497)	☐ (500)	☐ (503)	☐ (506)	☐ (509)	☐ (512)
Illa	☐ (498)	☐ (501)	☐ (504)	☐ (507)	☐ (510)	☐ (513)
Municipi	☐ (499)	☐ (502)	☐ (505)	☐ (508)	☐ (511)	☐ (514)

(44) Podries indicar quins són els 5 principals problemes mediambientals existents a la teva illa i al teu municipi?

	Illa	Municipi
Incendis forestals	☐ (515)	☐ (530)
Manca d’aigua potable	☐ (516)	☐ (531)
La contaminació de l’aigua potable	☐ (517)	☐ (532)
Contaminació de mars i costes	☐ (518)	☐ (533)
Contaminació de l’aire	☐ (519)	☐ (534)
Ús de substàncies contaminants (agricultura, indústria,...)	☐ (520)	☐ (535)
Impactes del turisme	☐ (521)	☐ (536)
La degradació del medi urbà (manca d’espais verds, brutor)	☐ (522)	☐ (537)
La degradació del paisatge	☐ (523)	☐ (538)
Producció de residus	☐ (524)	☐ (539)
Renou	☐ (525)	☐ (540)
Excessiva urbanització del territori	☐ (526)	☐ (541)
Creixement de la població	☐ (527)	☐ (542)
Saturació del trànsit	☐ (528)	☐ (543)
Altres	☐ (529)	☐ (544)

(45) Creus que en el teu municipi s’estan aplicant mesures adequades per a la protecció del medi ambient?

☐ Sí (545)		☐ No (546)		☐ NS/NC (547)
-----------------------------------	--	-----------------------------------	--	--------------------------------------

9) Coneixement, ús i valoració de recursos públics

(46) Podries indicar si coneixes i quin ús fas dels següents equipaments i recursos municipals?						
	Ho conec	No ho conec	No en faig ús	En faig ús (escàs)	En faig ús (habitual)	NS/NC
Biblioteca	☐ (548)	☐ (563)	☐ (578)	☐ (593)	☐ (608)	☐ (623)
Servei d'informació juvenil	☐ (549)	☐ (564)	☐ (579)	☐ (594)	☐ (609)	☐ (624)
Borsa de treball	☐ (550)	☐ (565)	☐ (580)	☐ (595)	☐ (610)	☐ (625)
Centres d'educació d'adults	☐ (551)	☐ (566)	☐ (581)	☐ (596)	☐ (611)	☐ (626)
Serveis educatius i formatius	☐ (552)	☐ (567)	☐ (582)	☐ (597)	☐ (612)	☐ (627)
Escola de música	☐ (553)	☐ (568)	☐ (583)	☐ (598)	☐ (613)	☐ (628)
Centre de salut	☐ (554)	☐ (569)	☐ (584)	☐ (599)	☐ (614)	☐ (629)
Serveis socials	☐ (555)	☐ (570)	☐ (585)	☐ (600)	☐ (615)	☐ (630)
Serveis i recursos culturals	☐ (556)	☐ (571)	☐ (586)	☐ (601)	☐ (616)	☐ (631)
Equipaments esportius	☐ (557)	☐ (572)	☐ (587)	☐ (602)	☐ (617)	☐ (632)
Ràdio municipal	☐ (558)	☐ (573)	☐ (588)	☐ (603)	☐ (618)	☐ (633)
Casals de joves	☐ (559)	☐ (574)	☐ (589)	☐ (604)	☐ (619)	☐ (634)
Espais lliures públics (parcs, places)	☐ (560)	☐ (575)	☐ (590)	☐ (605)	☐ (620)	☐ (635)
Administració de justícia	☐ (561)	☐ (576)	☐ (591)	☐ (606)	☐ (621)	☐ (636)
Altres	☐ (562)	☐ (577)	☐ (592)	☐ (607)	☐ (622)	☐ (637)

(47) SI ELS CONEIXES, Com valores els serveis i recursos municipals següents?						
	Molt dolents	Dolents	Regulars	Bons	Molt bons	NS/NC
Biblioteca	☐ (638)	☐ (653)	☐ (668)	☐ (683)	☐ (698)	☐ (713)
Servei d'informació juvenil	☐ (639)	☐ (654)	☐ (669)	☐ (684)	☐ (699)	☐ (714)
Borsa de treball	☐ (640)	☐ (655)	☐ (670)	☐ (685)	☐ (700)	☐ (715)
Centres d'educació d'adults	☐ (641)	☐ (656)	☐ (671)	☐ (686)	☐ (701)	☐ (716)
Serveis educatius i formatius	☐ (642)	☐ (657)	☐ (672)	☐ (687)	☐ (702)	☐ (717)
Escola de música	☐ (643)	☐ (658)	☐ (673)	☐ (688)	☐ (703)	☐ (718)
Centre de salut	☐ (644)	☐ (659)	☐ (674)	☐ (689)	☐ (704)	☐ (719)
Serveis socials	☐ (645)	☐ (660)	☐ (675)	☐ (690)	☐ (705)	☐ (720)
Serveis i recursos culturals	☐ (646)	☐ (661)	☐ (676)	☐ (691)	☐ (706)	☐ (721)
Equipaments esportius	☐ (647)	☐ (662)	☐ (677)	☐ (692)	☐ (707)	☐ (722)
Ràdio municipal	☐ (648)	☐ (663)	☐ (678)	☐ (693)	☐ (708)	☐ (723)
Casals de joves	☐ (649)	☐ (664)	☐ (679)	☐ (694)	☐ (709)	☐ (724)
Espais lliures públics (parcs, places)	☐ (650)	☐ (665)	☐ (680)	☐ (695)	☐ (710)	☐ (725)
Administració dejustícia	☐ (651)	☐ (666)	☐ (681)	☐ (696)	☐ (711)	☐ (726)
Altres	☐ (652)	☐ (667)	☐ (682)	☐ (697)	☐ (712)	☐ (727)

10) Oci i temps lliure

(48) A quines activitats dediques principalment el temps lliure? (màxim 5 respostes)			
☐ Discoteca, bar, pub (728)	☐ Fotografia (734)	☐ Practicar esports (740)	☐ A res en concret (746)
☐ Televisió (729)	☐ Anar al teatre (735)	☐ Caçar/pescar (741)	☐ Altres (747)
☐ Llegir (730)	☐ Anar al cinema (736)	☐ Videojocs (742)	☐ NS/NC (748)
☐ Excursionisme (731)	☐ Escoltar música (737)	☐ Estar amb els amics (743)	
☐ Internet (732)	☐ Practicar belles arts (738)	☐ En una associació (744)	
☐ Informàtica (733)	☐ Passejar (739)	☐ Activitats de voluntariat puntual (745)	

(49) Sobre quins aspectes t'agradaria que l'Ajuntament oferís programes d'activitats per al teu temps lliure?			
☐ Cursos formatius (749)	☐ Activitats esportives (752)	☐ Activitats d'esplai (755)	☐ NS/NC (758)
☐ Orientació laboral (750)	☐ Concursos (753)	☐ Viatges / intercanvis (756)	
☐ Activitats culturals (751)	☐ Festes populars (754)	☐ Altres (757)	

11) Noves tecnologies TIC

Accés a recursos i penetració d'internet

(50) Podries indicar si disposes dels següents mitjans o eines tecnològiques?			
☐ Videoconsola (759)	☐ Connexió a internet a casa (761)	☐ Telèfon mòbil (763)	☐ NS/NC (765)
☐ Ordinador (760)	☐ Correu electrònic (762)	☐ Altres (764)	

Us d'internet

(51) En cas que utilitzis internet, per a quina / quines activitats l'utilitzes habitualment?			
☐ Compres (766)	☐ Participació en xarxes socials (768)	☐ Baixar pel·lícules, música, jocs, etc. (770)	☐ Altres (772)
☐ Escoltar música / veure videos (767)	☐ Per a jocs interactius (769)	☐ Estudiar / adquirir coneixements (771)	☐ NS/NC (773)

12) Qualitat de vida i valoracions globals

Avantatges i desavantatges de viure al municipi

(52) Podries indicar si consideres que els següents aspectes del teu municipi són favorables o desfavorables per a la teva qualitat de vida?			
	Favorables	Desfavorables	NS/NC
Comunicacions	☐ (774)	☐ (789)	☐ (804)
Transports	☐ (775)	☐ (790)	☐ (805)
Privacitat	☐ (776)	☐ (791)	☐ (806)
Entorn ambiental	☐ (777)	☐ (792)	☐ (807)
Condicions d'habitatge	☐ (778)	☐ (793)	☐ (808)
Preus	☐ (779)	☐ (794)	☐ (809)
Condicions d'accés als serveis públics (tràmits amb l'administració, salut, educació,...)	☐ (780)	☐ (795)	☐ (810)
Proximitat dels amics i coneguts	☐ (781)	☐ (796)	☐ (811)
Proximitat de la família	☐ (782)	☐ (797)	☐ (812)
Accés al consum / compres	☐ (783)	☐ (798)	☐ (813)
Condicions de seguretat pública	☐ (784)	☐ (799)	☐ (814)
Relacions de veïnatge	☐ (785)	☐ (800)	☐ (815)
Costums locals	☐ (786)	☐ (801)	☐ (816)
Oportunitats laborals	☐ (787)	☐ (802)	☐ (817)
Altres	☐ (788)	☐ (803)	☐ (818)

(53) Estaries disposat/da a viure a un altre lloc per canviar les teves condicions actuals de vida?		
☐ Sí (819)	☐ No (820)	☐ NS/NC (821)

(54) En cas afirmatiu, a on te n'aniries a viure?		
☐ A un altre municipi rural (822)	☐ A una ciutat (823)	☐ A una ciutat capital de l'illa (824)
☐ A una altre illa de les Balears (825)	☐ Fora de Balears (826)	☐ NS/NC (827)

Discapacitat

(55) Creus que existeixen suficients mesures / recursos a favor de les persones amb discapacitat en el teu municipi?		
☐ Sí (828)	☐ No (829)	☐ NS/NC (830)

Percepció de diferències de gènere

(56) Creus que les dones estan discriminades en el teu entorn?		
☐ Socialment (831)	☐ Econòmicament / laboralment (833)	☐ Políticament (835)
☐ Culturalment (832)	☐ Sexualment (834)	☐ NS/NC (836)

Valoració global de la satisfacció

(57) Com qualificaries la teva satisfacció, en general, de viure al teu municipi?					
☐ Molt alta (837)	☐ Alta (838)	☐ Regular (839)	☐ Baixa (840)	☐ Molt baixa (841)	☐ NS/NC (842)

ANNEX II

Guió semiestructurat dels Grups de Discussió

Aspectes/temes per comentar en els grups de discussió

Pregunta introductòria: distribuir resultats inicials de l'exploració dels qüestionaris, que li donin una ullada.

BLOC Bàsic de qüestions a discutir:

(s'han de tractar totes aquestes qüestions en les 2 hores disponibles)

- 1) **Com veuen el seu poble / comarca, quant a oportunitats per als joves.** Voler viure al poble (si volen o no viure al poble i els motius: qualitat de vida, preferir estar en un poble i no en una ciutat o al revés, etc...). Si el poble et dona les oportunitats necessàries per continuar vivint en ell. Avantatges i desavantatges de viure a un àmbit rural (poble, etc...) en relació a l'àmbit urbà.
- 2) **Hi ha un sentiment de “pertànyer al teu poble”, de diferència p. ex. respecte de joves de la ciutat (Palma, Maó, Eivissa, Ciutadella...).** Què significa per als joves aquest sentiment?
- 3) **Si creuen que s'està perdent la noció i identitat de poble, com a tal.**
- 4) **Penseu que els joves associen/relacionen “viure a fora vila” amb el “món rural” (amb viure de la terra)?**
- 5) **Si hi ha un equilibri entre els recursos que disposa el poble/comarca i les necessitats dels joves.**
- 6) **Quin és el futur del poble/comarca? i quin és el futur de l'àmbit rural?**

- 7) **Les oportunitats laborals dels joves** (Si creuen que els joves tenen suficients oportunitats per demostrar la seva vàlua professional, tant a l'hora de la seva contractació com de la seva ocupació laboral. I en tot cas els motius, si hi ha poques oportunitats laborals: desconfiança dels contractants, poca o manca d'experiència, etc...). Si tenen o no dificultats per poder treballar al poble/comarca en què viuen i si el poble els hi dona les oportunitats necessàries per treballar-hi. Si prefereixen treballar en un altre poble (àmbit rural) o en una ciutat important com Palma, Maó i Eivissa (àmbit urbà), en cas què fos necessari o tinguessin la oportunitat de fer-ho.
- 8) **Tenen els joves interès en ocupar llocs de feina propis de tasques agràries (agricultura, ramaderia) i de manteniment/promoció del medi/entorn rural? O s'estimen més altres sectors (turisme, serveis...) en altres indrets? Per què?**
- 9) **Com afecta als joves l'estacionalitat de l'economia?** (p. ex., en el cas del turisme i serveis, treballin o no en el seu poble).
- 10) **Valoració de la mobilitat dins i fora de l'àmbit rural** (Opinió sobre les dificultats i facilitats per poder desplaçar-se des del poble, si el poble disposa de la xarxa de transports públics necessaris per facilitar la mobilitat des d'un poble a un altre lloc, o si és necessari utilitzar un altre mitjà de transport).
- 11) **Valoració de les polítiques de Joventut als pobles. Si creuen que s'hi impulsen polítiques en benefici de la joventut per part de les institucions locals i regionals, i si aquestes són conegudes pels entrevistats.**

Com veuen la joventut rural (participativa, poc participativa, etc...)?

BLOC COMPLEMENTARI:

(Si hi ha temps en les 2 hores disponibles, tractar els següents aspectes)

- 13) La qüestió de l’habitatge a l’àmbit rural (principals problemes, possibles solucions i si això influeix en una possible decisió de romandre o no al poble. Si creuen que no hi ha dificultats per obtenir un habitatge al poble on viuen, o si creuen que és necessari cercar l’habitatge en un altre poble o ciutat com Palma, Maó o Eivissa).
- 14) Com valoren l’arribada dels immigrants als pobles. Si s’integren, si no s’integren, si han fet canviar les costums del poble)
- 15) Dificultats econòmiques per arribar a final de mes (si hi ha la sensació que la joventut té dificultats econòmiques per arribar al final de més i les raons del problema: sous baixos, mitges jornades, etc.)

- 16) La manca de relació entre el que estudien i el que treballen.
- 17) Opinió sobre les institucions i els partits polítics (Confiança o Desconfiança), i, especialment sobre aquells que dirigeixen el poble
- 18) Quines dificultats per compaginar la teva vida laboral amb les tasques domèstiques i familiars
- 19) Motivació de pertànyer a una associació (anys de participació, i la implicació que tinguin en ella. Si consideren que és habitual als pobles formar part d’una associació com element de forma part del poble i de relació amb altres joves que viuen al poble)
- 20) Altres formes de participació social i polítiques com manifestacions, concentracions, xarxes socials, etc...
- 21) En relació a l’oci, si el poble et dona les oportunitats i disposa de les infraestructures necessàries per poder dedicar-te el teu temps lliure dins el seu àmbit, o si t’ha de desplaçar a un altre poble o ciutat.